Sv. ALFONSA MARIE z LIGUORI,
učitele církve sv. a zakladatele kongregace nejsv. Vykupitele,

Cesta spásy

a

nábožné úvahy
o rozličných článcích života duchovního.

Z vlaštiny přeložil

P. František Sal. Blažek,
z kongregace nejsv. Vykupitele.

Se svolením nejdůstojnějšího knížecího arcibiskupského ordinariátu a řeholních představených.

V Praze 1904.
Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba. — Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Francl.

PŘEDMLUVA.

Jak vysvítá již z listu titulního, knížka tato obsahuje dvojí, různý spis sv. Alfonsa v překladě českém.

Spis prvý, mající nápis: »*Cesta spásy*«, napsal sv. Alfons již jako biskup ve sv. Hátě r. 1766, tedy v 70. roce věku svého. Účel spisu naznačuje sv. učitel v listě svém k nakladateli svému Remondinimu dne 18. února 1766 těmito slovy: »V několika málo dnech pošlu Vám též jiné duchovní dílo své rozjímání a nábožných cvičení. Knížku tu napsal jsem hlavně pro kněze svojí diecese; doufám však, že se bude líbiti všem, neboť hodí se pro všecky bez rozdílu, obsahujíc mnoho užitečných věcí.« A k druhému vydání spisu toho píše světec dne 14. září roku následujícího: »Mám za to, že jest to knížka velice užitečná pro všecky stavy, pro kněze, řeholnice i lidi ve světě, a já užívám jí stále sám pro sebe a mám ji ustavičně před sebou«

Spis druhý, nadepsaný: »*Nábožné úvahy o rozličných článcích života duchovního*«, vydal sv. Alfons o 7 let později, tedy r. 1773, a píše sám o něm sestře Brianně 8. září téhož roku: »Čítám si denně něco z knížky té, a těšilo by mě, kdybyste i Vy

tak činila; neboť jsem ji sepsal právě pro ty duše, které si přejí náležeti docela Bohu.« A jinde praví světec o spise tom, že »obsahuje myšlenky podobné myšlenkám a kapitolám Tomáše Kempenského.«

Tolik tedy světec sám o dvojím spisu svém, který máme zde před sebou ponejprv též v rouše českém Obojí tento spis sv. učitele církevního jest zajisté nanejvýš užitečný, ano i potřebný, a to zejména v době naší. Pojednáváť v podobě rozjímání a úvah, neboli článků, slovy prostými a nehledanými, ale zřetelnými a úchvatnými o nejdůležitějších pravdách našeho sv. náboženství a hlavně o pravdách věčných: o smrti, o soudu, o radostech nebeských i mukách věčných, o milosrdenství Božím a jiných pod. Obsah knížky jest tedy velice vážný. Době naší, nevěrou prosáklé, všech ideálů a vyšších snah prosté, oddané zásadám materialismu, jehož posledním a nejvyšším cílem jest: užívati a zase jen užívati, tělu hověti a všeho mu dopřáti, čeho si žádá — této době, pravím, povrchní a smyslné, spis takovýto není ovšem po chuti. Doba naše má vůbec chuť pokaženou. Jen to si libuje, co jí lichotí, co smyslnost dráždí, co svědomí uspává a konejší a ze spánku hříšného nevyrušuje; ale stravy zdravé a záživné, pravého domácího chlebíčka pravd věčných, pravd sv. náboženství věk náš moderní nesnese, o nich nerad slyší — a což teprve, aby o nich měl rozjímati a vážně a pravidelně o nich přemítati! A přece jen tato strava jde duši k duhu, a jen jí lze zachovati si život milosti Boží a dojíti lze života věčného. Vždyť nejsme jen tělo, ale máme též duši, a to duši, podle obrazu Božího stvořenou, tedy nesmrtelnou. Nejsme stvořeni pro tento bídný, pomíjitelný svět; ale máme cíl vyšší: stvořeni jsme pro nebe, pro blaženost věčnou. Nohama země se

dotýkáme; ale zraky naše hledí vzhůru: tam jest naše pravá vlast, tam jest cíl našeho vezdejšího putování A protož »*ne samým chlebem živ jest člověk*«, dí božský učitel a Spasitel náš, Ježíš Kristus, »*ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích*« (Mat. 4, 4.), to jest, potřebujeme nejen pokrmu tělesného, ale též pokrmu duchovního, aby duše nezhynula, ale dospěla šťastně cíle svého, věčné blaženosti; a nejlepším, nejzáživnějším pokrmem tím duchovním jsou pravdy náboženské, pravdy věčné, a o nich rozjímajíce, je zažíváme a jimi se sytíme, bez nich však chřadneme, hyneme, a neštěstí věčnému jdeme vstříc.

Pročež zajisté s radostí uchopí se každý této knížky, komu opravdu na tom záleží, aby duši svou spasil, aby neposkvrněným zachoval se od tohoto světa nešlechetného a zkaženého, aby šťasten byl zde i onde. Knížka tato a rozjímání v ní obsažená budou mu výtečnou pomůckou v snažení jeho. Provívá jí duch Boží. Psána jest od světce, který tím, co napsal, sám byl hluboce proniknut a tím se též v celém dlouhém životě svém řídil a spravoval. Celou knížkou vane též duch Alfonsův. Všady osvědčuje se v ní jako muž modlitby a něžný ctitel marianský. Není úvahy, není rozjímání, ba ani odstavce, aby světec nezakončil jich vroucí modlitbou a krátkým alespoň vzýváním blahoslavené Panny Marie.

A proto, čtenáři milý, rád se s knížkou tou obírej, rád z ní rozjímání svá konej; i druhá polovice její, nábožné totiž úvahy, hodí se dobře za rozjímání. A z té také příčiny připojili jsme úvahy tyto k spisu prvému v jedinou knížku, stejnou co do obsahu. Knížka ta vzbudí v tobě spasitelnou bázeň hříchu a soudů Božích; ale naplní tě též důvěrou v milosrdenství Boží, a roznítí srdce tvé ohněm sv. lásky jeho; bude ti útěchou v souženích a úzkostech

duševních a povzbudí tě k životu ctnostnému a bohumilému; slovem, bude ti vskutku, jak nápis její praví, cestou neomylnou a bezpečnou k spasení. A toho nechť dopřeje nám všem dobrotivý Bůh na mocnou přímluvu nejsv. rodičky jeho a vroucího ctitele jejího, sv. Alfonsa.

V Praze, u Panny Marie ustavičné pomoci a sv. Kajetána, na den obětování bl. Panny Marie, dne 21. listopadu 1903.

F. B.

Cesta spásy

neboli

rozjímání na dosažení spasení věčného.*)

---

1. O věčné spáse.

I. Všechno záleží na tom, abychom si zajistili věčné spasení své; závisí na tom buď věčné štěstí, nebo věčná záhuba naše. Záležitost ta rozhodne o věčnosti naší: zdali totiž budeme zachráněni, nebo ztraceni navždy, zdali získáme si radost věčnou, aneb upadneme v muka věčná; zdali budeme povždy šťastně nebo nešťastně živi. Ó Bože můj, jak povede se mně? Budu-li spasen nebo zavržen? Možná, že budu zachráněn! ale možná též, že budu ztracen. A je-li možná, že zahynu, proč se neodhodlávám žíti tak, abych si zabezpečil život věčný? — Můj Ježíši, ty jsi umřel, abys mě spasil; já se však tolikráte uvrhl v záhubu, ztrativ tebe, dobro nekonečné; nedopouštěj, abych tě znovu ztratil.

II. Lidé považují za velmi důležitou věc vyhráti při, domoci se nějakého postavení, zjednati

---

*) Rozjímá-li kdo denně půl aneb aspoň čtvrt hodiny s myslí nábožnou, získá jednou za měsíc, v den kterýkoliv, *odpustky plnomocné*, přijme-li hodně svátost pokání a nejsv. svátost oltářní, a pomodlí-li se obvyklé modlitby na úmysl s. Otce. (Benedikt XIV. 16. pros. 1746) Pozn. překl.

si vážnost a moc. Avšak nezasluhuje žádná věc nazvána býti věcí velikou a důležitou, která časem přestává. Všecky vezdejší statky pro nás jedenkráte pominou: buď opustíme my je, aneb ony opustí nás. Velikou a důležitou sluší nazývati jediné záležitost tu, na které závisí buď štěstí nebo neštěstí věčné. — Ó Ježíši, Spasiteli můj, nezapuzuj mě od tváři své, jak bych zasluhoval. Jsem ovšem hříšníkem, avšak lituji z celého srdce, že jsem urazil tebe, dobrotu nekonečnou. Dříve jsem tě urážel, ale nyní tě miluji nade všecko. Budoucně budiž jediné dobro mé, jediná láska má Slituj se nad hříšníkem, který kajicně vrací se k nohám tvým a chce tě milovati. A jestliže jsem velice tě hněval, chci tě též velice milovati. Jak by se mi vedlo, kdybys mne byl na věčnost povolal, když jsem žil v nemilosti tvé? Že jsi však, ó Pane, takové měl se mnou slitování, nuže, uděl mi sílu, abych se posvětil.

III. Oživme v sobě víru a uvažme, co znamená věčné peklo a věčné nebe; buď to neb ono bude údělem naším. — Ach, Bože můj, věda, že hřeším-li, sám se odsuzuji k věčným mukám, jak mi jen bylo možno tolikráte hřešiti a ztratiti milost tvou? Věda, že ty jsi můj Bůh a Vykupitel, jak mohl jsem tolikráte pro lecjakou bídnou rozkoš tebe opustiti? Ó Pane můj, želím a lituji toho nade všecko, že jsem tebou tolik pohrdal. Nyní tě miluji nade všecko a od nynějška chci raději ztratiti všechno, než pozbýti přátelství tvého. Posilni mne, ať jsem ti věren. Pomoz i ty mně, ó Maria, naděje má.

2 Hříchem zneuctívá se Bůh.

I. »*Přestupováním zákona Boha zneuctíváš*« (Řím. 2, 23) Když hříšník se rozmýšlí, má-li svoliti k hříchu nebo ne, tehdy bere takřka do rukou

váhu a přemítá, zdali více váží milost Boží nebo výbuch zlosti, nebo ten zisk, aneb ukojení toho chtíče. A svolí-li po té v pokušení, co činí? Tu praví, že mrzká ta rozkoš více váží, nežli milost Boží. Nuže, jak velice zneuctívá Boha, an dosvědčuje svolením svým, že milejší jest mu hříšná rozkoš, nežli přátelství Boží. — Ó Bože můj, tak tedy i já tolikráte jsem tě zneuctil, kolikráte jsem bídným chtíčům svým přednost dal před tebou.

II. I stěžuje si na to Pán, řka: »*A zlehčovali mne pro hrstku ječmene a kus chleba.*« (Ezech. 13, 19.) Kdyby hříšník zaměnil Boha za vzácný a drahý poklad nebo za světské království, učinil by nicméně věc velmi zlou a nešlechetnou, ježto Bůh má nekonečně větší cenu, nežli všecky poklady a veškera království světa. Ale zač mnozí Boha vyměňují? Za prach a dým, za hrstku hlíny, za otravnou rozkoš, která sotva jsouc pocítěna mizí. — Ó Bože můj, jak jest možná, že jsem tak často odvážil se pro věci tolik nízké a mrzké pohrdnouti tebou, jenž jsi mne tolik miloval? Věz však, Vykupiteli můj, že nyní miluji tě nade všecko a protože tě miluji, líto mi toho více, že jsem ztratil tebe, Boha svého, než kdybych byl ztratil všecko co mám, i život. Odpusť mi a slituj se nade mnou. Nechci již na dále žíti v nemilosti tvé. Nech mne spíš umříti, než abych znova tě urazil.

III. »*Hospodine, kdo jest podobný tobě?*« (Žalm 34, 10.) Které pak dobro, ó Bože můj, přirovnati lze k tobě, dobru nekonečnému? A přece, jak mohl jsem se odvrátiti od tebe a přidržeti se věcí a rozkoší tak nízkých, jež nabízel mi hřích? — Ó můj Ježíši, krev tvá jest nadějí mou. Ty jsi slíbil, že vyslyšíš prosícího. Neprosím tě o statky vezdejší, ale prosím tě za odpuštění všech urážek ti učiněných, kterých nade všecko želím a oplakávám. Prosím tě za setrvání v milosti tvé až do smrti.

Prosím tě za dar sv. lásky své; duše má zamilovala si dobrotu tvou; ó vyslyš mne, Spasiteli můj! Dej, nechť tě vždycky miluji v životě tomto i v onom, a pak se mnou nalož, jak ti libo. Pane můj a jediné dobro mé, nedopouštěj, abych tě kdy ztratil. Ó Maria, matko Boží, vyslyš i ty mne, a vypros mi milost, abych já vždycky náležel Bohu a Bůh mně.

3. Jak shovívavý jest Bůh, čekaje na hříšníky.

I. Je-li kdo na světě, aby měl takovou trpělivost k sobě rovným, jakou má Bůh s námi, tvory svými, snášeje nás a čekaje na pokání naše po tolika hříších a urážkách! — Ó Bože můj, kdybych svého vlastního bratra neb i svého otce byl tolik hněval, jako tebe, již dávno byli by mne zavrhli od sebe. Ó Otče milosrdenství, »*nezamítej mne od tváři své*« (Žalm 50, 13.), ale slituj se nade mnou!

II. Mudřec, mluvě k Hospodinu, praví: Ty se všemi máš slitování; neboť jsi všemohoucí, a činíš, jakobys hříchů lidských neviděl, dopřávaje hříšníkům času, aby činili pokání: »*Smilováváš se nade všemi; nebo všecko můžeš, a přehlídáš hříchy lidské pro pokání.*« (Moudr. 11, 24.) Lidé činí, jakoby přehlídali urážky jim činěné, buď že jsou svatí a vědí, že jim nenáleží trestati toho, kdo je urazil, anebo že nemají moci ani síly se mstíti. Tobě však, ó Bože můj, přísluší trestati urážky, jimiž nekonečná velebnost tvá se zlehčuje, a ty můžeš je trestati, kdykoli chceš, a přece činíš, jakobys urážek těch ani neviděl? Lidé tebou pohrdají, slibují ti věrnost a pak tě zrazují; a ty jakobys toho všeho neviděl, a jakobys málo dbal své cti. Tak, ó Pane můj, měl jsi se ke mně. — Ó Bože můj, dobroto nekonečná, nechci tebou již pohrdati, nechci tě již popouzeti, abys mne trestal. Anebo chtěl bych snad

čekati, až sám mne opustíš a k peklu odsoudíš? Lituji, ó svrchované dobro, všech urážek, jimiž jsem tě hněval. Ó bych byl spíše umřel, nežli tě kdy urazil! Tys však můj Bůh a Pán, ty jsi mne stvořil, ty jsi mne smrtí svou vykoupil, ty jediný jsi mne miloval, ty jediný jsi hoden, abych tě miloval a jediné tebe chci milovati.

III. Duše má, jak ti bylo možná býti tak nevděčnou a opovážlivou k Bohu svému? Kdykoli jsi ho urazila, mohl tě náhle ze světa povolati a do pekla zavrhnouti, a Bůh čekal na tě; místo aby tě trestal, zachoval tě na živě a zahrnoval tě dobrodiními. Ty však, místo abys mu byl za to vděčným a miloval ho pro tak velikou dobrotivost jeho, hněval a urážel jsi ho dále. — Ó Pane můj, děkuji ti za to, že jsi byl ke mně tak shovívavým a tolik milosrdným; želím a lituji toho, že jsem tě urážel, a miluji tě. Měl bych nyní býti již v pekle, kde bych nemohl ani toho litovati ani tě milovati. Dosud však to mohu; i lituji z celého srdce, že jsem hněval nekonečnou dobrotu tvoji, a miluji tě nade všecko, miluji tě více, nežli sám sebe. Odpusť mi a učiň, ať ode dneška nemiluji než tebe, jenž jsi mě tolik miloval. Nechť žiji jediné pro tebe, Vykupiteli můj, kterýž jsi umřel pro mne. Všeho doufám pro zásluhy umučení tvého. Ó Maria, matko Boží, budiž mi přímluvou svou nápomocna.

4. Smrti neujde nikdo.

I. »*Smrti neujde nikdo;*« vážné to slovo! Smrti nelze uniknouti. Rozsudek jest vynesen: »*Uloženo jest lidem jednou umříti.*« (Žid. 9, 27.) Jsi člověkem; je ti tedy umříti. Sv. Cyprian praví, že každý člověk na svět přichází s oprátkou kolem hrdla, a každé chvíle života svého blíž a blíže přistupuje k popravišti, kterým bude jemu právě ta nemoc, jež mu život vezme. Jak by byl pošetilým, kdo by se

konejšil nadějí, že neumře! Může se těšiti, že chud jsa zbohatne, že z poddaného bude králem; avšak může-li kdo naději míti, že ujde smrti? Ten umírá, jsa velmi stár, onen v květu mládí svého; ale konečně musíme všickni sestoupiti do hrobu. Pročež i mně bude jednoho dne umříti a odejíti na věčnost. Než jaká věčnost mne čeká? Šťastná anebo nešťastná? — Ó Ježíši, Spasiteli můj, spasiž mě!

II. Kolik jich žilo na počátku minulého století na naší zemékouli! A hle, snad ani jediného z nich není na živě. Nejmocnější králové a mužové nejslavnějšího jména změnili již příbytky své; sotva jaká památka na ně zbyla a holé kosti jejich odpočívají v kamenných hrobkách. — Ó Bože můj, dej mi poznati víc a více, jak je zpozdilým, kdo k těmto pozemským statkům srdce přikládá a pro ně opouští tebe, dobro nekonečné. A tak zpozdilým byl jsem též já! Jak velice toho lituji; ale děkuji tobě, že jsi mě ráčil osvítiti.

III. Za sto let, čtenáři milý, nebude již jistě žádný z nás na živě; ani ty, který rozjímání toto čteš, ani já, který je píši. Přijde den, přijde hodina, přijde okamžik, který bude posledním pro tebe i pro mne; a tato hodina a tato chvíle jsou od Boha již určeny. Můžeme-li tudíž pomýšleti na co jiného, než abychom Boha milovali, který v onu chvíli bude nás souditi? Ach jaká bude smrt má? — Ó můj Ježíši a můj soudce, jak se mi povede, až se ukáži před tebou, abych vydal počet z celého života svého? Ach odpusť mi prve, než mi nadejde ta rozhodující chvíle, na níž závisí, budu-li na věky šťasten anebo nešťasten. Líto mi, ó nejvyšší dobro, že jsem tebou pohrdal Dříve jsem tě ovšem nemiloval; ale nyní tě miluji ze vší duše své. Dej, ať setrvám v milosti tvé. Ó Maria, útočiště hříšníků, budiž mi milostiva!

5. Smrt všecko nám odejme.

I. »*Blízko jest den zahynutí.*« (5. Mojž. 32, 35.) Den smrti zove se dnem zahynutí, protože při smrti člověk ztratí vše, co získal: čest a důstojnost, přátele, bohatství, statky, panství i království; všeho v tu chvíli pozbudeme. Co tedy prospěje získati celý svět, když při smrti všecko jest nám tu zanechati? Se vším rozloučí se umírající na loži svém. Aneb, který král, pravil sv. Ignác Františku Xaverskému, když jej Bohu získal, vzal si s sebou na onen svět jen jediné vlákno svého purpuru na znamení své moci? Aneb, který boháč umíraje, pojal s sebou jediného služebníka nebo jediný haléř ke svému pohodlí? Smrt všecko nám odebere. Duše sama jediná vkročí na věčnost a jen její skutky ji doprovodí. — Ach mne ubohého, kde jsou ty skutky moje, které by mne uvedly do věčnosti blažené? Nevidím než takové, kterými zasluhuji pekla.

II. Lidé přicházejí na svět ve stavu rozdílném: jeden spatřuje světlo světa jako boháč, jiný jako chuďas; jeden jako vznešený, jiný jako sprostý. Avšak ze světa odcházejíce, umírají všickni stejně. Jdi na hřbitov a viz, rozeznáš-li tam mezi umrlými, kdo z nich byl pánem a kdo sluhou, kdo králem a kdo poddaným. Smrt, praví Horác, žezla motykám na roveň staví: »*Sceptra ligonibus aequat.*« — Ó Bože můj, nechť shánějí se jiní po všech možných statcích tohoto světa; já přeji si, aby jen milost tvá byla statkem a údělem mým. Ty sám, ó Pane, budiž jediným dobrem mým v životě tomto i v onom.

III. Ať krátce dím, každá věc zde na světě vezme za své. Pomine moc a nádhera i soužení a svízele; zanikne čest a sláva i potupa a opovržení; přestanou radosti a rozkoše i bolesti a utrpení. Šťasten bude umíraje, ne kdo oplýval bohatstvím,

ctí a rozkošemi, ale kdo trpělivě snášel chudobu, opovržení a bolesti. Ve chvíli té nebudou nám útěchou vezdejší nabyté statky, ale jen to bude nám k útěše, co jsme pro Boha učinili a vytrpěli. Můj Ježíši, odluč mne od tohoto světa prve, než mne od něho odloučí smrt. Přispěj mně milostí svou, ježto víš, jak jsem sláb. Nedopouštěj, abych i budoucně byl ti tak nevěren, jako dříve. Líto mi, ó Pane můj, že jsem tebou tak často pohrdl. Nyní tě miluji nade všecko a umiňuji si, že chci raději stokrát ztratiti život, nežli milost tvou. Ale peklo nepřestane mne pokoušeti; slituj se nade mnou a neopouštěj mne. Nedej, abych se kdy znovu odloučil od lásky tvé Ó Maria, naděje má, zjednej mi milost sv. setrvání.

6 Jak vážná jest vzpomínka na věčnost.

I. Vážnou, velikou myšlenkou nazýval svatý Augustin vzpomínku na věčnost: »*Magna cogitatio.*« Tato vzpomínka přiměla tolik poustevníků, že na poušť se uchýlili a tam trávili život; tolik řeholníků a řeholnic i z rodu královského, že do kláštera se odebrali; a tolik mučeníků, že život skončili v mukách, a to jen proto, aby si zjednali blaženou věčnost v nebi a ušli nešťastné věčnosti v pekle. Ctih. Jan Avila obrátil jistou dámu jen těmito dvěma slovy: »*Paní,*« pravil jí, »*pomněte na dvojí toto slovo: vždycky, nikdy.*« Jistý mnich uzavřel se do hrobu, aby tu stále věčnost měl na paměti a volal zde ustavičně: »*Ó věčnosti, ó věčnosti!*« Ó můj Bože, jak často zasluhoval jsem věčného pekla! Ó, bych tě nebyl nikdy urazil! Uděl mi lítost nad hříchy mými a buď mi milostiv.

II. Tentýž páter Avila říkával, kdo ve věčnost věří a se neposvěcuje, že by zasluhoval, aby jej

zavřeli do blázince. Staví-li si někdo dům, velmi o tom přemýšlí, jak by si ho měl postaviti, aby byl pohodlný, světlý a úhledný, řka: »*Dávám si na něm záležeti; neboť budu přebývati v něm po celý život.*« A na dům věčnosti tak málo se myslí! Až se ocitneme na věčnosti, tehdy nebude o to, zdali bydliti budeme v domě pohodlnějším nebo méně pohodlném, světlejším nebo méně světlém, ale o to bude, zdali přebývati budeme v královském paláci, plném radostí, nebo v hrobě, plném všelikých muk a trýzní. A jak dlouho? Ne jen čtyřicet nebo padesát let, ale vždycky, dokud Bůh bude Bohem. Svatí domnívali se, že činí velmi málo, aby spasení došli, i když celý život strávili v kajicnosti, na modlitbách a v dobrých skutcích. A co činíme my? Ó můj Bože, již tolik let života mého uplynulo, již smrt se blíží, a co jsem dosud učinil pro tebe? Osvěť a posilni mne, abych zbývající ještě dny života svého strávil pro tebe. Již dosti jest urážek, jež jsem ti učinil; nyní tě chci milovati.

III. »*S bázní a s třesením spasení své konejte.*« (Filip. 2, 12.) Abychom došli spasení, jest nám se báti zavržení, a báti se máme ne tak pekla, jako hříchu, který jediný je s to, aby do pekla nás uvrhl. Kdo se bojí hříchu, chrání se nebezpečných příležitostí, doporoučí se často Bohu a užívá prostředků, aby v milosti Boží se udržel. To kdo činí, spasí duši svou; tomu však, kdo toho nedbá, jest mravně nemožno, aby spasení došel. A sluší tu podotknouti, co sv. Bernard praví, řka: »*Není přílišné jistoty, kde jde o věčnost.*« Žádná jistota není dostatečná, abychom pojistili si věčnost. — Ó Vykupiteli můj, tvá krev jest jistota má. Byl jsem již ztracen pro hříchy své; avšak ty mi nabízíš odpuštění, lituji-li toho, že jsem se jich dopustil. Ano, lituji z celého srdce, že jsem urazil tebe, dobrotu nekonečnou. Miluji tě, nejvyšší dobré, nade všecko.

Vím, že mne chceš spasiti, a já chci spasen býti, abych věčně tě miloval. Ó Maria, matko Boží, oroduj u Ježíše za mne!

7. O smrti Ježíše Krista.

I. Ale jak možno uvěřiti, že Stvořitel ráčil umříti za lidi, své tvory? Jest nám to však věřiti, protože víra sv. tomu učí. Proto též sněm nicejský velí vyznávati: »*Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího, který pro nás lidi a pro naše spasení za nás jest ukřižován, trpěl a pohřben jest.*« A je-li tomu tak, ó Bože lásky, že jsi umřel z lásky k lidem, je-li pak možná, aby byl mezi nimi, kdo by to věřil a přec nemiloval Boha tolik lásky plného? Než, ó Bože, k těmto nevděčným náležím i já, Vykupiteli můj, an jsem tě nejen nemiloval, ale tolikráte pro bídné, otravné rozkoše odřekl se milosti a lásky tvé.

II. Ó Pane a Bože můj, ty jsi tedy umřel za mne, a kterak já, věda to, mohl jsem tak často nevděkem tobě se odměniti a tebou pohrdnouti? Než, ó Spasiteli můj, ty jsi přišel s nebe na zemi, abys zachránil ty, kdož upadli v záhubu: »*Přišel Syn člověka, aby spasil, co bylo zahynulo.*« (Luk. 19, 10.) Nevděčnost má nemůže mne tudíž zbaviti naděje v odpuštění. Ano, Ježíši můj, doufám, že mi odpustíš veškery urážky, jež jsem ti učinil, a to pro smrt, kterou jsi na Kalvarii podstoupil za mne. Ó bych umříti mohl bolestí a láskou, kdykoli pomyslím na urážky ti učiněné a na lásku tvou ke mně! Rci, ó Pane, co jest mi ode dneška činiti, abych napravil tak veliký nevděk svůj. A připomínej mi ustavičně přehořkou smrt, kterou jsi ty, Bůh můj, ráčil vytrpěti za mne, abych tě miloval a již tě neurážel.

III. Bůh tedy zemřel pro mne, a já bych mi-

loval co jiného než Boha? Nikoli, ó Ježíši můj, nechci milovati ničeho kromě tebe. Ty jsi mě příliš miloval. Již ani nemáš, co bys učinil, abys mne zavázal k lásce své. Pro hříchy své zasluhoval bych, abys mne zapudil od tváři své; ale vidím, že jsi mne dosud neopustil; vidím, že dosud na mne s láskou hledíš, a poznávám, že neustáváš volati a zváti mne, abych tě miloval. Nechci ti již déle odpírati. Miluji tě, svrchované dobro; miluji tě, Bože můj, jenž hoden jsi lásky nekonečné; miluji tě, Boha svého, který umřel za mne. Miluji tě, ale miluji tě málo; dej mi více lásky. Učiň, ať všeho nechám a na všecko zapomenu, a na nic jiného nepomýšlím, než tebe milovati a tobě činiti radost, ó Vykupiteli můj, lásko má a mé všecko. Ó Maria, naděje má, doporučiž mne Synu svému.

8. O zneužívání milosrdenství Božího.

I. Dvojím způsobem zlý duch hledí člověka ošáliti a do záhuby jej uvrhnouti: po spáchaném totiž hříchu pokouší jej k zoufalství, na mysl mu uváděje neúprosnou spravedlnost Boží; před hříchem však dodává mu odvahy k němu naději v milosrdenství Boží. A tímto druhým způsobem více duší klame a do záhuby vrhá než oním. »*Bůh jest milosrdný*;« tak odpovídají hříšníci zatvrzelí tomu, kdo jim domlouvá, aby se obrátili. »*Bůh jest milosrdný*;« co však praví bl. Panna Maria ve svém chvalozpěvu? »*Milosrdenství jeho... bojícím se jeho*« (Luk. 1, 50.) Bůh milosrdným je tomu, kdo se ho bojí uraziti, ne však tomu, kdo pro milosrdenství jeho tím více jej uráží a hněvá. — Ó Pane, děkuji ti, že jsi mě osvítil, abych poznal shovívavost tvou ke mně. I já náležím k těm, kteří dobroty tvé nadužívajíce, ještě více tě urážejí.

II. »*Bůh jest milosrdný*;« avšak též spravedlivý. Hříšníci by si přáli, aby Bůh byl jenom milosrdný, ale nikoli spravedlivý; to však není možné. Neboť kdyby Bůh vždycky jen odpouštěl a nikdy netrestal, porušil by spravedlnost. Říkával proto ctih. mistr Avila, že shovívavost Boží k těm, kteří zneužívají milosrdenství jeho, aby ještě více jej uráželi, nebyla by již milosrdenstvím, ale nedostatkem spravedlnosti. Bůh jest povinen trestati nevděčníky. On snáší je do jisté lhůty; ale pak je stihne jeho trest. — Ó Pane, vidím, že tohoto trestu jsem dosud ušetřen; nebo kdyby mě byl potkal, byl bych nyní již odsouzen k peklu, nebo bych aspoň v hříších byl zatvrzelý. Avšak nikoli; chci život svůj napraviti; nechci tě již hněvati a urážeti, a jestliže jsem tě dříve hněval, nyní toho lituji ze vší duše své; budoucně chci tě milovati, a chci tě milovati více než jiní; neboť tak shovívavým nebyl jsi k jiným jako ke mně.

III. »*Bůh nebývá posmíván.*« (Gal. 6, 7.) Znamenalo by však Bohu se posmívati, kdyby ho někdo stále urážel a po té chtěl v nebi s ním se radovati a blaženosti jeho požívati. »*Co bude člověk síti, to bude i žíti.*« (Gal. 6, 8.) Kdo seje skutky dobré, sklidí odměnu; kdo rozsévá hříchy, sklidí trest. Naděje těch, kdo hřeší, spoléhajíce, že Bůh jim odpustí, Bůh nenávidí a má ji v ošklivosti: »*Naděje jejich ohavnost.*« (Job 11, 20.) Pročež naděje taková vyzývá Boha, aby tím dříve je trestal, jako sluha popouzel by k hněvu pána svého, kdyby hřeše v jeho dobrotu, osmělil se jej týrati a sužovati. — Můj Ježíši, tak i já jsem činil; protože jsi tolik dobrotiv, nedbal jsem přikázaní tvých. Vyznávám, že zle jsem učinil, a zavrhuji všecky hříchy, jimiž jsem tě urážel. Nyní tě miluji více než sám sebe a nechci tě již hněvati. Běda mně, kdybych na novo hříchem smrtelným tě měl ura-

ziti! Pane můj, nedopouštěj toho; nech mě raději umříti. Ó, Maria, ty jsi matkou setrvání, přispěj mi na pomoc.

9. Život náš jest jako sen, který brzy pomíjí.

I. Tak sv. žalmista Páně praví, řka, že blaženost života vezdejšího jest jako sen těch, kteří ze spánku se probudili: »*Jako sen vstávajících.*« (72, 20.) Všecka sláva a velikost tohoto světa v hodince smrti připadá ubohým jeho milovníkům nejinak, než jako sen člověka, který ze spánku se probral, a vidí, že podobně jako sen i všecko štěstí jeho zmizelo, které míti se domníval. Pročež důmyslná jsou slova, která kdosi, zmoudřev, napsal na lidskou lebku: »*Přemýšlejícímu všecko jest mrva a smeť*« *) Kdo pamatuje na smrt, tomu všecky vezdejší statky ukáží se býti bezcenné a pomíjitelné. Nemůže srdcem svým přilnouti k zemi, kdo pováží, že v brzku ji opustí. — Ó můj Bože, jak často pohrdl jsem milostí tvou pro tyto ničemné pozemské statky! Od nynějška nechci na nic jiného mysliti, než jak bych tebe miloval a tobě sloužil.

II. »*Nuže, tak pomíjí všecka velikost a koruny tohoto světa,*« zvolal sv. František Borgiáš, spatřiv mrtvolu císařovny Isabelly, která zemřela v nejlepším květu mládí svého. A myšlenka ta působila naň tak, že se rozhodl svět opustiti a Bohu docela se oddati, řka: »*Chci sloužiti pánu, kterého nemohu nikdy ztratiti.*« Potřebí jest, abychom odloučili se od statků vezdejších dříve, než nás od nich odloučí smrt. Jaká to však pošetilost, ztratiti duši pro náklonnost k lecjaké věci tohoto světa, který co nevidět opustíme, až se nám řekne: »*Nuže*

*) »Cogitanti vilescunt omnia.«

putuj, duše křesťanská, s tohoto světa!« — Ó, můj Ježíši, kéž jsem tě vždycky miloval! Co mám nyní ze všech urážek, jimiž jsem tě hněval? Rci, co jest mi činiti, abych napravil tak nezřízený život svůj; neboť chci všecko učiniti. Dovol, ať miluje tě hříšník, který je všecek kající a miluje tě nyní více než sám sebe, a za slitování tě prosí.

III. Považ jen, že zde na světě nebudeš na věky. Místo, kde nyní žiješ, jednoho dne opustíš. Z domu, kde nyní přebýváš, jednou odejdeš a již se nevrátíš. Pomysli, jak mnozí již před tebou bydlili v téže světnici, kde ty nyní obýváš, spali na loži, na kterém ty si hovíš, a kde jsou nyní? Jsou na věčnosti! A tak povede se i tobě. — Ó Bože můj, osvěť mě, ať poznám, jak nespravedlivě jsem činil, opustiv tebe, dobro nekonečné, a uděl mi lítost, abych jak náleží nevděčnosti své oplakával. Ó bych byl dříve umřel, než tě kdy urazil! Nedej, abych kdy ještě tak nevděčen byl k lásce, kterou jsi mě miloval. Drahý Vykupiteli můj, miluji tě nade všecko, a chci tě milovati seč budu ostatní dny života svého. Pomoz milostí svou slabosti mé. A ty, ó Maria, matko Boží, přispěj mi přímluvou svou.

10. **Kdo hřeší, pohrdá Bohem.**

I. Slyšme, jak Bůh sám to dosvědčuje, naříkaje si u proroka Isaiaše: »*Syny jsem vychoval a vyvýšil; oni pak pohrdli mnou.*« (1, 2.) Povznesl jsem syny své, vychoval a zachoval jsem je; oni však velmi nevděčnými se osvědčili a mnou pohrdli. Než, kdo jest Bůh, kterým tito lidé pohrdli? Je stvořitelem nebes a země, jest dobro nekonečné, jest pánem tak velikým, že proti němu všickni lidé i andělé jsou jako krůpěj vody a jako zrno písečné: »*Jako krůpěj okovu . . . a jako prach drobný.*« (Is. 40, 15.)

Slovem, všickni tvorové jsou proti jeho nekonečné velebnosti tak nepatrní, jakoby jich ani nebylo: »*Všichni národové jakoby nebyli; tak jsou před ním.*« (17.) Viz, ó Bože můj, u nohou svých odvážlivce, který se opovážil pohrdati nekonečnou velebností tvou. Než, jako jsi nekonečně velebný, tak jsi též nekonečně milosrdný. Miluji tě, ó Pane můj, a protože tě miluji, líto mi, že jsem tě hněval; budiž mi milostiv.

II. Ó Bože můj, kdo jsem já, že jsem tebou pohrdal? Jsem ubohý červ, jenž nic nemůže a nic nemá, než co ty jsi mu dal v dobrotě své. Tys mi dal duši, tělo, užívání rozumu a tolik jiných darů pozemských; a já jsem jich všech užíval k urážce tebe, svého dobrodince. Ba i více: Touž dobou, co ty jsi mě na živě zachovával, abych neupadl do pekla, jehož jsem zasluhoval, já jsem neustával tebe sužovati. Ó můj Spasiteli, jak jsi byl se mnou tak trpěliv! Ach, mě ubohého, kolik nocí jsem pro spal v tvé nemilosti! Ty však nechceš, abych si zoufal. Ano, Ježíši můj, doufám v umučení tvé, že mě posilníš, abych se polepšil Nebudiž na mně zmařena krev, kterou jsi prolil z lásky ke mně s takovou bolestí.

III. Než, ó Bože, co jsem učinil? Ty, ó Spasiteli můj, vážil jsi sobě duše mé tak velice, že jsi za ni obětoval krev svou, aby nezahynula; a já se nebál ztratiti ji pro nic a za nic, za uspokojení své choutky, za výbuch zlosti, za bídnou rozkoš, za pohrdnutí tvou milostí a láskou. Ó kdyby víra sv. mne neučila, že jsi slíbil odpustiti tomu, kdo lituje, že tě urazil, neodvážil bych se prositi tebe za odpuštění. Líbám, ó Spasiteli můj, tvé rány svaté, a pro lásku k nim tebe prosím: zapomeň na urážky, jež jsem ti učinil. Tys pravil, lituje-li hříšník provinění svých, že zapomeneš na všecken jeho nevděk: »*Pakliby bezbožný činil pokání,... všech jeho ne-*

pravostí nevzpomenu « (Ezech. 18, 21.) Lituji nade všecko, že jsem tebou pohrdal, ó nejvyšší dobro; nuže, odpusť mi, jak jsi slíbil, a odpusť mi rychle. Nyní tě miluji více než sebe; nechci na dále žíti v nemilosti tvé. Ó Maria, útočiště hříšníků, pomoz hříšníku, který tobě se doporučuje.

11. O trestu ztráty Boží v pekle.

I. Největším trestem v pekle není oheň, není děsná tma, není nesnesitelný puch a všecka ostatní muka tohoto žaláře zoufalých; trest, který vlastně peklo činí peklem, je trest ztráty Boží. Duše naše je stvořena, aby navždy spojena byla s Bohem a požívala pohledu na spanilou tvář jeho. Bůh jest posledním cílem jejím, jediným dobrem jejím, a to v té míře, že veškery radosti a statky na zemi i v nebi nejsou s to, aby ji uspokojily, schází-li jí Bůh. Pročež, kdyby zavržený v pekle měl a miloval Boha, peklo se všemi mukami svými proměnilo by se mu v nebe. Než to právě bude největší jeho trýzní, která jej bude ustavičně a nevýslovně nešťastným činiti, že jest Boha na věky zbaven beze vší naděje, že jej kdy spatří a bude milovati. Ó Ježíši, Vykupiteli můj, pro mne na kříž přibitý, ty jsi naděje má; ó byl bych spíše umřel, než tě kdy urazil!

II. Duše, stvořena jsouc pro Boha, má vrozenou sobě náchylnost, spojiti se s Bohem, nejvyšším dobrem svým; avšak dokud dlí v těle, a zabředne-li v nepravosti, mysl její zaslepena bývá tou měrou od věcí stvořených, které smysly k sobě vábí a je zaujímají, že ztrácí všecko světlo a málo již poznává Boha a nemá již ani touhy po spojení s ním. Jakmile však odloučí se od těla a prosta bude těchto věcí smyslných, tu teprve pozná, že jen Bůh je to dobro, které je s to, aby ji učinilo

šťastnou; pročež sotva že při smrti s tělem se rozloučí, pocítí neodolatelnou touhu po Bohu, aby jej objala; odejde-li však s tohoto světa v nemilosti Boží, hříchem svým jako řetězem nejen od Boha bude odtržena, ale do pekla bude stržena a navždy od Boha bude odloučena a vzdálena. Ubohá pozná v tom věčném hrobě, jak krásný a spanilý jest Bůh; ale již ho nespatří. Pozná, jak milování hodný jest Bůh; ale již ho nebude moci milovati; ano hříchem svým bude ustavičně nucena ho nenáviděti; a to bude peklem pekla jejího, vědomí totiž, že nenávidí Boha, jenž jest nanejvýš milování hodný. Kdyby možná bylo, zničila by Boha, od něhož jest nenáviděna, a zničila by též sebe, že nenávidí tohoto Boha. A tímto marným přáním bude nešťastná duše ta věčně se zaměstnávati. — Ó Pane, měj slitování se mnou!

III. Trýzeň tu rozmnoží pak nevýslovně poznání všech milostí, které jí Bůh po čas života jejího udělil, a lásky, kterou k ní měl. Pozná obzvláště lásku, kterou Ježíš Kristus k ní choval, obětovav krev i život svůj za ni, aby ji spasil. Ona však místo vděčnosti, aby se nezbavila nízkých rozkoší svých, raději zřekla se Boha, svého nejvyššího dobra; i pozná, že není již žádné naděje, aby jej opět získala. — Ó Bože můj, kdybych byl v pekle, nemohl bych tě již milovati, ani hříchů svých litovati; avšak moha nyní ještě jich želeti a tebe milovati, želím a lituji z celého srdce svého, že jsem tě hněval, a miluji tě nade všecko. Ó Pane můj, připomínej mi ustavičně peklo, jehož jsem zasluhoval, abych tě miloval co nejvroucněji. Ó Maria, útočiště hříšníků, neopouštěj mne!

12. O soukromém soudu.

I. »*Uloženo jest lidem jednou umříti, a potom soud.*« Jest článkem víry, že po smrti budeme hned souzeni podle skutků, které jsme v životě svém učinili. A jest dalším článkem víry, že na soudu tom záleží naše spasení nebo věčné zavržení. Pomysli si tudíž, jakobys pracoval k smrti a života tvého jakoby již bylo na mále. Představ si, kterak co nevidět předstoupíš před Ježíše Krista, abys vydal počet z celého života svého. Ach, tehdáž ničeho tak se nezděsíš, jako pohledu na spáchané hříchy své Ó Vykupiteli můj, odpusť mi prve, než mne povoláš před soudnou stolici svou. Vím ovšem, že jsem přečasto zasluhoval odsouzen býti k smrti věčné. Ale nyní předstoupiti chci před tebe, ne již jako vinník, nýbrž jako kajicník, jenž došel odpuštění. Líto mi, ó nejvyšší dobré, že jsem tě urážel.

II. Ó Bože, jaká bolest zmocní se duše, až poprvé spatří Ježíše Krista jako soudce, a uzří jej rozhněvaného. Tehdy pozná, co Ježíš Kristus vytrpěl z lásky k ní; pozná, jak velice byl k ní milosrdný a kolik vydatných prostředků jí poskytl, aby došla spasení; pozná též velikost statků věčných a ničemnost rozkoší pozemských, pro něž bude zavržena. To všecko tenkráte pozná, ale nic jí to neprospěje, protože nebude již kdy napraviti, v čem bylo pochybeno; co se stalo, stalo se. O soudu tom nebude dále dbáno ani vyššího rodu, ani hodností a důstojností, ani bohatství; tehdy hleděti se bude ke skutkům, jaké kdo za živa činil. Ó můj Ježíši, nechť uzřím tě usmířeného, až tě poprvé spatřím, a uděl mi proto milost, abych oplakával ostatní čas života svého urážek a křivd, jež jsem ti učinil, tebe opustiv, abych po vůli byl chtíčům

a žádostem svým. Ne, již nechci tě hněvati. Miluji tě a chci tě vždycky milovati.

III. Jakou radost pocítí v hodince smrti, kdo opustil svět, aby se zasvětil Bohu, kdo odpíral smyslům svým rozkoší nedovolených, a poklesl-li semo tamo, hned zase hodné pokání činil! Naopak jakou pocítí bolest, kdož opět a opět klesal do nepravostí svých a tu pojednou se ocitne na prahu smrti; tehdy zvolá: Běda mně, za nedlouho ukáži se před soudnou stolicí Kristovou a dosud jsem se nepolepšil. Co jsem se nasliboval, že tak učiním, a neučinil jsem; jak se mi nyní v brzku povede? Ó můj Ježíši a můj soudce, děkuji ti za shovívavost, s kterou jsi na mne čekal. Jak často sám jsem si napsal odsouzení své k peklu. Ježto jsi tedy na mne čekal, abys mi odpustil, nezapuzuj mne od nohou svých. Přijmi mne na milost pro zásluhy umučení svého. Lituji, ó nejvyšší dobré, že jsem tebou pohrdal. Miluji tě nade všecko. Milý Bože můj, nechci tě již opustiti. Ó Maria, doporuč mne Ježíši, synu svému, a neopouštěj mne.

13. Mějme účty své připraveny, prve než nám bude vydati počet.

I. »*Buďte připraveni; nebo v kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.*« (Luk 12, 40.) Doba smrti není dobou příhodnou, abychom na smrt dobře se připravili. Abychom umřeli dobře a pokojně, třeba na smrt připravenu býti prve než zaklepe. Tenkráte nebude již kdy, vykořeniti z duše zlé navyklosti, vymaniti srdce z převládajících náruživostí a vyhostiti z něho lásku k věcem pozemským: »*Přichází noc, kdežto žádný nemůže dělati.*« (Jan 9, 4.) Smrt obestře nás v tmu; tu není již nic viděti; i nelze také ničeho činiti. Srdce zatvrzelé, mysl zatemnělá, úzkost a zmatek, obava o uzdra-

vení činí, že je takořka nemožno, svědomí v hříších zapletené a zabředlé spořádati, když smrt jest již za dveřmi. Jakým kdo tehdy jest, takým zůstane. Usne-li kdo v milosti Boží, v milosti zemře; jde-li v hříchu spat v hříchu zemře. — Ó sv. rány Vykupitele mého, klaním se vám, líbám vás a ve vás skládám naději svou.

II. Svatým bylo to málo, i když celý život svůj strávili v kajicnosti, v modlitbách a v konání svatých skutků, aby na smrt se připravili; a v hodince smrti přece nebyli beze strachu. Ctih. kněz Jan Avila, který již od mladosti vedl život svatý, když blízkou smrt mu oznamovali, pravil: «*Ó, by mi ještě něco času dopřáno bylo, abych na smrt se připravil!*« A co my řekneme, až nás překvapí zprávou, že již nedaleka jest poslední hodinka naše? — Ó můj Bože, nechci umříti v takovém nepokoji a nevděku, v jakém bych nyní umíral, kdyby smrt mne překvapila: chci se polepšiti, chci oplakávati křivd ti učiněných, chci tě srdečně milovati. Pane, přispěj mi; dej ať pro tebe něco učiním dříve než umru; pro tebe, pravím, který jsi umřel pro mne.

III. »*Čas krátký jest,*« dí apoštol (1. Kor. 7, 29.), napomínaje nás, že málo času nám zbývá, abychom účty své spořádali. Pročež na srdce nám klade Duch sv.: »*Cožkoli může učiniti ruka tvá, přičinlivě dělej.*« (Kaz. 9, 10.) Co můžeš učiniti dnes, neodkládej na den zítřejší; neboť dnešní den uplyne a zítra snad přijde smrt a zabrání tobě učiniti, co jsi dobrého v úmyslu měl, a napraviti spáchané zlé. Běda nám, zastihne-li nás smrt, kdy ještě lpíme k světu. — Ó Pane můj, kolik let strávil jsem daleko od tebe! A jak ty jsi byl se mnou shovívavý, čekaje na mne a volaje mne tolikráte, abych se dal na pokání. Děkuji ti za to, ó můj Spasiteli, a doufám přijíti do nebe, abych ti tam

věčné vzdával díky: »*O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu.*« (Žalm 88, 2.) Než, dříve jsem tě nemiloval; nyní však miluji tě z celého srdce, miluji tě nade všecko, miluji tě více než sám sebe, a jiného si nepřeji, než od tebe býti milovánu, a pomním-li, že jsem pohrdal láskou tvojí, zemřel bych lítostí. Můj Ježíši, uděl mi sv. setrvání. Maria, matko má, vypros mi věrnost k Bohu.

14. O duševních mukách zavrženého.

I. Trýzněna bude *paměť* zavržencova. Nešťastného v tom hrobě trápení a muk neopustí nikdy k největší trýzni jeho vzpomínka na dobu života, kdy mohl činiti dobré a napraviti učiněné zlé; pozná však, že jest již pozdě a že není naděje v nápravu. Vzpomene sobě na tolikerá osvícení Boží, na tolikerá volání milosti Boží, na tolikerá nabídnutí, že mu bude odpuštěno; on však pohrdl všemi, i pozná, že zmařeno jest vše a nezbývá, než se trápiti a v zoufalství žíti po celou věčnost. — Ó můj Ježíši, krev tvá a smrt tvoje jsou nadějí mou. Ach, nedopouštěj, abych propadl peklu a klnul milostem, které jsi mi udělil.

II. Mučen bude *rozum* zavrženého, ježto ustavičně připomínati si bude nebe, které svévolně ztratil. Neustále na mysli tanouti mu bude nevýslovná blaženost, které blahoslavení požívají v té vlasti blahé, a myšlenka ta zkruší mu nevýslovně nešťastný život, který tráví a tráviti bude věčně v tomto žaláři plném zoufalství. — Ó můj Vykupiteli, kdybych byl umřel, dokud jsem žil v hříchu, neměl bych nyní naděje, požívati tebe v nebi. Ty jsi dal život, abych já získal si nebe, a já jsem je ztratil pro věc ledabylou, ztrativ tvou milost. Pane, miluji tě; líto mi, že jsem tě urazil, a doufám

pro utrpení tvé, že přijdu do nebe a budu tě tam věčně milovati.

III. Mučena bude posléze nejkrutěji *vůle* zavrženého, ježto se mu odepře vše, čeho si žádá, a sužován bude tolika mukami, kterým vůle jeho se vzpírá. Nešťastníku tomu v pekle nebude tudíž dopřáno nikdy, čeho by si přál, a všecko ho ustavičně stíhati bude, co jest mu protivné. Rád by ušel mukám a došel pokoje, ale pokoje nebude míti nikdy, a mučen bude neustále. Vlastní převrácená vůle jeho bude mu trýzní největší, ježto nenáviděti bude Boha, ač dobře ví, že Bůh jest největší dobré a hoden jest lásky nekonečné. — Ano, Bože můj, tys dobro nekonečné, jež zasluhuje býti nekonečně milováno, a já zaměnil jsem tě za věc nicotnou! Ó bych byl spíše umřel, než ti tak těžkou způsobil urážku. Miluji tě, nejvyšší dobré, buď mi milostiv a nedopouštěj, abych i nadále byl ti tak nevděčen. Odříkám se všech radostí vezdejších a volím si tě za jediné dobro své. Já budu povždy tvým, a ty budeš vždycky mým. Tak doufám a naději se, ó Bože můj, lásko má, mé všecko. »*Bože můj a mé všecko!*« Ó Maria, ty můžeš všecko u Boha, učiň mě svatým.

15. **O úctě rodičky Boží.**

I. Ježíš Kristus jest prostředníkem spravedlnosti, Maria Panna jest prostřednicí milosti. Svatý Bernard, sv. Bonaventura, sv. Bernardin Sienský, sv. Jermán, sv. Antonín a jiní učí, že jest vůle Boží, aby skrze ruce bl. Panny Marie všecky milosti nás docházely, které Bůh nám chce uděliti. Přímluva svatých u Boha jest přímluva přátel; avšak přímluva bl. Panny Marie jest přímluva matčina. Blahoslavení proto, kdo s důvěrou utíkají se vždycky k nejsv. rodičce Boží! Tato pobožnost

jest ze všech pobožností blah. Panně Marii nejmilejší, utíkáme-li se vždycky k ní, řkouce: Ó Maria, oroduj u Ježíše za mne!

II. Jako Ježíš Kristus jest všemohoucí svou přirozeností, tak blah. Panna Maria všemohoucí jest takořka z Boží milosti; pročež obdrží všecko, oč prosí. Sv. Antonín píše, že jest nemožné, aby rodička Boží prosila Syna svého o některou milost pro ctitele své, a byla od něho oslyšena. Ježíši Kristu působí radost, může-li poctiti matku svou vyslyšením všech proseb jejích. Pročež povzbuzuje nás sv. Bernard, řka: »*Hledejme milosti, ale hledejme jí skrze Marii Pannu; neboť ona jest matkou a nemůže býti odmrštěna.*« Chceme-li tudíž dojíti spasení, doporoučejme se ustavičně Marii Panně, aby za nás se přimlouvala; neboť přímluva její bývá vždycky vyslyšena. — Ó matko milosrdenství, ustrň se nade mnou; ty si zakládáš na tom, že jsi orodovnicí hříšníků; nuže přispěj hříšníkovi, který v tebe se důvěřuje.

III. A nebojme se, že Maria Panna nás nevyslyší, když k ní se utečeme. Vždyť se z toho raduje, že jest u Boha tak mocnou, a že nám zjednati může všecky milosti, kterých si žádáme. Postačí, Marii Pannu o milosti prositi, a jsme jich jisti. A nejsme-li jich hodni, ona nás jich učiní hodnými všemocnou přímluvou svou, a velmi si přeje, abychom k ní se utíkali a tak spasení své si pojistili. A zdali kdy zahynul hříšník, který s důvěrou a vytrvalostí utíkal se k Marii Panně, hříšníků útočišti? Ó nikoli, ale spíše ten zahyne, kdo k Marii Panně se neutíká. — Ó Maria, matko a naděje má, utíkám se pod ochranný tvůj plášť; nezamítej mne, jak by mi náleželo. Popatři na mne a slituj se nade mnou ubohým. Zjednej mi odpuštění hříchů mých; vypros mi sv. setrvání, lásku k Bohu, dobrou smrt, nebe. Všeho doufám od tebe,

kterážto všecko u Boha můžeš. Učiň mě svatým; jestiť to v moci tvé. Ó Maria, v tebe se důvěřuji, v tobě skládám veškeru naději svou.

16. Pán Ježíš zaplatil pokutu za všecky hříchy naše.

I. Vida Bůh, že lidé pro hříchy své úplné propadli záhubě, ustanovil se na tom, že jim bude milostiv. Ale spravedlnost božská žádala dostiučinění; nebylo však nikoho, aby jak náleží ji usmířil. Co tedy učinil Bůh? Poslal Syna svého na zemi, aby se vtělil, a obtížil ho všemi hříchy našimi: »*Složil na něj nepravost všech nás*« (Is. 53, 6.), aby on kál se za nás a tak usmířil spravedlnost jeho a lidi spasil. — Ó, Bože věčný, mohl-li jsi více účiniti, abys nám důvěry dodal v milosrdenství své a získal si lásku naši, než darovav nám vlastního Syna svého? A jak mně bylo možná, po tak velikém daru tolik tě urážeti? Ó můj Bože, pro lásku k tomuto Synu slituj se nade mnou. Líto jest mi nade všecko, že jsem tě hněval. Za to, že jsem tě ve lice urážel, chci tě nyní velice milovati. Posilni mě, abych úmysl svůj splnil.

II. Vida pak Otec věčný Syna svého, všemi vinami našimi již obtíženého, nespokojil se dostiučiněním jakýmkoliv, ačkoli i sebe menší dostiučinění bylo by shladilo veškery viny naše; ale jak Isaiáš dále praví: »*Hospodin chtěl ho potříti v nemoci*« (v. 10.), chtěl, aby byl všecek zmařen a rozetřen biči, trním, hřeby a mukami v té míře, až by v samých bolestech skonal na potupném, popravném dřevě. — Ó Pane, kdyby víra nás neujišťovala o této nezměrné lásce tvé k lidem, kdo by tomu kdy uvěřil? Ó Bože, milování nejhodnější Bože, nechť nejsme tobě nadále nevděčni. Osvěť nás, posilni nás, abychom ti byli ostatní čas ži-

vota svého za tak velikou lásku vděčnými. Učiň to pro lásku k témuž Synu svému, jehož jsi nám daroval.

III. A hle, jakmile Syn poznal vůli Otce svého, aby se obětoval za naše provinění, ve vší pokoře k Otci svému a se vší láskou k nám uposlechl a přijal na se život plný útrap a přehořkou smrt svou: »*Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže*;« (Filip. 2, 8.) — O nejsladší Spasiteli můj, nech ať dím tobě s kajícím Ezechiášem: »*Ty pak jsi vytrhl duši mou, aby nezahynula: zavrhl jsi za hřbet svůj všecky hříchy mé.*« (Is. 38, 17.) Hříchy svými uvrhl jsem již duši svou do ohně pekelného, a ty jsi ji odtud vysvobodil, odpustiv mi, jak doufám. Já jsem zlehčil božskou velebnost tvoji, a ty jsi vzal provinění má na sebe a odčinil jsi je za mne. Kdybych nyní přes to vše znovu tě urážel a tě nemiloval z celého srdce, jaký trest stačil by na mne? Přemilý Ježíši můj, o lásko duše mé, líto mi nanejvýš, že jsem tě urážel. Celý se ti daruji, přijmi mě a nedej, abych tě znova ztratil. Ó Panno přesvatá, ó matko má Maria, požádej Syna svého, ať mě přijme a učiní mě docela svým.

17. Jest potřebí duši spasiti.

I. Potřebí jest duši spasiti: »*Jednohoť jest potřebí*« (Luk. 10, 42) Není potřebí, míti ve světě veliké jméno, býti vznešeným, býti bohatým, ba ani, těšiti se dobrému zdraví; ale potřebí jest spasiti duši. Proto Bůh postavil nás na tento svět, ne abychom si zjednali čest a slávu, bohatství a rozkoše, ale abychom si získali dobrými skutky království věčné, ustanovené tomu, kdo bojuje a zvítězí v životě tomto nad nepřátely spasení věčného. — Ó můj Ježíši, jak často zřekl jsem se nebe, od-

řeknuv se milosti tvé! Než, ó Spasiteli můj, více mě bolí, že jsem ztratil přátelství tvé než nebe. Ó můj Ježíši, dej mi velikou lítost nad hříchy mými a odpusť mi

II. Co na tom záleží, je-li kdo zde na zemi v chudobě a nízkosti živ, nemocen a opovrhován, jestli však posléze umře v milosti Boží a bude spasen? Ano, byť i sebe více zkoušen a navštěvován byl souženími, snáší-li je trpělivě, bude sláva jeho v nebi tím větší. Naopak, co prospěje komu, má-li hojně bohatství a je-li ode všech ctěn a oslavován, když naposledy zemře a bude zavržen? Budeme-li zavrženi, ze všech vezdejších statků, ze kterých jsme se těšili, nebudeme nic míti, leda že vzpomínka na ně rozmnoží trápení naše na věčnosti. — Ó můj Bože, osvěť mě! Dej, ať poznám, že veškero moje zlo záleží v urážení tebe, a veškero dobro mé v milování tebe. Posilni mě, abych ostatní dny života svého vynaložil pro tebe.

III. Potřebí jest duši spasiti, protože není cesty prostřední. Nebudeme-li spaseni, budeme zavrženi. Tu nelze říci: Jen když nepřijdu do pekla; budu-li nebe zbaven, na tom mi nezáleží. Ó nikoli: buď nebe, anebo peklo! Buď na vždy šťastnu býti s Bohem v nebi v moři radostí a blaženosti, nebo navždy dlíti v pekle se zlými duchy v moři plamenů a muk. Buď býti spasenu nebo zavrženu. Věci prostřední není. — Ó můj Ježíši, dříve jsem si vyvolil peklo, a byl bych tam již od tolika let, kdyby slitovnost tvá nebyla se mnou shovívala. Děkuji ti, ó můj Spasiteli, a lituji nade všecko, že jsem tě urážel. Doufám, že budoucně s milostí tvou nesejdu na cestu, vedoucí do pekla. Miluji tě, ó nejvyšší dobro, a chci tě věčně milovati. Uděl mi sv. setrvání a spasiž mě pro krev, kterou jsi vylil za mne. Ó Maria, naděje má, oroduj za mne.

18. Hříšník vypovídá Bohu poslušenství.

I. Když Mojžíš oznámil Faraonovi rozkaz Boží, aby na svobodu propustil lid jeho, odpověděl Farao opovážlivě: »*Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho?* . . . *Nežnámť Hospodina.*« (2. Mojž. 5, 2.) Kdo jest Pán ten, pravil, abych ho měl uposlechnouti? Neznám ho. Totéž praví hříšník, když svědomí mu připomíná přikázaní Boží, které mu zakazuje, aby hříchu toho nečinil; a on odpovídá: Při tomto činu neznám Boha; vím, že jest můj Pán, ale neuposlechnu ho. — Tak i já, ó Bože můj, velmi často jsem řekl, kdykoli jsem hřešil. Kdybys nebyl za mne umřel, ó Vykupiteli můj, neměl bych ani odvahy, prositi tě za odpuštění; avšak ty sám nabízíš mi odpuštění to s kříže, chci-li je. Ano, chci je a lituji, že jsem pohrdl tebou, nejvyšším dobrem. Raději chci umříti, než tě kdy opět uraziti.

II. »*Zlámala jsi jho mé . . a řekla jsi: Nebudu sloužiti*« (Jer. 2, 20.) Slyší duše hříšná, k hříchu jsouc pokoušena, hlas Boží, an ji varuje, řka: Dcero má, nemsti se, odřekni se mrzké rozkoše té, nech té věci, která není tvá. Ona však hřešíc, odpovídá: Pane, nebudu ti sloužiti. Ty nechceš, abych hřích tento spáchala, a já přece jej učiním. — Ó Pane a Bože můj, jak často byl jsem tak opovážlivý, a ne slovy, ale skutky a vůlí svou mluvil jsem podobně. Ach, »*nezamítej mne od tváři své!*« (Žalm 50, 13.) Nyní poznávám křivdu, kterou jsem ti učinil, zaměniv milost tvou za bídné rozkoše své. Ó bych byl spíše umřel, než tě kdy urazil.

III. Neslýchaná to věc! Bůh jest pánem všeho, protože všecko stvořil: »*V moci tvé zajisté všecky věci položeny jsou . . . ty jsi učinil nebe i zemi.*« (Esth. 13, 9.) Všickni tvorové poslušni jsou Boha;

nebesa, moře, i země, živlové i němé tváře. A člověk, který ze všech tvorů nejvíce od Boha byl milován a dobrodiními zahrnut, odpírá ho uposlechnouti a nic toho nedbá, že ztrácí milost jeho! — Děkuji ti, ó Bože můj, že jsi na mne čekal. Jak by se mi vedlo, kdybys mě byl nechal umříti některou noc, které jsem strávil v tvé nemilosti? Ale že jsi na mne čekal, jest mi znamením, že mi chceš odpustiti. Nuže, odpusť mi, ó Ježíši můj! Želím a lituji nade všecko, že jsem tolikráte ztratil úctu k tobě. Ale tenkráte jsem tě nemiloval; nyní však miluji tě více, nežli sám sebe, a jsem ochoten, raději stokráte ztratiti život, nežli přátelství tvoje. Tys pravil, že miluješ, kdo tebe miluje: »*Já milující mne miluji.*« (Přísl. 8, 17.) Miluji tě; miluj i ty mě a dopřej mi té milosti, abych žil i umřel v lásce tvé a miloval tě na věky. Ó Maria, útočiště mé, skrze tebe doufám, že zachovám Bohu věrnost až do smrti.

19. **Bůh vyhrožuje, aby nemusil trestati.**

I. Ježto Bůh jest dobrota nekonečná, nepřeje si než našeho dobra a účastny nás učiniti své blaženosti. Trestá-li nás tudíž, činí tak donucen jsa našimi hříchy. Tou příčinou praví prorok Isaiáš, že tehdy činí skutek, který protiví se jeho přání: »*Cizí dílo jeho . . . . cizí jest jeho dílo od něho.*« (28, 21.) A to proto, že vlastností Boží jest odpouštěti, dobrodiní prokazovati a k tomu hleděti, aby každý byl spokojen a šťasten. A právě tuto nekonečnou dobrotivost tvou, ó Bože, hříšníci tolik urážejí, ji zlehčují a vyzývají, aby jich potrestala. Ó, mne ubohého, ježto i já jsem ji urážel.

II. Vězme tudíž, kdykoli Bůh trestem hrozí, že nečiní to proto, jakoby rád trestal, ale aby nás trestu ušetřil; vyhrožuje, protože chce nám býti mi-

lostiv: »*Bože.... rozhněval jsi se a slitoval jsi se nad námi.*« (Žalm 59, 3.) Ale jak to, že by, hněvaje se na nás, prokazoval nám milosrdenství? Ano, zdá se, jakoby byl na nás rozhněván, abychom se polepšili a aby nám pak mohl odpustiti a nás spasiti. A jestliže v životě tomto pro spáchané hříchy nás trestá, sám trest ten jest milosrdenstvím, ježto uchovává nás od trestu věčného. Ubohý hříšník, jehož Bůh netrestá! — Nuže, ó Bože můj, ježto jsem tě tolik urážel, tresci mě v životě tomto, abys mi mohl odpustiti v životě onom. Vím, že jsem zasluhoval pekla; i přijímám každý trest, jen když mě zase přijmeš na milost a zachováš mě od pekla, kde bych byl navždy od tebe odloučen. Pane, osvěť mě a posilni mě, abych všecko přemohl a tobě se zalíbil.

III. Kdo tedy nedbá výstrah Božích, nechť velice se bojí, aby náhle nestihl ho trest, jímž Bůh vyhrožuje v knize přísloví: »*Na člověka, který tvrdou šíjí pohrdá tím, jenž ho kárá, náhle přijde zahynutí a nebude míti zdraví.*« (29, 1.) Člověka, kterýž pohrdá Bohem, ho kárajícím, stihne náhlá smrť; i nebude již míti kdy, aby se polepšii a ušel věčné záhubě své. — Tak, ó Ježíši můj, vedlo se mnohým, a podobně zasluhoval jsem já, aby i mně se tak vedlo. Než ty, ó Vykupiteli můj, byl jsi mi více milostiv nežli mnoha jiným, kteří méně tě hněvali než já, a nyní jsou v pekle, nemajíce ani jiskřičky naděje, že by kdy opět mohli dosíci milosti tvé. Ó Pane, vidím, že chceš, abych byl spasen; a já chci spasen býti, abych se ti zalíbil. Všecko opouštím a obracím se k tobě, jenžto jsi Bůh můj a jediné dobro mé. V tebe věřím, v tebe doufám, tebe jediného miluji, ó dobroto nekonečná. Želím toho nanejvýš, že jsem dříve tolik tě sužoval; ó bych byl spíše všecko zlé vytrpěl, než tě kdy urazil! Ó nedo-

pouštěj, abych se kdy od tebe odloučil; nech mě raději umříti, než abych znova tuto křivdu ti učinil. Ukřižovaný Ježíši můj, v tobě skládám důvěru svou. Ó Maria, matko Ježíšova, doporuč mě Synu svému.

20. Bůh čeká, ale ne stále.

I. Čím větší milosrdenství Bůh komu prokazuje, tím více jest mu se báti a chrániti, aby ho stále nezneužíval; sice stihne ho dříve anebo později pomsta Boží: »*Máť jest pomsta a já odplatím časem svým.*« (5. Mojžíš 32, 35.) Kdo nechce zneužívání tomu učiniti konec, s tím učiní konec Bůh. — Ach Pane můj, děkuji ti, že jsi doposud mě trpěl po tolika hříších, jimiž jsem tě zradil. Dej, ať poznám, jaké zlé jsem spáchal tak velikým zneužíváním shovívavosti tvé, a vzbuď ve mně lítost nad urážkami, jež jsem ti učinil. Ne, nechci již nadužívati milosrdenství tvého.

II. »*Učiň jen tento hřích; vždyť se z něho potom vyzpovídáš.*« — Vizme tu lesť, kterouž ďábel tolik duší již oklamal a do pekla zavedl. Kolik křesťanův nyní v pekle se trápí, tolik jich dalo se touto lstí ošáliti, a byli zavrženi . . . . »*Čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi.*« (Isaiáš 30, 18.) — Bůh čeká na hříšníka, aby se obrátil, a aby mu byl milostiv; vidí-li však, že hříšník času, jehož mu dopřává k pokání, užívá k rozmnožení svých hříchů, tehdy již nečeká, ale trestá ho podle zasloužení. — Bože můj, odpusť mi, neboť nechci tě již urážeti. Aneb, chtěl bych snad čekati, až ty mě sám do pekla zavrhneš? Poznávám, že mě již nemůžeš snášeti. Dosti již na urážkách, jež jsem ti učinil. Želím a lituji jich a doufám v odpuštění pro krev, kterouž jsi prolil za mne.

III. »*Milosrdenství Hospodinovo, že jsme dokonce nevyhynuli.*« (Pláč 3, 22.) Tak zvolati sluší tomu, kdo byl tak nešťasten a často urazil Boha. Nechť děkuje Bohu, že ho nenechal umříti v hříchu, a nechť se vystříhá, aby ho znovu neurážel, sice činiti mu bude Pán výčitky, řka: »*Co jest, ježto jsem více učiniti měl vinici své a neučinil jsem jí?*« (Isaiáš 5, 4.) — Nevděčníče, řekne jemu, kdybys byl nejnižšího člověka na světě tolik se naurážel, co jsi se naurážel mne, jistě by nebyl s tebou tak shovívavým. A co já jsem se ti milosrdenství naprokazoval! Kolik dobrých vnuknutí, kolik vnitřních osvícení jsi obdržel ode mne, kolikrát jsem ti odpustil! Čeho si ještě žádáš? Nyní nadešla již doba trestu a nikoli odpuštění. Tak pravil již Bůh k tolika, kteří nyní jsou v pekle; a co je tam nejvíce trápí a sužuje? Milosrdenství, které Bůh měl s nimi za živa. Ó Ježíši, vykupiteli a soudce můj, tu výčitku zasluhoval jsem i já uslyšeti z úst tvých; avšak nyní slyším, že mě znovu zveš k pokání a nabízíš mi odpuštění, řka: »*Obrať se k Hospodinu, Bohu svému.*« (Os. 14, 2.) O zlořečení hříchové moji, zavrhuji a nenávidím vás; neboť pro vás ztratil jsem Boha svého. Nyní obracím se docela k tobě, ó Pane a Bože můj! Miluji tě, nejvyšší dobro mé, a protože tě miluji, líto mi z celého srdce, že jsem dříve tolik tebou pohrdal. Bože můj, nechci tě již rmoutiti, daruj mi lásku svou, dej mi setrvání. Ó Maria, útočiště moje, budiž mi nápomocna.

21. **Smrt jest cestou na věčnost.**

I. Víra svatá učí, že duše má potrvá věčně a že jednoho dne, kdy se toho nejméně naději, bude mi odejíti s tohoto světa. Proto potřebí jest, abych

postaral se o takové štěstí, kterého smrt nezničí a jež potrvá na věky se mnou. Velice šťastnými byli na čas zde na zemi Alexander Veliký a císař August; ale kolik je tomu již set let, co štěstí jejich vzalo konec, a počal jim asi život nešťastný, jemuž již nebude konce! — Ó Bože můj, kéž jsem tě vždycky miloval! Co mám z tolika let, které jsem strávil v hříších, než muka a výčitky svědomí? Ježto mi však dopřáváš času, abych napravil, co zlého jsem spáchal, nuže, Pane můj, rci, co mi jest činiti, abych se ti zalíbil; neboť ochoten jsem ke všemu. Všecky ostatní dny života svého chci vynaložiti na to, abych oplakával, v čem jsem tě zarmoutil, a miloval tě ze všech sil svých, ó Bože můj a všeliké dobro mé.

II. A co by mi prospělo býti šťastnu zde na zemi (může-li vůbec býti pravé štěstí bez Boha), kdybych pak měl nešťasten býti po celou věčnost? Než jaká to pošetilost, víme-li na jisto, že zemřeme a že nás po smrti čekají buď věčná radost anebo věčná muka — a jsme-li přesvědčeni, že závisí na smrti naší, budeme-li blaženi nebo nešťastni na vždy, a jestliže přes to vše nechápeme se všech prostředků, abychom zemřeli smrtí dobrou? — Duše svatý, osvěť a posilni mne, abych budoucně žil vždycky v milosti tvé až do smrti. Dobroto nekonečná, poznávám, jak neprávě jsem činil, tebe urážeje, a lituji toho; poznávám, že ty jediný zasluhuješ býti milován, i miluji tě nade všecko.

III. Slovem, všecko vezdejší štěstí skončí se pohřbem, a nezbude nám z něho než hrob, do něhož nás spustí, abychom v něm vzali porušení. Stín smrti zastírá a zatemňuje veškeren lesk i slávu pozemskou. Proto blaze jen tomu, kdo na světě Bohu slouží a jej miluje a tím zjednává sobě štěstí věčné. — Můj Ježíši, želím a lituji toho nade všecko, že jsem si v předešlém životě svém tak málo vážil

lásky tvojí. Nyní tě miluji nade všecko a jiného si nepřeji, než tě milovati. Ode dneška budeš ty mi jediný láskou mou a mým vším; a to budiž jediné štěstí mé, jehož doufám a za něž tě prosím, abych tebe vždy miloval v životě tomto i v onom. Pro zásluhy umučení svého uděl mi svaté setrvání. Ó Maria, rodičko Boží, ty jsi nadějí mou.

22. Napravme život, prve než přijde smrt.

I. Každý přeje si svatě zemříti; není však možné, aby umřel svatě, kdo vedl až do smrti život nezřízený, a aby umřel ve spojení s Bohem, kdo žil daleko od něho. Svatí, aby zabezpečili sobě blaženou smrt, odřekli se bohatství, rozkoší smyslných a všeho, co jim sliboval a nabízel svět, a zvolili si život chudý a umrtvený. Pohřbili se za živa na zemi, aby ušli nebezpečenství, že budou po smrti pohřbeni v pekle. — Ó Pane můj, od kolika let zasluhoval jsem býti pohřben v pekle bez naděje, že mi bude odpuštěno a že tě budu milovati. Avšak tys na mne čekal, abys mi odpustil. Ano lituji z celého srdce, že jsem urážel tebe, svrchované dobré; slituj se nade mnou a nedopouštěj, abych znovu tě hněval.

II. Bůh vyhrožuje hříšníkům, že v hodince smrti budou ho hledati, ale nenaleznou ho: »*Budete mne hledati a nenaleznete.*« (Jan 7, 34.) Ovšem; neboť tehdy nebudou hledati Boha z lásky, ale toliko ze strachu před peklem; a tudíž hledati budou Boha, aniž upustili od náklonnosti k hříchu, a proto ho nenaleznou. — Ne, ó Bože můj, nechci odkládati a hledati tebe až před smrtí; nyní tě již chci a tebe hledám. Lituji toho, že jsem dříve, sháněje se po libostech svých, tobě, dobrotě nekonečné, tolik nelibostí působil. Hořce toho želím

a vyznávám, že jsem neprávě činil. Ty však nechceš, aby si zoufalo, ale aby se rozveselilo srdce tě hledající: »*Vesel se srdce, hledajících Hospodina.*« (Žalm 104, 3.) Ano, Pane můj, hledám tě a miluji tě více, nežli sám sebe.

III Ubohý, kdo záhy před smrtí dobrou část života svého nevynaloží na oplakávání hříchů svých. Možná dost, neupírám to, že v poslední hodince se obrátí a bude spasen; avšak při zatemnělé mysli a zatvrzelém jeho srdci, při jeho zlých navyklostech a převládajících náruživostech bude mu tenkráte mravně nemožno, aby dobrou smrtí zemřel. Tehdy potřeboval by milosti mimořádné; ale je-li Bůh povinen, dáti ji tomu, kdo mu byl nevděčen až do konce života? Ó Bože, ke komu obrátí se hříšníci, aby ušli věčnému zahynutí? Nikoli, Bože můj, nechci čekati až na smrt, abych pokání činil z hříchů svých a tě miloval. Nyní již lituji, že jsem tě hněval, nyní již miluji tě z celého srdce. Ach, nedej, abych znovu tě opustil; nech mne spíše umříti. Ó, nejsvětější matko má Maria, vypros mi sv. setrvání.

23. Beránek Boží ráčil se na smrt obětovati, aby nám zjednal odpuštění.

I. »*Ejhle beránek Boží,*« tak nazval svatý Jan Křtitel našeho Spasitele, beránkem totiž Božím, který dal krev svou i život svůj v oběť, aby nám zjednal odpuštění a spasení věčné. Vizme jej v soudní síni Pilátově, kterak jako beránek nevinný nechává si střihati ne vlnu, ale přesvaté tělo své bičováním a trním: »*Jako beránek před tím, kterýž ho střiže, oněmí a neotevře úst svých.*« (Is. 53, 7.) Neozývá se, aniž si naříká, protože sám se uvolil dostiučiniti mukami svými za tresty námi

zasloužené. Nechť andělé a všickni tvorové velebí, ó Vykupiteli můj, nevystihlé milosrdenství tvé a tak velikou lásku, kterou jsi měl k lidem. My jsme spáchali hříchy, a ty za ně pokání činíš!

II. Vizme dále, jak biřiči vedou jej spoutaného na Kalvarii, aby se tu vykonala na něm veliká oběť, kterou dokonáno jest dílo našeho vykoupení: »*A já jako beránek krotký, kterýž veden bývá k zabití.*« (Jer. 11, 19.) Rci, ó Ježíši můj, kam tě ta rota vede, křížem obtíženého, tolik tě napřed ztýravši? Odpovídáš mi: Vedou mne na smrt, a jdu s radostí; neboť jdu zemřít, abych tě spasil a abys poznal, jak tě miluji. A jaké já, ó Pane můj, dal jsem ti důkazy lásky, kterou jsem ti byl povinen? Již víš, jaké: Urážkami a křivdami jsem ti lásku tvou splácel, pohrdnuv tolikráte tvou milostí a láskou; avšak smrt tvá jest nadějí mou. Lituji, ó lásko má, že jsem tě hněval; želím toho a miluji tě.

III. Když sv. František z Assisi viděl beránka vésti na jatky, neubránil se slzám, řka: »*Jak tohoto beránka vedou k zabití, tak veden byl jednoho dne nevinný Spasitel můj na smrt za mne.*« — Ty tedy, ó Ježíši můj, nic neváhaje, jdeš obětovat život svůj z lásky ke mně, a já bych se zpěčoval obětovati tobě veškeru lásku svou? Ty jí ode mne žádáš: »*Milovati budeš Hospodina, Boha svého.*« A to právě a nic jiného si nežádám, než tě milovati a milovati tě z celého srdce. Ty jsi mne miloval bez výminky; i já tě chci bez výminky milovati. Lituji, ó beránku Boží, že jsem tě hněval, a všecek se ti darem dávám. Přijmi mne, Ježíši můj, a učiň mne milostí svou tobě věrným. Ó Maria, matko Spasitele mého, přimluv se za mne, ať celý náležím jemu.

24. O ceně času.

I. Čas jest poklad neocenitelný, ježto každou chvíli získati nám lze poklady milostí a slávy věčné. A proto zavržení v pekle tolik bědují, když pováží, že již pominul čas, aby napraviti mohli věčné neštěstí své. Co by dali za jedinou hodinu času, aby vzbudili lítost a zrušili zavržení své. V nebi ovšem lítosti není; kdyby však blahoslavení něčeho litovali, lítost by měli z toho, že zde na světě zmařili tolik času k získání větší slávy, a že čas ten již se nevrátí. — Bože můj, děkuji ti, že mi dáváš ještě čas, abych oplakával hříchů svých a napravil láskou svou urážky ti učiněné.

II. Není tudíž věci dražší nad čas. Čím to tedy, že lidé nepohrdají ničím tolik, jako časem? Tento stráví pět, šest hodin při hře: onen kdo ví jak dlouho stojí u okna nebo na cestě, dívaje se na mimojdoucí; a táže-li se jich kdo, co činí, odpovědí, že si ukracují času. Ó čase neoceněný, po tobě budou tito při smrti toužiti nejvíce. Jak draze zaplatili by tehdy jedinou hodinu času zmařeného! Ale již ho nebude, až se jim řekne: »*Putuj, ó duše křesťanská, s tohoto světa!*« rychle se chystej; nebo čas tvůj již vypršel. I zvolají s pláčem: Ó života ztraceného! Kolik let bylo mi dopřáno, abych se posvětil, a pronedbal jsem to; a nyní není k tomu již kdy. Ale co platno tehdy všecko bědování, když umírajícímu víc a více blíží se okamžik důležitý, na němž záleží celá věčnost?

III. »*Choďte, dokud máte světlo.*« (Jan 12, 35.) Doba smrti jest dobou tmy, kdy není nic viděti a kdy již nelze nic činiti: »*Přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.*« (Jan 10, 4.) Proto napomíná nás Duch sv., abychom kráčeli po cestách Páně, dokud máme světlo a jest den. Považme, že již blízko jest doba, kdy rozhodne se o naší věčné

spáse a kdy pomine čas. Pospěšme si tudíž a mějme účty své připraveny; neboť kdy se toho nejméně nadějeme, přijde Ježíš Kristus nás soudit: »*V kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.*« (Luk. 12, 40.) — Nuže, můj Ježíši, rychle, rychle mi odpusť! A nač bych čekal? Budu snad čekati, až uvrhnu se do věčného žaláře toho, kde bych navždy se zavrženými bědoval a naříkal: »*Pominula žeň dokonalo se léto, a my nejsme vysvobozeni?*« (Jer 8, 20.) — Ne, ó Pane můj, nechci již protiviti se láskyplnému hlasu tvému. Kdo ví, není-li toto rozjímání, které čtu, poslední volání tvé ke mně? Lituji, ó svrchované dobro, že jsem tě urážel: všecek ostatní čas života svého zasvěcuji tobě a prosím tě o milost setrvání. Nechci tě již hněvati, ale chci tě vždycky milovati. Ó útočiště hříšníků, sv. Panno Maria, v tebe se důvěřuji.

25. Jaká hrůza pojme umírající, když pomní na nastávající soud.

1. Uvažme, jaký strach vzbudí v umírajícím vzpomínka na soud, když již již ocitne se na prahu věčnosti a pomyslí, že již za krátko předstoupí před Ježíše Krista, svého soudce, aby mu vydal počet z celého života uplynulého. Tehdy nastává mu veliká cesta, kdy mu odebrati se jest s tohoto světa na svět nový, ze života vezdejšího na věčnost. Tenkráte ho nic tolik nezkormoutí, jako pohled na jeho hříchy. Svatá Maří Magdalena z Pazzi, jsouc nemocna, strachem se chvěla, když pomyslila na soud. Zpovědník těšil ji, aby se nebála. »*Ach otče,*« pravila, »*není to maličkost, ukázati se před Kristem, soudcem!*« tak pravila ta sv. panna, která již od malička svatý vedla život. A co říci jest tomu, kdo častokráte zasluhoval pekla?

II. Opat Agato po tolika letech života kajícího, třesa se, zvolal: »*Jak se mi povede, až budu souzen?*« A jak by se teprve netřásl, kdo Boha urážel hříchy smrtelnými, a dosud za ně pokání nečinil? V hodince smrti pohled na jeho provinění, přísnost soudů Božích, nejistota, jaký výrok nad ním se vynese, ó jak duši jeho rozruší a jaký zmatek a strach způsobí v ní! Proto hleďme se přivinouti k nohám Ježíše Krista a zajistiti sobě odpuštění prve než nadejde veliký ten den účtů! — Ó Ježíši a Vykupiteli můj, jenž jedenkráte budeš mi soudcem, slituj se nade mnou, dříve nežli přikvačí den ten spravedlnosti. Viz u nohou svých zrádce, který tolikráte sliboval ti věrnost a po té na novo tě opustil. Ne, Bože můj, nezasloužil jsi si, abych tak k tobě se choval, jak jsem dříve to činil. Odpusť mi, Pane; neboť chci doopravdy život svůj napraviti. Lituji, ó nejvyšší dobré, že jsem tebou pohrdal; budiž mi milostiv.

III. Tenkráte rozhodne se veliká záležitost věčného spasení našeho. A na rozhodnutí tom závisí, zdali budeme navždy spaseni nebo zavrženi, na věky šťastni nebo nešťastni. Než, ó Bože, každý sice o tom je přesvědčen a řekne: »*Ano, tak jest;*« ale proč tedy nenechají všeho a nehledí se posvětiti, aby si zabezpečili spasení věčné? — Bože můj, děkuji ti za osvícení tvé. Pomni, ó Ježíši můj, že jsi zemřel za mne, abys mě spasil; učiň, nech tě spatřím usmířeného, až poprvé tě uvidím. Jestliže jsem dříve pohrdal milostí tvou, nyní si jí vážím více, než všeho ostatního. Miluji tě, dobroto nekonečná, a protože tě miluji, želím toho, že jsem tě urážel. Dříve jsem tě opustil, ale nyní si tě přeji a tebe hledám; dej, nech tě naleznu, ó Bože duše mé. Ó Maria, matičko má, doporuč mě Ježíši Kristu.

26. O ohni pekelném.

I. Jest jisto, že peklo jest ohnivá propast, v nížto nešťastní zavržení se trápí a budou se vždycky trápiti. Také zde na zemi působí oheň trýzeň nejkrutší a nejbolestnější; avšak oheň pekelný bude míti jiný a větší účinek trýznivý; ježto oheň ten stvořen jest od Boha jenom proto, aby trestal ty, kdož vzbouřili se proti němu; »*Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného*« (Mat. 25, 41), ten jest rozsudek, který vyřčen bude nad zavrženými. Jestliže v rozsudku tom trest ohně zvláště se jmenuje, dlužno říci, že ze všech muk, kteráž zavržený na smyslech svých bude trpěti, muka ohnivá jsou největší. — Ó Bože můj, jak dávno zasluhoval jsem již hořeti v ohni tom, avšak ty jsi měl se mnou strpení, nechtěje, abych hořel tím ohněm nešťastným, ale blaženým žárem tvé lásky svaté. Ano, miluji tě, nejvyšší dobré, a chci tě věčně milovati.

II. Zde na zemi oheň mučí tělo jen zevně a nikoli uvnitř: »*Učiníš je jako pec ohnivou.*« (Žalm 20, 10) Jedenkaždý zavržený bude jako ohnivá pec, takže hořeti budou srdce i vnitřnosti v jeho těle, mozek v hlavě, krev v žilách, ano i tuk v kostích jeho. Co říkáte, ó hříšníci, tomuto ohni? Nyní nesnesete ani jiskry z knotu, spadne-li náhodou s hořící svíce, ani přílišného tepla v pokoji, ani paprsku slunečného, jestliže pálí na temeno hlavy vaší; jak potom to snesete, když budete ponořeni v moře ohnivé, kde ustavičně trpěti budete muka smrtelná a přece nikdy neumřete? — Ach, Vykupiteli můj, nechť není na mně zmařena krev, kterou jsi prolil z lásky ke mně. Dej mi srdečnou lítost nad hříchy mými a uděl mi lásku svatou.

III. »*Kdo z vás,*« táže se prorok, »*bude moci bydliti s ohněm sžírajícím?*« (Is. 33, 14.) Jako dravá šelma požírá kozlátko, tak oheň pekelný ustavičně sžírati bude ubohého zavrženého, aniž ho kdy stráví do smrti. Proto volá svatý Petr Damiani: Jen ukojuj, ó hříšníče, nezřízené chtíče těla svého; přikvačí den, kdy všecky neřesti tvé promění se v samou hořlavinu ve vnitřnostech tvých, aby tím silněji roznítil se oheň, kterým hořeti budeš v pekle po celou věčnost: »*Prostopášnost tvá promění se ve smolu, kterou živen bude ustavičný oheň ve vnitřnostech tvých.*«*) — Ó Bože můj, mnou pohrzený a ztracený, odpusť mi a nedopouštěj, abych tě opět ztratil. Lituji nade všecko, že jsem tě urážel. Přijmi mě zase na milost, neboť slibuji ti, že tě chci milovati a nechci milovati než tebe. O svatá panno Maria, zachovej mě od pekla.

27. O marnosti vezdejších statků.

I. Co je tento život, ne-li jako dým, který sotva se objeví, hned se zase ztratí? »*Co jest život váš? Pára ješt, kteráž se na maličko ukazuje a potom zmizí.*« (Jak. 4, 15.) Na páry, vystoupivší se země do vzduchu a ozářené paprsky slunečnými, bývá krásný pohled; avšak při dost malém větru se rozptýlí a zmizí. Podobně má se to se slávou tohoto světa. Viz jen toho pána: Dnes tisícové se ho bojí, jej ctí, jemu se dvoří a koří; zítra, umře-li, všickni jím opovrhnou a budou mu klnouti. Slovem, smrtí skončí se všecka čest, sláva a velikost, radosti a zábavy a vše ostatní na světě. — Ó Bože můj, dej, nechť poznám, jak nesmírné jsi dobro, abych miloval jenom tebe a nic jiného.

---

*) Ep 6.

II. Smrt oloupí člověka o všecko, co má zde na zemi. Jak smutná podívaná je na boháče, ani jej po smrti vynášejí z paláce jeho, do něhož již se nevrátí; a jiní uvazují se v statky, peníze a ostatní majetek jeho! Služebníci, k hrobu ho doprovodivše, opouštějí jej a nechávají ho červům za pokrm; již se mu nikdo neuklání, nikdo mu nepochlebuje. Dříve každý ho uposlechl na pouhé pokynutí, a nyní si nikdo nevšímá nařízení jeho. — Ach, mne ubohého, ježto jsem po tolik let pídil a sháněl se po marnostech tohoto světa a opustil jsem tebe, dobro nekonečné. Avšak od nynějška budiž jenom ty, ó Bože, jediný poklad můj, jediná láska duše mé!

III. »*Proč pýchá země a popel?*« (Sir. 10. 9.) Člověče, praví Bůh, nevíš-li, že co nevidět obrátíš se v prach a popel? K čemu tedy upoutáváš myšlenky své a veškeru lásku svou? Považ, že smrt brzy obere tě o všecko a vyžene tě se světa. A jestliže, vydávaje počet ze života svého, neobstojíš, jak se ti povede po celou věčnost? — Ó Pane můj, děkuji ti. Ty mi tak přimlouváš, chtěje, abych byl spasen. Prokaž mi milosrdenství své. Ty jsi slíbil odpustiti tomu, kdo lituje, že tě urazil: lituji z celého srdce; nuže, odpust mi. Ty jsi slíbil milovati toho, kdo tebe miluje: miluji tě nade všecko; pročež miluj i ty mě a nehněvej se již na mne, jak by mi náleželo. Ó Maria, orodovnice moje, přímluva tvá jest mou nadějí.

28. O počtu hříchů.

I. Jest mínění sv. Basila, sv. Jeronyma, svatého Ambrože, sv. Augustina a jiných, jako Bůh určil každému člověku míru duševních darů, časných statků a počet dnů života, jehož mu dopřáti uložil, podobně že ustanovil též každému počet hříchů, které mu chce odpustiti; a jakmile počet

ten se doplní, vztáhne ruku svou k trestu a již neodpustí. Slyšme, co sv. Augustin o tom praví: »*Do jisté doby božská shovívavost snáší jednoho každého; jak ta vyprší, žádného již odpuštění proň není*« *) — Bože můj, již poznávám, jak velice zlehčoval jsem v předešlém životě svém trpělivost tvou; nyní však vidím, že jsi mě dosud neopustil, ježto mám lítost, že jsem tě hněval, a tato lítost jest mi důkazem, že mě dosud miluješ. Bože můj, nechci tě již zarmucovati; pro milosrdenství své neopouštěj mě!

II. »*Čeká Pán trpělivě, aby je, kdyžby přišel den soudný, v plnosti hříchů trestal*« (2. Mak. 6, 14.) Je tedy Bůh trpěliv a čeká na hříšníka; avšak jakmile nadejde den, kdy doplní se míra hříchů jeho, nečeká již, ale trestá. — Ó Pane, poshov mi a ještě mě neopouštěj; neboť doufám, že s milostí tvou již tě neurazím. Lituji, ó dobroto nekonečná, že jsem tě hněval; slibuji ti, že tě již nezradím. Nyní vážím si přátelství tvého nade všecky statky tohoto světa.

III. Hřešíme a nepovážíme, že tíže hříchů našich stále přibývá; než bojme se, aby i nás nepotkalo, co přihodilo se králi Baltasarovi, jemuž řečeno jest: »*Zavěšen jsi na váze, a nalezen jsi méně mající.*« (Dan. 5, 7.) Co zlý duch tobě namlouvá? Že to nic nerozliší, máš-li deset anebo jedenáct hříchů? Nevěř, nepřítel tvůj tě klame! I jeden hřích padá velmi na váhu, a přetíží misku božské spravedlnosti, a budeš odsouzen k peklu. Nebudeš-li, bratře můj, žíti v této bázni, jakmile nový hřích smrtelný přidáš k hříchům již spáchaným, že snad Bůh nebude ti již milostiv, a nezachvěješ-li se pokaždé při té myšlence, snadno zahyneš. — Než ty, ó Bože můj, byl jsi ke mně až příliš shovívavým, nechci

---

*) De vita Christi. c. 3.

již zneužívati dobroty tvojí. Děkuji ti, že jsi až dosud mě snášel. Dosti již na tom, že jsem tolikráte tě ztratil; nechci tě již ztratiti. Ježto jsi však dosud mne neopustil, dej mi tě nalézti. Miluji tě, Bože můj, a lituji z celého srdce, že jsem od tebe se odvrátil a tebou zhrdl. Ne, ne, již tě nechci ztratiti. Přispěj mi milostí svou Ty pak, ó královno a matko má, Maria, přispěj mi přímluvou svojí.

29. Jak zpozdilé jest, žíti v nemilosti Boží.

I. Hříšníci nazývají zpozdilými svaté, kteří zde na světě vyhýbají se poctám, bohatství a rozkoším smyslným, a milují chudobu, opovržení a život kající. Avšak v den posledního soudu vyznají, že sami byli zpozdilými, když se domnívali, že život svatých jest nerozumem: »*My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství.*« (Moudr. 5, 4.) A je-li větší pošetilosti, nežli žíti bez Boha? neboť následuje na to život nešťastný zde na zemi a po té mnohem nešťastnější v pekle. — Ne, Bože můj, nechci čekati, až bych v onen poslední den doznal pošetilost svou; vyznávám ji již nyní: Byl jsem zpozdilým, urážeje tebe, nejvyšší dobro své. »*Otče, nejsem hoden slouti synem tvým.*« (Luk. 15, 21.) Nezasluhuji, Otče můj, odpuštění; ale doufám ho pro krev, kterou jsi prolil za mne. Můj Ježíši, lituji, že jsem tebou pohrdal a miluji tě nade všecko.

II. Nešťastní hříšníci, hříchem jsouce oslepeni, ztrácejí rozum. Co bychom si pomyslili o člověku, který by za haléř prodal království? A co říci o tom, kdo za hříšnou rozkoš, za pouhý dým a aby provedl svou, zaprodává nebe a milost Boží? Myšlenky jejich obráceny jsou jen k životu tomuto, který brzy pomíjí, a zatím zjednávají si peklo v životě onom, který nikdy nepřestane. — Ó Bože

můj, nedopouštěj, abych byl dále tak slepým jako dříve, kdy miloval jsem jen zlé chtíče a žádosti své, a pro ně pohrdl jsem tebou, dobrem nekonečným. Nyní jich nenávidím a miluji tě nade všecko.

III. Ubozí přátelé světa! Přijde doba, kdy oplakávati budou pošetilosti své; ale kdy to bude? Až již nebude pomoci neblahému osudu jejich. Tehdy zvolají: »*Což nám prospěla pýcha, aneb co nám pomohla chlouba s bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín.*« (Moudr. 5, 8.) Ach, řeknou, jest po všech radostech našich; zmizely jako stín, a nemáme z nich než trápení a nářek věčný. — Nejdražší Ježíši můj, ustrň se nade mnou. Já jsem zapomněl na tebe; ale vidím, že tys nezapomněl na mne. Miluji tě, lásko má, ze vší duše své, a nenávidím a zavrhuji nade všecko veškery urážky, jež jsem ti učinil. Odpusť mi, Bože můj, a zapomeň na všecky hořkosti, které jsem ti způsobil. A ježto znáš slabost mou, neopouštěj mne; posilni mě, abych všecko přemohl a tobě se zalíbil. Ó Maria, matko Boží, v tobě skládám naději svou.

30. Pán Ježíš zraněný zraňuje srdce.

I. Tak sv. Bonaventura praví, řka, že rány Ježíšovy zraňují srdce i sebe tvrdší a zapalují duše i sebe chladnější: »*Rány srdce kamenná zraňující a mysli ledové rozněcující.*« A skutečně, je li možná, aby kdo věřil, že Bůh byl políčkován, bičován, trním korunován a naposledy i zemřel z lásky k nám, a aby ho nemiloval? Sv. František z Assisi, chodě po nivách a po polích, plakal a vzlykal, vzpomínaje na nevděk lidský: »*Láska není milována, láska není milována!*« — Hle, Ježíši můj, i já náležím k těmto nevděčným, ježto jsem tolik let žil a tebe nemiloval. A má snad, Vykupiteli můj, i na dále

tak býti? Ó nikoli! Chci tě milovati prve než umru, a chci všecek tobě se darovati. Měj slitování a přijmi mě a přispěj mi na pomoc

II. Církev sv., ukazujíc nám Ježíše ukřižovaného, pěje: »*Všecka podoba jeho dýše láskou; hlava nakloněna, ruce rozpjaté, bok otevřený.* Viz, ó člověče, praví, popatř tu na Boha svého, umrlého z lásky k tobě; pohleď, jak ruce má rozpjaté, aby tě objal, hlavu nakloněnu, aby ti vtiskl políbení pokoje, bok otevřený, aby tě přijal do srdce svého, chceš-li jej milovati. — Ano, chci tě milovati, poklade můj, lásko má, mé všecko. A co bych miloval, kdybych nemiloval Boha, který pro mne umřel?

III. »*Láska Kristova pudí nás.*« (2. Kor. 5, 14.) Ó můj Vykupiteli, ty jsi umřel z lásky k lidem; avšak lidé tě nemilují, protože zapomínají na smrt, kterou jsi strpěl z lásky k nim. Kdyby na ni myslili, jak by mohli živi býti a tebe nemilovati? Považíme-li, píše sv. František Saleský, že Ježiš Kristus, pravý Bůh, tak vroucně nás miloval, že i smrt kříže podstoupil za nás, není-li nám, jakoby srdce naše bylo v lisu, a jakoby láska tím prudčeji z něho vytryskovala, čím milování hodnějším nám se jeví? A to také sv. Pavel doznává, řka: »*Láska Kristova pudí nás*;« láska Ježíše Krista nutí nás jej milovati. Ó nejmilejší Spasiteli můj, dříve jsem tebou pohrdal, ale nyní si tebe vážím a miluji tě více než život svůj. Nic mně tolik nebolí a nehněte, jako vzpomínka, že jsem tolikráte urazil tebe, lásku svoji. Ó můj Ježíši, odpusť mi, a připoutej si celé srdce mé, abych již po jiném neprahnul, jiného nehledal a toužebněji si nežádal než tebe. Ó Maria, matko má, pomoz mi Ježíše milovati.

31. O veliké záležitosti našeho spasení.

I. Záležitost spásy věčné jest všech záležitostí našich nejdůležitější. Než čím to, že lidé vezdejších záležitostí svých se ujímají se vší horlivostí a pílí, aby se jim podařily; ničeho neopominou, aby dosáhli toho místa, aby vyhráli tu při, aby uzavřeli ten sňatek. Jakých tu porad! a všeho se chápou, aby došli cíle! ani nejedí, ani spánku si nedopřejí — a co činí, aby si zjednali spasení věčné? Ničeho nečiní; ano, lépe dím, všecko činí, aby je ztratili, jakoby peklo, nebe, věčnost nebyly pravdami víry, ale pouhými báchorkami a smyšlenkami! — Ó můj Bože, přispěj mi světlem svým a nedopouštěj, abych živ byl v takové zaslepenosti jako doposud.

II. Když dům se poškodí, jak rychle hledí jej opraviti; ztratí-li kdo perlu, co nevynaloží, aby ji zase nalezl? A ztratí-li kdo duši, ztratí-li milost Boží, tu klidně spí a jest vesel. Tolik jsme pečlivi o blaho časné, a tak málo dbáme o blaho věčné? Blahoslavíme ty, kdož opustili všecko pro Boha, a proč sami tolik lneme k věcem pozemským? — Ó můj Ježíši, ty jsi tolik starostliv o spasení mé, že jsi pro ně obětoval krev svou i život svůj; a já tak málo všímal si milosti tvé, že jsem se jí pro věc nicotnou zřekl a ji ztratil! Pane můj, líto mi, že jsem tě tak zneuctil. Chci všeho se odříci a jen toho pamětliv býti, abych miloval tebe, Boha svého, jenž hoden jsi lásky nekonečné.

III. Syn Boží obětoval život svůj, aby spasil duše naše, a ďábel ničeho neopomine, aby je uvrhl do záhuby — a my jsme netečni? Sv. Filip Nerejský bláznem nazýval toho, kdo nedbá spasiti duši svou. Oživme v sobě víru: jisto jest, že po krátkém životě tomto čeká nás život buď věčně šťastný nebo věčně nešťastný. Bůh ponechal to nám, abychom sami si zvolili, který chceme: »*Před*

člověkem jest život i smrt . . . co se mu bude líbiti, dáno bude jemu. (Sir. 15, 18.) Ó volme tak, abychom toho nelitovali po celou věčnost! — Bože můj, osvěť mne, ať poznám, jak veliké dopustil jsem se křivdy, když jsem tě urazil a tebe opustil z lásky ke tvorům. Lituji toho ze vší duše své, že jsem tebou opovrhl, ó nejvyšší dobro; nezapudiž mne nyní, kdy se k tobě vracím. Miluji tě nade všecko a budoucně volím raději všecko ztratiti, nežli tvou milost. Ó pro lásku, kterou jsi mně osvědčil, když jsi za mne umřel, přispěj mi svou milostí a neopouštěj mne. Ó Maria, matko Boží, budiž mou řečnicí.

32. Abychom dobře zemřeli, potřebí jest mysliti na smrt.

I. Kteří lidé lpí k tomuto světu, hledí setřásti se sebe všelikou myšlenku na smrt, jakoby smrti utekli, když utíkají před vzpomínkou na ni. Avšak nikoli, vyhýbajíce se myšlence na smrt, vydávají se tito ubozí jen ještě do většího nebezpečenství, že zemrou smrtí zlou. Není tu pomoci; dřív nebo později zemříti jest každému; a nejdůležitější jest, že zemřeme jenom jednou; a pochybí-li kdo jednou, pochybí na vždy. — Bože můj, děkuji ti za osvícení tvé. Dosti již tolika ztracených let! Ostatek života svého chci jen pro tebe stráviti. Rci mi, čeho si ode mne žádáš; neboť ve všem chci se ti zalíbiti.

II. Sv. poustevníci, odcházejíce ze světa na poušť, aby si pojistili dobrou smrt, nebrali s sebou jiného, než některou duchovní knihu a umrlčí hlavu. A tuto majíce před očima, připomínali sobě opět a opět smrt, řkouce: »*Co zbylo po tomto zemřelém, to zbude jednoho dne i z těla mého; a kdo ví, kde octne se tenkráte duše moje?*« A na ten

způsob hleděli si opatřiti statky, ne pro život vezdejší, ale pro budoucí, kterému nebude nikdy konce. — Pane, děkuji ti, že jsi mi nedal umříti, když jsem žil v hříchu. Lituji, že jsem tě urážel, a doufám pro krev tvou v odpuštění. Můj Ježiši, chci všecko opustiti a činiti seč jsem, abych se ti zalíbil

III. Svatý jeden poustevník smál se před smrtí. Když se ho tázali, proč je tak vesel, odpověděl: »*Měl jsem smrt vždycky před očima, a proto se jí nyní nelekám, když jest tu.*« Smrt, když přijde, poděsí jen ty, kteří neměli za života vezdejšího jiných starostí, než aby činili, čeho se jim kdy zachtělo, a na smrt nikdy nevzpomínali; ale těch, kdož na smrt pomýšlejíce, statky vezdejšími pohrdali a jen Boha milovati se snažili, smrt nepoleká. — Ó můj Spasiteli, vím, že smrt již se blíží a že jsem dosud neučinil ničeho pro tebe, jenžto jsi umřel za mne. Ó nikoli, prve než umru, chci tě milovati, ó Bože, hodný lásky nekonečné! Zneuctil jsem tě v dřívějším životě svém hříchy svými a lituji jich z celého srdce. Budoucně chci tě ctíti, miluje tě seč budu. Osvěť a posilni mne, abych to splnil. Ty chceš, abych náležel všecek tobě, a já chci býti všecek tvůj. Přispěj mi svou milostí; v tebe se důvěřuji. A také v tebe mám důvěru, ó Maria, matko a naděje má.

33. **Hříchem odvrací se člověk od Boha.**

I. Tak sv. Augustin a sv. Tomáš vyměřují pojem hříchu smrtelného, zovouce jej »*odvrácením od Boha*«, to jest opuštěním stvořitele pro tvora. Jakého trestu zasluhoval by poddaný, kdyby král dával mu nějaký rozkaz, a on by s opovržením

ho vyslechl a obrátil se a šel by učinit opak toho? A to činí hříšník, a za to své provinění potrestán bude jednou v pekle trestem ztráty, totiž ztracením Boha, zasloužený to zajisté trest tomu, kdo svévolně Boha opustil a od něho se odvrátil. — Ó Bože můj, já jsem tě často opustil; ale vidím, že ty jsi dosud neopustil mne. Vidím, že jdeš za mnou a k pokání mě zveš a nabízíš mi odpuštění. Ano, Pane můj, želím a lituji nade všecko, že jsem tě urážel; slituj se nade mnou.

II. »*Tys opustil mne, dí Hospodin, odešels nazpět.*« (Jer. 15, 6.) Bůh stěžuje si, řka: Ó nevděčníče, tys mě opustil. Já bych nebyl tě nikdy opustil, kdybys ty prve nebyl se odvrátil ode mne. »*Odešels nazpět.*« Ó Bože, jak poděsí slova ta hříšníka, až se objeví před soudnou stolicí jeho! — Vím však, Spasiteli můj, že nyní pravíš ke mně slova ta, ne abys mě odsoudil, ale bys mě jimi pohnul k lítosti a skroušenosti nad urážkami, jež jsem ti učinil. Ano, Ježíši můj, líto mi, že jsem tolik tě zarmucoval. Abych ukojil bídné chtíče své, opustil jsem tebe, ó Bože, dobro nekonečné. Ale viz mne nyní kajicně k tobě se vracejícího a nezapuzuj mě od sebe.

III. »*Proč byste měli umříti, dome israelský? . . . Obraťte se a živi buďte.*« (Ezech. 18, 31. 32.) Ó lidé, dí Ježíš Kristus, já jsem umřel, abych vás spasil, a proč vy hříchy svými chcete se odsouditi k smrti věčné? Ó, obraťte se ke mně, abyste dosáhli opět života milosti mé. Ó můj Ježíši, neosmělil bych se tě žádati za odpuštění, kdybych nevěděl, že jsi proto zemřel, abys mi odpustil. Ach, jak často pohrdl jsem tvou milostí a láskou! Kéž jsem dříve umřel, než tak velikou křivdu ti učinil. Ale, že jsi mě neopustil, když jsem tě urážel, nezapudíš mne zajisté nyní od sebe, když tě miluji a jiného nehledám než tebe. »*Bože můj a mé všecko.*« Bože

můj a všeliké dobro mé, nedej, abych se ti nevděkem opět odměnil. Královno a matko má, Maria, zjednej mi milost setrvání.

34. Jak milosrdný jest Bůh, volaje hříšníka k pokání.

I. »*Adame, kde jsi?*« (1. Mojž. 3, 9.) Je to hlas otce, dí jistý spisovatel, který hledá syna ztraceného. Ó nesmírná slitovnosti Boha našeho! Adam hřeší, odvrací se od Boha, a Bůh ho neopouští, ale jde za ním volaje: »*Adame můj, kde jsi? hledám tě; neboť jsem tě již ztratil.*« Podobně, ó duše má, učinil Bůh tolikráte i tobě; tys jej opustila hříchem, ale Bůh hned šel za tebou a volal tě tolika vnitřními osvíceními, výčitkami svědomí a sv. vnuknutími: samými to hlasy slitovné lásky. — Ó Bože milosrdenství, ó Bože lásky, jak mi jen bylo lze, tolik tě urážeti a tak ti nevděčným býti!

II. Jako otec, vida syna svého, an jde sřítit se se skály, s pláčem chvátá za ním, aby ho zadržel a zachránil od zahynutí; tak, ó Bože můj, učinil jsi ty se mnou. I já jsem hříchy svými vrhal se již střemhlav do propasti pekelné, a tys mě zachytil. Poznávám, Pane můj, lásku tvou ke mně, a doufám přijíti do nebe, abych vždycky chválil a velebil milosrdenství tvoje: »*O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu*« (Žalm 88, 2.) Vím, ó Ježíši můj, že chceš, abych byl spasen; ale nevím, zdali jsi mi již odpustil. Ó uděl mi velikou lítost nad hříchy mými a daruj mi velikou lásku k tobě; a dvojí ten dar bude mi důkazem, že jsi mi odpustil.

III. Než, ó Spasiteli můj, jak bych se bál, že nedojdu odpuštění, když sám mi je nabízíš a s náručím otevřeným čekáš, abys mě objal, jakmile k tobě se vrátím? Ano, vracím se k tobě, jsa hlu-

boce dojat a pln lítosti a žalu, vida, že po tolika urážkách, jež jsem ti učinil, přece mě miluješ. Ó bych tě nebyl nikdy zarmoutil, ó nejvyšší dobro mé! Jak mě to bolí a hněte! Odpusť mi, můj Ježíši, nechci tě již nikdy rozhněvati! Ale ty víš, že s pouhým odpuštěním se nespokojím; přeji si též, abys mi daroval velikou lásku k tobě. Ježto jsem tolikráte zasluhoval hořeti v ohni pekelném, chci nyní pláti žárem tvé lásky svaté. Miluji tě, o lásko má, miluji tě, živote můj, poklade můj, mé všecko. Ó Maria, přímluvkyně má, učiň, ať jsem Bohu věren až do smrti.

35. O duši stojící před soudem Božím.

I. Viděti nezřídka, jak zločinci, postavení před soudem, strachem se chvějí a jak se jim vyráží studený pot; a ti přece kojí se nadějí, že zločiny jejich buďto se utají, nebo že soudcové zmírní jim zasloužený trest. Ó Bože, jaký teprve strach pojme duši vinnou, až předstoupí před Ježíše Krista, jenž ji bude souditi s neuprositelnou přísností a jemuž nic není skryto. »*Já jsem soudce i svědek*« (Jer. 29, 23.), promluví tehdy k ní. Já jsem tvým soudcem a svědkem zároveň všech křivd a urážek, které jsi mi učinila. — Takového oslovení z úst tvých zasluhoval jsem i já, ó můj Ježíši, kdybys mě byl již povolal k soudu svému. Avšak nyní slyším od tebe, jestliže lituji urážek ti učiněných, že zapomeneš na všecko, čím jsem koli vzbudil nelibost tvou: »*Všech nepravostí jeho nevzpomenu.*« (Ezech. 18, 22.)

II. Jest obecné mínění učitelů bohoslovných, že na témž místě, kde duše odloučí se od těla, bude hned souzena a rozhodne se, bude-li údělem jejím život věčný nebo věčná smrt. A jestliže zemřela v hříchu, co řekne nešťastná, až Ježíš Kristus

jí připomene, jak byl k ní milosrdným, kolik let jí dopřál, jak často ji volal a zval a kolik prostředků jí propůjčil, aby došla spasení? — Ó Ježíši, Vykupiteli můj, ty odsoudíš hříšníky zatvrzelé a nekající, ale nikoli ty, kteří tě milují a litují toho, že tě urazili. I já jsem hříšníkem; miluji tě však více než sám sebe a líto jest mi nade všecko, že jsem tě hněval. Ach, promiň mi dříve, než obešleš mě před svůj soud.

III. »*V kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde*« (Luk. 12, 40.) Až tedy, o můj Ježiši a soudce můj, povoláš mne po smrti mé k soudu svému, sv. rány tvé naplní mne strachem, ježto mi vytýkati budou nevděk můj k lásce tvé ke mně, an jsi za mne trpěl a zemřel. Avšak nyní dodávají mi mysli a důvěry, abych doufal v odpuštění tvé, ó Vykupiteli můj, ježto jsi se dal zraniti a ukřižovati z lásky ke mně, abys mne nemusil odsouditi: »*Tebe tudíž prosíme, přispěj služebníkům svým, které jsi drahou krví svou vykoupil.*« ∪ Ježíši můj, měj slitování s ovečkou, za niž jsi prolil božskou krev svou. Jestliže jsem dříve tebou pohrdal, nyní si tebe vážím a miluji tě nade všecko. Osvěť mne, abych poznal, kterých prostředků mám se uchopiti, abych došel spasení; a posilni mne, abych vůli tvou vykonal. Ne, nechci již zneužívati dobroty tvé. Příliš jsi si mne zavázal; neodvažuji se žíti na dále od tebe odloučen a zbaven lásky tvojí. Ó Maria, matko milosrdenství, měj se mnou útrpnost.

36. Jak nešťastný jest život hříšníkův.

I. »*Není pokoje bezbožným, praví Hospodin.*« (Is. 48, 22.) Ďábel klame ubohé hříšníky, namlouvaje jim, ukojí-li tu svou žádost, pomstí-li se, uzmou-li tu cizí věc, pak že budou šťastni a do-

jdou pokoje. Avšak nikoli; pravý opak se stane. Spáchavši hřích, duše bývá nepokojnější a sklíčenější než prve. Toliko němá tvář, stvořena jsouc pro tuto zemi, dojde uspokojení, ukojivši chtíče a pudy pozemské. Ale člověka, jenž stvořen jest, aby požíval Boha, nemohou žádní tvorové uspokojiti a nasytiti; jediné Bůh je s to, aby ho učinil šťastným. — Ó můj Bože, co mám nyní z užitých rozkoší, jimiž jsem tě urazil, leč trýzeň a hořkost, které mne trápí? Avšak nehněte mne nyní hořkost kterou cítím, ale bolí mne, že jsem hořkost způsobil tobě, jenž jsi mne tolik miloval.

II. »*Bezbožní budou jako moře vroucí, kteréž se nemůže upokojiti.*« (Is 57, 20.) Čemu podobá se duše v nemilosti Boží? Podobna jest moři rozbouřenému, jež nemá klidu ni pokoje; vlna stíhá vlnu; jsou to vesměs vlny úzkostí a muk. Zde na světě není možná, aby se komu dařilo všecko po jeho přání. Kdo však miluje Boha, oddává se v protivenstvích do jeho vůle a tím se upokojí; ale jak hříšník upokojí se oddáním se do vůle Boží, jsa nepřítelem Božím?

Ostatně hřích nosí vždycky s sebou děs a hrůzu před pomstou Boží: »*Utíká bezbožný, an ho žádný nehoní*« (Přísl. 28, 1.) A tak tomu jest: Hřích sám ho pronásleduje, čině mu výčitky, a ty hryžou jej tolik, že má v srdci svém počátek a předtuchu pekla. — Ó, Pane můj, líto mi, že jsem tě opustil! Odpusť mi a nedopouštěj, abych tě znova ztratil.

III. »*Kochej se v Hospodinu, a dáť tobě žádosti srdce tvého.*« (Žalm 36, 4.) Člověče, čeho hledáš, abys došel spokojenosti? Hledej Boha, který vyplní všecky tužby srdce tvého: »*Hledej jednoho dobra,*« dí sv. Augustin, »*v němžto jsou všecka dobra*« Popatř na sv. Františka, který prost jsa všech statků pozemských, ale spojen jsa s Bohem,

měl již zde na zemi nebe; pročež neustával volati: »*Bože můj, Bože můj, a mé všecko!*«

Blaze tomu, kdo všecko opustí pro Boha; neboť všecko nalezne v Bohu. — Ó, můj Ježíši, místo, abys mě byl opustil, jak jsem zasluhoval, nabízíš mi odpuštění a zveš mě k milování tebe! Hle, vracím se k tobě, bolestně lituje zlého, jež jsem spáchal, a dojat jsa, vida, že dosud mě miluješ i přes tolikeré urážky, jež jsem ti učinil. Ty mě miluješ; i já tě miluji a miluji tě více nežli sám sebe. Přijmi mě na milost svou a pak učiň se mnou, jak tobě se líbí, jen když mne nezbavíš lásky svojí. Maria, matko má, buď mi milostiva.

37. Pán Ježíš ukřižovaný rozněcuje srdce.

I. Nejmilejší Vykupitel náš prohlásil sám, že přišel na zemi jen proto, aby zapálil oheň lásky Boží, a jiného že si nežádá, leč aby všecka srdce hořela tím sv. žárem: »*Oheň přišel jsem pustit na zem a co chci, jediné, aby se zapálil.*« (Luk. 12, 49.) A vskutku, kolik duší blažených zahořelo tím posvátným ohněm, když patřily na Boha ukřižovaného, že všeho zanechaly a docela se zaslíbily jeho lásce svaté! Ó, mohl-li Ježíš Kristus více učiniti, aby od nás byl milován, než, když obětoval život svůj a umřel bolestí na kříži z lásky k nám? Vším tudíž právem sv. František z Pauly, patře na Ježíše ukřižovaného, zvo'al u vytržení: »*Ó lásko! Ó lásko! Ó lásko!*«

II. Než, ach, je-li možná, aby lidé zapomínali na Boha, tolik je milujícího? Kdyby nejposlednější člověk na světě, kdyby služebník můj to byl učinil pro mne, co Ježíš Kristus učinil a vytrpěl, jak bych ho mohl nemilovati? Ó Bože, kdo jest ten, jenž na kříži pní? Jest to on sám, kterýž mne stvořil, a on nyní umírá za mne! Volá kříž, volají

trny, volají hřeby a volají nejhlasitěji jeho sv. rány, dožadujíce se lásky.

III. Sv. František Serafinský modlíval se, řka: »*Nechť umru, ó můj Ježíši, z lásky k lásce tvé, ježto ty jsi umříti ráčil z lásky k lásce mojí.*« O, jiný Bůh musil by umříti, aby vyvážil lásku Boha, podstoupivšího smrt! Proto málo, ano nic by to nebylo, kdybychom všichni tisíce životů obětovali z lásky k Ježíši Kristu. Avšak Pán Ježíš se spokojí, dáme-li mu své srdce; není však spokojen, leč mu je dáme celé. Tou příčinou dí sv. apoštol, že proto Kristus Pán umřel, aby byl jediným a úplným pánem srdcí našich: »*Na toť zajisté Kristus umřel, . . . aby i nad mrtvými i nad živými panoval.*« (Řím. 14, 9.) Nejmilejší Vykupiteli můj, je-li možná, abych kdy opět na tebe zapomněl? Je-li možná, abych miloval někoho jiného od té chvíle, co vím, že samou bolestí umřel jsi na potupném dřevě v pokutu za mé hříchy? Je li možná, abych neumřel bolestí při vzpomínce na urážky ti učiněné, když povážím, že jen provinění má tě k tomu pohnula? Můj Ježíši, pomoz mi; jen tebe si žádám a ničeho jiného; pomoz mi tě milovati. Maria, naděje má, přispěj i ty mi přímluvou svojí.

38. Bůh chce každého spasiti, kdo jen chce spasen býti.

I. Sv. apoštol Pavel nám to ohlašuje, že Bůh chce, aby všichni došli spasení: »*Chce, aby všichni lidé spaseni byli,*« (1. Tim. 2, 4.) a sv. Petr nás ujišťuje: »*Nechtě, aby kteří zahynuli, ale všichni k pokání se obrátili*« (2. Petr. 3, 9.) A proto Syn Boží sestoupil s nebe na zem a se vtělil a třicet tři léta potu a bolestí vynaložil a posléze krev i život

svůj obětoval na naše spasení. A my bychom snad přece zahynuli? — Tys tedy, Spasiteli můj, obětoval celý svůj život za moji spásu; a nač já vynaložil jsem tolik let života svého? Jakého ovoce dočkal jsi se doposud u mně? Zasluhoval jsem býti již vyseknut a uvržen do ohně pekelného. Ty však nechceš smrti hříšníkovy, ale aby se obrátil a živ byl: »*Nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl.*« (Ezech. 33, 11.) Ano, Bože můj, všeho se vzdávám a obracím se k tobě. Miluji tě, a že tě miluji, líto mi, že jsem tě hněval. Přijmi mě a nedej, abych kdy opět od tebe upustil.

II. Co neučinili svatí, aby si pojistili spasení věčné! Kolik šlechticů, ano i panujících knížat zřeklo se královských stolců svých a odešli do klášterů! Kolik jinochů opustilo svou vlasť i rodiče své a uchýlili se na poušť a do jeskyň! A kolik mučeníků sešlo se světa smrtí násilnou uprostřed muk; a proč? Aby zachránili duši. A co my činíme? Ach běda mně; kdo ví, není-li smrt má již blízka, a já si jí ani nepřipouštím? Ne, ó Bože můj, nechci již déle živ býti, vzdálen jsa od tebe. A nač asi čekám? Čekám snad, až smrt mě překvapí v ubohém nynějším stavu mém? Ne, ó Bože můj, pomoz mi, abych na smrt se připravil.

III. Ó Bože, a kolika milostmi zahrnul mě Pán, abych byl spasen! Dal mi naroditi se v lůně církve svaté, tolikráte odpustil mi urážky mu učiněné, tolikráte mě osvítil o kázání, při modlitbě, o sv. přijímání a v duchovních cvičeních, a tolikráte mě zval k lásce své. Slovem, kolik prostředků dopřál mi k mému posvěcení: samé to milosti, kterých se nedostalo jiným. A já, Bože můj, kdy pak odhodlám se odloučiti od světa a oddati se jediné tobě? Hle, tu jsem, Ježíši můj, již se ti poddávám a nechci ti již odpírati. Příliš jsi si mě zavázal. Chci všecek náležeti tobě; přijmi mě, a nakloň se hříšníku, aby

tě směl milovati, an dříve tolik tebou pohrdal. Miluji tě, Bože můj, lásko má, mé všecko; slituj se nade mnou. Ó Maria, tys naděje má.

39. Smrt jest blízka.

I Kde kdo ví, že umře; ale mnozí se klamou v domněnce, že smrt jejich ještě jest daleka, jakoby vůbec ani přijíti neměla. Ó nikoli, život náš jest krátký, a smrt je blízka. Jen málo dní bude nám dopřáno žíti zde na zemi, a snad jest jich méně, než se domýšlíme. Což jiného je život náš než lehká pára, která při dosti malém větříku se rozptýlí a zmizí? než luční květ, který paprsek sluneční sžehne a jenž uschne a zhyne? — Bože můj, nenechal jsi mne umříti, když jsem žil v nemilosti tvé, ježto si nepřeješ, abych zahynul, ale abych tě miloval; ano, chci tě milovati.

II. Sv. Job pravil: »*Dnové moji rychlejší byli nežli posel.*« (9. 25.) Smrt běží nám vstříc rychleji nežli posel, na rychlo vypravený, a my každým krokem, každým dechem a okamžikem spějeme smrti blíž a blíže. Ó, jak si při smrti přáti budeme jediného dne, jediné hodiny, kterých nyní tolik tak marně strávíme! — Ó Pane můj, kdyby mi nyní ohlášena byla smrt, zdali bych se měl čím vykázati, co jsem učinil pro tebe? Ó přispěj mi a nedej mi umříti v takovém nevděku, v jakém jsem dosud trval. Uděl mi lítost nad hříchy mými a daruj mi lásku svou a milost setrvání.

III. Smrt spěchá; pročež i my si pospěšme, abychom činili dobré a připraveny měli účty v ten den, až přijde. Jakmile smrt přibude, zastaví hned kroky naše, a nebude již možná napraviti spáchané zlé. Ó, kolik jest jich v pekle, kteří měli v úmyslu, že hned tak učiní; ale překvapila je smrt a uvrhla je do trápení věčného. — Drahý Vykupiteli můj,

nechci se již zpěčovati volání tvému. Ty mi nabízíš odpuštění, a já je chci, o ně tě prosím a ho doufám pro zásluhy tvé smrti, kterou jsi vytrpěl, ó Ježíši můj, abys mi odpustil! Lituji, dobroto nekonečná, že jsem tě hněval Ty, ó můj Ježíši, umřel jsi pro mne, a mně milejší byly ničemné chtíče mé, kterým jsem dal přednost, nežli přátelství tvoje. Budoucně doufám s pomocí tvou, že tě budu vždycky milovati. Miluji tě, Bože můj, miluji tě. Ty jsi a budeš povždy jediné dobro mé, jediná láska má. Ó Maria, rodičko Boží, shlédni na mne a buď mi milostiva!

40. O hříšníku, opuštěném v hříchu.

I. Veliký to zajisté trest, nechá-li Bůh hříšníka umříti v hříchu; avšak horší to trest, opustí-li jej v hříchu. »*Neníť většího trestu, než, když hřích jest trestem hříchu,*« píše Bellarmin. — Děkuji ti, ó můj Ježíši, že jsi mě nenechal umříti v hříchu; ale ještě většími jsem ti zavázán díky, že jsi mne v hříchu mém neopustil! Ó, do jaké propasti hříchů byl bych se uvrhl, kdyby ruka tvá nebyla mne zadržela! Chraň, ó můj Spasiteli, chraň mě i nadále od hříchův a neopouštěj mne!

II. »*Odejmu plot její a bude v rozebrání.*« (Is. 5, 5.) Jakmile vinař zruší plot vinice své a nechá ji otevřenu a každému přístupnu, jest to znamením, že ji pokládá za zničenu a že ji opouští. Podobně činí Bůh, opouští-li duši: odejímá jí plot sv. bázně své, světla a hlasu svého; a tak duše, jsouc oslepena a spoutána od svých nepravostí, pohrdne vším, milostí Boží, nebem, napomínáním i tresty, pohrdne i zavržením svým, a zastřena jsouc úplnou temnotou a tmou, jistě zahyne. »*Bezbožný, když přijde na hlubinu hříchů, pohrzí.*« (Přísl. 18, 3.) — Toho, ó Pane můj, zasluhoval jsem i já, že jsem

tolikráte pohrdl osvícením i voláním tvým. Vidím však, že jsi mne dosud neopustil. Bože můj, miluji tě a v tebe důvěřuji.

III. »*Hojili jsme Babylon, ale není zhojen: opusťme jej*« (Jer. 51, 9.) Lékař všímá si nemocného, předpisuje mu léky, kárá ho, když v něčem pochybí; avšak vidí-li, že nemocný neposlouchá, a že mu je tudíž hůř a hůře, poručí se a opustí ho. Tak počíná si i Bůh se zatvrzelci. Mluví k nim jen zřídka, jest jim nápomocen milostí, toliko dostačitelnou, kteroužto by sice spasení dojíti mohli, ale nedojdou ho. Zaslepená mysl jejich, srdce zatvrzelé, zlé navyklosti činí spasení jejich mravně nemožným. — Nuže, ó Bože můj, ježto znamenám v sobě, že mě k pokání zveš, poznávám z toho, že jsi mě neopustil. A já tě nechci již opustiti. Miluji tě, dobroto nekonečná, a proto, že tě miluji, lito mi nanejvýše, že jsem tě urážel. Miluji tě a doufám pro krev tvou, že tě budu vždycky milovati. Nedopouštěj, abych se kdy odloučil od tebe. Svatá Panno Maria, budiž mi orodovnicí.

41. O výslechu při soudu soukromém.

I. V téže chvíli a na témže místě, co duše rozloučí se s tělem, postaví se soudná stolice Boží, přečte se obžaloba a soudce vyřkne nález Sv. Pavel dí: »*Kteréž předzvěděl, (ty) i předzřídil aby byli připodobněni obrazu Syna jeho . . ., ty i oslavil.*« (Řím. 8, 29.) Abychom tedy hodni byli slávy, má život náš shledán býti podoben životu Ježíše Krista. Pročež právem píše sv. Petr, že v den soudný »*spravedlivý sotva spasen bude*«. (I. 4, 8.) — Ó můj Ježíši a soudce můj, jak se mně povede, ježto můj život byl zcela nepodoben životu tvému? Avšak utrpení tvé jest nadějí mou. Jsem hříšníkem, ale ty mě můžeš učiniti světcem, a doufám to od dobrotivosti tvé.

II. Ctihodný kněz Ludvík z Ponte, pomýšleje na počet, který klásti bude Bohu z celého života svého v hodince smrti, třásl se tak, že i světnička se chvěla, kde ležel. Dlužno tudíž, abychom i my třásli se před účty těmi a hleděli nalézti Pána nyní, dokud se nalézti dá, jak sám nás napomíná, řka: »*Hledejte Hospodina, pokavadž může nalezen býti*« (Is. 55, 6.) V hodince smrti bude ho těžko nalézti, jestliže nás přistihne v hříchu; hledejme ho nyní s lítostí a láskou. — Ano, Bože můj, želím a lituji nade všecko, že jsem tebou opovrhoval. Nyní si tě vážím a miluji tě nade všecko.

III. Zbožný Job zvolal: »*Což bych učinil, kdyby povstal Bůh k soudu, a když by (to) vyhledával, co bych odpověděl jemu?*« (31, 14.) A co já odpovím Bohu, jestliže po tolikerém milosrdenství a tolikerém volání jeho budu se mu ještě protiviti? — Ne, Pane můj, nechci ti již odpírati, nechci již býti tak nevděčen. Tolik jsem ti ukřivdil a tolikráte tě zradil; avšak ty jsi prolil krev svou, abys mě obmyl ode všech hříchů mých: »*Služebníkům svým přispěj, které jsi vykoupil svou drahou krví*« Lituji, ó nejvyšší dobré, že jsem tě urážel, a miluji tě z celého srdce; měj se mnou slitování! A ty, ó Maria, matko má, neopouštěj mne!

42. O cestě na věčnost

I. »*Půjde člověk do domu věčnosti své.*« (Kaz. 12, 5.) Země tato není vlastí naší, ale je toliko místem přechodným, odkudž putujeme do domu věčnosti. A tudíž země, v které žiji, dům, kde přebývám, nejsou zemí mou, ani domem mým, ale jsem tu jen pohostinu, a co nevidět, a kdy se toho nejméně naději, bude se mi odtud odebrati Příbytkem těla mého bude až do posledního soudu hrob, a příbytkem duše mé na věčnosti bude buď

nebe, dojdu-li spasení, anebo peklo, budu-li zavržen. — Ó jak bych tedy byl pošetilým, kdybych srdce své přikládal k věcem, kterých zde zanechám. Chci postarati se o obydlí dobré, kde mi bude věčně přebývati.

II. »*Půjde člověk do domu věčnosti své.*« Praví tu Šalomoun, že *půjde,* aby nám dal na uváženou, že každý odejde na onom světě do domu, který sám nyní si zvolí. *Půjde*, neodvedou jej tam, ale půjde z vlastní své vůle. Víra sv. učí nás, že na věčnosti jest příbytek dvojí: jedním jest palác, oplývající všemi rozkošemi, a panuje v něm radost ustavičná, a to jest nebe; druhým jest žalář, kde jsou jen samá muka a ustavičný nářek a pláč, a to jest peklo. Vyvol si, duše má, kam ty chceš přijíti. Volíš-li však nebe, věz, že ti jest kráčeti po cestě do nebe; neboť kráčíš-li po cestě k peklu, ocitneš se v pekle. — Můj Ježíši, osvěť a posilni mě: »*Nedej mi se odloučiti od tebe.*«

III. »*Půjde člověk do domu věčnosti své.*« Budu-li tedy spasen a vejdu-li do domu blahoslavených, budu tam šťasten navždy; avšak budu-li zavržen, a přijdu-li do domu nešťastného, budu v něm plakati a bědovati po celou věčnost. A protož, chci-li býti spasen, dlužno, abych věčnost ustavičně měl na paměti. Komu věčnost vždycky na mysli tane, ten nepřilne k statkům vezdejším a tak se spasí. I vynasnažím se tudíž, aby veškery skutky moje byly kroky k věčnosti blažené. — Bože můj! Věřím v život věčný. Ode dneška chci jen tobě živ býti; dříve žil jsem sám sobě a ztratil jsem tebe, dobro nekonečné. Nechci tě již ztratiti, ale chci ti vždycky sloužiti a tě milovati. Pomoz mi, Ježíši můj, a neopouštěj mě. Maria, matko má, opatruj mne.

43. Ježíš, mužem bolestí.

I. Tak prorok Isaiáš nazval Vykupitele našeho, totiž »*mužem bolestí*« (53, 3); a zajisté, neboť celý život Ježíše Krista byl pln bolestí a útrap; obtížiltě se všemi našimi dluhy. Byl ovšem člověkem a Bohem, i byla by dostačila pouhá modlitba jeho, aby zaplatil pokutu za všecky hříchy celého světa; avšak Spasitel náš chtěl Bohu dostiučiniti po přísné spravedlnosti; pročež volil si život plný opovržení a bolestí, a z lásky k lidem s radostí to snášel, když s ním nakládáno bylo jako s posledním a nejnižším všech lidí, jak i to Isaiáš předpověděl, řka: »*Viděli jsme ho . . . pohrdaného a nejposlednějšího z mužů.*« (53, 2. 3.) — Opovržený Ježíši můj, ty jsi opovrženími svými odčinil opovržení mnou učiněná tobě samému. Ó bych byl prve umřel, než tě kdy urazil!

II. Ó Bože, byl-li kdy který člověk tolik sklíčen a zkormoucen, jako přenejmilejší Vykupitel náš? Není člověka sebe zarmoucenějšího na zemi, aby se mu občas nedostalo úlevy a potěšení? Tak milostivý a slitovný Bůh náš nakládá s tvory svými i nevděčnými a odbojnými. Avšak nenakládal tak s milovaným Synem svým. Život Ježíše Krista zde na zemi nebyl toliko nanejvýš trudný, ale byl trudným a strastným vždycky, od počátku až do sklonku života jeho, a to bez nejmenší útěchy a jakékoli úlevy. Slovem, Ježíš Kristus narodil se jen proto, aby trpěl a byl mužem bolestí. — Ó můj Ježíši, nešťasten, kdo tebe nemiluje, nebo tě miluje málo, ač ty jsi tolik miloval nás, ubohé červy, kteří jsme tě uráželi. Ó posiluj mě ode dneška, abych nemiloval než tebe, kterýžto jediný zasluhuješ býti milován.

III. Mimo to lidé, soužení svá snášejíce, v té chvíli co trpí, nevědí aspoň, co dále jich čeká. Ale

Ježíš Kristus, znaje jakožto Bůh všecky budoucí věci, snášel každou chvíli života svého nejen bolesti, které ho právě sužovaly, ale též všecky ostatní, které mu nastávaly, obzvláště muka přebolestného utrpení svého. Tanulotě mu vždycky na mysli bičování, trním korunování, ukřižování a přehořká smrt jeho se všemi bolestmi a opuštěností, které ji provázely. — Měla pravdu, můj Ježiši, sv. Maří Magdalena z Pazzi, zovouc tě »*láskou takměř pošetilým*«. A proč tolik trpěti pro mne, jenž jsem tě tolik urážel? Ó připusť mě nyní k lásce své, neboť nechci od nynějška milovati než tebe. Lásko má a veškero dobro mé, přijmi mě a posilni mě. Chci býti svatým jen proto, abych se ti zalíbil. Ty chceš mě míti celého svým, a já chci býti všecek tvým. Ó Maria, ty jsi naděje má!

44. Jak je zpozdilým, kdo nedbá spasiti duši.

I. »*Co jest platno člověku,*« dí Kristus Pán, »*byť všecken svět získal a na své duši škodu trpěl?*« (Mat. 16, 26.) Kolik boháčů, kolik urozených a vznešených, kolik panovníků jest nyní v pekle! Co mají nyní ze svého bohatství a ze vší pocty a slávy, leda výčitky svědomí a zuřivou zášť, které srdce jim užírají a užírati budou po celou věčnost. — Ó Bože můj, osvěť mě a pomoz mi. Nechci již býti bez milosti tvé Ustrň se nad hříšníkem, který tě chce milovati.

II. Jak se to srovnává? táže se Salvián. Lidé věří, že umrou, že jest soud, peklo a věčnost, a žijí nicméně beze vší bázně? »*Jestliže ve věci budoucí věří, proč se jich nebojí?*« Věří lidé v peklo, a přece jich tolik do pekla spěje. Inu ovšem, ó Bože, oni věří v pravdy ty, ale neuvažují o nich, a proto jich tolik hyne. Ach, Bože můj, k těmto pošetilým náležel jsem i já! Věděl jsem dobře, že urážeje tě,

ztrácím přátelství tvé, a přece jsem hřešil: »*Nezamítej mne od tváři své*« (Žalm 50, 13) Poznávám, jak zle jsem učinil, pohrdnuv Bohem svým, a nanejvýš zkormoucena jest proto duše má O nezavrhuj mě proto od tváři své.

III. »*A co potom? Co potom?*« O jak mocný dojem učinila tato dvě slova na pátera Františka Zazzaru, která sv. Filip Nerijský k němu prohodil v úmyslu, pohnouti ho, aby opustil svět a zaslíbil se docela Bohu. »*Ó by moudří byli a rozuměli a k posledním věcem prohlédali.*« (5. Mojž. 32, 29.) O by každý pomýšlel na smrt, kdy všeho zanechati jest: na soud, kdy ze všeho klásti jest počet: na věčnost buď šťastnou neb nešťastnou, která každého čeká — ó by každý, opakuji, prohlédal k těmto posledním věcem života svého, nikdo zajisté by nezahynul Většina lidí pomýšlí jen na věci přítomné; i není divu, že se minou spasením svým. — Děkuji ti, ó Bože, žes byl se mnou tak shovívavým, a že jsi mě nyní osvítil. Poznávám, že ačkoli já jsem na sebe zapomínal, tys nezapomněl na mne. Lituji, ó nejvyšší dobré, že jsem se odvrátil od tebe; nyní si umiňuji, že se oddám všecek tobě. A nač bych čekal? Budu snad čekati až mě opustíš a až smrt zastane mne tak ubohého a nevděčného, jakým jsem byl dosud? Ne, ó Bože můj, nechci tě již zarmucovati, ale chci tě milovati. Miluji tě, dobroto nekonečná; daruj mi sv. setrvání a lásku svou, a o nic jiného tě nežádám. O Maria, útočiště hříšníků, oroduj za mne.

45. O posledním života okamžení.

I. »*Ó toho okamžení, na kterém věčnost závisí!*« *) O jak mnoho váží poslední života chvíle, poslední úst otevření! Závisí na nich buď věčnost všelikých

*) »O momentum, a quo pendet aeternitas«

radostí a slastí, nebo věčnost veškerých muk; závisí na nich život buď navždy šťastný, nebo na věky nešťastný. Jaká to proto pošetilost, pro mrzkou a kratičkou radost života vezdejšího vydati se v nebezpečenství, umříti smrtí zlou, která jest počátkem života nešťastného, jemuž není již konce. — Ó Bože, jak mně se povede v posledním tom okamžení života mého? Můj Ježíši, tys umřel, abys mě spasil; nedej, abych zahynul a ztratil tebe, jediné dobro své.

II. Ubozí provinilci, kteří odsouzeni jsou, aby hráli o život svůj! Ó Bože, jak se jim asi ruka chvěje, když berou kostky, aby je vrhli na desku a rozhodli jimi o svém životě neb o své smrti! Rci mi, čtenáři milý, kdyby šlo o tebe, co bys dal za to, abys se vykoupil od tak nebezpečné hry? Avšak víra sv. učí, že jednoho dne nastane i tobě poslední okamžik, na němž záviseti bude buď věčný život tvůj anebo věčná smrt. Tenkráte zvoláš: »Ach, nyní jde o to, budu-li s Bohem věčně blažen, aneb upadnu-li bez Boha ve věčné zoufalství!« — Ne, ó Bože můj, nechci tě ztratiti, a ztratil-li jsem tě dříve, nyní toho bolestně želím a lituji, a nechci tebe pozbýti již nikdy.

III. Buď věříme, nebo nevěříme. Věříme-li, že jest věčnost, že jest nám umříti, a že umřeme jen jednou, a že tudíž, zmýlíme-li se, zmýlíme se navždy, bez jiskřičky naděje, že nám bude kdy pomoci, věříme-li to, pravím, proč se neodhodláme oddáliti od sebe všeliké nebezpečenství věčného zahynutí, a uchopiti se všech prostředků, abychom pojistili si dobrou smrt? Není přílišné jistoty, když jde o zajištění si života věčného. Každý den, kterého Bůh nám dopřává, jest milostí, kterou Bůh k tomu nám dává, abychom si přichystali účty k poslední chvíli života. Pospěšme si tedy a neotálejme; neboť není času nazmar. — Viz mne, ó Bože můj, a rci mi, co jest mi činiti, abych byl spasen;

neboť ochoten jsem ke všemu. Opustil jsem tě, ale lituji toho nanejvýš a bolestí bych umřel. Pane, odpusť mi a nedopouštěj, abych tě opustil znova. Miluji tě nade všecko, a nechci již ustati od milování tebe. Sv. Panno Maria, vypros mi milost sv. setrvání.

46. Bůh hledá hříšníků, aby je spasil.

I. Jest veliký zajisté div, kterak člověk, pozemský to červ, má tolik smělosti, že odvažuje se uraziti stvořitele svého a od něho se odvrátiti, pohrdaje milostí jeho, ač Bůh tolik jej obdařil a miloval, že i život dal z lásky k němu. Avšak větší ještě podiv a úžas budí, vidíme-li, kterak Bůh, ačkoli člověk tolik jím opovrhl, jde za ním a zve jej k pokání a nabízí mu odpuštění, nejinak, než jakoby Bůh člověka potřeboval a ne člověk Boha. — Můj Ježíši, ty hledáš mne a já hledám tebe. Ty chceš mne a já chci jediné tebe, a ničeho kromě tebe!

II. Sv. apoštol píše: »*Na místě Kristově prosíme: Smiřte se s Bohem.*« (2. Kor. 5, 20.) Hle, podotýká sv. Jan Zlatoústý, Bůh tedy sám prosí hříšníků; a oč jich prosí? Aby se smířili s ním a byli s ním za dobře. »*Sám Kristus prosí vás, a oč prosí? Smiřte se s Bohem.*« — ó můj Ježíši a Vykupiteli můj, je-li možná, abys mě tolik miloval, jenž jsem tě tolik hněval? Nenávidím nade všecko urážek ti učiněných. Dej mi větší lítost a více lásky, abych oplakával hříchů svých ne tak pro tresty, kterých jsem zasluhoval, jako pro hořkost a žal, které jsem způsobil tobě, svému Bohu, tolik dobrotivému a milování hodnému.

III. Co jest člověk, ó Bože věčný, volá Job, že ho tolik vyvyšuješ, a jak to možná, že srdcem svým k němu lneš a jej miluješ? »*Co jest člověk,*

že zvelebuješ ho, aneb co přikládáš k němu srdce své? (7, 17.) Co máš ode mne Pane, aneb čeho ode mne doufáš, že mě tolik miluješ a mne hledáš? Snad jsi již zapomněl, jak velmi jsem tě urážel a jak často jsem tě zradil? Že však máš ke mně takovou lásku, dlužno, abych též já, ubohý červ, miloval tebe, svého stvořitele a vykupitele. Ano, miluji tě, Bože můj, miluji tě z celého srdce, miluji tě více nežli sám sebe; a protože tě miluji, ochoten jsem učiniti vše, co se ti líbí. Víš, že mě nic tolik netrápí a nehněte, jako vzpomínka, že jsem tolikráte pohrdl láskou tvou. Doufám, že budoucně napravím láskou svojí všecku nelibost ti způsobenou. Přispěj mi pro krev, kterou jsi prolil za mne; a přispěj i ty mi, ó Maria, pro lásku k tomuto Synu, jenž umřel pro mé spasení.

47. O rozsudku při soudě soukromém.

I. Ó jaké pocítí radosti, kdo, odešed z tohoto života v milosti Boží, ukáže se před Ježíšem Kristem a uvidí jej s tváří usměvavou, a jsa vlídně od něho přijat, uslyší z úst jeho sladká ta slova: »*To dobře, služebníče dobrý a věrný: že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím: vejdiž v radost pána svého*« (Mat. 25, 23.) — Než, ó Ježíši můj, kdybych já nyní předstoupiti měl před soud, zdaliž bych mohl doufati, že mě nazveš služebníkem dobrým a věrným, ježto jsem dříve byl tolik zlým a tobě nevěrným, sliby své zrušiv a tebe zradiv? Avšak budoucně chci ti věren býti; chci raději stokráte ztratiti život, nežli tvou milost. Jen ty mě posiluj, abych splnil, co slibuji.

II Ale naopak, jaká bolest, ó můj Ježíši, zmocní se hříšníka, který v hříchu zemřel, až objeví se před tebou a spatří tě rozhněvaného. Duše, odšedši z tohoto života v nemilosti Boží, prve než ji od-

soudí soudce věčný, odsoudí sama sebe a po té stihne ji hrozný soudný nález Ježíše Krista: »*Odejdi ode mne, zlořečená, do ohně věčného.*« Odejdi mi s očí, duše nevděčná, a odebeř se do ohně věčného, a již se mi neukazuj. — Ó Pane můj, slova ta zasluhoval jsem i já uslyšeti tolikráte, kolikráte jsem tě urazil hříchem smrtelným. Až umru tehdy budeš mi soudcem, ale nyní jsi ještě mým Vykupitelem a otcem, a jsi ochoten mi odpustiti, lituji-li, že jsem tě urazil. Ano, lituji z celého srdce všech urážek ti učiněných a želím jich ne tak proto, že jsem zasluhoval jimi pekla, ale spíše proto, že jsem jimi rozhněval a zarmoutil tebe, jenž jsi mě tolik miloval.

III. Duše, odloučivši se od těla, opustí je, ani zde přítomní jsou ještě v pochybnosti, zdali člověk ten žije, čili již mrtev jest. Zatím však, co oni o tom hovoří a jsou v nejistotě, duše již na věčnost se odebrala. Posléze kněz, ujistiv je, že člověk ten jest již nebožtíkem, modlí se nad ním, říkaje: »*Přispějte mu svatí Boží a pospěšte mu vstříc andělé Páně; přijmete duši jeho a uveďte ji před obličej Nejvyššího*« Než duši, která odešla se světa v nepřátelství Božím, a nad níž rozsudek již jest vynesen, neprospěje již vzývati jí ku pomoci svaté a anděle. — Ó sv. ochránci moji, anděle můj strážný, sv. Michale, sv. Josefe a přímluvkyně moje, Panno Maria, přispěte mi nyní, kdy mi ještě pomoci můžete. A ty, můj Spasiteli, odpusť mi nyní, dokud ještě čas. Líto mi, že jsem tě hněval, a miluji tě ze vší duše své. Pomoz mi, ó Pane, abych tě již neurazil. Ó Maria, zachovej mě vždycky pod svým ochranným pláštěm.

48. Mohu umříti náhle.

I. Není nic jistějšího nad smrt; ale není nic nejistějšího nad hodinku smrti. Jisto jest, že Bůh ustanovil již rok a den, kdy jedenkaždý z nás umře; my však neznáme ani roku toho ani dne, a Bůh z příčiny spravedlivé zatajuje nám den ten, abychom vždycky na smrt byli připraveni. — Děkuji ti, můj Ježíši, že jsi dosud na mne čekal, a že jsi mne nenechal umříti, když jsem žil v hříchu. Ostatní čas života svého chci vynaložiti jen k tomu, abych hříchů svých oplakával a tebe miloval ze všech sil svých. Umříti musím; i chci s milostí tvou připravovati se na smrt dobrou.

II. Ježíš Kristus ohlašuje nám ovšem hodinu smrti naší. A kdy to bude? Tenkráte, kdy to nejméně budeme tušiti: »*V kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.*« (Luk. 12. 40.) Jestliže tedy, dí sv. Bernard, žádnou chvíli nejsme jisti, že nás smrt nepřekvapí, jest potřebí, abychom každé chvíle byli pohotově a přichystány měli účty své. — Můj Ježíši, nechci již čekati až na smrt, abych se ti docela oddal. Tys pravil, kdo tě hledá, že tě nalezne: »*Hledejte a naleznete.*« Já tě hledám a tebe si přeji; nuže, dej mi se nalézti.

III. Proto, čtenáři milý, až budeš pokoušen k hříchu v naději, že zítra z něho se vyzpovídáš, rci sám sobě: A kdož ví, nejsou-li tento den a tato chvíle, co hřeším, posledními života mého? A překvapí-li mě smrt v tuto chvíli, kde se ocitnu? Ó Bože, kolik ubohých zastihla smrt právě té chvíle, co požívali toho neb onoho pokrmu otravného! Ďábel ti namítne: Ale tebe neštěstí to nepotká. Ty mu však odpověz: A potká-li mě přece, jak se mi povede po celou věčnost? Ó Bože můj, nemůže-li přihoditi se mně, co přihodilo se již tolika nešťastným? Ó kolik jest jich nyní v pekle pro méně hříchů,

nežli jich mám já? — Můj Ježíši, děkuji ti za trpělivost tvou se mnou a za osvícení, jež mi poskytuješ. Chybil jsem, tebe opustiv; umřel bych bolestí z toho. A ježto mi dopřáváš času, nechci od nynějška na nic jiného pomýšleti, než jak bych tebe miloval. Přispěj mi milostí svou; a přispěj i ty mi, ó Maria, přímluvou svojí.

49. O věčnosti pekla.

I. Kdyby peklo nebylo věčné, nebylo by peklem Které utrpení netrvá dlouho, není utrpením velikým. A naproti tomu dost malé utrpení, trvá-li dlouho, bývá nesnesitelným. Kdyby někdo měl po celý život svůj poslouchati ustavičně totéž divadlo aneb tentýž hudební kus, zdaž by se mu nezprotivily a zdali by to snesl? A což v pekle, kde bude trpěti veškera muka? a jak dlouho? Po celou věčnost! Jak by byl zpozdilým, kdo by za jeden den obveselení a vyražení dal se za živa péci. A není-li zpozdilé, za jedinou rozkoš smyslnou, která trvá jen několik okamžení, odsouditi se k ohni pekelnému, kde zavržený umírá ustavičně, aniž kdy umře? — Bože můj, ostříhej mne milostí svou. Běda mně, kdybych měl na novo od tebe se odvrátiti po tolikerém milosrdenství, které jsi mně prokázal. Bože můj, opatruj mne a nedej mi upadnouti do toho velikého neštěstí.

II. Oživme v sobě víru: Jisto jest, zahyne-li kdo, že zahyne navždy, aniž mu kdy zasvitne naděje v pomoc od věčné záhuby jeho: »*I půjdou do trápení věčného.*« (Mat. 25, 46) Jakmile kdo vkročí do tohoto žaláře, již nikdy odtud nevyjde. Kdyby aspoň ubohý zavržený mohl lichou jakousi nadějí se konejšiti a si říci: Kdo ví, snad Bůh jednoho dne pohne se k slitování se mnou a propustí mě z pekla. Ale nikoli; víť dobře nešťastník ten, že peklo nemá konce, a že muka, která snáší

neustále, snášeti bude dokud Bůh bude Bohem. — Drahý Vykupiteli můj, vím na jisto, že jsem dříve pozbyl milosti tvé a že jsem propadl peklu; ale nevím, zdali jsi mi již odpustil. Odpusť mi rychle, Ježíši můj; neboť hořce toho lituji, že jsem tě urážel, a nedej, abych tě na novo urazil.

III. Smrti bojíme se zde na světě nejvíce; avšak v pekle jest smrt zavrženým věcí nejžádoucnější. Rádi by umřeli, ale nemohou: »*Žádati budou zemříti, a smrt bude od nich utíkati.*« (Zjev. 9, 6.) Kdyby alespoň v tom moři bolestí a muk někdo jich politoval, ale ne; všickni se nenávidějí a jedni radují se z trápení druhých, které potrvá navždy a nikdy nepřestane. Hlásná trouba božské spravedlnosti ozývati se bude v pekle a ohlašovati bude zavrženým: »*Vždycky, vždycky; nikdy, nikdy!*« — Mezi těmito nešťastnými, ó můj Ježíši, měl jsem býti též já; ty jsi mě však dosud zachoval, abych do pekla neupadl. Ó zachraň mě i budoucně od hříchu, který jediný je s to, aby do pekla mě uvrhl. Ach, nedej, abych kdy byl tvým nepřítelem. Miluji tě, dobroto nekonečná, a líto mi, že jsem tě hněval. Odpusť mi, a jakož jsem měl hořeti navždy v ohni pekelném, učiň, ať hořím ustavičně a vždycky ohněm lásky svaté. Ó Maria, ó Maria, v tebe se důvěřuji.

50. Kdo ví, bude-li Bůh ještě mě volati?

I. »*Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne. Nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty rozptýlí tě.*« (Sir. 5, 8. 9.) Spasitel náš nás napomíná, abychom rychle se obrátili, chceme-li se zachrániti; neboť budeme-li odkládati s obrácením den ode dne, nadejde doba pomsty, kdy Bůh nebude nás již volati ani nám shovívati; a skosí-li nás smrt v hříchu, nepomůže nám již nikdo od zavržení. A napomíná nás tak proto, že nás miluje

a nechce, abychom zahynuli. — Vidím již, ó Bože můj, že si přeješ spasení mého a že mi chceš milosrdným býti; nechci tě již hněvati a urážeti.

II. Ach, tato napomínání, kterými Bůh mluvil k srdci tolika nešťastných zde na zemi, a jichž oni nedbali a nyní trápí se v pekle, jsou nejukrutnějšími meči, které srdce jejich probodávají; neboť čím většího milosrdenství Bůh jim dopřával, tím větší jest jejich vina. — Pročež, ó Ježíši můj, kdybys mě byl zavrhl do pekla, jak mi náleželo, příliš veliká byla by muka má, protože převeliké bylo milosrdenství tvé ke mně. Ne, nechci ti již býti nevděčným. Rci mi, čeho si přeješ ode mne; neboť ve všem chci tě uposlechnouti. Líto jest mi, že jsem tě tolikráte zarmoutil. Ode dneška nechci již činiti, co mně jest libé, ale jen co tobě se líbí, ó Bože můj a jediné dobro mé.

III. Zvláštní to věc! Lidé bývají tak opatrni v záležitostech časných, a jde-li o záležitosti věčné, bývají tak nedbalí a neteční. Má-li kdo za někým nějakou částku peněz, jak si pospíší, aby si ji zabezpečil, řka: »*Kdo ví, co se nepřihodí*« A zatím v hříchu žije jich tolik měsíce ano i léta! Proč i tu neřkou, když o duši jde: »*Kdo ví, co se nepřihodí.*« Ztratí-li kdo peníze, byť jich bylo jak mnoho, neztrácí jimi všecko; ale ztratí-li duši, ztrácí všecko a ztrácí ji navždy, nemaje žádné naděje, že ji zase kdy získá. — Ó milý Vykupiteli můj, tys obětoval život svůj, abys mne učinil hodným milosti své; a já jsem tuto milost tvou tolikráte ztratil pro nic a za nic. Odpusť mi, dobroto nekonečná, neboť toho lituji z celého srdce. Pane, ty jsi mě příliš zavázal k lásce své, a já tě chci milovati, seč jsem. Miluji tě, svrchované dobro mé, miluji tě více nežli sám sebe. Nodopouštěj, ó Bože můj, abych tě kdy přestal milovati. Ó Maria, královno moje, opatruj mne!

51. Ježíš umírá z lásky k lidem.

I. Je-li pak možná, aby Bůh, stvořitel všech věcí, umříti volil z lásky k svým tvorům! A přece je to článkem víry: »*Miloval nás a vydal sebe sa mého za nás.*« (Efes. 5, 2.) Jednoho tudíž dne s úžasem patřily nebe a příroda, jak Ježíš Kristus, jednorozený Syn Boží a světa Pán, umírá samou bolestí jako zločinec na potupném dřevě, a proč? Z lásky k lidem. A je-li možná, aby kteří lidé to věřili a nemilovali tohoto Boha? — Pane, i já jsem to věřil a přes to jsem tě nerci-li nemiloval, ale velice urážel. Ach, odpusť mi a připomínej mi vždycky smrt, kterou jsi podstoupil za mne, abych tě již nikdy neurazil a vždycky tě miloval.

II. Nebylo zajisté potřebí k spasení lidskému, aby Syn Boží umřel; bylo by dosti bývalo jediné kapky krve, jediné slzy nebo jediné modlitby jeho; neboť jsouce ceny nekonečné, byly by postačovaly, aby jimi spasen byl celý svět a na sta světů. Ty jsi však, o Ježíši můj, ráčil trpěti velmi mnoho, abys nám dal na jevo, jak velice nás miluješ. Proto táže se sv. Bonaventura, ale spíše ještě náleží mně, jenž jsem tě tolik hněval, abych se tě otázal, řka: »*Ó Bože můj, proč jsi mě tolik miloval? Proč jen, ó Pane, proč? Kdo jsem já?*« — Božský pastýři můj, hle, já jsem ta ovečka ztracená, které hledáš. V nevděčnosti své odešel jsem od tebe; ty jsi však zapomněl na hořkost a žal, které jsem ti způsobil, a zveš mě, abych tě miloval. Hle, jsem sice ubožák, ale jsa dojat tak velikou dobrotivostí tvou, objímám s vroucností probodené svaté nohy tvé. Ó Ježíši, lásko má, poklade můj, miluji tě, a protože tě miluji, líto mi, že jsem tě urazil.

III. Sv. Bernard, na mysl si uváděje, jakoby tenkráte byl při tom býval, když Pilát podepsal rozsudek smrti o našem Spasiteli, lituje ho a oslovuje

jej, řka: »*Co jsi učinil, ó nejnevinnější Spasiteli, že tě tak odsuzují?*« Ty jsi nevinnost sama; i proč tedy odsouzen jsi k smrti, a to k smrti kříže? Jaký jsi kdy zločin spáchal? A sám si odpovídá: »*Hřích tvůj jest láska tvá;*« jakoby řekl: Již vím! Provinění, jehož jsi se dopustil, byla přílišná láska tvá k nám, a právě tato láska a nikoli Pilát odsoudila tě na smrt. — Nejdražší Vykupiteli můj, pomním-li na křivdy a urážky, jež jsem ti učinil, jest mi do pláče, ne tak proto, že jsem zasluhoval pekla, ale že jsi mě tolik miloval. Ó můj ukřižovaný Bože, od nynějška chci býti všecek tvým a nechci milovati než tebe. Přispěj slabosti mé; učiň, ať jsem ti věren. Ó matko má Maria, učiň, ať miluji Ježíše Krista; jen o tu milost tě prosím.

52. Není jiného vyhnutí, buď budeme spaseni nebo zavrženi.

I. »*S bázní a třesením spasení své konejte.*« (Filip. 2, 12.) Abychom došli spasení, jest nám se báti zavržení; neboť nic není uprostřed: buď budeme spaseni, nebo zavrženi. Kdo se nebojí, snadno zahyne, ježto málo o to dbá, aby užíval prostředků k spasení. Bůh chce, aby všickni spaseni byli a všem dává k tomu svou milost; chce však, abychom i my o to se přičiňovali. Každý by rád byl spasen, avšak přemnozí spaseni nebudou, protože neužívají prostředků, které k spasení vedou. »*Nebe není pro lenochy,*« říkával sv. Filip Nerijský. — Pane, osvěť mě, ať poznám, co mi jest činiti a čeho se vystříhati; neboť ke všemu jsem ochoten. Chci býti spasen.

II. Sv. Terezie říkávala řeholním dcerám svým: »*Dcery mé, jen jedna duše, jen jedna věčnost!*« Mínila tím říci, že zde na světě nemáme pečovati leč o to, abychom spasili svou duši; neboť duše-li ztra-

cena, vše ztraceno, a jednou-li ztracena, ztracena jest na vždy. Papež Benedikt XII. žádán jsa od jistého knížete o milost, které bez hříchu nemohl mu prokázati, odpověděl vyslanci jeho: »*Vyřiďte knížeti svému, kdybych dvě duše měl snad bych mu jednu dal; ale že mám jen jednu, nemohu se jí vzdáti.*« Podobně rcemež i my, kdykoli ďábel anebo svět nabízejí nám nějaké jablko zapověděné. — Ó Bože můj, kolikráte ztratil jsem duši svou, ztrativ milost tvoji. Ale poněvadž mi nabízíš odpuštění, zavrhuji urážky, jež jsem ti učinil, a miluji tě nade všecko.

III. Ó by každý pochopil důležitý výrok svatého Františka Xaverského, že »*jest na světě jen jedno zlo a jedno dobro.*« Jediné zlo jest býti zavrženu, a jediné dobro býti spasenu. Nejsou zlem nemoci, chudoba, opovržení; přijmeme-li je s oddaností, rozmnoží slávu naši v nebi. A naopak, pro valnou část hřísníků nejsou dobrem zdraví, bohatství a čest, poněvadž jsou jim příležitostí k větší záhubě. — Spasiž mě tedy, ó Bože duše mé, a pak nalož se mnou, jak tobě se líbí. Ty víš a chceš mi, co mně prospívá. I oddávám se do milosrdenství tvého: »*V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého.*« Bolí mě, že jsem se dříve protivil sv. vůli tvé; umřel bych lítostí proto. Ale nyní tě miluji a jiného nechci než co ty chceš. Daruj mi lásku svou, abych ti byl věren. A ty, ó Maria, podej mi pomocnou ruku svou.

53. Smrt jest jista.

I. Ó Bože, je-li možná, aby křesťané byli tak zpozdilé mysli, ačkoli vědí z víry, že jednoho dne umrou, a že po smrti čeká jich buď věčná radost aneb věčné trápení, a ačkoli není jich tajno, že na poslední chvíli života jejich to závisí, budou-li navždy

blaženi nebo navždy nešťastni, že nicméně neužívají prostředků, aby pojistili si dobrou smrt. — Ó Pane, dej slzy očím mým, abych oplakával urážek ti učiněných. Věděl jsem dobře, že, urážeje tě, ztrácím milost tvou a odsuzuji se k mukám věčným; ano, věděl jsem to, a přece jsem to učinil. Bože můj, lituji toho, že jsem tě zneuctil, opustiv tebe pro ukojení bídných chtíčů svých; slituj se nade mnou.

II. Slyšíme li, že někdo umřel náhle, nebyv připraven na smrt, litujeme ho, řkouce: »*Ach, jak se povede ubohé duši jeho!*« A proč my o to se nestaráme, abychom byli vždycky na smrt připraveni? Či nemůže-li i nám se přihoditi, že umřeme náhle a neočekávaně? Než, ať dříve nebo později, ať nenadále nebo napřed to vědouce, ať na to myslíme nebo nemyslíme, položíme se jednoho dne na lože, abychom duši svou odevzdali Bohu. Již ustanovena jest poprava, totiž ta nemoc, která se světa nás sprovodí, a k popravě té ubíráme se každým dnem blíž a blíže. Proč tedy nehledíme, abychom úžeji a úžeji spojovali se s Ježíšem Kristem, který bude tehdáž naším soudcem? — Vykupiteli můj, doufám pro zásluhy smrti tvé, že živ budu a umru v milosti tvé. Miluji tě, dobroto nekonečná, a doufám, že tě budu milovati v životě tomto i po celou věčnost.

III. Každým stoletím města a říše osazují se novými obyvateli a předešlí ukládají se do hrobů. Kde jsou ti, kteří před sto lety žili v tomto království našem? Jsou na věčnosti. A tak, čtenáři milý, za sto let, ba mnohem dříve, nebudeme ani já, ani ty žíti zde na zemi, ale všickni budeme již na věčnosti buď šťastné nebo nešťastné, buď spaseni nebo zavrženi navždy, ježto dojista ta neb ona věčnost bude nám údělem. Bože můj, dost možná tedy, že budu spasen, jak doufám; ale možná také, že budu

zavržen pro své hříchy. A je-li možná, že budu zavržen, proč nedbám, abych užíval všech prostředků k svému spasení? — Pane, osvěť mě a dej mi poznati, co jest mi činiti, abych se spasil; neboť všecko hotov jsem učiniti s pomocí tvou. Ztratil jsem tolikráte úctu k tobě, otče můj, ty jsi však nepřestal o mne péči míti. Zavrhuji a nade všecko nenávidím urážek ti učiněných, a miluji tě, Bože můj, ze vší duše své. Požehnej mě, otče můj, a nedej, abych tě opět kdy ztratil. Ó Maria, matko má, měj se mnou slitování.

54. Co prospěje nám celý svět v hodince smrti?

I. »*Toliko hrob mi pozůstává.*« (Job 17, 1.) Míjejí dnové, míjejí léta, pomíjejí radovánky a rozkoše, čest a sláva, světa pych a nádhera, a co zbude ze všeho naposled? Přijde smrt a zbaví nás všeho. Potom uloží nás do hrobu hnilobě na pospas, a všecko nás opustí a nás zapomene. Ach, na sklonku života vzpomínka na vše, co jsme získali na světě, rozmnoží jen bol náš a trápení naše a strach o spasení. Ó smrti, ó smrti, nevypadávej nikdy z mysli mé. Bože můj, osvěť mě!

III. »*Přestřižen jest jako od tkadlce život můj*« (Is. 38, 12.) Jak mnozí, právě když se chystají ve skutek uvésti záměry svoje, o nichž dlouho přemýšleli a pracovali, překvapeni bývají od smrti, která všecko jim zmaří! Ó jak na lůžku smrtelném pohlížejí na všecky vezdejší statky, ke kterým přespříliš lnuli, jen s bolestí a výčitkami svědomí. Světa přátelům, nemajícím světla s nebe, zdají se statky života vezdejšího velikými; avšak smrt sejme s nich závoj a ukáže, co jsou v pravdě a samy o sobě, totiž smeť, dým a marnost. Při světle hromničky zmizí všecka velikost tohoto světa. Sebe větší bohatství, sebe vyšší důstojnost a pych, hledíme-li na

ně s lůžka smrtelného, ztrácejí veškeru svoji cenu a svůj lesk. Stín smrti zatemňuje žezla i koruny. — Ó můj Bože, daruj mi milost svou a jiného si nepřeji. Bolí mě, že jsem kdysi jí opovrhoval; ale nyní toho želím, a oplakávám. Můj Ježíši, slituj se nade mnou.

III. Co tedy prospěje všecko bohatství v hodince smrti, když se nám nedostane leč dřevěné rakve a vetchého rubáše, kterým nás v ní přikryjí? Co prospěje všecka čest a důstojnost, kterých jsme si dobyli, když nám z nich nezbude než slavný výkrop, pohřební průvod a mramorový náhrobek, které nám nic nepomohou, pakli duše jest ztracena? Co prospěje posléze sličnost a krása tělesná, když z těla toho nezůstane než chomáč červů, z něhož vychází otravný puch a na pohled budí ošklivost a hrůzu? — Ó můj Vykupiteli, dobře jsem věděl, že hříchem ztrácím přátelství tvoje, a přece jsem neváhal je ztratiti; avšak doufám od tebe dojíti odpuštění, protože jsi umřel, abys mi odpustil. Ó bych tě nebyl nikdy urazil, ó Bože můj! Poznávám jak jsi mě miloval, a tato láska oživuje a rozmnožuje ve mně bolest, že jsem hněval a zarmucoval tebe, tak dobrého otce svého. Pane, miluji tě a nechci žíti bez lásky tvé; uděl mi sv. setrvání. Ó Maria, matko má, oroduj u Ježíše za mne.

55. **Hříchem sužuje a zarmucuje člověk srdce Boží.**

I. To dotvrzuje o hříšnících královský prorok, řka: »*Popouzeli Boha nejvyššího.*« (Žalm 77, 56.) Bůh není schopen bolesti a žalu; ale kdyby jich byl schopen, jedenkaždý hřích lidský by ho zarmoutil a zbavil pokoje. — Hle, Bože můj, ta jest odměna za lásku tvou! Kolikráte milejší mi bylo ukojení bídné žádosti mé, nežli přátelství tvoje,

jehož jsem se odřekl. Dobroto nekonečná, odpusť mi, ježto jsi nekonečná dobrota sama.

II. Sv. Bernard doličuje dále, řka: že hřích smrtelný má do sebe takovou zlobu, že pokud na něm jest, »*perimit Deum*«, t. j. ničí, usmrcuje Boha. Kdyby Bůh mohl umříti, hřích smrtelný vzal by mu život. A jak to? Páter Medina, odpovídaje, praví: »*Zničil by Boha, protože by mu způsobil zármutek nekonečný*« Jak nás to bolí, když nás někdo urazí, jemužto jsme obzvláště dobrodiní prokazovali a jej milovali! A nyní pomysleme si Boha, jenž prokázal člověku tolik dobrodiní, a tolik jej miloval, že neváhal dáti za něho krev i život; a člověk odvrací se za to od něho a pohrdá milostí jeho pro věc ničemnou, za ulevení své zlosti, za kratičkou hříšnou rozkoš: táži se, kdyby Bůh mocen byl bolesti a zármutku, zdali by nezemřel hořkostí a žalem, z toho pocítěným? — Můj milý Ježíši, já jsem ovečka ztracená a ty jsi dobrý pastýř můj, jenž jsi za ovečky své obětoval život. Buď mi milostiv a odpusť mi veškeren žal ti způsobený. Lituji, Ježíši můj, že jsem tě urážel, a miluji tě ze vší duše své.

III. Hle, život Vykupitele našeho byl proto tolik hořký a trudný, že milovaný Vykupitel měl ustavičně před očima hříchy naše. Proto též obzvláště v zahradě Getsemanské krví se potil a trpěl úzkost smrtelnou, dokládaje, že zármutek jeho tak jest veliký, že je s to, aby života ho zbavil: »*Smutnáť jest duše má až k smrti.*« Kdo způsobil jemu takovou úzkost a krvavý pot, ne-li pohled na naše provinění? — Ó Bože můj, uděl mi část té bolesti, kterou jsi tenkráte vytrpěl pro moje hříchy; učiň, ať bolest ta zarmucuje mne po celý život můj, a mě dokonce i života zbaví, je-li to přání tvé. Můj Ježíši, nechci tě již hněvati, nechci tě již sužovati, ale chci tě milovati ze všech sil svých, ó lásko

má, živote můj a všeliké dobro mé. Nedej, abych tě opět kdy urazil Ó Maria, naděje má, buď mi milostiva.

56. O posledním soudu.

I. Den posledního soudu sluje v písmě sv. »*dnem hněvu*«, »*dnem soužení a bídy*« (Sof. 1, 15); a jest jím vskutku všem těm nešťastným, kteří zemřeli v hříchu; neboť v ten den vyjdou na jevo před celým světem veškery i nejtajnější nepravosti jejich, a budou veřejně vyloučeni ze společnosti svatých a odsouzeni k věčnému žaláři pekelnému, kde ustavičně trpěti budou muka smrtelná. Svatý Jeroným, trvaje v jeskyni betlemské na modlitbách a v kajícnosti, chvěl a třásl se při pouhé vzpomínce na poslední soud. Ctihodný kněz Juvenál Ancina, slyše jednoho dne zpívati sekvenci o zemřelých: »*Dies irae*« (»*Den ten hněvu*«), a pamětliv jsa při tom posledního soudu, opustil svět a vstoupil do řehole. — Ó můj Ježíši, jak mně se povede v ten den? Postaven budu po pravici s vyvolenými nebo po levici se zavrženými? Vím, že jsem zasluhoval státi na levici; avšak vím též, že jsi dosud ochoten mi odpustiti, jestliže lituji urážek, jež jsem ti učinil. Ano, že ím a lituji jich z celého srdce a jsem odhodlán raději umříti, než tě znovu uraziti.

II. Avšak den ten, jakkoli bude dnem soužení a hrůzy pro zavržené, bude nicméně i dnem radosti a slavného vítězství pro vyvolené; ježto tehdy přede všemi lidmi blažené duše jejich prohlášeny budou za královny nebeské a povýšeny budou za nevěsty beránka neposkvrněného. — Ó můj Ježíši, krev tvá jest nadějí mou. Zapomeň křivd, jež jsem ti učinil, a rozpal mě celého svou láskou svatou. Miluji tě, nejvyšší dobré, a doufám v onen den

připočten býti k těm duším milujícím, které tě budou chváliti a milovati po celou věčnost.

III Duše má, vyber si: nyní ponecháno ti na vůli, zdali zvolíš si korunu věčnou v království tom blaženém, kde na Boha se patří a Bůh se miluje tváří v tvář ve společnosti svatých, andělů a nejsv. matky Páně, nebo zvolíš-li si žalář pekelný, abys tam sténal a bědoval, opuštěn jsa navždy ode všech, a Boha jsa zbaven. — »*Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!*« O beránku Boží, jenž ráčil jsi obětovati božský život svůj, umra bolestí na kříži, abys vysvobodil nás od pekla, slituj se nad námi. Avšak slituj se obzvláště nade mnou, jenž jsem tě nad jiné urážel. Jestliže jsem tě však nad jiné hněval, chci tě též nad jiné milovati. Lituji nade všecko, že jsem tě zneuctil hříchy svými; doufám však, že v onen den poctím tě přede všemi lidmi a anděly, velebě milosrdenství tvé, jež jsi mi prokázal. Můj Ježíši, pomoz mi tě milovati; chci jen tebe a nic jiného. Ó Maria, královno má, nechť v onen den stojím poblíž tebe.

57. Trápení pekelné jest pouhé trápení.

I. Zde na zemi každému člověku, byť trpěl sebe více, dostane se občas nějaké úlevy, aneb aspoň přestávky a oddechu v utrpení jeho. Ubohý nemocný trpí snad celý den bolestmi žaludečními aneb dnou; avšak v noci alespoň na chvíli usne a tím se mu uleví. Ale pro vás, nešťastní zavržení, není nikdy ani odpočinku ani ulehčení. Vždycky budete úpěti a bědovati, vždycky trpěti, a to muka nevýslovně krutá, a na věky věkův nebude vám dopřáno ani na chvíli žádného oddechu ani odpočinku. — Hle, ó Ježíši můj, jaký život byl by mne potkal, kdybys mne byl nechal umříti v hříchu.

Drahý. Vykupiteli můj, nezdráhám se trpěti; ale milovati tě chci

II. Zde na světě zvykáme bolestem, trpíme-li je stále, a časem jistě nepociťujeme jich v té míře, jako na počátku. A vede se podobně snad i zavrženým?. Trpí-li po celou věčnost tatáž muka, umírní a ulehčí se jim snad trýzeň tolikaletým snášením jejich? Ó nikoli! Muka pekelná jsou tak veliká a citelná, že po stu i tisíci letech pocítí je v téže míře, jako na počátku, když do pekla vstoupili. — »*V tebe, Hospodine, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky!*« (Žalm 30, 2.) Pane, vím jistě, že jsem tolikráte zasluhoval pekla; ale vím též jistě, že ty nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl. Bože můj, nechci zatvrditi srdce svého, lituji ze vší duše své, že jsem tě urážel, a miluji tě více nežli sám sebe; navrať mi život, a život můj jest milost tvoje.

III. Zde na zemi konečně, trpí-li kdo velmi, bývá aspoň politován od příbuzných svých a přátel, a to mu jest alespoň jakousi úlevou. Než, jak ubohým byl by člověk ten, kdyby trpěl tak hrozně, že by samou bolestí po zemi se válel, a kdyby titéž příbuzní a přátelé jeho přijdouce, doň kopali a vytýkali mu zlé skutky jeho, pro něž trpí, pravíce mu nelítostně: »*Jen zuř a si zoufej; však jsi si zasloužil, abys tak trpěl.*« Nešťastní zavržení! trpíte veškerá muka a trpí je ustavičně bez nejmenší úlevy a přestávky a nikdo jich nepolituje. Bůh nemůže míti soustrasti s nimi protože jsou jeho nepřátelé; aniž nejsv. matka Boží, ani andělé a svati; ano ti radují se z muk jejich, poněvadž spravedlnost Boží na nich se osvědčuje. A co zlí duchové činí? Ti je týrají a jim vytýkají hříchy jejich, kterými uráželi Boha a pro něž trpí trest spravedlivý. — Ó Maria, matko má, ustrň se nade mnou; neboť dosud jest čas, abys mohla útrpnost

se mnou míti a Bohu mě doporučiti. Ty pak, ó Ježíši můj, jenž, abys mohl se mnou útrpnost míti, neměl jsi útrpnosti sám s sebou, an jsi na kříži umřel za mne, spasiž mě, a spása má v tom nechť záleží, abych tě vždycky miloval. Líto mi, ó Pane, že jsem tě urážel, a miluji tě z celého srdce.

58. O lásce ukřižované.

I. Kdo by si byl kdy pomyslil, že Syn Boží, Pán všehomíra, aby lidem dal na jevo, jak je miluje, ráčí umříti samou bolestí na dřevě kříže, kdyby sám nebyl na tom se ustanovil? Vším tudíž právem Mojžíš a Eliáš nazvali na hoře Tábor smrt Ježíšovu přílišnou láskou (*Excessum*), kteráž má v Jerusalemě dovršena býti (Luk. 9, 31.) A je-li větší přílišnosti, nežli viděti, kterak stvořitel umírá za své tvory? — Ó můj Vykupiteli, aby se za lásku tvou mohl odměniti, musil by jiný Bůh umříti za tebe. Bylo by tudíž velmi málo, ba ničím by nebylo, kdybychom my, ubozí červi, dali všickni život svůj za tebe, kterýžto jsi umřel za nás.

III. Co má nás nejvíce roznítiti láskou k tomuto tak milujícímu Bohu, jest pomyšlení, jak dychtivě toužil po celý život svůj po hodině své smrti, abychom zřejmě poznali, jak velmi nás miluje: »*Křtem mám býti křtěn,*« tak říkal si, dokud žil, »*a kterak jsem soužen, dokudž se nevykoná?*« (Luk 12, 50.) Mám býti pokřestěn křtem vlastní sve krve, abych obmyl jí hříchy lidské, a jak zmírám takměř toužebností, kdy že dočkám se utrpení svého a smrti své! Duše má, pozdvihni zraků svých a popatř na svého Pána, kterak pní na tom potupném dřevě, pohleď na božskou tu krev, z něho se řinoucí, a viz ty rány, které tě žádají o lásku. Zdá se, jakoby Vykupitel tvůj utrpením svým jiného dosíci nechtěl, než abys alespoň z útrpnosti jej miloval. —

Ó můj Ježíši, tys mi neodepřel ani krve své ani života svého, a já bych ti měl odepříti, čeho si ode mne žádáš? Ó nikoli, ty jsi se mi všecek daroval bez výminky, i já se ti všecek daruji, ničeho si nevymiňuje.

III Sv. František Saleský, rozebíraje slova sv. Pavla: »*Láska Kristova pudí nás*«. (2. Kor. 5, 14.) praví: »Uvážíme-li, že Pán Ježíš, pravý Bůh, tolik nás miloval, že i smrt podstoupil za nás, a to smrt kříže, není-li nám, jakoby srdce naše bylo v lisu a jakoby láska tím prudčeji z něho vytryskovala, čím milování hodnějším nám se jeví?« A dokládá řka: »Proč se tedy nevrhneme na Ježíše ukřižovaného, abychom umřeli na kříži s tím, jenž umříti ráčil z lásky k nám? Já jej obejmu, měli bychom zvolati, a již ho nepustím, umru s ním, hoře v plamenech jeho lásky. Můj Ježíš daruje se všecek mně a já se všecek daruji jemu. Živ budu i umru na hrudi jeho, a ani smrt ani život neodloučí mě již od něho. Ó lásko věčná, duše má touží po tobě a volí si tě na věky.« Ó Maria, rodičko Boží, učiň, ať celý náležím Ježíši.

59. Zavržení jest pochybením nenapravitelným

I. Není pochybení rovného tomu, jehož se dopouští, kdo mine se spasením věčným; neboť všecky ostatní chyby dají se napraviti. Ztratí-li kdo úřad svůj vlastní vinou, může ho časem zase nabýti; způsobí-li si kdo časnou škodu, může si ji zase brzy nahraditi; je-li však kdo zavržen, není mu již pomoci, ani naděje v pomoc. Jen jedenkráte umřeme, a jestli tenkráte duše zahyne, ztracena jest navždy, a ztráta její nedá se napraviti na věky. — Viz, ó Bože můj, u nohou svých ubohého hříšníka, který již tak dávno zasluhoval býti v pekle a nemíti již naděje na spasení; nyní však padá k nohám

tvým a miluje tě a lituje nade všecko, že tě hněval, a doufá, že mu budeš milostiv.

II. I nezbývá již tolika ubohým, kteří uzavřeni jsou v tomto žaláři zoufalých, než hořce bědovati a doznati: »*Zbloudili jsme tedy*« (Moudr. 5, 6.), a pochybení naše nedá se již napraviti, dokud Bůh bude Bohem. — Ó můj Vykupiteli, kdybych byl nyní v pekle, nemohl bych již pokání činiti ani tě milovati. Děkuji ti, že jsi mě dosud snášel s takou shovívavostí, ačkoli jsem zasluhoval pekla. A moha nyní ještě hříchů svých litovati a tě milovati, želím a lituji z celého srdce, že jsem hněval tebe, dobrotu nekonečnou, a miluji tě nade všecko, více nežli sám sebe. Ó nedopouštěj, Ježíši můj, abych tě kdy přestal milovati.

III. Ó jak trápiti bude zavržené myšlenka, že pobloudění své znali již prve, než zavrženi jsou, a že zahynuli jen vlastní vinou svojí. Ztratí-li kdo z vlastní neopatrnosti prsten aneb zlatou minci, není s to, aby se upokojil, když pomyslí, že ztrátu tu zavinil si sám a sám. Ó Bože, jakou trýzeň pocítí zavržený ve svém nitru, když sám si dosvědčí: »*Ztratil jsem duši, nebe, Boha; ztratil jsem vše, a ztratil jsem to svou vlastní vinou.*« — O nejsladší Spasiteli můj, já tě nechci ztratiti, a ztratil-li jsem tě dříve, zle jsem učinil, a lituji toho ze vší duše své a miluji tě nade všecko. Ty jen proto, ó Ježíši můj, nezavrhl jsi mě do pekla, abych tě miloval. Ano, chci tě milovati. Posilni mě, abych láskou svou odčinil, v čem jsem tě hněval. Svatá Panno Maria, tys moje naděje.

60. Nezbývá než umříti.

I. Důtklivým kázaním jsou tato slova: »*Nezbývá než umříti.*« Bratře můj, jisto jest, že jednoho dne zemřeš. Jako jsi jednoho dne

zapsán byl do knihy křestní, podobně též zapíší tě jednoho dne — a ten jest již od Boha ustanoven - do knihy zemřelých. Jako nyní, jmenuje předky své, říkáš: »Můj otec, blahé paměti, můj zeť, můj bratr«; tak i potomci tvoji budou se vyjadřovati o tobě. Jako tys již častokráte slyšel jiným zvoniti umíráčkem, podobně i jiní uslyší jednoho dne zvoniti poslední hodinku tobě, a ty budeš již na pravdě Boží. Ó Bože můj, jak se mi tenkráte povede! Až tělo mé donesou do kostela, a při mé mrtvole sloužiti se bude mše sv., kde bude duše moje? — Pane, přispěj mi, abych něco vykonal pro tebe, prve než se dostaví smrt. Běda mně, kdyby již nyní mě zastihla.

II. Co bys tomu asi říkal, kdybys viděl zločince jíti na smrt, an se směje, rozhlíží se po oknech a myslí jen na zábavy a kratochvíle? Zdaž bys o něm nesoudil, že jest buď na rozumu pomaten, anebo nevěří, že umře. A zdali nekráčíš i ty každým okamžením smrti blíž a blíže? A nač myslíš? Vždyť víš, že jest nám umříti, a že umřeme jen jednou. A zajisté věříš, že po životě tomto nastane život jiný, který již nepřestane. Věříš také, že život věčný bude buď šťastný nebo nešťastný podle počtu, který na soudu vydáš. A věříš-li to, je-li možná, abys pomýšlel na co jiného, než abys sobě zabezpečil dobrou smrt? - Ó můj Bože, osvěť mě a dej, ať ustavičně provází mě myšlenka na smrt a na věčnost, kamž se odeberu.

III. Viz na hřbitově hromadu kostí a lebek, a každá z nich praví tobě: »*Co potkalo mě, potká i tebe.*« Totéž hlásají tobě podobizny již zemřelých rodičů a příbuzných tvých, listy a spisy po nich pozůstalé, světnice, kde přebývali, lože, kde odpočívali, oděv, který nosili a tobě zanechali. To vše uvádí ti na paměť smrt, která tě očekává. — Ó ukřižovaný Ježíši můj, nechci čekati, až mi tě podají

v hodince smrti mé k políbení, ale již nyní tě objímám a tisknu k srdci svému. Dříve jsem tě tolikráte vypudil z duše své, ale nyní tě miluji více nežli sám sebe, a lituji, že jsem tebou pohrdal Budoucně budu vždycky tvým, a ty budeš vždycky mým. Tak doufám pro umučení tvé. A tak doufám též, ó Maria, pro přímluvu tvoji.

61. Bůh s láskou přijímá hříšníka kajícího.

I. Králové pozemští odmítají od sebe odbojné poddané své, přijdou-li jich prosit za odpuštění; avšak Ježíš Kristus osvědčuje, že nikdy nezapudí žádného hříšníka, utíká-li se s kajícnou myslí k nohám jeho: »*Toho, kdož ke mně přichází, nevyvrhnu ven.*« (Jan 6, 37.) On není s to, aby pohrdl srdcem, které se ponižuje a bolestně lituje, že jej urazilo: »*Srdcem zkroušeným a pokorným. Bože, nepohrdneš,*« (Žalm 50, 19.) — Můj Ježíši, nezasluhuji odpuštění pro hříchy ti učiněné; avšak věz, že nic tolik mne neboli a nermoutí, jako pomním-li, že jsem tě urazil.

II. Než, proč bych se bál, že ty, Bože můj, zapudíš mne od sebe, ježto se dovídám, že ty sám mě zveš, abych se k tobě vrátil, a nabízíš mi odpuštění: »*Navrať se ke mně, praví Hospodin, a já přijmu tě.*« (Jer. 3, 1.) Proč bych se oddával nedůvěře, když sám nám slibuješ, že s láskou nás přivítáš a obejmeš, jakmile k tobě se vrátíme? »*Obraťte se ke mně . . . a obrátím se k vám.*« (Zach. 1, 3.) — Nuže, Pane můj, neodvracuj se již ode mne; neboť všeho se zříkám a zanechávám a obracím se k tobě, nejvyššímu dobru svému. Dosti jsem se tě již naurážel; nyní tě chci milovati.

III. Ano, Pán Bůh nás dokonce ujišťuje, lituje-li hříšník zla spáchaného, že zapomene na veškery jeho hříchy: »*Pakli by bezbožný činil pokání . . .,*

životem živ bude a neumře, všech nepravostí jeho, kteréž činil nevzpomenu. (Ezech. 18, 21. 22.) — Drahý Spasiteli můj, nechci již nikdy zapomenouti na hříchy své, abych vždycky oplakával křivd ti učiněných; prosím však, abys ty na ně zapomenul. Nechci, aby nepravosti mé byly mi překážkou, abych tě nemiloval. Zdali sám jsi nepravil, že miluješ toho, kdo tebe miluje? »*Já milující mne miluji.*« (Přísl. 8, 17.) Dříve jsem tě nemiloval, a uvalil jsem hněv tvůj na sebe; ale nyní, co tě miluji, prosím, abys již na mne se nehněval; a proto zapomeň na minulost, odpusť mi a připoutej mě k sobě a nedej, abych se kdy již od tebe odloučil. Ó Maria, ujmi se mne přímluvou svojí.

62. Jak ďábel klame hříšníky, pokoušeje jich, aby opět hřešili.

I. Duše má, bude-li tě ďábel ponoukati, abys urazil Boha, pod záminkou, že *Bůh jest milosrdný*, pomni, že Hospodin jest milosrdný tomu, kdo se ho bojí, ale ne tomu, kdo jím zhrdá, jak nejsvětější rodička Boží pěje, řkouc: »*A milosrdenství jeho . . bojícím se jeho.*« (Luk. 1, 50) *Bůh jest milosrdným*: to nikdo nepopírá; a přes to vše kolik jich den jak den zavrhuje do pekla! Bůh jest milosrdným; ale také je spravedlivým. Milosrdným jest tomu, kdo lituje zlého, jež spáchal, ne však tomu, kdo milosrdenství jeho užívá, aby jej zlehčoval a urážel ještě více. — Ó Pane můj, jak často počínal jsem si podobně! Urážel jsem tě, protože dobrý jsi.

II. Zlý duch bude ti našeptávati: »*Nebuď blá hový; jako ti dříve prominul tolik hříchů, tak ti promine i tento hřích, když se ho dopustíš.*« Ne, odvěť jemu, právě proto, že Bůh tolikráte mi odpustil, jest mi se obávati, že mi již neodpustí, urazím-li

jej zase, ale že mě potrestá za všecky urážky, jež jsem mu učinil. Poslyšme, jak nás toho varuje Duch sv.: »*Neříkej: Hřešil jsem, a co se mi smutného přihodilo? Nebo Nejvyšší jest shovívající odplatitel.*« (Sir. 5. 4.) — Bože můj, závodil jsem s tebou: ty, abys mi milosti prokazoval, a já, abych ti odplácel urážkami: ty, abys mi dobře činil, a já, abych tě zneuctíval. Avšak budoucně nebude již tomu tak. Čím více jsi mě snášel, tím více chci tě milovati. Pomoz slabosti mé.

III. Zlý duch bude ti vnukati: «*Ale což nevidíš, že pokušení tomu neodoláš?*« Odpověz: Jestli však nyní neodolám, jak mu odolám potom, až seslábnu, a pomoc Boží se ztenčí? Aneb, mohu-li se nadíti, rozmnožím-li hříchy, že rozhojní se i milost Boží?

Posléze bude tě ďábel přemlouvati, řka: »*Ale byť jsi také svolil k hříchu tomu přece jest možné, že budeš spasen.*« Jest možné, rci, že budu spasen, ale zatím již sám píši si rozsudek svůj a odsuzuji se k peklu. *Jest možné, že budeš spasen!* Ale jest také možné, ano velmi snadné, že budu zavržen. Ne, ne, nevydám v nebezpečenství věčné spasení své pro pouhé »*možná*«. Záležitost tuto neradno svěřiti pouhému »*možná*« Ale, ó Pane, jak jsi ty ke mně si počínal? Já jsem rozmnožoval viny a ty jsi rozmnožoval milosti. Při myšlence té srdce mé rozlítostňuje se, že jsem tolik ti způsobil hořkostí! Ó Bože můj, tolik dobrý, proč jsem tě urážel, proč? Ó kéž umru bolestí z toho! Můj Ježíši pomoz mi; neboť chci býti tvůj a všecek tvůj. Ó Maria, vypros mi sv. setrvání a nedej, abych opět nevděčen byl Bohu, který mě tolik miloval.

63. O vzkříšení těl na posledním soudě.

I. Přijde den, poslední to všech dní, a jím skončí se děj tohoto světa. Prve než ukáže se soudce věčný, oheň s nebe stráví zemi a všecko, co na ní jest. »*Země pak i díla, kteráž jsou na ní, vypálena budou.*« (2 Petr. 3, 10) A tak v ten den všeliká věc na zemi promění se v popel. — Ó Bože, jak nám tenkráte ukáží se všecky marnosti tohoto světa, pro něž tolik jich vrhá se záhubě v náruč! V jakém tenkráte objeví se světle veškery i nejvyšší pozemské hodnosti a důstojnosti, purpur, žezla i koruny! Ó bláhový, kdo je miloval! Ó toho nářku těch, kteří pro marné ty věci ztratili Boha!

II. *Trouba zavzní a mrtví vstanou.*« (1. Kor. 15, 52.) Tato trouba svolá všecky lidi, aby vstali a dostavili se k soudu. Ó jak budou krásná a stkvělá těla vyvolených! »*Tehdáž se budou spravedliví jako slunce stkvíti.*« (Mat. 13, 43.) A naopak, jak budou hrozná a ohyzdná těla zavržených! Jaká to bude trýzeň pro ty nešťastné duše, až se spojí opět s těly, k vůli kterým, aby jim vyhověly, ztratily nebe a Boha, a jež nyní uvržena budou společně s duší do ohně věčného. Ó blaze těm, kteří odpírali smyslům svým rozkoší, jež protivily se Bohu, a držíce je na krátké uzdě, umrtvovali je posty a jinými kajícnostmi! — Ó můj Ježíši, »*nezamítej mne od tváře své,*« jak by mi náleželo. Jak často, abych po vůli byl smyslům svým, odřekl jsem se přátelství tvého! Ó bych byl spíše umřel, než tě tak zneuctil! Měj slitování se mnou.

III. Jakmile všickni lidé vstanou z mrtvých, svolají je andělé do údolí Josafatského (Joel 3, 2), aby tam veřejně souzeni byli přede vším světem: »*Lidé . . . v údolí rozdělení.*« (Joel 3, 14.) — Ó Bože můj, i mně bude se dostaviti do údolí toho, a kdo ví, na kterou stranu budu postaven, zdali mezi vy-

volené v slávě, nebo mezi zavržené v okovech! — Milovaný Vykupiteli můj, krev tvá jest nadějí mou. Ach, mě ubohého, jak často zasluhoval jsem zavržen býti do pekla a navždy odloučen býti od tebe a nesměti již milovati tebe! Ne, Ježíši můj, chci tě vždycky milovati, zde i na věčnosti. Nedopouštěj, abych se kdy hříchem na novo odloučil od tebe. Ty znáš křehkost mou, buď mi vždy nápomocen, ó můj Ježíši, a neopouštěj mě. Ó Maria, orodovnice moje, vyžádej mi sv. setrvání.

64. O lásce Boha Otce, an nám daroval Syna svého.

I. Bůh chová takovou lásku k lidem, že zahrnuv je tolika milostmi a dary, naposledy daroval jim i vlastního Syna svého: »*Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.*« (Jan 3, 16.) My na zemi jsme ubozí červíci, a pro nás Otec věčný obětoval milovaného Syna svého, nejprve, aby vedl život chudý a opovržený zde na zemi, a posléze vydal jej na smrt nejpotupnější a nejtrpčí, kterou kdy člověk na světě vytrpěl, plnou bolestí vnitřních i vnějších, takže zvolal v posledních okamženích života svého: »*Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?*« — Ó Bože věčný, zdali kdo mohl učiniti nám taký dar ceny nekonečné, jaký tys nám učinil, jsa Bůh lásky nekonečné? I miluji tě dobroto nevystihlá, lásko neskonalá, miluji tě.

II. »*Kterýž ani vlastního Syna svého neušetřil, ale za nás za všecky ho vydal.*« (Řím. 8, 32.) Než považ, ó Bože můj, že tento Syn tvůj, jehož smrti si žádáš, jest nevinen, že tě vždycky ve všem uposlechl, že jej miluješ jako sám sebe, jak ti tedy lze odsouditi jej na smrt pro naše hříchy? Ale Otec odpovídá, řka: Právě proto, že jest mým Synem, že jest nevinen a mne ve všem poslušen, chci, aby

dal život za vás, abyste poznali lásku, kterou já i on máme k vám. — Nechť všickni vždy tvorové, ó Bože můj, chválí a vyhlašují nezměrnou dobrotivost tvou, v kteréž jsi vlastního Syna svého vydal na smrt, abys vysvobodil služebníky. Pro lásku tudíž k tomuto Synu, slituj se nade mnou, odpusť mi a spasiž mě, a v tom nechť záleží spasení moje, abych povždy tě miloval v životě tomto i na věčnosti.

III. »*Bůh pak, kterýž jest bohatý v milosrdenství, pro převelikou lásku svou, kterou zamiloval nás, . . . spolu obživil nás v Kristu.*« (Efes. 2, 4. 5.) Převeliká, dí apoštol, příliš veliká byla láska Boží k nám. Byli jsme mrtví v hříchu, ale Bůh vrátil nám život smrtí Synovou. Ovšem, že láska ta nebyla přílišná na dobrotu Boha našeho; jsa totiž Bůh nekonečný v dokonalostech svých, jest také nekonečný v milování. — Než, ó Pane, čím to, že po takové lásce, kterou jsi osvědčil lidem, přece jich tak málo tě miluje? Ale z těch nemnohých chci též já býti. Dříve jsem se také nehlásil k tobě, nejvyššímu dobru svému, a tebe jsem opustil; avšak nyní toho bolestně želím z celého srdce, a tolik tě miluji, že tě nechci opustiti, i kdyby všichni tě opustili, Bože můj, lásko má, mé všecko. O Maria, připoutej mě víc a více k přemilému Pánu mému.

65. Třeba se namáhati, abychom si zjednali spasení věčné.

I. Nedostačí ke spasení činiti sotva jen to, čeho jest nevyhnutelně potřebí, abychom spasení došli. Kdo by na př. chtěl se vystříhati jenom hříchů smrtelných, a některého hříchu všedního by nedbal, snadno klesne do hříchu smrtelného, a spasení nedojde. Kdo by chtěl vyhýbati se jen docela

nejbližších nebezpečenství k hříchu, přihodí se lehko, že jednoho dne upadne do hříchu, a nebude spasen. O Bože, jak bedlivě slouží se knížatům; každý se chrání a střeží, aby nejmenší nelibosti jim nezpůsobil z bázně, aby nepozbyl jejich milosti a přízně, a Bohu slouží tak špatně a ledabylo! Lidé vyhýbají se tak opatrně každému úrazu, aby nepřišli o život tělesný, a nebezpečenství, přijíti o život duše, se nebojí. — O můj Bože, jak nedbale jsem ti dříve sloužil! Od nynějška dám si záležeti, abych ti sloužil co nejbedlivěji. Pomoz mi.

II. Bratře milý, kdyby Bůh byl k tobě tak skoupým, jako ty jsi skoupý k němu, nedobře bylo by tobě. Kdyby ti nedal, než jen pouhou milost postačitelnou, zdali bys došel spasení? Mohl bys ho dojíti, ale nedošel bys ho; neboť v životě dolehnou na nás velmi často pokušení tak prudká, že jest mravně nemožno k nim nesvoliti bez ob zvláštního přispění Božího. Avšak Bůh neposkytne této zvláštní pomoci těm, kdož jsou k němu skoupi a skrblí: »*Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude.*« (2. Kor. 9, 6.) Spravedlivo jest, aby kdo skoupě seje, skoupě též klidil. — Než ty, ó Pane, nebyl jsi takým ke mně. Já jsem ti byl tak nevděčen, spláceje ti lásku a štědrost tvou tolika urážkami; a ty místo abys mě trestal, zdvojnásobil jsi milosti. Ne, ó Bože, nechci ti již nevděčen býti, jako jsem byl prve.

III. Spasiti duši není věcí snadnou, ale těžkou a velmi těžkou. Máme toto tělo bujné a nepodajné, jež nás svádí, abychom smyslům dopřáli, čeho se jim zachce. Máme tolik nepřátel ve světě, v pekle a v sobě samých, kteří ke zlému nás téměř donucují Milost Boží nás arci neopustí; ale milost ta žádá od nás, abychom úsilovně se vynasnažovali, pokušení potlačiti a přemoci a zvláště se modliti, abychom si vyprosili pomoci vydat-

nější, když větší nebezpečenství nám hrozí. — Můj Ježíši, nechci býti od tebe odloučen a zbaven lásky tvojí. Dříve jsem ti byl nevděčným, odvrátiv se od tebe; ale nyní tě miluji ze vší duše své a bojím se nade všecko toho neštěstí, abych tě nepřestal milovati. Ty znáš slabost mou; pomoz mi; v tebe se důvěřuji. A ty, ó Maria, královno moje, neustávej za mne se přimlouvati.

66. **Obraz člověka, který nedávno skonal.**

1. »*Pomni člověče, že prach jsi a v prach se zas obrátíš.*« Považ, bratře milý, že ze země vzat jsi a do země zase se vrátíš. Nyní vidíš, cítíš, mluvíš a chodíš; ale přijde den, kdy nebudeš již viděti, ani cítiti, ani mluviti ani choditi. Jakmile duše tvá oddělí se od těla, tělo stráveno bude od červů a rozpadne se v prach, duše pak odebere se na tu věčnost, které jsi sobě zasloužil životem svým. — Bože můj, dosud zasloužil jsem si životem svým tvé nemilosti a pekla; ty však nechceš, abych si zoufal, ale abych se kál, tebe miloval a doufal.

II. Pomysli si, že máš před sebou člověka, jehož tělo duše právě opustila. Hlava mrtvoly té, která tu na lůžku ještě odpočívá, skloněna jest k prsům, vlasy má rozcuchané a potem smrtelným ještě zvlhlé; oči v důlky zapadlé; tváře vyzáblé a vpadlé, obličej zsinalý; jazyk a rty zmodralé, takže v každém, kdo na ni popatří, budí ošklivost a hrůzu. Hle, čtenáři milý, takové změně podlehne i tělo tvé, které nyní tolik pěstuješ a hýčkáš. — O Bože můj, nechci se již protiviti volání tvému. Co mám z toho, že jsem tělu svému všeho dopřával a jemu hověl, než výčitky svědomí, které mě ustavičně znepokojují a trápí? O kéž jsem umřel, prve než jsem tě urazil!

III. Sotva pak začne mrtvola se rozkládati, budí ještě větší hrůzu. Není tomu dosud ani 24 hodin, co ten mladík zemřel, a již je z něho cítiti puch Nezbývá, než otevříti okna světnice a vykouřiti, aby puchem nenakazil se celý dům Pročež příbuzní pospíchají, aby jej brzy pochovali. Je-li to tudíž tělo člověka urozeného a vznešeného, co prospěje, že za živa lépe se mělo? Puch z něho bude tím nesnesitelnější. — Drahý Vykupiteli můj, dobře jsem věděl, že tím oním hříchem velice tě rozhněvám, a přece jsem jej spáchal. Aby mně neušla ta krátká rozkoš, vzdal jsem se raději velikého pokladu milosti tvé. Vrhám se pln zkroušenosti k nohám tvým: odpusť mi pro krev, kterou jsi vycedil za mne. Přijmi mě zase na milost svou a pak mě tresci, jak ti libo. Podrobuji se každému trestu, jen když nebudu tvé lásky zbaven. Miluji tě, ó Bože srdce mého, miluji tě více, než sám sebe. Učiň, ať jsem ti věren až do smrti. Ó Maria, naděje má, oroduj za mne.

67. O mrtvém těle v hrobě.

I. Uvaž nyní, bratře můj, jak povede se tělu tvému, až tě uloží do hrobu. Napřed sežloutne, potom zčerná. Pak celé tělo potáhne se bílým, ošklivým hlenem, a poteče z něho zapáchající hnis. V hnisu tomto vznikne velké množství červů, kteří se pásti budou na rozkladu propadlém těle. Vyskytnou se i jiní živočiši, jimž mrtvé to tělo padne v lup; jedni slezou a ohlodají je zvenčí, druzí vniknou do úst, opět jiní do vnitřností. Hle, ten bude konec těla, pro jehož uspokojení hněvá a uráží se Bůh! — Ne, ó Bože můj, nechci tě již nikdy uraziti. Dosti budiž na urážkách, jež jsem ti učinil. Osvěť a ozbroj mě proti pokušením.

II. Po té odpadají kus po kuse části těla s hlavy, s tváří, se rtů i vlasů. Nejprve objeví se holá žebra, po té holé ruce a nohy. A až červi stráví celé tělo, stráví se navzájem sami. Posléze nezbude z těla než páchnoucí kostra, a i ta časem se rozpadne kus po kuse; odpadne lebka od trupu a oddělí se kosti od kostí. Hle, co jest člověk po smrtelné stránce svojí! — Pane, buď mi milostiv! Kolik již let měl jsem hořeti v pekle. Opustil jsem tě, ó Bože můj; vidím však, že ty jsi mne neopustil. Odpusť mi a nedej, abych tě opustil zase; a kdykoli budu pokoušen, dej, ať utíkám se vždycky k tobě.

III. Vizme naposledy toho šlechtice, který byl nazýván rozkoší a duší zábavy; kde jest nyní? Vkročte do jeho domu: již tam nepřebývá. Lože jeho dáno jest jinému. Oblek a zbraň jeho vzali a o ně rozdělili se již jiní. Chcete-li jej viděti, přistupte k tomu hrobu; tam jej spatříte napolo setlelého; pohled na něho vás poděsí a puch z něho vás omámí. Ó blaze vám, vy svatí, kteří z lásky k Bohu, jehož jediného jste milovali zde na světě, umrtvovali jste tělo své, a nyní kosti vaše ctí se na oltářích a spanilá duše vaše požívá Boha tváří v tvář, a v den poslední spojí se i s tělem vaším, aby účastno bylo i v radosti, jako zde na zemi účastnilo se v utrpení. — Pane, nermoutím se, ba raduji se z toho, že toto tělo mé, jímž jsem tě tolik urážel, jednou spráchniví; ale to mě bolí a rmoutí, že jsem hořkost působil tobě, dobrotě nekonečné. Můj Ježíši, miluji tě a dím ti se sv. Kateřinou Janovskou: »*Lásko má, jen žádného hříchu již, žádného hříchu již!*« O Maria, matko Boží, oroduj za mne.

68. Po smrti všichni na nás zapomenou.

I. Umře mladík v nejlepším věku. Ve společnosti na něho se těšívali a býval všudy vítán a oblíben; avšak nyní, jsa mrtvolou, budí ošklivost a hrůzu u všech, kteří na něho přijdou se podívat. Rodiče a příbuzní jeho hledí jej co nejdříve dostati z domu a povolají nosičů, aby jej brzy donesli do hrobu. Běda tomu, kdo k vůli rodičům a příbuzným nebo k vůli někomu jinému ve světě ztratil Boha — Milý Vykupiteli můj, třeba všickni na mne zapomněli, jen když ty nezapomeneš na mne, jenžto jsi dal život za mne, abys mne spasil. Ó bych tě nebyl nikdy urazil!

II. Mluvilo se o výtečných vlastnostech jeho ducha, o jeho dvorném a uhlazeném chování, o jeho pěkných a příjemných způsobech; než od té chvíle, co je mrtev, mizí rychle vzpomínka na něho. Při zprávě o jeho smrti praví jedni: »*Ten si uměl získati vážnost a čest*;« a druzí: »*Škoda ho, byl to švarný a příjemný hoch!*« Jiní opět litují ho, poněvadž je mile bavíval a byl jim prospěšný; a jiní zas radují se, že smrt jeho přinese jim užitek. Ostatně za krátko nikdo se o něm již ani nezmíní; ba ani nejbližší příbuzní jeho nechtějí již, aby se o něm mluvilo, aby se jim neobnovovala bolest, a proto, když jim někdo přijde vysloviti soustrast, mluví raději o něčem jiném, jenom ne o zemřelém, a chce-li kdo o něm zapřísti řeč, vpadnou mu do ní se slovy: »*Prosím vás, nejmenujte mi ho!*« Hle, jak daleko dosahuje láska příbuzných a přátel tohoto světa! — Bože můj, dosti mi, jen když ty mne miluješ, a jediné tebe chci milovati.

III. Příbuzní tvoji budou zprvu zarmouceni ze smrti tvé; avšak neuplyne mnoho času, a budou zase potěšeni z podílu na pozůstalosti, který jim připadne; a v témž pokoji, kde duši svou vy-

pustíš a budeš souzen od Ježíše Krista, budou hodovati, hráti, tančiti a se smáti jako dříve, a duše tvá — kdo ví, kde bude? — Pane, dopřej mi času, abych oplakával urážek ti učiněných, prve než mě povoláš k soudu svému. Nechci již odpírati tvému hlasu. Kdo ví, není-li toto rozjímání posledním voláním tvým ke mně! Vyznávám, že jsem zasluhoval pekla, a tolikerého pekla, kolik hříchů smrtelných jsem spáchal. Ty však nepohrdneš hříšníkem kajícím; i lituji, Bože můj, ze vší duše své, že jsem sužoval nekonečnou dobrotu tvoji, kochaje se v bídných rozkoších smyslných. Odpusť mi a propůjč mi milost, abych až do smrti byl tebe poslušen a tě miloval. Ó Maria, utíkám se pod tvůj ochranný plášť a v tebe se důvěřuji.

69. Jak se ukážeme v údolí Josafatském.

I. »*Vyjdou andělé a oddělí zlé z prostředku spravedlivých*« (Mat. 13, 49.) Jak by se cítil zahanben, kdo by z kostela, za velikého účastenství lidu, násilně byl vystrčen jako vyobcovaný. Ale oč větší zahanbení potká zavržené, až v den soudný vyvrženi budou ze společnosti svatých, a to před celým světem! Na jevišti tohoto světa vidíme, ani lidé zlí a špatní bývají rovněž ctěni jako dobří a ctnostni, ano nezřídka i více než tito. Avšak v onen den, kdy děj se skončí, vyvolení postaveni budou po pravici a povznesou se vzhůru, jakoby šli vstříc Pánu, který přichází je korunovat, dle svědectví apoštolova: »*Spolu s nimi uchváceni budeme do oblaků vstříc Kristu v povětří*« (1. Thess. 4, 16.) Naproti tomu zavržení, obklíčeni jsouce zlými duchy, svými to katany, postaveni budou po levici, očekávajíce soudce, který přijde vyřknout nad nimi veřejné zavržení. Ó světa pošetilci, kteří nyní v opovržení máte život svatých, v údolí Josa-

fatském dočkám si na vás; tam změníte úsudek svůj. Tehdáž poznáte zpozdilost svou; ale nebude již pomoci.

II. Ó v jaké kráse objeví se v ten den svatí, kteří pro Boha všecko opustili. V jaké kráse zastkví se tolik jinochů, kteří pohrdnuvše bohatstvím a rozkošemi pozemskými odešli na poušť anebo do kláštera, aby pečovali jenom o spasení své věčné! A tolik mučeníků, s nimiž tyrani tak hanebně a ukrutně nakládali! Ti všichni budou prohlášeni za královské dvořeníny Ježíše Krista. Naproti tomu jak hrozná bude tehdy podívaná na Heroda, na Piláta, na Nerona a tolik jiných, kteří zde na světě hráli vynikající roli, ale zemřeli v nemilosti Boží. Můj Ježíši, objímám sv. kříž tvůj. Co jsou bohatství, co čest, co svět? Tebe jediného si přeji a nic jiného.

III. Duše má, kdo ví, kde bude tobě se postaviti v onen den, zdali na pravici nebo na levici? Přeješ-li si státi po pravici, nezbývá, než dáti se na cestu, která tam vede; neboť jest nemožné, aby kdo, zabočiv na cestu k levici, octl se pak na pravici. — Ó beránku Boží, který jsi přišel na svět smazat hříchy, smiluj se nade mnou. Lituji, že jsem tě hněval a miluji tě nade všecko; nedej, abych tě kdy urazil. Neprosím tě o statky vezdejší; uděl mi jen milost a lásku svou a o nic jiného tebe nežádám. Ó Maria, tys útočištěm mým a nadějí mou.

70. O zaslepenosti těch, kteří praví: Budu-li zavržen, nebudu sám.

I. Bláhový, co díš? Pravíš: Přijdu-li do pekla, nebudu tam sám. Že nebudeš sám? A co z toho? Myslíš snad, že společnost zavržených muka tvá v pekle ti ulehčí? Každý v pekle zavržený hoře-

kuje, řka: Když mi již nezbývá, než abych navždy se trápil v tomto ohnivém hrobě, kéž aspoň trpím sám! Nešťastná ta ostatních společnost rozmnožuje muka jeho bědováním a zoufalým nářkem a kvilením jednoho každého z nich. Jak trapné to jest, když pes celou noc štěká a vyje, nebo když dítě čtyři, pět hodin pláče a nedá ti spáti. A jaká to teprve trýzeň slyšeti řev a křik tolika zoufalých, kteří navzájem se trápí svým láním a nářkem, a to ne jednu nebo dvě noci neb deset nocí, ale po celou věčnost.

II. Společností tou rozmnoží se muka v pekle zavržených pro puch, který vychází z jejich těl: »*A z umrlčin jejich vzejde zápach.*« (Is. 34, 3.) Zovou se umrlčinami, ne, že by mrtvi byli, ježto ubozí ti živi jsou pro trápení; ale umrlčinami jsou pro puch, který ze sebe vydávají. Dále společností tolika zavržených zvýší se muka jejich pro těsnost místa; neboť v hrobě tom budou stlačeni jako hrozny v lisu Božího hněvu: »*A on tlačí lis vína prchlivosti hněvu Boha.*« (Zjev. 19, 15.) Z této pak těsnosti vyplývá další muka nepohyblivosti, a to v té míře, že v jaké poloze zavržený sříti se do pekla v den posledního soudu, v té poloze těla zůstane jako přikován, nemoha s sebou již ani hnouti, a to dokud Bůh bude Bohem.

III. Ó zlořečený hříchu, jak jest možná, abys tak zaslepil lidi, rozumem nadané? Tíž hříšníci, kteří pohrdají zavržením svým, jak jsou starostlivi, aby si zachovali majetek svůj, úřad svůj, zdraví svoje! Proč tu neřkou: Ztratím-li časné zboží své, postavení své, zdraví svoje, zdali budu sám, který jich pozbyl? A když jde o duši, tu si lichotí: *Budu-li zavržen, zdaž budu zavržen sám?* Ztratí-li kdo věci vezdejší a spasí-li duši, všecko se mu vynahradí, co ztratil; ale ztratí-li kdo duši, čím je mu lze vynahraditi tuto ztrátu? »*Jakou dá člověk*

výměnu za duši svou?« (Mat. 16, 26.) — Ó Bože můj, osvěť mě a neopouštěj mne. Jak často zaprodal jsem duši svou ďáblu za bídnou a pomíjitelnou rozkoš! Líto mi, ó Bože můj, že jsem tak zlehčil nekonečnou velebnost tvoji. Můj Bože, miluji tě; nedopouštěj, abych tě kdy zase ztratil. Ó Maria, matko Boží, zachraň mě od pekla a napřed mne uchovej hříchu.

71. O míře milosti.

I. Ustanovena jest míra milostí, které Bůh nám hodlá uděliti; až míra ta se doplní, zavře se brána všeliké milosti další. Jest nám se tudíž velice báti, abychom nedali na zmar přijíti žádné milosti, Bohem nám poskytnuté; neboť není věcí nemožnou, že každá milost, každé osvícení, každé vnitřní vnuknutí jsou posledními, kterých Bůh nám dopřává, a pohrdneme-li jimi, že budeme zavrženi. — Bože můj, jak velmi mnoho milostí jsi mi již udělil a jak velmi mnoho jsem já jich zneužil. Slituj se nade mnou a neopouštěj mne!

II. Míra ta není pro všecky stejná; pro některé jest velmi veliká a pro jiné malá. Bratře můj, rozpomeň se, kolik již milostí obdržel jsi od Boha; budeš-li jich dále zneužívati, zdali budeš spasen? Považ, čím hojnějších milostí se ti dostalo, tím více sluší se obávati, aby tě Bůh neopustil v hříchu tvém, jestliže se neodhodláš život svůj napraviti. Kdo ví, zdali dalším hříchem smrtelným, kterého se dopustíš, nezavře se ti brána milosrdenství Božího a nebudeš-li zavržen? A je-li to snad nemožné? Proto se boj, aby se tak nestalo. A nebojíš-li se, běda tobě; lituji tebe. — Ne, ó Bože, nechci tě již ztratiti. Kdykoli ďábel bude mne pokoušeti, uteku se k tobě, můj Ježíši, jsa jist, že přispěješ každému, kdo se k tobě utíká.

III. Čím větší milosti přijímáme, tím většího nevděku vinni se činíme, zle jich užívajíce. Obdržené tudíž milosti jsou ti základem naděje, že Pán ti odpustí, polepšíš-li se a budeš-li mu potom věren; ale jsou také důvodem k obavě, že Bůh tě zavrhne do pekla, jestliže po tolika urážkách znovu jej urazíš. — Bože můj, děkuji ti, že jsi mne dosud neopustil. Světlo, kterým mne osvěcuješ; ošklivost, kterou mám nad urážkami ti učiněnými; touha, kterou pociťuji, tě milovati a žíti v milosti tvé, jsou jistá znamení, že jsi mne neopustil. A že ty jsi mě neopustil po tolika hříších, proto nechci ani já tě již opustiti, ó Bože duše mé. Miluji tě nade všecko, a protože tě miluji, líto mi, že jsem tebou pohrdal. Umučení Ježíšovo zjednej mi svaté setrvání. Ó Maria, královno moje, přispěj mi ochranou svou.

72. Bůh zemřel z lásky ke mně, a já bych ho nemiloval?

I. »*Zamiloval mne a vydal sebe samého za mne*« (Gal. 2, 20.) Bylo-li kdy viděti na světě, aby pán zemřel z lásky k sluhovi svému? aneb král z lásky k svému poddanému? Ale to jest jisté, že tvůrce můj, pán nebes i země, Syn Boží umříti ráčil za mne, nehodného a nevděčného tvora. Sv. Bernard praví: »*Aby služebníka neztratil, sám sebe neušetřil.*« Aby odpustil mně, neodpustil sám sobě, odsoudiv se k bolestné smrti na kříži. — Můj Ježíši, věřím, že jsi umřel za mne; ale jak, věře to, mohl jsem tolik let živ býti a tebe nemilovati?

II. Ty však, ó Vykupiteli můj, položil jsi život svůj nejen za jednoho z nehodných tvorů svých, ale dokonce za tvora nevděčného a vzpurného, který tolikráte od tebe se odvrátil a pro lecjaký

mrzký chtíč, odřekl se svévolně tvé milosti a lásky. Ty jsi s tak něžnou láskou hleděl mě donutiti, abych tě miloval; a já jsem toliko hříchy hleděl tě donutiti, abys mne nenáviděl a do pekla mne zavrhl. Táž proto láska, která tě pohnula umříti za mne, dodává mně nyní odvahy a naděje, že mně neodmítneš, vrátím-li se k tobě. Odpusť mi, Ježíši můj, poznávám, jak jsem ti křivdil, a poznávám také, jakou bych další křivdu ti činil, kdybych tě miloval jen málo; ne, chci tě velice milovati, příliš toho zasluhuješ, budiž mi k tomu nápomocen.

III. Ó můj nejmilejší Spasiteli, zdali ti možná bylo více učiniti, abys srdce moje si získal, než umříti za mne? Může-li kdo větší lásku osvědčiti příteli svému, než když za něho umře? »*Většíhoť milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za přátely své.*« (Jan 15, 13.) Nuže, ó vtělené Slovo Boží, tobě již nezbývalo, co bys učinil, abys lásku si zjednal, a já bych měl i nadále tobě nevděčen býti? Ó nikoli, smrt má se blíží a snad jest dost blízká; i nechci umříti v takovém nevděku, v jakém jsem dosud život svůj trávil. Miluji tě, ó Ježíši, lásko má. Ty jsi se mi všecek daroval, a já všecek daruji se tobě. Svaž a spoutej mě vazbami lásky své, abych, živ jsa i umíraje, vždycky roznícen byl láskou k dobrotě tvojí. Ó Maria, máti Boží, zachovej mě pod ochranným pláštěm svým, a dej, ať hořím láskou k Bohu, který umřel z lásky ke mně.

73. **Dlužno o to pečovati, abychom došli spasení.**

I. Ďábel předstírá mnohým, jakoby bylo příliš obtížné, dojíti spasení, aby tak pozbyli důvěry a oddali se životu volnému. Ovšem, kdyby toho k spasení bylo potřebí, odebrati se na poušť aneb jíti do kláštera, musili bychom to učiniti. Avšak

mimořádných těchto prostředků není třeba; postačujíť prostředky obyčejné, jako jsou: přijímati častěji sv. svátosti, vystříhati se nebezpečných příležitostí, doporoučeti se často Bohu. V hodince smrti uvidíme, že věci ty byly snadné, a výčitky svědomí našeho budou veliké, jestliže jsme prostředků těch neužívali.

II. Potřebí jest rozhodnouti se a říci si: »*Chci duši svou spasiti stůj co stůj.*« Ať všecko ztratíme: majetek, přátely i život, jen když zachráníme duši. Nedomnívejme se, že bychom někdy činili přespříliš, jde-li o dosažení spasení věčného. Vždyť tu běží o věčnost, budeme-li navždy šťastni nebo nešťastni »*Není přílišné jistoty, kde jest v nebezpečenství věčnost,*« říkával sv. Bernard. Abychom ušli peklu, není nikdy jistoty nazbyt. — Ó Bože můj, stydím se ukázati před tebou; kolikráte jsem se ti vyhnul a od tebe se odvrátil pro věci nicotné. Ne, nechci již ztratiti milosti tvé, nechci již býti tvým nepřítelem. »*V tebe, Hospodine, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky.*« (Žalm 30, 1.) Chci raději stokrát zemříti, nežli ztratiti milost tvou.

III. Jestliže jsme dříve ztratili duši, třeba neštěstí to napraviti, třeba změniti život, a to neprodleně a hned. Není dosti říci: Učiním to brzy. Peklo jest plno duší, které podobně říkaly; ale přišla smrt a zastavila kroky jejich a zmařila úmysl jejich. Jaká by to byla milost, kdyby Bůh člověku umírajícímu, který má již duši tak říkaje na jazyku, dopřál ještě jednoho roku nebo měsíce života! A nedává-li Bůh tobě, bratře můj, času toho? A jak ho užíváš? — Bože můj, nač jen čekám? Čekám snad, až čas mi dojde a já s prázdnem se tu ocitnu, nic pro tebe neučiniv? Útěchou jest mi, že dosud milostí svou při mně stojíš. Miluji tě nade všecko a chci raději ztratiti život, nežli tě rozhněvati. Dím tobě se sv. Kateřinou Janovskou:

»*Lásko má, jen žádného hříchu již, jen žádného hříchu již*« Ty však znáš slabost moji, víš, jak často jsem tě zradil; pomoz mi tedy, můj Ježíši, v tebe se důvěřuji a také v tebe, ó Maria, vznešená matko Boží.

74. Při smrti všeho tu zanecháme.

I. Vědí ovšem křesťané, že jest jim umříti, ale přes to vše mnozí žijí v takovém zapomenutí na smrt, jakoby neměli nikdy umříti. Kdyby po tomto životě nestávalo života jiného, a nebylo ani pekla ani nebe, bylo-li by možno méně mysliti na smrt, než na ni někteří myslí? Čtenáři můj, chceš-li dobře živ býti, hleď, abys ostatní dny života svého měl smrt na paměti. Ó jak správně soudí o všech věcech a spravuje činy a skutky své, kdo je koná a spravuje, maje na mysli smrt. Vzpomínka na smrt zbavuje nás náklonnosti ke všem statkům tohoto světa, připomínajíc nám, že co nevidět bude nám všecko opustiti. — Bože můj, ježto mi dopřáváš času k napravení zlého, které jsem učinil, rci, čeho si na mně žádáš, a všecko učiním.

II. Jak bláhovým byl by pocestný, kdyby, vraceje se do vlasti své, za všecko, co má, dal si postaviti palác v zemi, kterou domů se ubírá, a opominul se postarati o dobré bydlo tam, kde stráví celý svůj život! A není-li tudíž bláhovým, kdo na jiné nemyslí, než aby dobře se měl zde na zemi, kde pobude jen na krátko, a v nebezpečenství se uvádí, že nešťasten bude na onom světě, kde mu žíti bude na věky? — Ach, mne ubohého, kdybys mne, ó Bože můj, byl nechal umříti, když jsem žil v hříchu! Děkuji ti, že jsi mne snášel s takovou trpělivostí. Nedopouštěj, abych se kdy odloučil od tebe. Bože můj, nejvyšší dobro mé, miluji tě nade všecko.

III. Smrt oloupí nás o všechno. Při smrti zanecháme tu všeho, co jsme si na světě vyzískali. Jiného nám nezbude, než dřevěná rakev a chatrný šat, do něhož nás oblekou a který brzy setlí a spráchniví spolu s tělem naším. Opustíme dům, v kterém obýváme, a nehostinný hrob bude až do posledního soudu příbytkem tohoto těla, které pak odejde buď do nebe nebo do pekla, kam duše dříve již se odebrala. Při smrti vezme tudíž všecko pro mne za své. Jiného tenkráte s sebou nevezmu, než to nepatrné dobré, co jsem učinil pro Boha. — Než, kdyby nyní bylo mi umříti, zdali bych měl, co bych byl učinil pro tebe, Bože můj? A nač čekám? Čekám, až přijde smrt a zastane mne tak ubohého, jakým jsem nyní? Ne, Bože můj, chci změniti život. Co minulosti se týče, zavrhuji urážky ti učiněné. Co do budoucna nechci již na zřeteli míti choutek a libostí svých, ale jenom zalíbení tvoje, ó Bože duše mé. Miluji tě, dobroto nekonečná, miluji tě nade všecko; pomoz mi a slituj se nade mnou. A přispěj i ty mi, ó Maria, matko Boží a oroduj za mne.

75. Pomysli si, jakobys byl již mrtev aneb jakobys umíral.

I. Představ si, bratře můj, jakobys byl již mrtev a jakoby duše tvá odebrala se již na věčnost. Kdybys již nyní byl na onom světě, co by sis přál, abys byl učinil pro život věčný? Ale co budou tehdy přání taková platna, jestliže jsi dní života svého nevynaložil pro Boha? Chceš-li si nyní v té věci pomoci, dokud pomoci lze, uveď si budoucně často na mysl, jakobys byl již pochován v hrobě, nebo se v duchu polož na lůžko smrtelné a pomysli si, jakobys jižjiž skonával, hromničku drže v ruce, a při svitu té voskovice zkoumej nepo-

řádek v knize svědomí svého, a oplakávej, co zlého jsi učinil, a rychle vše naprav. Pravím rychle; nenítě času nazmar. — Ó Bože můj, osvěť mě a ukaž mi, na kterou cestu mám se dáti; neboť ve všem chci tě uposlechnouti.

II. Sv. Kamil z Lelliů chodíval často na hroby zemřelých a vzdychával tu, řka: »*Kdyby tito nebožtíci ožili, co by neučinili aby se posvětili! A co já činím pro Boha, maje ještě čas?*« A tím se světec rozněcoval k horlivé snaze, aby víc a více spojoval se s Bohem. Z toho, čtenáři můj, nauč i ty se, abys dobře užíval času, kterého Pán Bůh ti dopřává v milosrdenství svém. Nečekej, až marně již zatoužíš po čase, abys dobře činil, až totiž duše tvá octne se na věčnosti, aneb až řekne se tobě: »*Vykroč z tohoto světa,*« rychle odejdi: není již kdy dělati! co vykonáno jest, je vykonáno. — Ó můj Ježíši, rozpomeň se, že i já jsem z oveček, za které jsi prolil svou krev: »*I žádáme tebe, přispěj služebníkům svým, které jsi drahou krví svou vykoupil.*« A proto mě osvěť a posilni, abych učinil, co bych si přál, abych byl učinil, až nadejde poslední hodinka má

III. Ó Bože věčný, bojím se, abych nebyl tím stromem nešťastným, jehož týkají se slova tvá: »*Aj tři léta jsou, co přicházím hledaje na tom stromu ovoce a nenalézám; vytniž tedy jej a uvrz na oheň; proč také zaměstknává zem?*« (Srv. Luk. 13, 7.) Ano, tak jest, Pane můj; co jsem dobrého učinil po všecka ta drahná léta, co žiji na světě? Jaké jsem dosud přinesl ovoce, vyjmu-ti hořké ovoce hříchů? Ó jak dávno již měl jsem býti vyťat a uvržen do ohně! Nejsladší Vykupiteli můj, poshov mi; nechci zatvrditi srdce svého; nechci, aby mne smrt překvapila takového, jakým jsem nyní. Zavrhuji a zažehnávám ty dni, když jsem tě urážel. Ostatek života svého chci vynaložiti jenom k tomu,

abych tě miloval a ctil. Miluji tě, dobro mé nejvyšší. Nezbavuj mne pomoci své. Ty pak, ó Maria, naděje moje, neodepři mi ochrany svojí.

76. Vyšetřování hříchů při posledním soudu

I. Ejhle, nebesa již se otvírají, všickni andělé a svatí přicházejí, aby přisedali soudu; přichází také královna nebeská, nejbl Panna Maria a spolu s ní i soudce věčný na trůně oslněném a velebném. Jakmile ukáže se Ježíš Kristus, vyvolení se zaradují; ale zavržené pohled na rozhněvanou tvář Ježíšovu zdrtí a větší jim způsobí bolest a zděšení nežli peklo samo. »*A řekli horám a skalám: Padněte na nás a skrejte nás před hněvem Beránka*« (Zjev. 6, 16.) Milejší bylo by ubohým, aby hory na ně se sesuly, než spatřiti hněvivou tvář Beránka, totiž Vykupitele, který za živa byl jako beránek, snášeje mlčky tolikeré urážky jejich. — Ó Ježíši, soudce můj, líto mi, že jsem tě urážel a zlehčoval. Odpusť mi a nedej, abych tě spatřil rozhněvaného, až mě přijdeš soudit.

II. »*Soud zasedl a knihy otevřiny jsou.*« (Dan. 7, 10.) Tehdy již nebude lze hříchův utajiti. Ježíš sám, který tehdáž bude je souditi, byl jedenkráte jejich svědkem; pročež sám je odhalí všemu světu: »*Skryté věci temnosti osvítí,*« dosvědčuje sv. apoštol (1. Kor. 4, 5) I nejtajnější provinění, i nejhanebnější nestydatosti, i nejhroznější ukrutnosti vyjdou tehdy na jevo přede všemi lidmi. - Ó můj Vykupiteli, jenžto znáš veškery nepravosti mé, budiž mi nyní milostiv, dokud slitovati se můžeš.

III. Slovem, Ježíš Kristus ukáže se tenkráte tím, kým vskutku jest. Pánem mocným a velikým: »*Poznán bude Hospodin, jenž soudy činí*« (Žalm 9, 17.) Nyní mnozí více si váží hříšné radosti, dýmu a páry, výbuchu zlosti nežli Boha. Proto

soudce otáže se tehdy vším právem hříšníka: »*Komu připodobníte . . . mne, praví Svatý?*« (Is. 40, 25.) Komu jsi mne přirovnal a za koho mne postavil? U tebe tedy více vážila ta mrzká rozkoš, ta umíněnost, nežli milost moje? Ó Bože, co odpovím tenkráte na tyto výčitky? Ó tehdy samým zmatkem a zděšením zavrou se nám ústa. Ale odpovězme nyní a rceme: Můj Ježíši, vím, že jednohodne budeš mi soudcem, ale nyní jsi mi spasitelem. Rozpomeň se, že jsi proto umřel, abys mne spasil. Lituji z celého srdce, že jsem pohrdl tebou, nejvyšším dobrem svým. Avšak jestliže jsem prve tebou pohrdal, věz, že nyní tebe si vážím a tě miluji více nežli sám sebe, a hotov jsem umříti z lásky k tobě. Můj Ježíši, odpusť mi a nedej, abych kdy zbavil se lásky tvojí. Ó Panno Maria, mocná hřísníků přímluvkyně, přispěj mi nyní, dokud mi pomoci můžeš.

77. Jak velice Bůh miluje duši naši.

I. Lásku převelikou chová Bůh k duši naší. Již od věčnosti miluje ji: »*Láskou věčnou miloval jsem tě.*« (Jer. 31, 3.) Co tudíž Bůh Bohem jest, miluje každou duši na světě. Pro její spasení učinil veškero tvorstvo tohoto světa. »*Všecko pro vyvolené.*« (2. Tim. 2, 10.) Posléze jediného Syna svého poslal na zemi, aby vzal na se člověčenství a zemřel na kříži na spásu duše. — Ty tedy, ó Bože můj, miloval jsi mne od věčnosti, tys umřel za mne, a je-li možná, že já jsem tolik tě urážel?

II. Hle, kterak jednorozený Syn Boží z lásky k duši naší sestupuje s nebe, aby ji osvobodil od smrti věčné svou vlastní smrtí; a vykoupiv ji svou krví, svolává anděly, aby se radovali s ním, že nalezl ovečku ztracenou: »*Spolu radujte se se mnou, neb jsem nalezl ovci svou, kteráž se byla ztratila.*«

(Luk 15, 6.) — Ó drahý Vykupiteli můj, tys tedy přišel mne hledat, a já jsem v předešlém životě svém od tebe prchal. Nikoli, ó Ježíši můj, nechci již tobě se vyhýbati. Miluji tě; ó spoj mne s sebou pouty své lásky svaté, a takto spoutaného nech mne živu býti i umříti.

III. Nuže, k vůli duši mé Otec věčný dal Syna svého, a Syn dal krev svou a život svůj; a já tolikráte Bohu jsem ji odcizil a ďáblu ji zaprodal za cenu ničemnou! Ať krátce dím, ty, ó Bože můj, nešetřil jsi ničeho, abych se ti neztratil, a já jsem měl přečasto tolik odvahy, že jsem pro ukojení nízkého chtíče zřekl se přátelství tvého. Ty jsi mě snášel, abych měl kdy oplakávati urážek ti učiněných a milovati zas tebe, ó Bože duše mé. Ano, miluji tě, jediné dobro mé, a želím toho nade vše, že jsem tě zarmucoval. Ach, nedej, abych se opět odloučil od lásky tvé. Připomínej mi vždycky, jak mnoho jsi učinil pro mé spasení a jak jsi mě miloval, abych již nepřestal milovati tebe, svůj poklad, život svůj a své všecko. Učiň, ať tě vždycky miluji a pak nalož se mnou po libosti své. Ó Maria, rodičko Boží, Syn tvůj ničeho ti neodřekne, doporuč jemu duši mou.

78. Jak trápen bude zavržený výčitkami svědomí svého.

I. Trojí výčitka bude zavrženého v pekle nejvíce trápiti. Prvá, když pováží, pro jak malichernou věc zahynul. Jak dlouho trvají sladkosti hříchu? trvají pouhé okamžení. Vždyť i celý život uplynulý, i sebe delší, zdá se umírajícímu jen jako okamžení. Čím bude zavrženému v pekle 50, 60 let života, které na zemi strávil, až se za ním zavře bezedná propast věčnosti, a zkusí, byť již sto i tisíc milionů let uplynulo, že věčnost jeho

jakoby teprve se počínala? Ach, zaběduje, pro několik chvílí roskoší otravných, které hned zmizely, jak jsem jich užil, mám nyní sténati v této výhni, v děsném tom zoufalství, ode všech jsa opuštěn, navždy, dokud Bůh bude Bohem? — Ó Bože můj, děkuji ti; slituj se nade mnou.

II. Druhá výčitka trápiti bude zavrženého, uváží-li, jak málo bylo mu činiti, aby se spasil, a neučinil toho; ale nyní není již pomoci. Ubohý zvolá: Kdybych byl neopomíjel častěji se zpovídati a pilně se modliti, kdybych byl navrátil tu onu věc, kdybych byl odpustil svému nepříteli a vystříhal se té oné příležitosti, nebyl bych zavržen býval. A co by mě to bylo stálo? A kdyby mě to bylo stálo sebe více, měl jsem to učiniti, abych byl spasen; ale opomenul jsem to, a nyní jsem zavržen navždy. Kolik dobrých vnuknutí udělil mi Bůh! Kolikráte mne volal, varoval a napomínal, nepřetrhnu-li té příležitosti, že mě zavrhne. Tenkráte byla mi ještě pomoc, ale nyní jest již pozdě. Ta myšlenka trápiti bude zavrženého mnohem více, nežli oheň a všecka ostatní muka v pekle, an sám si dozná: »*Mohl jsem býti navždy šťasten, a nyní jsem nešťasten navždy.*« — Můj Ježíši, ještě žiji v době, kdy mně můžeš odpustiti; odpusť mi rychle.

III. Nejkrutější výčitkou zavrženého bude pohled na neocenitelné dobro, kterého pozbyl jenom svou vinou. Pozná, kolik prostředků Bůh jemu dal, aby si získal nebe; že umřel, aby mu zjednal spasení věčné, že se mu dal naroditi v lůně církve svaté, a jí že se mu pak dostalo tolik milostí; a uvidí, že to vše vlastní jeho vinou nic mu neprospělo. I zaúpí: Jsem ztracen a nic mi nejsou již platny ani zásluhy Ježíše Krista, ani orodování matky Boží, ani přímluva svatých; slovem: zavřena jest mi brána každé naděje. — Ó kéž jsem raději umřel, Bože můj, než jsem tě kdy urazil!

Bože můj, mnou pohrzený, přijmi mě opět na milost; miluji tě a chci tě vždycky milovati. Ó Maria, orodovnice hříšníků, zastaň se mne.

79. Pán Ježíš králem lásky.

I. Sv. Fulgenc, uvažuje, jak malý Ježíšek utíká do Egypta před Herodem, který z bázně o trůn ukládá o jeho bezživotí, volá něžně »*Proč, Herode, proč jsi tak poděšen? Král tento, narodiv se, nepřišel králů brannou porazit mocí, ale smrtí si podmanit.*« Herode, praví, proč se lekáš? Věz, že tento král nebeský nepřišel zbraněmi si nás dobýti, ale láskou, nepřišel nás života zbavit, ale od smrti nás zachránit vlastní smrtí svou. Pročež právem přísluší Pánu Ježíši titul krále, ale krále lásky. — Ó bych tě byl vždycky miloval, Ježíši, králi můj; ó bych tě nebyl nikdy urazil! Ty jsi obětoval za mne 33 let útrap a námah, abych ušel zahynutí, a já pro krátkou rozkoš raději jsem ztratil tebe, nejvyšší dobro své. Otče můj, odpusť mi a dej mi políbení pokoje.

II. Nevděční židé, rcete, proč se zpěčujete tohoto krále, tak milování hodného a tolik vás milujícího, uznati za svého krále? Proč pravíte: »*Nemáme krále než císaře?*« Císař vás nemiluje, aniž ochoten jest umříti za vás; ale tento váš pravý král přišel s nebe na zemi, aby umřel z lásky k vám. — Ó sladký Spasiteli můj, zdráhají-li se jiní uznati tebe za krále svého, já nechci míti krále než tebe. »*Král můj jsi ty.*« Vím, že ty jediný mě miluješ, ty jediný jsi mě vykoupil krví svou; kde tedy naleznu krále, aby mě více miloval nežli ty? Bolí a hněte mě, že jsem i já dříve nechtěl tě uznati za svého krále, broje a bouře se proti tobě a ztrativ povinnou úctu k tobě Odpusť mi, Ježíši, králi můj, ježto jsi proto umřel, abys mi odpustil.

III. »*Natoť zajisté Kristus umřel . . . . aby nad mrtvými i nad živými panoval.*« (Řím. 14, 9.) Milovaný králi můj, milý můj Ježíši, poněvadž jsi přišel na zemi, abys si získal srdce naše, jestliže jsem se dosud protivil laskavému hlasu tvému, nyní nechci již odporovati a vzdorovati. Nepohrdej mnou a přijmi mne nyní, an se ti daruji a všecek daruji. Králi můj, uvaž se nyní ve vlastnictví veškeré vůle mé a mne celého a měj o to péči, abych ti zůstal věren, a kdybych tě měl zraditi, raději mě nech umříti nyní, ó králi můj, lásko má a jediné dobro mé. O Maria, královno a matko krále mého, vypros mi věrnost, kterou dnes slibuji Synu tvému.

80. Jak nešťastná je smrt hříšníkova.

I. Ubohý nemocný! Pohleďme naň, jak v bolestech se svíjí: Ach, jižjiž pracuje k smrti, studený pot vyráží mu na čele, dech se mu krátí a tají, je skoro v ustavičném bezvědomí, a je-li chvílemi při sobě, jest na mysli tak ochablý a slabý, že jen málo co slyší a chápe a sotva mluví. Avšak co nejsmutnější jest, že duši maje takměř již na jazyku, místo aby myslil na počet, který mu bude v krátce vydati Bohu, myslí jen na lékaře, a jak by mu pomohli, aby ještě neumřel. A ti, co tu u něho stojí, místo aby ho povzbudili, aby se spojil s Bohem, těší a chlácholí ho, že jest mu lépe, nebo mlčí, aby se nerozčilil. — Ó můj Bože, uchovej mne od smrti tak nešťastné.

II. Avšak posléze oznamuje mu přece kněz, že smrt není daleka, řka: »*Bratře milý, jest to na pováženou, rozlučte se se světem, spojte se s Bohem, přijměte svaté svátosti.*« Při smutné té zvěsti jak se nemocný zarazí a poleká! Jaká zádumčivost, jaké úzkosti svědomí, jaké vnitřní bouře a nepokoj se ho zmocní. Tehdy před zrakoma jeho mí-

hati se budou porůznu hříchy, jež spáchal, osvícení Boží, jimiž opovrhoval, sliby, kterých nesplnil, a všecka dlouhá, zmařená léta. Tenkráte nešťastný nemocný otevře oči pravdám věčným, kterých za živa tak málo si všímal. Ó Bože, jaká jej tehdy obejde hrůza při pouhém jméně: nemilost Boží, smrt, soud, peklo, věčnost! — Můj Ježíši, slituj se, odpusť, neopouštěj mne! Poznávám, jak neprávě jsem činil, tebou pohrdaje; umřel bych bolestí! Pomoz mi, Bože můj, pomoz mi rychle, abych napravil život svůj.

III. Tenkráte povzdychne si umírající v sklíčenosti své: »Ó jak jsem byl zpozdilý! Ó zmařený živote můj! Mohl jsem se posvětiti a obmeškal jsem to, a co mohu činiti nyní? Hlava se mi točí, jen s těží dýchám a je mi tak úzko a mdlo, že nejsem ani s to, abych mysl svou sebral a jedinou dobrou myšlenku pojal. A jak to se mnou dopadne za několik málo okamžení? Jak mohu býti spasen, tak umíraje?« Přál by si ubohý, aby mohl vše napraviti, ale čas jeho došel. »Ach«, zasténá, »tento studený pot tomu nasvědčuje, že smrt má již se blíží; již se mi kalí zrak, již mi dochází dech, již sotva mluvím a nemám již vlády v sobě.« A v takovém zmatku a beznadějnosti a v takové úzkosti duše s tělem se rozloučí a objeví se před Ježíšem Kristem. — Můj Ježíši, smrt tvá jest naděje má. Miluji tě nade všecko a protože tě miluji, lituji, že jsem tě hněval. Maria, matko Boží, oroduj u Ježíše za mne.

81. Jak šťastně umírají svatí.

I. Smrt je svatým odměnou, nikoli trestem. Svatí se jí nehrozí, ale po ní touží. A proč by se jí hrozili, když smrtí končí se jejich soužení, boje a nebezpečenství ztratiti Boha. Při vyzvání: »*Putuj*,

duše křesťanská, s tohoto světa, jež hříšníky tolik děsí, plesá duše Boha milující. Nermoutí se proto, že opouští vezdejší statky, ježto Bůh jest jediným dobrem jejím; aniž jí za těžko jest, opustiti pocty a důstojenství, neboť jimi pohrdala a jich si vážila nejinak, než jako páry a dýmu. I příbuzné a přátele opouští bez bolesti, poněvadž je milovala jen pro Boha. Pročež jako za živa ráda vždy vzdychávala: »*Bože můj a mé všecko*«, podobně v hodince smrti mnohem radostněji slova ta opakuje, ježto co nevidět spatří Boha a milovati jej bude tváří v tvář v nebi.

II. Nekormoutí se ani pro bolesti smrtelné, ano raduje se a přináší Bohu v oběť tyto poslední zbytky života svého na důkaz lásky své k němu, a spojuje bolesti své se smrtí a s bolestmi Ježíše Krista, na kříži umírajícího. Pouhá myšlenka, že ke konci chýlí se doba, kdy byla v stálém nebezpečenství hřešiti a Boha ztratiti, dovrší radost její. Neustane ovšem peklo vnukati jí nedůvěru, připomínajíc jí spáchané hříchy. Avšak vědomí, že jich bolestně již oplakávala po mnohá leta a že milovala pak upřímně Ježíše Krista, dodá jí důvěry. — Ó můj Ježíši, jak dobrý jsi a věrný k duši, která tě miluje a hledá

III. Jako hříšníci, umírajíce v hříchu, mají v sobě již před smrtí jakousi předtuchu pekla, která se jeví vnitřní úzkostí a zuřivostí, jež jimi rozechvívá, tak zase duše spravedlivé okoušejí v sobě již napřed jakési sladkosti nebeské. Cvičíce se v důvěře v Boha, v lásce k němu a v toužebnosti po spatření jeho, počínají okoušeti již slasti a radosti, kterých pak v plné míře účastny budou v nebi. Jakou radostí blahou naplní je zvláště sv. přijímání, až se jim podá na cestu do věčnosti! I oni zaplesají, jako svatý Filip Nerijský v čas smrti své plesaje zvolal: »*Ejhle, láska má;*

hle láska moje!« — Ale ježto já jsem tě urážel svými hříchy, dím tobě se sv. Bernardem: »*Rány tvé, totě zásluhy moje!*« Svaté rány tvé jsou nadějí mou. Ó Bože můj, jsem-li v milosti tvé, jak doufám, nech mne brzy umříti, abych brzy tebe viděl a miloval tváří v tvář a byl jist, že již nikdy tě neztratím. Ó Maria, máti má, vypros mi sv. smrt.

82. Pomysli si, jakobys měl již skonati.

I. Kdyby mi nyní bylo umříti, a kdybych již pracoval k smrti a měl již duši vypustiti a předstoupiti před soudnou stolici Boží, co bych si asi přál, abych byl učinil pro Boha? a co bych za to dal, kdyby mi dopřáno bylo další lhůty života, abych si lépe pojistil spasení věčné? Ach, běda mně, jestliže nepoužiji tohoto osvícení a nezměním života svého! »*Povolal proti mně času.*« (Pláč 1, 15.) Tato lhůta, které Bůh mi poskytuje z milosrdenství svého, bude mi velikou trýzní a výčitkou v hodině smrti, až mi čas života vyprší. — Ó můj Ježíši, tys vynaložil celý život svůj, abys mne spasil, a já jsem tolik let strávil na světě a co jsem dosud učinil pro tebe? A co jsem učinil — přiznávám se — že to vše působí mi trýzeň a výčitky svědomí.

II. Duše má, nyní Bůh dává ti ještě čas; rozhodni se, nač ho míníš vynaložiti? Co čekáš? Čekáš snad, až při světle hromničky poznáš nedbalost svou, kdy již nebude ti pomoci? Čekáš, až ti bude řečeno: »*Putuj,*« kdy již bez odkladu a bez váhání bude ti uposlechnouti a na věčnost odejíti? — Ó můj Bože, nechci již nadužívati osvícení tvého; neboť dosti jsem jich již dříve zmařil. Děkuji ti za toto nové napomenutí tvé, kteréž, kdo ví, není-li snad již posledním hlasem tvým ke mně. Že mě však dosud takto osvěcuješ, totě mi znamením, že jsi mne neopustil a že mi chceš býti milosrd-

ným. Milý Pane můj, líto jest mi nade všecko, že jsem tolikráte opovrhnul milostí tvou a voláním tvým. Slibuji, že budoucně s milostí tvou nechci tě již uraziti.

III. Ó Bože, kolik křesťanů umírá ve veliké nejistotě spasení svého a trápeni jsouce tou myšlenkou, že zmařili čas proto jim poskytnutý, aby sloužili Bohu, a ocitnuvše se na prahu smrti, vidí, že již není kdy činiti dobré. Vidí, že jim již nezbude, než vydati počet z tolika dobrých vnuknutí, jež obdrželi, a nevědí, co odpovědí — Pane, nechci umříti v tak trapné nejistotě. Rci, čeho si ode mne žádáš, osvěť mě, ať vím, jak mám život svůj zaříditi; neboť ve všem chci tebe uposlechnouti. Nevšímal jsem si dříve tvých přikázání; ale nyní toho lituji z celého srdce a miluji tě nade všecko. Ó Maria, útočiště hříšníků, doporuč duši mou Synu svému.

83. Jak jest opovážlivým, kdo hříchem smrtelným uráží Boha.

I. Bůh nemůže náviděti hříchu smrtelného, ježto hřích smrtelný přímo se protiví božské vůli jeho. »*Hřích nese se k zničení vůle Boží.*« dí svatý Bernard. A jako Bohu nelze nenenáviděti hříchu, tak nelze mu ani v nenávisti nemíti hříšníka, který s hříchem jest za jedno a od Boha odpadá: »*V jednostejné nenávisti jsou u Boha bezbožník i jeho bezbožnost.*« (Moudr. 14, 9.) Jak nesmyslný a opovážlivý jest tudíž hříšník, an ví, že hříchem uvaluje na sebe trest Boží, a přece hřeší. — Milosrdenství, ó Bože! tys mne nad jiné obdařil tolika milostmi, a já jsem tě nad jiné zahrnoval tolika urážkami, ježto jsi dojista nebyl od nikoho tak hněván, jako ode mne. Ó slituj se nade mnou a uděl mi velikou lítost nad hříchy mými.

II. Bůh jest ten mocný Pán, který stvořil pouhým projevem vůle své veškery věci: »*Nebo*

on řekl, a učiněny jsou.« (Žalm 148, 5.) On je též s to, aby kdykoli jiným pokynem svým uvedl vše zas v niveč: *»Který může i všecken svět jedním pokynutím shladiti.«* (2. Mach. 8, 18.) A hříšník má tolik smělosti, vzepříti se tomuto všemohoucímu Bohu a učiniti si ho nepřítelem? *»Nebo vztáhl proti Bohu ruku svou a proti Všemohoucímu zmocnil se.«* (Job. 15, 25.) Co bychom tomu řekli, kdyby mraveneček postavil se na odpor vojínu ve zbroji? — A co lze o mně si pomysliti, ó Bože věčný, jenž jsem se tolikráte opovážil tebe neuposlechnouti, nic nedbaje moci tvé a dobře věda, že tím upadám v nemilost tvou? Než umučení tvé dodává mi důvěry a naděje, že mi odpustíš, Bože můj, jenžto jsi umřel, abys mi odpustil.

III. Opovážlivost ta jest tím větší, když povážíme, že hříšník uráží Boha před jeho očima: *»K hněvivosti popouzí mne před tváří mou.«* (Is. 65, 3.) Který poddaný byl by tak drzý, aby porušil zákon před samým knížetem svým? A hříšník, dobře věda, že Bůh jej vidí, přes to vše neleká se hřešiti před Bohem svým, čině jej svědkem hříchu svého. — Ó drahý Spasiteli můj, viz opovážlivce, který před zrakoma tvýma osmělil se zlehčiti sv. přikázání tvá. Já jsem tudíž ten hříšník, záhubě propadlý, jenž hoden jest pekla; než, ó Spasiteli můj, ty jsi jen proto přišel, abys hříchy světa sňal a spasil ovečky zbloudilé: *»Přišel Syn člověka, aby spasil, co bylo zahynulo.«* (Luk. 19, 10.) Ó jak mě rmoutí a hněte, že jsem tě urážel. Ty jsi mi dal tolik důkazů lásky, a já jsem ti tolik způsobil hořkostí. Ó můj Ježíši, zastav hříchy mé a naplň mě láskou svou. Miluji tě, ó líbeznosti nekonečná, a strachem trnu, povážím-li, že bych mohl jednou přijíti o lásku tvou. Lásko má, jen toho nedopouštěj a raději mě k sobě povolej. Ó Maria, ty obdržíš od Boha, začkoli ho prosíš, vyžádej mi sv. setrvání

84. Podobenství o marnotratném synu.

I. Sv. Lukáš píše (hl. 15.), že nevděčný tento syn, těžce nesa jho poslušnosti, přistoupil jednoho dne k otci svému s prosbou, aby mu vydal podíl jeho, chtěje žíti po své libosti. A obdržev jej opustil otce, odešel do ciziny a oddal se životu prostopášnému. Syn ten jest obrazem hříšníka, který zneužívaje svobody, Bohem mu propůjčené, opouští Boha a v hříších žije daleko od něho. — Ó Pane a Otče můj, to jsem já, jenž chtěje po vůli býti choutkám svým, tebe jsem opustil, živ jsa daleko od tebe a zbaven jsa milosti tvé.

II. Než, co potkalo tohoto syna, jenž odešed od otce, upadl do takové nouze a bídy, že neměl, čím by se nasytil, leč žaludy, na nichž pochutnávali si vepři, jež pásl, to přihází se i hříšníkovi, jenž Boha se odřeknuv, nenalézá již nikde pokoje. A poněvadž od Boha jest odcizen, veškery radosti pozemské nejsou s to, aby uspokojily srdce jeho. Syn marnotratný vida, jak bídně se mu vede, pravil sám sobě: »*Vstanu a půjdu k otci svému.*« Tak učiň i ty, duše má, povstaň z kalu hříchů svých a vrať se k nebeskému Otci svému, který tě od sebe nikdy nezapudí. — Ano, Bože a Otče můj, přiznávám se, ze jsem zlou věc učinil tebe opustiv, bolí mě to a želím toho z celého srdce. Ó nezamítej mne nyní, an se vracím k tobě s myslí kající a odhodlanou, že se již nikdy neodtrhnu od nohou tvých. Drahý Otče můj, odpusť mi, dej mi políbení pokoje a přijmi mě opět na milost svou.

III. Vrátiv se k nohám otcovým, syn marnotratný pravil pokorně: »*Otče . . nejsem hoden slouti tvým synem.*« Otec něžně jej objal a zapomenuv na jeho nevděk, přijal jej s láskou, jsa všecek šťasten, že zase nalezl syna ztraceného. — Ó nejsladší Otče můj, dovol, ať i já padnu k nohám

tvým a dím tobě se srdcem zkroušeným, vědom si jsa urážek ti učiněných: Otče můj, nejsem již hoden slouti synem tvým, poněvadž jsem tě tolikráte opustil a tebou pohrdl; ale vím, že ty jsi otcem tak dobrotivým, že nejsi s to, abys zavrhl od sebe syna kajícího. A jestliže jsem tě dříve nemiloval, věz, že nyní miluji tě nade všecko a z lásky k tobě podrobuji se ochotně každému utrpení. Přispěj mi milostí svou, abych ti vždycky zachoval věrnost. Ó Maria, Bůh jest mým otcem a ty jsi matkou mou; matko má, nezapomínej na mne.

85. Jak škodliva jest vlažnost.

I. Převelice škodí vlažnost duším, které sice bojí se hříchu smrtelného, ale malou jen váhu kladou na hříchy všední i dobrovolné, a nehledí se polepšiti Bůh vyhrožuje duším vlažným, že je vyvrhne: »*Ale že jsi vlažný . . počnu tě vyvrhovati z úst svých.*« (Zjev. 3, 16.) Vyvrhnutí znamená tu opuštění od Boha. Co se vyvrhne, to se již nepřijme zase. Vlažný zneuctívá Boha, ježto na jevo dává, jakoby Bůh nezasluhoval, abychom mu sloužili snažněji a horlivěji. — Ano, Bože můj, je pravda, že jsem tě dříve takto zneuctíval, ale nyní se chci polepšiti; přispěj mi na pomoc.

II. Sv. Terezie neklesla nikdy do hříchu těžkého, jak vysvítá z bully jejího svatořečení; a nicméně bylo jí ukázáno místo v pekle jí přichystané, kdyby z vlažnosti své nebyla se polepšila. A jak se to vysvětluje? Vždyť jen hříchem smrtelným propadáme peklu? Ovšem; ale Duch sv. praví: »*Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.*« (Sir. 19, 1.) Kdo nedbá hříchů všedních a dopouští se jich tak říkaje očima otevřenýma, totiž vědomě a dobrovolně, snadno klesne do hříchů smrtelných.

A to jest pochopitelno jednak proto, že vzdalujeme-li se Boha, i on odepře nám zvláštních milostí svých, bez nichž snadno podlehneme těžším pokušením; jednak proto, že kdo si zvykne Pána Boha dobrovolně hněvati ve věcech lehkých, nezhrozí se příliš, rozhněvati ho někdy ve věcech těžkých. — Ó Pane můj, nedopouštěj na mne neštěstí tohoto a raději mě nech prve umříti; slituj se nade mnou.

III. »*Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude.*« (2. Kor. 9, 6.) Bůh po právu a spravedlnosti jen skrovně a šetrně udílí milostí svých tomu, kdo jemu skoupě slouží a jej miluje. Ano prorok Jeremiáš dokonce praví: »*Zlořečený, kdo dělá dílo Hospodinovo lstivě.*« (48, 10.) Proto činí věc velmi zlou, kdo Bohu slouží nedbale, když Bůh jemu zlořečí. Hříšník přiznávaje se, že těžce provinil se proti Bohu, uznává alespoň špatnost svou; ale vlažný, pokládaje se za lepšího jiných, protože nepáše věcí tak zlých, kterých dopouštějí se jiní, žije v bahně svých poklesků aniž se pokořil. — O můj Bože, vlažností svou zavřel jsem si dvéře k milostem, které bys mi byl udělil. Pomoz mi, Pane, neboť se chci polepšiti. Není spravedlivo, abych byl skoupým k tobě, jenž jsi i život za mne položil. Ó Maria, matko má, pomoz mi, v tebe se důvěřuji.

86. Bůh dává se všecek tomu, kdo jemu všecek se daruje.

I Pán Bůh osvědčuje, že miluje každého, kdo jeho miluje. »*Já milující mne miluji.*« (Přísl. 8, 17.) Avšak nemůže žádati, aby Bůh docela se mu daroval, kdo vedle Boha miluje ještě některou jinou pozemskou věc. To zkusila po jistou dobu sv. Terezie, chovajíc v srdci svém náklonnost nikoli nečistou, ale nezřízenou k jistému příbuznému svému.

Jakmile však zhostila se této náchylnosti, uznal ji Bůh za hodnu, promluviti k ní takto: »*Nyní, co jsi všecka má, jsem i já všecek tvůj.*« — Ó můj Bože, kdy budu já náležeti všecek tobě? Ó znič ve mně plameny lásky své veškery pozemské náklonnosti, které mě zdržují býti docela tvým. Kdy bude mi lze říci do opravdy: Bože můj, jen tebe chci a nic jiného?

II. »*Jediná jest holubice má dokonalá má.*« (Pís. 6, 8.) Bůh tak velice miluje duši, která se mu darovala, že se zdá, jakoby nemiloval než toliko ji; a proto nazývá ji jedinou holubicí svou. Svatá Terezie zjevila po smrti své jedné řeholnici, že Bůh více miluje jednu duši, která se snaží po dokonalosti, nežli tisíc duší jiných, které žijí sice v milosti jeho, ale jsou vlažné a nedokonalé. — Ó můj Bože, kolik již let mne zveš, abych byl všecek tvým, a já ustavičně se vzpěčuji. Smrt má blíží se víc a více, a chci snad umříti, jsa tak nedokonalý, jakým jsem byl dosud? Nikoli, nechci aby smrt mě překvapila v takovém nevděku, v jakém jsem dosud žil. Přispěj mi; neboť všeho chci zanechati, abych byl všecek tvým.

III. Pán Ježíš z lásky k nám všecek se nám daroval. »*Miloval nás a vydal sebe samého za nás.*« (Efes. 5, 2.) Jestliže tedy Bůh, dí sv Jan Zlatoústý, daroval se všecek tobě, nic sobě nevyjmuv, »*celého se ti dal, nic sobě neponechal,*« jak to učinil ve sv. umučení svém a v nejsvětější svátosti oltářní, jest rozumno a spravedlivo, abys i ty beze vší výminky všecek daroval se Bohu. Sv. František Saleský píše: »*Příliš málo jest jednoho srdce na milování tak dobrého Vykupitele, který nás tolik miloval, že i život svůj položil za nás.*« Jaký to proto nevděk a jaká nespravedlnost, rozděliti srdce a nedarovati ho celého Bohu! Rceme tudíž s nevěstou svatou: »*Můj milý jest můj a já jsem jeho*« (Pís. 2, 16.) Ty, Bůh můj

daroval jsi se všecek mně, a já daruji se všecek tobě. Miluji tě, nejvyšší dobro mé. »*Bože můj a mé všecko*« Ty chceš mě míti docela svým, a já chci býti všecek tvým. Ó Maria, matko má, učiň, ať nemiluji než Boha.

87. Doba smrti jest dobou zmatku.

I. »*I vy buďte připraveni; nebo v kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.*« (Luk. 12, 40.) »*Buďte připraveni*;« nepraví Spasitel, abychom se připravovali, až smrt se ohlásí, než abychom byli již připraveni; neboť doba smrti jest dobou zmatku, kdy jest mravně nemožno, abychom se dobře připravili na soud a na rozsudek milostivý. Svatý Augustin praví, že to jest spravedlivý trest pro toho, kdo moha, nechtěl činiti dobré, jak byl povinen, že ho nebude činiti moci, až by je rád činil. Ne, ó Bože můj, nechci odkládati s polepšením života až na ten čas. Zavrhuji život svůj minulý a chci tebe býti poslušen. Rci, co jest mi činiti, abych se ti zalíbil; neboť ke všemu ochoten jsem bez výminky.

II. Doba smrti jest dobou noční tmy, kdy nelze již ničeho činiti: »*Přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.*« (Jan 9, 4) Smutná zpráva, že nemoc jest smrtelnou, bolesti a sklíčenost, které ji provázejí, hlava omámená a zejména výčitky svědomí uvedou ubohého nemocného do takové úzkosti a takového zmatku, že nebude věděti, kudy kam. Rád by nalezl prostředek, jak by ušel zavržení, ale nenalezne ho; neboť tehdy nastane doba trestu: »*A já odplatím časem svým, aby klesla noha jejich*« (5. Mojž. 32, 35) Bože můj, děkuji ti, že mi poskytuješ času, abych nyní ještě vše napravil, dokud jest doba milosrdenství a nikoli trestu. Ra-

ději všeho se vzdám, nežli milosti tvé. Svrchované dobro mé, miluji tě nade všecko.

III. Pomysli si, jakobys plul po moři a strhla se bouře; jedna loď za tebou již se ztroskotala o úskalí a již již se ponořuje; považ, v jakém bys byl rozrušení a zmatku, nevěda, co činiti, abys vyvázl smrti. A podobně uvaž, jak pomaten bude hříšník, který v hodince smrti bude míti svědomí zlé. Poslední vůle, příbuzní, svátosti umírajících, nepokoj o navrácení majetku nespravedlivého a nahrazení škody a pohrzení hlasu Božího, ó jak to vše pobouří srdce ubohého umírajícího! Tehdy viz a zkus, zdali se ti podaří urovnati svědomí, tak zapletené. Ó Bože můj, nechť není na mně zmařena prolitá krev tvá! Tys přislíbil odpustiti kajícímu; já želím a lituji z celého srdce všech urážek, ti učiněných. Miluji tě, Pane můj, nade všecko a nechci tě již uraziti. Jak bych mohl po tolikerém milosrdenství, tebou mi prokázaném, znova tě urážeti? Ne, Bože můj, raději smrt. O matko má, Maria, požádej Syna svého, ať nedopouští, abych jej znova hněval.

88. Hříšník vypuzuje Boha z duše své.

I. Bůh miluje každou duši, která miluje jeho, a zůstává v ní a neodchází od ní, dokud ho duše nevypudí hříchem: »*Neopouští, leč opuštěn jsa,*« podotýká sv. sněm tridentský. Když duše svolí vědomě k hříchu smrtelnému, tu zapuzuje Boha od sebe, pravíc takřka k němu: Pane, odejdi ode mne, nechci tě již míti u sebe: »*Bezbožní říkali Bohu: Odejdiž od nás.*« (Job 21, 14.) Měl jsem tudíž, ó Bože můj, tolik odvahy, kdykoli jsem hřešil, že jsem tě vypudil z duše své a nechtěl jsem tě již míti u sebe! Ty však nechceš, abych pozbýval mysli, ale chceš, abych toho želel a tě miloval.

Ano, Ježíši můj, lituji toho, že jsem tě urážel, a miluji tě nade všecko.

II. Hříšník dobře ví, že Bůh nemůže přebývati s hříchem pod jednou střechou, a že mu je tudíž nevyhnutelně odejíti z duše, jakmile do ní vejde hřích. Pročež dopouštěje se hříchu, praví k Bohu: Ježto ti nelze zůstati u mne a chceš ode mne odejíti, nenechám-li hříchu, nuže, odejdi; raději vzdávám se tebe, než bych si odepřel rozkoše, která mi vzejde z hříchu. A v téže chvíli, kdy duše vyhání od sebe Boha, ďábel do ní vchází a v ní se usazuje. Hle, jak hříšník vyhání od sebe Boha, který jej miluje, a činí se parobem tyrana, který ho nenávidí. Pane, to jsem učinil dříve i já; ó uděl mi část té nenávisti, v které jsi měl v zahradě Getsemanské nepravosti mé! Ó milý Vykupiteli můj, kéž jsem tě nikdy neurazil!

III. Když se křtí dítě, kněz poroučí zlému duchu, aby odešel z duše toho nemluvněte: »*Kliď se, duchu nečistý, a ustup Duchu svatému!*« Naproti tomu, je-li člověk v milosti Boží a zhřeší-li smrtelně, praví k Bohu: »*Odejdi ode mne, Pane, a ustup duchu zlému,*« aby on zabral si duši mou. Aj, pěkná to vděčnost, jakou jsem se ti tolikráte odměnil, ó Bože můj, za lásku tvou ke mně! Tys přišel s nebe hledat mne, ovečky zbloudilé, a já jsem před tebou prchal a tebe jsem od sebe vypudil. Avšak nyní objímám sv. nohy tvé a již tě nechci opustiti, přemilý Pane můj. Přispěj mi milostí svou. A ty královno moje, Maria, neopouštěj mne.

89. O zneužívání milostí.

I. Milosti, které Bůh nám dává, jako jsou: jeho osvícení, pobídky k dobrému, spasitelné myšlenky a jiné, jsou vesměs zakoupeny drahou krví Ježíše Krista. Aby člověk jich došel, bylo potřebí,

aby Syn Boží zemřel a pro zásluhy své učinil člověka schopným k přijetí jejich. Kdo tudíž milostmi božskými pohrdá, zle jich užívaje, pohrdá samou krví a smrtí Syna Božího. Pro pohrdání to zavrženo jest tolik křesťanů, kteří bědují nyní v pekle, nemajíce ani paprsku naděje, že jim bude zpomoženo. Bože můj, i mně již přináleželo, abych hořekoval s těmito zoufalými nešťastníky. Děkuji ti, že mohu nyní plakati s nadějí v odpuštění tvoje.

II. Ó Bože, jak trápiti bude zavržené vzpomínka na tolikeré milosti, které zde na zemi od Boha obdrželi, když nyní poznají velikou cenu milostí těch a poznají zároveň, s jak zlou se potázali, jimi pohrdnuvše. Milý Vykupiteli můj, osvěť mě a dej, nechť poznám, jak velmi jsem zavázán tě milovati, když místo, abys mě trestal pro nevděčnost mou, místo, abys mě opustil v mých hříších, tím více jsi mě osvěcoval a volal. A hle, nyní mě opět voláš a zveš, i odpovídám na volání tvé, že chci býti všecek tvůj a navždy tvůj.

III. Duše má, považ, kdyby Bůh byl dal některému nevěřícímu všecky ty milosti, které udělil tobě, byl by nyní nevěřící ten světcem. A jak ty jsi jich užil? Bůh množil milosti a ty jsi množil hříchy. Budeš-li nadále tak si počínati, lze-li se nadíti, že Bůh bude tě dále snášeti a že tě neopustí? Nuže, vzchop se a přestaň býti nevděčným a boj se, jestliže budoucně nepoužiješ osvícení, kterého Bůh nyní ti dopřává, že ti již nedopřeje žádné milosti ani osvícení. Ano, Bože můj, byl jsi ke mně tuze shovívavým; nechci tě již hněvati. A snad bych čekal, až sám mě opustíš? »*Nezamítej mne od tváři své.*« Pane, nezavrhuj mne od sebe; neboť budoucně chci tě upřímně milovati. Ty toho zasluhuješ, chci se ti zalíbiti. Posilni mě, abych ti byl věren. Ó Maria, rodičko Boží, přispěj mi přímluvou svojí.

90. Láska vítězí nad Bohem.

I. Pán Bůh jest všemohoucí; kdo jej kdy přemohl aneb předčil? A přece, dí sv Bernard, láska jeho k lidem přemohla jej a nad ním zvítězila: »*Láska zvítězila nad Bohem*«;*) neboť láska ta k tomu jej přiměla, že umřel jako zločinec na popravném, potupném dřevě, aby lidi spasil. Ó lásko nekonečná! Ubohý, kdo tě nemiluje!

II. Kdo by byl šel přes horu Kalvarii v ten den, kdy Pán Ježíš život svůj dokonal na kříži, a byl by se tázal, kdo jest ten zločinec ukřižovaný a všecek na těle rozedraný, a kdyby mu byli odpověděli, že jest to Syn Boží a pravý Bůh, roveň jsa Otci, co by byl asi řekl, nemaje víry? Byl by totéž řekl, co pohané pravili, tomu že věřiti je zpozdilé: »*Pošetilé zdálo se, aby za lidi původce života zemřel.*« Jestliže by nemoudré bylo, aby král z lásky k červu červem se stal, větší zdálo by se pošetilostí býti, že Bůh z lásky k člověku člověkem se učinil a za člověka umřel. Tak vyslovila se sv. Maří Magdalena z Pazzi, když přemítala o nezměrné lásce Boží: »*Můj Ježíši,*« zvolala, »*ty jsi takměř pošetilým z lásky!*« A tohoto Boha já ubohý jsem nemiloval a tolik jsem jej urážel!

III. Duše má, pozdvihni očí svých a popatř na kříž. Člověk ten usoužený, jenž na něm pní, zdrcený bolestmi a žalem, pracuje k smrti a již již duši vypouští, umíraje samou bolestí. Viz, kdo jest? Jest to tvůj Bůh. A věříš-li, že jest on Bůh tvůj, otaž se ho, kdo jej tak zubožil? »*Kdo to učinil?*« táže se sv. Bernard. A odpovídá, řka: »*To láska učinila, neznajíc důstojnosti.*« Láska to byla, která neodříká se utrpení ani opovržení, když o to jde, aby byla poznána a dobře činila

*) Triumphavit de Deo amor.

milovanému. Nuže, můj Ježíši, že jsi mě velice miloval, proto nyní tak velmi trpíš na tomto dřevě; kdybys mě byl méně miloval, byl bys též méně trpěl. Miluji tě, Vykupiteli můj, z celého srdce svého. A jak bych měl odepříti veškeré lásky své Bohu, který mi neodepřel ani krve ni života? Miluji tě, Ježíši můj, lásko má, mé všecko. Ó svatá Panno Maria, učiň, ať zamiluji si Ježíše.

91. O nálezu proti zavrženým na posledním soudě.

I. Uvaž, jaká bolest zmocní se zavržených v poslední ten den, až uvidí vyvolené zářiti v slávě, ani čekají s radostí, až Ježíš Kristus povolá je do nebe slovy: »*Pojďte požehnaní*« (Mat. 25, 34.); a naproti tomu, jak budou zahanbeni, až spatří sami sebe, obklopené zlými duchy, ani je vlekou k věčnému soudci, aby uslyšeli slova: »*Odejděte ode mne zlořečení,*« jimižto ohlásí se odsouzení jejich před celým světem. Ó Vykupiteli můj, nechť není na mně zmařena smrt, kterou jsi z lásky ke mně vytrpěl s takovou láskou.

II. »*Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného*« (v. 41.). Ejhle, výrok odsuzující, hle krutý osud, který stihne nešťastné ty odsouzence, aby žili v ohni věčném a na věky byli zlořečeni a odloučeni od Boha. Zdali věří křesťané, že stává peklo? A je-li možné, že tolik jich dobrovolně připravují si tak hrůzyplné odsouzení? Ó Bože můj, kdo ví, nebudu-li v onen den i já mezi těmito odsouzenými? Doufám pro krev tvou, že nikoliv. Avšak, kdo mi to zaručí? Pane, osvěť mě, ať poznám, co mi jest činiti, aby mne minulo toto neštěstí, jehož jsem již tolikráte zasluhoval. Milosrdenství, Pane!

III. Posléze uprostřed údolí toho otevře se ohromný, zející důl, do něhož sřítí se společně zlí

duchové i zavrženci; i uslyší, jak za nimi zapadají brány, které se již neotevrou na věky. O zlořečený hříchu, k jak smutným koncům přivedeš jednoho dne tolik ubohých duší! O duše nešťastné, jak žalostný konec jest vám přichystán pro celou věčnost! Bože můj, jak mně se povede? Neděsí mne tolik oheň pekelný; ale toho se hrozím, že bych navždy zavržen byl od tebe, jediného dobra svého. Milý Vykupiteli můj, jestliže jsem tebou prve pohrdal, nyní tě miluji nade všecko, miluji tě z celého srdce svého. Vím, že trest, odloučenu býti navždy od tebe, není pro ty, kteří tě milují. Nuže, daruj mi lásku svou; dej, ať vždycky tě miluji; spoj, svaž, spoutej mě s sebou pouty mnohonásobnými, abych se již nikdy od tebe neodloučil, a pak nakládej se mnou, jak ti libo. Orodovnice ubohých, ó Maria, neustávej za mne se přimlouvati!

92. O příznivém rozsudku vyvolených.

I. »*Pojďte požehnaní Otce mého.*« (Mat. 25, 34.) Ejhle, rozsudek slavný, který v onen, pro vyvolené vítězný den vyřčen bude nad těmi, kteří milovali Boha. Když sv. Františkovi z Assisi zjeveno bylo, že náleží k vyvoleným, radostí div neumřel. Jak tudíž zplesají a zajásají vyvolení, až Ježíš Kristus osloví je řka: Dítky požehnané, pojďte a uvažte se v dědictví Otce svého, Boha, kterýmžto jest blažené království nebeské. O Bože, kolikráte utratil jsem království toto vlastní vinou, ale zásluhy tvé, můj Ježíši, dodávají mi důvěry, abych neztrácel naděje v ně! Milý Vykupiteli můj, miluji tě, a doufám v tebe.

II. Ó, jak si budou blahoslavení navzájem blahopřáti, že dosazeni jsou na trůn a společně požívati budou Boha na věky beze strachu, že se

kdy od sebe odloučí! Za jakého plesání a s jakou slávou vejdou v onen den, jsouce již korunováni, do nebe, pějíce společným sborem písně radosti a chvály Boží. Ó duše šťastné, kterým jest přichystán tak krásný los! Ó Bože duše mé, připoutej mě k sobě sladkými vnadami své lásky sv., abych i já v onen den vešel do království tvého a miloval a velebil tě na věky. »*O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu, na věky zpívati budu.*«

III. Oživme v sobě víru. Jisto jest, že jednoho dne dostavíme se v údolí Josafatském (Joel 3, 2), kde ten aneb onen výrok nad námi bude vynesen, buď výrok života věčného aneb smrti věčné. Nejsme-li nyní jisti výrokem života, hleďme si jej zajistiti. Vystříhejme se všech příležitostí, kde bychom upadli v záhubu a spojme se s Ježíšem Kristem, přijímajíce častěji sv. svátosti, konajíce rozjímání a duchovní čtení a ustavičně se modlíce. Užívání prostředků těch aneb jich zanedbávání jest znamením budoucího spasení našeho aneb zavržení. — Přemilý Ježíši a soudce můj, doufám pro krev tvou, že v onen den mi požehnáš; pročež požehnej mi již nyní a odpusť mi veškery urážky, jež jsem ti učinil. Dej mi uslyšeti slova, kterými jsi potěšil Maří Magdalenu: »*Odpouštějíť se ti hříchové.*« (Luk. 7, 48.) Lituji z celého srdce, že jsem tě hněval, odpusť mi a zároveň s odpuštěním uděl mi milost, abych tě vždycky miloval. Miluji tě, nejvyšší dobro mé, miluji tě více než sám sebe, poklade můj, lásko má, mé všecko: »*Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.*« (Žalm 72, 26.) Bože můj, jen tebe si žádám a nic jiného. Ó Maria, ty můžeš a chceš mě zachrániti, v tebe se důvěřuji.

93. Hříšník zneuctívá hříchem svým Boha.

I. »*Přestupováním zákona Boha zneuctíváš.*« (Řím. 2, 23.) Pomni, hříšníče a rozvaž, co činíš, kdykoli přestupuješ zákon Boží: že zneuctíváš Boha. Ano, hříšník zneuctívá Boha; neboť do očí odpírá mu cti a skutkem na jevo dává, jakoby nebylo tak velikým zlem, Boha neuposlechnouti a nedbati přikázaní jeho. Viz, Bože můj, u nohou svých nevděčníka, jehož tolik miluješ a dobrodiními zahrnuješ a který tě tolikráte zneuctil, porušiv přikázaní tvých. Hoden jsem tisícerého pekla, než rozpomeň se, že jsi proto umřel, abys mne nezavrhl do pekla.

II. Zneuctívá Boha, ježto přednost dává před jeho milostí hanebné rozkoši, bídnému požitku aneb umíněnosti své, pro něž jej uráží. An svoluje k hříchu, osvědčuje tím u sebe, že více si váží té rozkoše, toho požitku a že provedl svou, než přátelství Božího. Hle, jak Bůh bývá zneuctěn a zlehčen od hříšníka, který jej prohlašuje za dobro nižší, nežli ukojení bídného chtíče svého, pro který od něho se odvrací. O můj Bože, ty jsi dobro nekonečné, a kterak já, ubohý červ, odvážil jsem se zavrhnouti tebe za chtíče své a za svévoli svou? Kdybych nevěděl, že jsi přislíbil odpustiti kajícímu, neosmělil bych se žádati tebe za odpuštění. Lituji, dobroto nekonečná, že jsem tě urazil. O rány Ježíšovy, dodejte mi důvěry.

III. Bůh jest posledním cílem naším, protože nás stvořil pro sebe, abychom jemu sloužili a jej milovali v životě tomto a požívali ho v životě onom. Dá-li však člověk přednost rozkoši před milostí Boží, tehdy činí rozkoš tu posledním cílem svým a bohem svým. Jaké to zlehčení Boha, dobra nekonečného, je-li zaměněn za bídné, nízké dobro! Milovaný Vykupiteli můj, urazil jsem tě, ale ty ne-

chceš, abych zoufal v milosrdenství tvé, a přes to, že jsem tak nevděčný, miluješ mě a chceš, abych byl spasen. Poznávám, jak neprávě jsem činil, tebe urážeje, a želím toho z celého srdce. Jsem odhodlán, raději umříti, než tě zase rozhněvati. Strachuji se křehkosti své, ale doufám v dobrotu tvou, že mě posilníš, abych ti byl věren až do smrti. Můj Ježíši, tys láska má a naděje moje. Ó Maria, od přímluvy tvé očekávám spasení svého.

94. Jakou radost má Ježíš Kristus, nalezne li ovečku ztracenou.

I. Spasitel náš praví u sv. Lukáše (hl. 15.), že jest ten pastýř laskavý, který ztrativ jednu ze sta oveček svých, nechává ostatních na poušti a jde hledat ovečky ztracené, a když ji nalezne, s radostí tiskne ji k sobě, klade ji na ramena a svolává přátely, aby se radovali s ním: »*Spolu radujte se se mnou, neb jsem nalezl ovci svou, kteráž se byla ztratila*« (v. 6.). Ó božský pastýři můj, já jsem byl ta ovečka ztracená, ale ty jsi mě tak dlouho hledal, až jsi mě nalezl, jak doufám. Ty jsi nalezl mne a já jsem nalezl tebe Zdali bych měl tolik odvahy, abych tě zase opustil, ó milovaný Pane můj? Avšak není to věci nemožnou, abych tě znova neopustil. Ó nedopouštěj toho, lásko má, abych se tě opět zřekl a tebe ztratil!

II. Ale proč, ó můj Ježíši, svoláváš přátely své, aby s tebou se radovali, že jsi nalezl zase ovečku ztracenou? Neměl-li jsi je spíše vybídnouti, aby spolu se radovali s ovečkou, že nalezla tebe? Tak veliká je tudíž láska tvá k duši mojí, že to považuješ za štěstí své, nalezneš-li mne! Ó můj sladký Vykupiteli, ježto jsi mě nalezl, přiviň mě k sobě a spoj mě blaženými pouty své lásky svaté, abych tě vždycky miloval a již nikdy od tebe neodešel.

Miluji tě, dobroto nekonečná. Doufám, že tě budu vždycky milovati a že tě již nikdy neopustím.

III. Prorok Isaiáš praví, sotva Bůh uslyší hlas hříšníka kajícího, an prosí o slitování, hned odpovídá a jemu odpouští: »*K hlasu volání tvého hned, jakž uslyší, odpoví tobě.*« (30, 19.) Nuže, ó Bože můj, viz mne u nohou svých; se vší zkroušeností, že jsem tě tolikráte hněval, prosím tě o slitování a odpuštění. Co mi odpovíš? Rychle vyslyš mě a odpusť mi. Nesnesu déle býti od tebe odloučen a zbaven lásky tvojí. Ty jsi dobrota nekonečná, jež hodna jest nekonečné lásky. Jestliže jsem dříve pohrdal milostí tvou, nyní si jí vážím nade všecka světa království. A ježto jsem tě urážel, prosím tě, pomsti se nade mnou, ale ne v ten způsob, abys mne zamítl od tváře své, ale abys zranil srdce mé takovou lítostí, abych, co živ budu, oplakával hořkostí, jež jsem ti způsobil. Pane, miluji tě z celého srdce, a věz, že si netroufám žíti a tebe nemilovati. Ku pomoci mé vzezři, ó Pane! A přispěj i ty mně na pomoc, ó Maria, přímluvou svojí.

95. **Pán Ježíš platí pokutu za naše hříchy.**

I. »*V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel.*« (Is. 53, 4.) Ó víro svatá, kdo by tomu kdy uvěřil, kdybys ty nás o tom nebyla ujistila? »*V pravdě neduhy naše on nesl.*« Člověk hřeší, a Syn Boží za něho dosti činí! Ó můj Ježíši, já jsem tedy hřešil, a ty za mě trpíš trest! Já jsem zasluhoval pekla, a ty, abys mne osvobodil od smrti věčné, necháváš se odsouditi a umíráš na kříži! Slovem, abys odpustil mně, neodpouštíš sobě, a já bych se ještě odvážil tebe rozhněvati, dokud na

živě budu? Ne, drahý Spasiteli můj, děkuji ti za velmi mnoho a příliš jsi mě zavázal, abych tě miloval. Ejhle, jsem všecek tvůj; rci, čeho si žádáš ode mne; neboť ve všem chci ti po vůli býti.

II. »*On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše*« (v. 5.). Pohleď, duše má, a popatř v radním domě Pilátově na ubičovaného a trním korunovaného Pána svého. Celé tělo jeho od hlavy po paty poseto jest ranami, z nichžto řine se krev, a ubohý Spasitel promlouvá k tobě slovy něžnými a laskavými, řka: »*Viz, co mě stojíš!*« Ach, sladký Vykupiteli můj, tys pro mě tolik trpěl, a je-li možná, že já jsem za všecku tu lásku tvoji odměnil se ti jen urážkami? Ty jsi vytrpěl bolesti tak nevýslovné, abych já nebyl ztracen, a já jsem tebe ztratil pro nic a za nic. Ó zavržení hodné vášně mé, nenávidím vás a klnu vám; neboť vy stály jste Vykupitele mého tolik bolestí a muk.

III. Kdykoli sv. Markéta Kortonská pomyslila na bolesti Ježíšovy, neubránila se, aby neoplakávala svých provinění. I přimlouval jí jedenkráte zpovědník její, řka: »*Markéto, upokoj se, již neplač; vždyť Bůh ti již odpustil.*« A co odvětila jemu sv. kajícnice? »*Ach otče,*« pravila, »*jak nemám ustavičně oplakávati hříchů svých, pomním-li, že hříchové ti zarmucovali milého Spasitele mého co živ byl?*« Můj milý Ježíši, i já jsem ti hříchy svými ztrpčoval život. Sv. Markéta oplakávala hořce hříchů svých a také vroucně tě milovala, ale kdy já počnu oplakávati svých hříchů do opravdy a opravdově tě milovati? Lituji, ó nejvyšší dobro, že jsem tě zarmucoval. Miluji tě, Vykupiteli můj, více než sám sebe. Ó uchvať si celé srdce mé a rozněť je docela svou láskou svatou; nedej, abych nadále odplácel

se ti nevděkem za tolikeré milosti mi udělené. Ó Maria, na tobě jest, přímluvou svou učiniti mě svatým; učiň to pro lásku Ježíše Krista.

96. Jaké dobro jest milost Boží a jaké zlo jest nemilost jeho.

I. Nezná člověk ceny milosti Boží: »*Neví člověk ceny její*« (Job 28, 13.); a proto zaměňuje ji za ledacos. Ano, milost Boží jest pokladem nekonečným: »*Nekonečný jest poklad lidem.*« (Moudr. 7, 14.) Pohané pravili, že jest nemožné, aby tvor povznesl se za přítele Božího Ale není tomu tak. Milost Boží činí, že Bůh duši, mající milost jeho, nazývá přítelkyní svou: »*Vstaň, pospěš, přítelkyně má.*« (Pís 2, 10.) »*Vy jste moji přátelé.*« (Jan 15, 14.) Pročež, ó Bože můj, když duše má žila v milosti tvé, byla tvou přítelkyní; ale pak hřešivši, stala se otrokyní ďáblovou a tvou nepřítelkyní. Děkuji ti, že mi poskytuješ času, abych zase dobyl si milosti tvé. Pane můj, líto jest mi z celého srdce, že jsem ji utratil. Slituj se nade mnou a daruj mi ji opět — a nedej, abych jí znova pozbyl.

II. Jak by se pokládal za šťastného, komu by se podařilo býti přítelem královým! Byla by to veliká opovážlivost, kdyby poddaný žádal na knížeti, aby mu byl přítelem; není to však opovážlivost, ucházi-li se duše o přátelství Boží. Ucházím-li se o přátelství u císaře, pravil dvořenín jeden, jak dosvědčuje sv. Augustin, těžko se mi to poštěstí; avšak přeji-li si býti přítelem Božím, záleží to jenom na mně. »*Přítelem však Božím chci-li býti, hle, již jím jsem.*« Vzbudím-li lítost anebo lásku, stávám se přítelem Božím. Sv. Petr z Alkantary říkával: »*Žádný jazyk s dostatek nevypoví, jak velikou lásku Pán Ježíš*

chová k duši, která jest v milosti jeho.« — Ó Bože, rci mi, jsem-li v milosti tvé čili nic. Vím to jistě, že jsem jednou ji ztratil, a kdož ví, zdali jsem ji zase nabyl? Pane, miluji tě a líto mi, že jsem tě urážel; odpusť mi rychle.

III. Naopak, jak ubohá jest duše, trvá-li v nemilosti Boží. Jestiť odloučena od nejvyššího dobra svého; není již Boží a Bůh není její. Bůh ji již nemiluje, ale nenávidí jí a jest mu protivna. Dříve jí žehnal jako své dceři, nyní jí zlořečí jako nepřítelkyni své. — Hle, tentě nešťastný stav, v jakém jsem kdysi žil, ó Bože můj, když jsem trval v nemilosti tvé. Doufám, že stav ten již pominul, jestli však dosud nepominul, vytrhni mne z něho, ó můj Ježíši, mocnou pravicí svou. Ty jsi přislíbil, že miluješ toho, kdo tebe miluje: »*Já milující mne miluji.*« (Přísl. 8, 17.) Já tě miluji, ó svrchované dobro mé; miluj i ty mne; nechci již trvati v nemilosti tvojí. Ó Maria, přispěj jednomu ze služebníků svých, který se ti doporoučí.

97. O sjednocenosti s vůlí Boží.

I. Prvou úlohou lásky jest, sjednotiti vůle milujících. Nejvyšší Bůh, protože nás miluje, chce i od nás býti milován, a proto žádá nás o srdce, to jest, o vůli naši: »*Dej mi, synu můj, srdce své.*« (Přísl. 23, 26.) Veškerý život náš a všecka spása naše zakládá se na sjednocení vůle naší s vůlí Boží, kterážto jest jediným pravidlem člověka spravedlivého a dokonalého: »*A život ve vůli jeho...*« (Žalm 29, 6.) Kdo za jedno jest s vůlí Boží, živ jest a bude spasen; kdo se od ní odlučuje, mrtev jest a zahyne. — Ne, ó Bože můj, nechci již odstoupiti od ničeho, co ty chceš. Dej mi milost, abych tě miloval, a pak nalož se mnou, jak tobě se líbí.

II. Ta jest snaha duší Boha milujících, srovnati vždycky vůli svou s vůlí božskou. A o to Ježíš Kristus učí nás prositi, abychom zde na zemi plnili vůli Boží tak dokonale, jak blahoslavení v nebi ji plní. »*Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.*« Svatá Terezie aspoň padesátkráte za den obětovala Bohu vůli svou, následujíc sv. žalmisty Páně, řkoucího: »*Hotovo jest srdce mé, Bože, hotovo jest srdce mé.*« (56, 8.) O, což jediné dokonalé spojení s vůlí Boží je s to, aby proměnilo srdce nešlechetné v srdce svaté, jak událo se u sv. Pavla, který pouhým: »*Pane, co chceš, abych činil?*« (Skutk. ap. 9, 6.) z pronásledovatele církve učiněn jest apoštolem a vyvolenou nádobou Boží! — Bože můj, slibuji ti, že si již nebudu naříkati na soužení a strasti, které na mne sešleš. Vím, že všecky jsou k mému blahu. Zvolám pokaždé: Pane, staň se vždy vůle tvá; tak ty chceš, tak chci i já! »*Buď vůle tvá: Ano, Otče, neb tak se líbilo tobě.*« (Mat. 11, 26.) Tak tobě se líbilo, tak se staň.

III. Znamení, po němž nejjistěji se pozná, zdali duše miluje Boha, jest, když tiše a pokojně vůli Boží se podrobuje, i když věci protivné ji potkají, jako chudoba a nedostatek, nemoc, časná ztráta a pohroma a vnitřní opuštěnost. V těch pak protivenstvích, které v zlobě lidské původ mají, hleděti nám jest ne na kámen, který na nás dopadá, ale na ruku Boží, která na nás jej sesílá. Bůh nechce hříchu toho, jenž nám odnímá časné zboží, čest aneb i život; ale chce, abychom dopuštění to přijímali z jeho rukou a děli se sv. Jobem, když Sabejští zabrali mu majetek jeho: »*Hospodin dal, Hospodin vzal; jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo: buď jméno Hospodinovo požehnáno.*« (1, 21.) — Ó Bože můj, já jsem tak nesmýšlel; kolikráte, abych provedl vůli svou, pohrdl jsem vůlí tvojí

Ale tehdy jsem tě nemiloval; než nyní tě miluji více než sebe, a proto podvoluji se ve všem svaté vůli tvé a ochoten jsem činiti, čehokoli si přeješ. Ty však, znaje slabost mou, posilni mě, abych splnil, na čem se ustanovuji. O vůle Boží, ty budiž od nynějška veškerá láska má. O Maria, vypros mi tu milost, abych ostatní čas života svého plnil povždy vůli Boží.

Nábožné úvahy

o rozličných článcích života duchovního pro duše, které touží prospívati v lásce Ježíše Krista.

---

1. O myšlence na věčnost.

Myšlenku na věčnost sv. Augustin nazval »*velikou myšlenkou*«.*) Při této myšlence svatým zdály se veškery statky a poklady a všeliká velikost tohoto světa jen jako sláma, bláto, dým a smeť. Tato myšlenka zalidnila poušť a jeskyně tolika poustevníky a uvedla tolik vznešených mladíků ano i králů a císařů do klášterů. Tato myšlenka nadchnula zmužilostí tolik mučeníků, že nelekali se skřipců, ani železných hřebenů, ani rozžhavených roštů, ani upálení.

A což divu; neboť nejsme stvořeni pro tuto hroudu zemskou. Pán Bůh postavil nás na tento svět jediné proto, abychom dobrými skutky zasloužili si života věčného: »*Konec pak život věčný.*« (Řím. 6, 22.) Pročež říkával sv. Eucher, že jedinou záležitostí, které bychom si zde na zemi měli všímati, jest věčnost, abychom totiž získali si věčnost šťastnou a ušli věčnosti nešťastné: »*Záležitost, o kterou zápasíme, jest věčnost.*« Tu abezpečíme-li sobě,

---

*) »Magna cogitatio«.

budeme navždy blaženi; tu pokazíme-li si, budeme navždy ubozí.

Blaze tomu, kdo v životě svém má věčnost vždycky na mysli a proniknut jest živou věrou, že v brzku zemře a na věčnost se odebere: »*Spravedlivý z víry živ jest.*« (Gal. 3, 11.) Víra udržuje spravedlivé v milosti Boží a oživuje duše, odlučujíc je od lásky k věcem pozemským a připomínajíc jim statky věčné, které Bůh chystá těm, kdož jej milují.

Sv. Terezie říkávala, že všecky hříchy mají původ svůj v nedostatku víry. Abychom tudíž vášně své zkrotili a přemohli pokušení, oživme často víru v sobě, řkouce: »*Věřím v život věčný*«; věřím, že po životě tomto, který nedlouho potrvá, nastane život věčný, který poplyne buď v samé blaženosti a slasti, nebo bude pln trápení a muk, podle zásluh anebo provinění mých.

Sv. Augustin říkal, kdo věří ve věčnost a přece k Bohu se neobrací, že buď rozumu pozbyl anebo víry. »*Ó věčnosti,*« jsou slova jeho, »*kdo na tě myslí a pokání nečiní, buďto víry nemá, anebo má-li ji, srdce nemá.*«*)

Vzhledem k tomu, vypravuje sv. Jan Zlatoústý, že pohané, vidouce křesťany, ani hřeší, nazývali je buďto lháři nebo blázny. Nevěříte-li, dovozovali, co věřiti se stavíte, lháři jste a podvodníci, a věříte-li ve věčnost a nicméně hřešíte, blázni jste a rozumu nemáte: »*Vytýkali pohané křesťanům, že buďto lhou nebo jsou pošetilí; lhou, nevěří-li, co věřiti tvrdí; pošetilí jsou, věří-li a hřeší*« Běda hříšníkům, dí sv. César, až ocitnou se na věčnosti, neznajíce jí, protože jí znáti nechtěli: »*Běda hříšníkům,*« volá světec, »*kteří vejdou na věčnost nepoznanou;*« a dodává, řka: »*Ale dvojnásob běda, neboť vejdou do ni*

*) In soliloq.

a nevyjdou z ní.« Ubozí, brána do pekla se jim otevře jen, aby do něho vstoupili, ne však, aby z něho vykročili.

Sv. Terezie napomínala duchovní dcery své: »*Dcery mé, jen jedna duše, jen jedna věčnost,«* jakoby pravila: Dcery moje, máme jen jednu duši, jestliže tu ztratíme, vše je ztraceno, a jednou-li ji ztratíme, ztracena jest navždy. Slovem, na posledním dechnutí v hodince smrti závisí, budeme-li navždy blaženi nebo navždy ztraceni. Kdyby bylo jen pouhé mínění učenců, nebo jen věcí pochybnou, že stává věčnost za hrobem, že jest nebe a peklo, měli bychom již proto vynaložiti veškeru péči, abychom bohabojně živi byli a nevydali se v nebezpečenství, ztratiti navždy svou duši; avšak nikoli, není to věcí pochybnou, ale jistou a věrou sv. zaručenou, a proto mnohem jistější, nežli jsou věci, které vidíme očima tělesnýma.

Prosme tudíž Pána, aby rozmnožil v nás víru: »*Přidej nám víry«* (Luk. 17, 5.); neboť jestliže nebudeme pevni ve víře, klesneme hloub než Luter a Kalvín. A naopak, jediná, ze živé víry plynoucí myšlenka na věčnost, která nás čeká, je s to, aby nám k svatosti dopomohla.

Sv. Řehoř píše, kdo myslí na věčnost, že ve štěstí nezpyšní a v protivenstvích na mysli neklesne, protože ničeho na světě si nežádaje, ničeho se nebojí. Tatě vlastní světcova slova: »*Kdokoli žádostí po věcech věčných jest proniknut, ani ve štěstí pychem se nenadme, ani protivenství ho nezhroutí, a nemaje, po čem by na světě toužil, ničeho na světě se neleká.«*

Potká-li nás nemoc anebo jsme-li utiskováni a pronásledováni, pomněme na peklo, jehož jsme zasluhovali pro své hříchy; a na ten způsob bude nám lehký se zdáti každý kříž a děkovati budeme Pánu Bohu, řkouce: »*Milosrdenství Hospodinovo,*

že jsme dokonce nevyhynuli « (Pláč 3, 22.) Rceme se sv. žalmistou Páně: Kdyby Bůh nebyl se nade mnou ustrnul, byl bych nyní již v pekle od té chvíle, co jsem jej těžce urazil: »*By byl Hospodin nepomohl mi, o maličko byla by bydlila duše má v pekle.*« (Zalm 93, 17.) Co mne se týká, bylo by již bývalo veta po mně; avšak ty, ó Bože milosrdenství, vztáhl jsi ruku svou a vysvobodil jsi mě z pekla: »*Ty pak jsi vytrhl duši mou, aby nezahynula.*« (Is. 38, 17.)

Bože můj, ty dobře víš, kolikráte jsem zasluhoval pekla, a nicméně poroučíš mi, abych doufal; i nepozbývám naděje. Hříchy mé straší mě; avšak smrt tvá a zaslíbení tvé, že odpustíš kajícímu, naplňuje mě důvěrou: »*Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.*« (Žalm 50, 19.) Dříve jsem tebou pohrdal, ale nyní miluji tě nade všecko a lituji nanejvýš, že jsem tě urážel a hněval. Můj Ježíši, smiluj se nade mnou. Maria, matko Boží, oroduj za mne.

2. Nejsme než poutníky zde na zemi.

Dokud trváme v životě tomto, jsme všickni pocestnými, putujíce po této zemi daleko od nebeské vlasti své, kde Pán očekává nás, abychom požívali na věky spanilé tváři jeho. »*Dokud jsme v těle,*« dí sv. apoštol, »*vzdáleni jsme od Pána.*« (2. Kor. 5, 6.) Milujeme-li tudíž Boha, máme míti ustavičnou touhu, odejíti z tohoto vyhnanství, to jest odloučiti se od těla a přijíti k Bohu, abychom patřili naň tváří v tvář. Po tom vždycky sv. Pavel toužebně vzdychal, jak dokládá, řka: »*Doufanlivé pak mysli jsme a dobrou vůli máme raději z těla vyjíti a přítomni býti Pánu*« (v. 8.).

Před vykoupením lidského pokolení byla nám, ubohým potomkům Adamovým, zatarasena cesta k Bohu; avšak Ježíš Kristus zjednal nám smrtí

svou milost, státi se syny Božími: »*Dal jim moc, býti syny Božími*« (Jan 1, 12.), a otevřel nám tak bránu, kterou máme volnou cestu k otci svému Bohu, jakožto synové jeho: »*Neboť skrze něho máme obojí přístup v jednom Duchu k Otci.*« (Efes. 2, 18.)

I pravi tentýž apoštol: »*Protož již nejste hosté a příchozí, ale jste (spolu)měšťané svatých a domácí Boží.*« (v. 19.) Jsouce tudíž v milosti Boží, těšíme se již z občanství nebeského a přináležíme rodině Boží. Sv. Augustin praví v té věci: »*Občany města pozemského činí přirozenost hříchem porušená, a ti jsou nádoby hněvu; občany však vlasti nebeské činí milost, přirozenost od hříchu osvobozující, a ti jsou nádoby milosrdenství.*« *) Přirozenost naše tvoří nám občany pozemské, nádoby to hněvu; avšak milost Vykupitelova, osvobodivši nás od hříchu, zjednává nám občany nebeské a nádoby milosrdenství.

To přimělo sv. žalmistu Páně, že zvolal: »*Pohostinu jsem já na zemi; neukrývejž přede mnou přikázaní svých.*« (118, 19.) Pane, jsem poutníkem na této zemi, nauč mě ostříhati přikázaní svých, která jsou cestou, vedoucí do nebeské vlasti mé. Není divu, že lidé nešlechetní chtěli by vždycky žíti zde na světě, ježto vším právem bojí se jíti ze soužení života vezdejšího do trápení daleko nejhroznějších: věčných, pekelných. Kdo však miluje Boha, a mravní má jistotu, že jest v milosti Boží, kterak by si přál žíti stále v tomto údolí slzavém v ustavičných trampotách, v úzkostech duševních a v nebezpečenstvích věčného zahynutí? A jak by netoužil spojiti se brzy s Bohem v blažené věčnosti, kde mu již nehrozí nebezpečenství, že ho ztratí? O jak duše Boha milující zde na zemi neustále vzdychají a lkají, volajíce s prorokem krá-

---

*) **In sent. n. 156.**

lovským: »*Běda mně, že tak dlouho pohostinu jsem.*« (Žalm 119, 5.) Ubohý, komu na tomto světě dlouho jest žíti prostřed tolika nebezpečenství záhuby věčné! Pročež světci mívali ustavičně na rtech svých tuto prosbu: »*Přijď, ó přijď království tvé.*« Přijď, ó Pane, brzy a uveď nás do království svého.

Popilme si tedy vedle napomenutí apoštolova, ať vejdeme do vlasti, kde dojdeme dokonalého pokoje a potěšení: »*Pospěšmež tedy vjíti do toho odpočinutí.*« (Žid. 4, 11.) Popilme si, pravím, vroucí žádostí po něm, a nezastavujme kroků svých, dokud nedosáhneme blaženého přístavu, který Bůh připravuje miláčkům svým.

»*Kdo běží,*« podotýká sv. Jan Zlatoústý, »*nehledí na diváky, ale na palmu* (*vítězství*); *nezastavuje se, ale běh svůj zostřuje.*«*) Běží-li kdo o závod, nedbá diváků, ale odměny, kterou uchvátiti si přeje, a neochabuje v běhu, ale čím blíže jest odměny, tím rychleji běží. I dovozuje z toho světec, čím déle živi jsme, tím více že jest nám si pospíšiti dobrými skutky, abychom odměnu uchvátili.

Jediná tudíž prosba, abychom v úzkostech a hořkostech života vezdejšího se potěšili, ta budiž: »*Přijď království tvé.*« Pane, přijď brzy království tvoje; tam budeme navždy s tebou spojeni, tam tě budeme věčně milovati tváří v tvář ze všech sil svých, bez bázně a nebezpečenství, že tě kdy ztratíme.

A jsme-li kdy zkormouceni pro těžkosti života vezdejšího a opovržení světa, budiž nám útěchou převeliká odměna, kterou Bůh tomu chystá, kdo trpí z lásky k němu: »*Radujte se v ten den a veselte se, nebo hle, mnohá jest odměna vaše v nebi.*« (Luk. 6, 23.)

---

*) **Mor. hom. 7.**

Dle slov svatého Cypriána Bůh žádá vším právem od nás, abychom se radovali v souženích a pronásledováních; neboť tenkráte osvědčí se praví vojínové Boží, a věrným dostane se koruny vítězství: »*Chce Pán, abychom v pronásledování radovali se a veselili, neboť tehdy udílejí se koruny víry, tehdy zkouší se vojínové Boží.*«*)

Hle, Bože můj, hotovo jest srdce mé; hle, ochoten jsem přijmouti každý kříž, který mi uložíš. Ne, nepřeji si rozkoší a radostí života vezdejšího; nezasloužíť radostí, kdo tě urážel a zasluhoval pekla. Rád a ochotně vezmu na se každou nemoc a veškera protivenství, jež na mne sešleš. S ochotou obejmu všeliká opovržení od lidí. Rád se tomu podvolím, je-li ti to milé, odejmeš-li mi veškeru útěchu tělesnou i duchovní. Dosti mi, neodejmeš-li mi sám sebe a dovolíš-li mi vždycky tě milovati. Nezasluhuji toho, ale doufám to pro krev, kterou jsi prolil za mne. Miluji tě, Bože můj, lásko má, mé všecko. Živ budu na věky a na věky budu tě milovati, jak doufám, a to bude nebe mé, radovati se z radosti tvé nekonečné, které hoden jsi pro nekonečnou dobrotu svoji.

3. **Bůh zasluhuje býti nade všecko milován.**

Sv. Terezie praví, že Bůh velikou prokazuje duši milost, volaje ji k své lásce. Milujme jej tudíž my, kteréžto povolal k lásce svojí a milujme jej tak, jak milován býti si žádá: »*Milovati budeš Hospodina Boha svého z celého srdce svého.*« Ctih. Ludvík z Ponte styděl se říci Bohu: Pane, miluji tě nade všecko: miluji tě více než veškero bohatství, více než všecky pocty a všeliké radosti a rozkoše pozemské; zdáloť se mu, jakoby slovy

*) Ep. 6. ad Tiberitan.

těmi pravil: Bože můj, miluji tě více nežli smeť, více než dým a bláto.

Než Bůh jest spokojen, milujeme-li jej nade všecky věci. I rcemež mu alespoň: Ano, Pane, miluji tě více než veškery světské pocty, více než všecka bohatství, více než všecky přátele a příbuzné své; miluji tě více nežli své zdraví, více nežli svou čest a dobrou pověst, více nežli všecko vědění i více nežli veškeru útěchu; ať krátce dím, miluji tě nade všecky věci a více nežli sám sebe.

Ale i nad to ještě rcemež jemu: Pane, vážím si milosti tvé a darů tvých; avšak více nežli veškery dary tvoje miluji tebe, kterýž jediný jsi dobrota nekonečná a dobro, nekonečně milování hodné, jež převyšuje veškeré jiné dobro. A proto, Bože můj, cokoli mi daruješ mimo sebe a co nejsi ty sám, nepostačí mi; ale jestliže sebe mi daruješ, na tobě jediném dosti mám. Nechť si jiní žádají to neb ono, já si nepřeji a nehledám než jediné tebe, lásku svou a své všecko. V tobě jediném naleznu vše, co mi lze nalézti a čeho mi lze žádati sobě.

Pravila nevěsta svatá, že mezi všemi věcmi vyvolila sobě milovati milého svého: »*Milý můj jest bílý a červený, vyvolený z tisíců.*« (Pís. 5, 10.) A co my si zvolíme milovati? Zdali mezi všemi přátely toho světa nalezneme přítele milování hodnějšího a věrnějšího nad Boha, a který by nás byl více miloval nežli Bůh? Prosme ho tudíž a prosme ho vždycky: »*Táhniž mne za sebou.*« (Pís. 1, 3.) Pane, přitahuj mě k sobě; neboť nepotáhneš-li mne, nelze mi k tobě přijíti.

Ó Ježíši a Spasiteli můj, kdy se toho dočkám, abych prost jsa všeliké jiné lásky a náklonnosti, netoužil než po tobě a nehledal než tebe? Rád bych ode všeho se odloučil, ale nezřídka vniknou do srdce mého jisté dotěrné a neodbytné náklon-

nosti, které mne od tebe odvádějí. Zbaviž mě jich mocnou pravicí svou a budiž ty jediným předmětem vší lásky mé a veškerých myšlenek mých.

Sv. Augustin praví: Kdo Boha má, všecko má; kdo Boha nemá, nic nemá. Co prospěje boháči, má-li sebe více pokladů zlata a klenotů, chybí-li mu však Bůh? Co prospěje mocnáři, byť měl království jak mnoho, ale nemá-li milosti Boží? Co prospěje učenci, byť mnoho věděl a mnoho řečí znal, neumí-li milovati Boha svého? Co prospěje nejvyššímu vojevůdci, třeba velel celé armádě, otročí-li sám zlému duchu a je-li daleko od Boha? David, ač králem jsa, ale trvaje v hříchu, chodil do svých zahrad, vyjížděl na lov, a měl jiné ještě radosti a radovánky; ale zdálo se mu, jakoby všichni tvorové mluvili k němu, řkouce: »*Kde jest Bůh tvůj?*« Ty hledáš u nás útěchy a uspokojení; ale marně. Hledej Boha, jehož jsi opustil; neboť jediné on může tě uspokojiti. A proto vyznal David, že uprostřed veškerých rozkoší svých nenalezl pokoje a plakal dnem i nocí, když pomyslil, že žije bez Boha: »*Byly mi slzy mé chlebem dnem i nocí, když mi říkají každého dne: Kde jest Bůh tvůj?*« (Žalm 41, 4.)

Může-li nás kdo v souženích a trampotách tohoto světa lépe potěšiti, nežli Ježíš Kristus? Proto dí sám: »*Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.*« (Mat. 11, 28.) Ó té pošetilosti přátel světa! Více potěší jediná slza lítosti a žalu nad vlastními hříchy, více váží jediný láskyplný povzdech: »*Bože můj,*« z úst duše, žijící v milosti Boží, nežli na sta plesů, divadel a hostin, které nikdy neupokojí srdce světa milovníků. Opakuji, ó té pošetilosti, ale pošetilosti, které nebude možná napraviti, jakmile dostaví se smrt, která všecko zahalí v noční tmu vedle slov sv. evangelia: «*Přicházíť noc, kdežto žádný nemůže*

dělati.« (Jan 9, 4.) Proto Spasitel náš napomíná nás, abychom chodili, dokud světlo nám svítí neboť jakmile nastane noc, neuděláme již ničeho: »*Choďte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma.*« (Jan 12, 35)

Jediný Bůh budiž tedy veškerým pokladem naším, veškerou láskou naší; a jediné k tomu odnášej se přání naše, abychom líbili se Bohu, který se nedá láskou překonati, ale odměňuje stonásobně, cokoli učiníme, abychom jemu se zalíbili.

Mlč již světe, marna je tvá snaha,
nechci milovati, dbáti tebe;
v srdci mém jest jiná láska s nebe,
krásnější a věrnější než tvá.

Ó Bože můj a jediné dobro mé, ty budiž nejpřednější láskou duše mé a jako ti v lásce přednost dávám přede všemi věcmi, podobně učiň, ať ve všech věcech přednost dám zalíbení tvému před každou zálibou svojí. Můj Ježíši, doufám v přesvatou krev tvou, že ostatní dny života svého nebudu zde na světě milovati než tebe, abych jednoho dne požíval tě na na věky v království blahoslavených. Nejsv. Panno Maria, přispěj mi mocnou přímluvou svou a dopomoz mi k tomu, abych zlíbal nohy tvé v nebi.

4. Abychom se posvětili, potřebí jest docela a bez výminky oddati se Bohu.

Sv. Filip Nerejský říkával, kolik lásky postoupíme tvorům, tolik jí ujmeme Bohu, a proto Spasitel náš, jak sv. Jeroným píše, žárliv jest na srdce naše.*) Protože nás nad míru miluje, chce

*) »Zelotypus est Jesus«.

sám jediný panovati v srdci našem a nestrpí soupeřů, aby jemu ubírali lásky, kterou chce míti celou sám. Proto těžce to nese, lneme-li k něčemu láskou, která se neodnáší k němu. A žádá-li snad Spasitel náš příliš mnoho, darovav nám veškeru krev svou a položiv život svůj na kříži za nás? Nezasluhuje-li snad od nás, abychom jej milovali z celého srdce a bez výminky?

Dle výroku sv. Jana z Kříže všeliká náklonnost k věcem stvořeným jest nám překážkou, abychom docela náleželi Bohu: »*Kdo mi dá křídla jako holubici a poletím a odpočinu?*« (Žalm 54, 7.) Jisté duše povolány jsou od Boha, aby se posvětily, ale že jsou k němu zdrželivé a nevěnují mu veškeré lásky své, chovajíce do jisté míry lásku a příchylnost k věcem pozemským, nejsou a nebudou nikdy svatými. Rády by letěly, ale ta ona náklonnost je zdržuje, a proto neletí a vždycky zůstávají na zemi. Odloučiti jest se nám tudíž ode všeho. Každé vlákno, dí tentýž sv. Jan z Kříže, ať silné, ať slabé, zdržuje duši, aby se nepovznesla k Bohu.

Jednoho dne sv. Gertruda tázala se Pána Ježíše, aby jí oznámil, čeho si od ní přeje. Pán Ježíš jí odvětil: Nežádám si od tebe leč prázdného srdce. A o to prosil též David král Boha: »*Srdce čisté stvoř ve mně Bože.*« (Žalm 50, 12.) Bože můj, dej mi srdce čisté, t. j. prázdné a zbavené vší lásky a náklonnosti světské.

»*Vše za vše,*« *) dí Tomáš Kempenský. Sluší všecko dáti, abychom získali všecko. Aby Bůh všecek nám přináležel, potřebí jest všecko opustiti, co není Bůh a k Bohu se nevztahuje. A pak může duše říci směle Bohu: »Můj Ježiši, všecko jsem

*) »Totum pro toto«.

opustila pro tebe; nuže, daruj ty se nyní všecek mně.

Abychom toho dospěli, prosme ustavičně Boha, aby nás naplnil svou láskou svatou. Láska jest ten mocný oheň, který stráví v srdci našem všecky náklonnosti, netýkající se Boha. Sv. František Saleský říkával, když dům jest v plamenech, že vyhazuje se okny vše, co v něm jest, míně tím tolik říci, když srdce hoří láskou k Bohu a ta se v něm uhostí, nepotřebuje duše ta ani kázaní ani duchovního vůdce, aby se odloučila od světa; láska Boží sama zmaří a zničí v srdci každou náklonnost nezřízenou.

Láska sv. připodobňuje se v Písni Šalamounově ke sklepu vinnému: »*Uvedl mne do sklepa vinného, spořádal ve mně lásku.*« (2, 4.) V tomto blaženém sklepě duše, Ježíši Kristu zasnoubené, opojeny jsouce vínem sv. lásky, pozbývají smyslu pro věci pozemské a nevidí než Boha, nehledají v ničem jiného než Boha, nemluví než o Bohu a nechtějí o ničem slyšeti než o Bohu, a slyší-li mluviti jiné o bohatství, o důstojnostech a radovánkách, obracejí se k Bohu s povzdechem zaníceného srdce: »*Bože můj a mé všecko!*« Bože můj, co svět, co rozkoše, co čest a sláva? Ty jsi veškero dobro mé, veškera moje radost a potěšení mé.

Sv. Terezie, píšíc o vyšší modlitbě, jejíž účinkem jest spojení duše s Bohem, praví, že spojení to záleží v odumření všem věcem světským, takže duše nemá než Boha.

Aby duše docela Bohu náležela, dbáti jest jí hlavně prostředku trojího: 1. Nechť vystříhá se všech poklesků i sebe menších, potlačujíc v sobě každou i dost malou nezřízenou žádost, jako jest zvědavost to ono viděti nebo slyšeti; chuť na to neb ono, co lahodí smyslnosti, byť to bylo sebe nepatrnější; přání, říci něco vtipného neb žertov-

ného a neužitečného, a podobné. 2. Ve věcech dobrých nechť volí vždycky to, co lepší jest, co totiž Bohu více se líbí. 3. Tiše a vděčně nechť přijímá z rukou Božích cokoli protiví se sebelásce.

Můj Ježíši, lásko má, mé všecko, je-li možná, vidím-li tě mrtvého na potupném dřevě, ode všech opovrženého a bolestmi stráveného, abych já sháněl se po rozkoších a poctách světských? Chci býti všecek tvůj. Zapomeň na urážky ti učiněné a přijmi mě. Dej, ať poznám, čeho se mám odříci a co jest mi činiti, abych se ti zalíbil; ke všemu jsem ochoten. Posilni mě, abych to vše splnil a byl ti věren. Nejmilejší Vykupiteli můj, ty si přeješ, abych se ti všecek daroval, bez výminky, a tak úplně spojen byl se srdcem tvým. Hle, tu jsem, dnes se ti všecek oddávám bez výminky, zcela a úplně. Od tebe doufám, že s milostí tvou budu ti věren až do smrti. Ó Maria, matko Boží a matko má, vypros mi sv. setrvání.

5. O dvojím důležitém prostředku k posvěcení se: o toužebnosti a odhodlané vůli.

Veškera svatost záleží v milování Boha. Láska božská jest ten nekonečný poklad, kterým získáme sobě přátelství Boží: »*Nekonečný jest poklad lidem: jehožto kteříž užívají, účastni jsou přátelství Božího.*« (Moudr. 7, 14.) Bůh jest ochoten dáti nám tento poklad své lásky svaté, chce však, abychom velice po něm toužili Kdo malou má po něčem toužebnost, málo se přičiní, aby toho dosáhl. Naproti tomu, dí sv. Vavřinec Justiniani, že prudká po něčem žádost ulehčuje obtíže a dodává síly.

A podobně kdo jen slabou má touhu, aby prospíval v lásce Boží, místo aby horlivě snažil se po dokonalosti, bude v ní ochabovati víc a více,

a nevymaní-li se z vlažnosti a liknavosti své, jest ve velikém nebezpečenství, že posléze nešťastně klesne. Naopak, prahne a dychtí-li kdo velice po dokonalosti, a hledí-li den co den úsilovně kráčeti ku předu, ponenáhlu a časem jistě jí dojde. Svatá Terezie říkávala: »*Bůh hojnými milostmi obmyslí jen toho, kdo velice touží po jeho lásce*« A jinde: »*Bůh nenechá bez odměny ani nejmenší žádosti dobré.*« Pročež napomínala světice kde koho, aby nemálo si vážili dobrých žádostí svých; neboť »*v Boha důvěřujíce*« (jsou slova její) »*a násilí si činíce, krok za krokem dojdeme ponenáhlu tam, kam svatí dospěli.*«

Jest to klam zlého ducha, jak dotčená světice má za to, domnívá-li se kdo, jakoby to byla pýcha, přeje-li si býti svatým. Byla by to ovšem pýcha a domýšlivost, kdybychom spoléhali na vlastní skutky své nebo na svá předsevzetí; ale nikoli, skládáme-li veškeru naději svou v Bohu, doufajíce od něho, že nám dá k tomu té síly, které se nám nedostává. Mějme proto velikou touhu dostoupiti vysokého stupně lásky Boží a rcemež s odvahou: »*Všecho mohu skrze toho, kterýž mne posiluje.*« (Filip. 4, 13.) A neznamenáme-li v sobě této veliké toužebnosti, prosme alespoň o ni Ježíše Krista co nejsnažněji, a dá nám ji.

Přikročme nyní k druhému prostředku, k mysli totiž odhodlané. Dobré žádosti nechť kráčejí ruku v ruce s myslí rozhodnou, že se vynasnažíme seč jsme, abychom dosáhli dobra, kterého si žádáme. Mnozí touží po dokonalosti, ale nikdy nechápou se prostředků k dosažení její: hoří touhou odebrati se na poušť, konati tuhé kající skutky, mnoho se modliti i mučenictví podstoupiti; ale všecka tato přání rozplynou se posléze v pouhé chtění, které nejen nic neprospívá, ale škodí. To jsou ty žádosti, které ubíjejí lenivce: »*Žádosti zabíjejí lenivého.*«

(Přísl. 21, 25.) Přestává na planých těchto přáních, ale nedbá, aby odložil chyby své, umrtvoval chtíče a žádosti svoje a trpělivě snášel opovržení a věci protivné. Žádá si konati věci nevšední, které však nesrovnávají se s jeho stavem, a zatím nedokonalosti v něm bují a se vzmáhají: každé protivenství jej vzruší a pobouří, v každé nemoci a churavosti jest netrpěliv a mrzut, a tak žije v stálé nedokonalosti a nedokonalý též umírá.

Chceme-li tudíž opravdově se posvětiti, odhodlejme se: 1. Že chrániti se budeme každého i nejmenšího všedního poklesku. 2. Že odložíme všelikou náklonnost k věcem pozemským. 3. Že nevynecháme nikdy obvyklých pobožností a cvičení v umrtvenosti, byť jsme sebe větší nechuť a odpor v sobě k nim cítili. 4. Že denně rozjímati budeme o umučení Páně, které zapaluje oheň lásky božské v srdci, jež o něm uvažuje. 5. Že oddáme se tiše do vůle Boží ve všem, co nemilého a protivného nás potká. P. Baltazar Alvarez říkával: »*Kdo se oddá v těžkostech do vůle Boží, běží klusem k Bohu.*« 6. Že prositi budeme ustavičně Boha o dar jeho lásky svaté.

Odhodlanost, odhodlanost, říkávala sv. Terezie: »*Duší nerozhodných nic nebojí se ďábel*« Naopak, kdo se opravdu rozhodne, oddati se docela Bohu, lehce přemůže, co se mu zdálo býti nepřekonatelné. Odhodlaná vůle všecko zmůže. Hleďme dohoniti, co jsme zameškali, a čas, nám zbývající, věnujme všechen Bohu. Všechen čas, kterého nevynaložíme pro Boha, jest úplně zmařen. A proč váháme a na co čekáme? Až snad Bůh nás opustí pro naši vlažnost, která nás pak uvrhne do konečné záhuby? Nikoli, vzmužme se a učiňme si ode dneška sv. pravidlem života svého: »*Chci Bohu se líbiti, nechť i umru.*« Takovýmto duším odhodlaným dává Bůh, že letí na cestě k dokonalosti.

Žádá-li si kdo náležeti všecek Bohu, odhodlej se: 1. Nikdy žádného, ni nejmenšího všedního hříchu se nedopustiti. 2. Obětovati se Bohu bez výminky, a proto ničeho neopominouti, co líbí se Bohu, jen když duchovní vůdce to schválí. 3. Voliti ze skutků dobrých to, co Bohu lépe se líbí. 4. Nečekati na rozkaz: Co učiniti lze hned, hned buď učiněno. 5. Prositi denně Boha o milost, abychom rostli v lásce jeho. S láskou dokážeme všecko; bez lásky nic nepořídíme. Všecko jest nám obětovati, abychom všecko získali. Pán Ježíš všecek se nám daroval, abychom i my byli docela jeho.

Běda mně, ó Bože duše mé! Tolik let jsem již na světě, a jaký jsem dosud učinil prospěch v lásce tvé? Ano, v chybách, v sebelásce a v hříších prospěl jsem ovšem. A budu-li tak žíti až do smrti? Nikoli, Ježíši a Spasiteli můj, pomoz mi, nechci umříti tak jsa nevděčen, jako jsem byl dosud. Chci tě opravdu milovati a všeho chci zanechati, abych tobě se zalíbil. Podej mi ruku svou, ó můj Ježíši, jenž jsi prolil veškeru krev svoji, abych náležel všecek tobě. Ano, chci býti všecek tvým s milostí tvou. Smrt má se blíží; přispěj mi, abych ode všeho se odloučil, co mi překáží, abych náležel docela tobě, jenž jsi mě tolik miloval. Učiň to pro zásluhy své; od tebe to doufám. A též od tebe se toho naději, ó Maria, matko má; přímluvou svou, která všecko u Boha může, zjednej mi tu milost, abych byl všecek jeho.

6. O vědě svatých.

Dvojí jest vezdejší věda: nebeská a světská. Věda nebeská nás vyučuje, jak bychom Bohu se líbili a velikými byli v nebi. Věda pak světská k tomu nás navádí, abychom líbili se sami sobě a proslavili se ve světě. Avšak světská tato věda jest

bláznovstvím a pravou pošetilostí před Bohem: »*Moudrost zajisté tohoto světa bláznovstvím jest u Boha.*« (1. Kor. 3, 19.) Pošetilou jest věda ta, protože pošetilými činí, kdožkoli ji pěstují; činí je pošetilými a podobnými němé tváři, učíc je, aby žili podle smyslných žádostí svých, jak to činí nerozumní tvorové. Sv. Jan Zlatoústý píše: »*Člověkem zoveme, kdo obraz člověka neporušený zachovává; který to však obraz člověka? Že rozumem jest nadán.*« Aby tedy člověk jevil se člověkem, dlužno, aby rozumným byl, to jest, aby jednal, jak rozum velí. Z toho důsledně toto plyne: Jakobychom řekli o němém tvoru, kdyby vždycky počínal si rozumně, že tvor ten jedná jako člověk, tak i naopak říci sluší o člověku, jedná-li podle žádostí tělesných a proti rozumu, že jedná jako nerozumný tvor.

Ale i když řeč jest o vědě lidské a přirozené, týkající se věcí pozemských, mnoho-li vědí o nich lidé, třeba byli sebe učenější? Co jsme, leda slepí krtkové, kteřížto kromě pravd, věrou sv. nám zjevených, všecky ostatní věci poznáváme jen smysly svými a z pouhých domněnek, a to v té míře, že nic nevíme s jistotou a v ničem není vyloučen omyl a klam. Který pak spisovatel v oboru tom, byť ho mnozí sebe více chválili, ujde výtkám jiných? Ale hlavní zlo vězí v tom, že věda světská pýchou nadýmá (»*vědomost nadýmá,*« dí sv. Pavel. 1. Kor. 8, 1.) a náchylna jest, pohrdati jinými; a chyba ta škodí nadmíru duši, ježto dle slov sv. Jakuba Bůh odpírá milostí svých pyšným, a jen pokorným je uštědřuje: »*Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost*« (4, 2.)

»*Ó by moudří byli a rozuměli a k posledním věcem prohlédali!*« (5. Mojž. 32, 29.) Ó by lidé jednali, jak rozum velí a zákon Boží, a tak zřetel měli ne tak k životu časnému, který brzy pomine,

ale spíše k životu věčnému: že by jistě nenamáhali se leda o tu vědu, která napomáhá k dosažení blaženosti věčné a učí nás, jak bychom unikli mukám věčným.

Sv. Jan Zlatoústý radí nám, abychom šli na hroby zemřelých naučit se vědě spasitelné: »*Jděmež na hroby.*« O jak pěknými školami pravdy jsou hroby, učíce nás marnosti světské: »*Jděmež na hroby;*« zde, dí světec, »*nevidím než hnilobu kosti a červy.*« Co vidím na kostrách těch? Nelze mi rozeznati, kdo z nich byl neučeným a kdo učencem. Jen to vidím, že smrtí vzala za své všecka jejich světská sláva. Co zbylo po Demosthenovi, Ciceronovi, Vulpiánovi? »*Zesnuli snem svým a nic nenalezli . . . v rukou svých.*« (Žalm 75, 6.)

Blaze tomu, komu dostalo se od Boha vědomosti svatých: »*Dala mu známost svatých věcí.*« (Moudr. 10, 10.) Věda svatých jest umění Boha milovati. Kolik lidí ve světě zná krásná umění, mathematiku, cizí i staré řeči! Ale co jim prospějí všecky ty vědomosti, neumí-li milovati Boha? Blažen, dí sv. Augustin, »*kdo Boha zná, třebas nic jiného neznal.*« Kdo Boha zná a jej miluje, třeba nevěděl, co jiní vědí, učenějším jest nade všecky učence, kteří neumějí Boha milovati.«

»*Povstávají neučení a uchvacují nebe,*« volá sám sv. Augustin. Ó jakými učenci byli sv. František z Assisi, sv. Paschal, sv. Jan z Boha a jiní. Neměli vědomostí světských, ale sběhlí byli ve vědě Boží. »*Skryl jsi tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je maličkým.*« (Mat. 11, 25.) »*Moudrými*« rozumějí se zde ti, kteří hledí opatřiti si časné statky a lesk a slávu světskou a málo dbají o statky věčné. »*Maličkými*« pak vyrozumívají se lidé prostého ducha, dětem podobni jsouce, kteří nemnoho vědí z moudrosti světské, ale jejichž veškera snaha k tomu směřuje, aby se líbili Bohu.

Ó nezáviďme lidem, kteří mnoho vědí, ale záviďme jen těm, kteří umějí milovati Ježíše Krista. Následujme sv. Pavla, který napsal, že nechce znáti než Ježíše Krista, a to Ježíše ukřižovaného. »*Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista, a to ukřižovaného.*« (1. Kor. 2, 2.) Blaze nám, jestliže se nám poštěstí poznati, jakou láskou Pán Ježíš ukřižovaný nás miloval, a jestliže z této knihy lásky Boží naučíme se jej milovati.

Ó pravý a dokonalý milovníče můj, zdali naleznu koho, aby mě byl tolik miloval, jako ty jsi mě miloval? Mařil jsem dříve čas, uče se mnohým věcem, z kterých žádného užitku duše má neměla, a málo na to pomýšleje, abych uměl tebe milovati. Vidím před sebou zmařený život svůj. Slyším však, jak mě zveš k lásce své. Hle, zde jsem; všeho se odříkám; ode dneška budiž jediná snaha má, zalíbiti se tobě, nejvyššímu dobru svému. Tobě se všecek daruji, přijmi mě a pomoz mi, abych ti byl věren. Nechci již náležeti sobě, ale chci všecek býti tvým, všecek tvým, všecek. Ó matko Boží, přispěj i ty mně přímluvou svou!*)

---

*) Budiž mi tu dovoleno vyjádřiti veliké potěšení své, které jsem měl před několika dny z jisté zprávy, jež týká se předmětu o vědě svatých, o němž právě jsme uvažovali. Bylo mi totiž vypravováno jako věc zaručená, že na slovo vzatý abbé *Pietro Metastasio*, jehož celá Evropa tolik oslavovala pro jeho básnické plody, které vyšly tiskem a jež jsou tím škodlivější, čím jsou lepější mám tu na mysli básně jeho milostné; neboť v čím líbeznější, něžnější a vroucnější odívá je slova, tím více rozněcují v srdci ubohých mladých lidí zhoubný žár lásky nečisté); dověděl jsem se tedy o něm, že vydal nyní spisek v prose, kde zavrhuje tyto své básně a osvědčuje, kdyby je mohl všecky zničiti a způsobiti, aby do jedné se světa zmizely, že by to učinil stůj co stůj; i kdyby ho to krev stálo. A vskutku dovídám se, že nyní již neskládá básní, vyjma některá dramatická díla obsahu duchovního a morálního, a to z nařízení, jakožto císařský dvorní básník, a že nyní žije již jen v tiché do-

7. Věčná spása naše záleží v modlitbě.

Modlitba není nám toliko užitečná, ale jest nám k spasení nevyhnutelně potřebná. A protože Bůh chce, abychom všickni spaseni byli, ukládá nám ji za povinnost: »*Proste a bude vám dáno.*« (Mat. 7, 7.) Byl to blud, zavržený od sněmu konstantského, když Viklef tvrdil, že modliti se jest pouhá rada, a nikoli přikázaní: »*Potřebí jest* (ne tedy jen *sluší, prospěšné jest*, ale *potřebí jest*) *vždycky se modliti.*« (Luk. 18, 1.) Pročež správně dovozují z toho učitelé bohosloví, že nemůže omluven býti z hříchu smrtelného, kdo opomine doporoučeti se Bohu nejméně jednou za měsíc, anebo kdykoli těžké nějaké pokušení na něho doléhá.

Příčina této nezbytné potřeby, doporoučeti se často Bohu, jest naše neschopnost, abychom sami ze sebe dobrý nějaký skutek učinili a dobrou nějakou myšlenku pojali. »*Beze mne nemůžete ničeho učiniti.*« (Jan 15, 5.) »*Ne že bychom dostateční byli mysliti něco sami ze sebe.*« (2. Kor. 3, 5.) Proto sv. Filip Nerijský říkával, že zoufá sám v sebe. Naproti tomu sv. Augustin píše, že Bůh přeje si

---

mácnosti své a vede život zbožný a modlí se. Z toho měl jsem nevýslovnou radost, protože veřejné toto doznání a prohlášení a chvalitebný tento jeho příklad probudí mnoho svedených mladých lidí, kteří hledí se proslaviti a zjednati si zvučné jméno podobnými milostnými skladbami: Jisto jest, že pan Metastasio tímto prohlášením větší hoden jest pochvaly, než kdyby na sta nejstkvělejších básní byl vydal; neboť těmito byl by si zjednal chválu u lidí, ale nyní chválí jej Bůh. Jestliže jsem tedy dříve litoval jeho marnivosti, an si zakládal na takých skladbách (nemluvím o jeho posvátných dramatech, která jsou výtečná a zasluhují vší chvály), nyní nemohu se ho dosti nachváliti, a kdyby mi dopřáno bylo, i nohy bych mu zlíbal, vida, že sám se učinil censorem oněch svých děl, s přáním, aby všudy po všem světě byla zničena, a to (jak praví) i za cenu vlastní krve.

uděliti milosti své, ale jen tomu je dá, kdo o ně prosí: »*Bůh dáti chce, ale nedá, leč prosícímu.*« *) A obzvláště, dí světec, milosti setrvání nedá než tomu, kdo o ni žádá »*Jiné přichystal toliko modlícím se, jako jest setrvalost.*« **)

A poněvadž ďábel neustále obchází, hledaje, aby nás pohltil, nezbývá, než abychom se mu ustavičně bránili modlitbou: »*Potřebná jest člověku modlitba ustavičná,*« dí sv. Tomáš.***) A již prve řekl to Ježíš Kristus: »*Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati.*« (Luk. 18, 1.) Aneb, jak odoláme ustavičným pokušením, která nám strojí svět a ďábel? Byl to blud, církví zavržený, když Jansenius tvrdil, že některých přikázaní nelze nám zachovávati, a že nám někdy nedostává se milosti potřebné k zachovávání jejich. Bůh jest věrný, píše sv. Pavel, a nedopustí, abychom pokoušeni byli nad síly své. »*Věrnýť pak jest Bůh, kterýž nedopustí vás pokoušeti nad to, což můžete* (*snésti*).« (1. Kor. 10, 13.) Chce však, abychom v pokušení utekli se k němu, bychom s pomocí jeho pokušení přemohli. Sv. Augustin píše: »*Zákon dán jest, abychom milosti hledali; milost dána jest, abychom zákon plnili.*« †) Budiž, že bychom bez milosti Boží nemohli přikázaní zachovávati, Bůh nám přikázaní dal, abychom ho prosili o milost, je zachovávati, a dává nám pak milost, abychom je plnili Tomu sněm tridentský výslovně učí, řka: »*Bůh nic nemožného neukládá, ale ukládaje napomíná, abys činil, seč jsi, a prosil o to, seč nejsi, a pomůže ti, abys byl s to.*«††)

---

*) In Ps 100.
**) Lib. de Pers c. 5.
***) 3 p. q. 39 a 5.
†) In Ps. 100.
††) Sess. 6, c. 11.

Ano, Bůh jest všecek ochoten pomoci nám, abychom od pokušení nebyli přemoženi, avšak pomoci té nedopřeje leč těm, kdo v pokušeních k němu se utíkají, a obzvláště v pokušeních proti čistotě svaté, jak mudřec dosvědčuje: »*A jakž jsem zvěděl, že nemohu jinak býti zdrželivým, leč by* (*mi to*) *Bůh dal, ... přistoupil jsem k Pánu a prosil jsem ho*« (Moudr. 8, 21.) Buďme ujištěni, že nejsme s to, abychom potlačili žádostí tělesných, »*leč by Bůh dal*«, nepomůže-li nám Bůh, a pomoci té nedojdeme bez modlitby; ale modlíce se, jistě jí dojdeme, že odoláme celému peklu mocí Boží, který nás posiluje dle slov sv. Pavla: »*Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje.*« (Filip. 4, 13.

Velice též napomáhá k dosažení milostí Božích, vzývati svaté o přímluvu jejich, ježto mnoho mohou u Boha, a zejména věrným ctitelům svým mnoho milostí vyprošují. A není nám to jen na vůli ponecháno, ale jsme též povinni svaté vzývati, jak sv. Tomáš píše, řka, že řád, Bohem ustanovený, žádá, abychom my, smrtelní lidé, nejinak než na přímluvu svatých docházeli potřebných milostí ke spasení.*)

A to se týká obzvláště přímluvy nejbl. Panny Marie, jejížto přímluva mocnější jest nežli přímluva všech svatých, a to tím více, ježto dle slov sv. Bernarda skrze Pannu Marii máme přístup k Ježíši Kristu, svému prostředníku a spasiteli: »*Skrze tebe máme přístup k Synu, ó nálezkyně milosti, ó matko spásy, aby skrze tebe nás přijal, který skrze tebe dán jest nám.*«**) I mám za to, že, jak v díle svém, »*Chvály marianské*«, hl. 5., čl. 1. a 2, tak ve svém spise »*O modlitbě*« dostatečně odůvodnil jsem mínění, jež zastávají mnozí světci, zejména

---

*) 4. sent. dist. 45 q. 3 a. 2.
**) Serm. Dom. infr. oct Assumpt.

sv. Bernard, a četní bohoslovci, jako P. Alexander a P. Contenson, že všecky milosti, kterých docházíme od Boha, máme skrze bl. Pannu Marii; pročež píše sv. Bernard: »*Hledejme milosti a hledejme jí skrze Marii Pannu; neboť čeho hledá, nalézá, a nelze, aby hledala marně.*« Totéž tvrdí sv. Petr Damiani, sv. Bonaventura, sv. Bernardin Sienský, sv. Antoninus a jiní.

Modleme se tudíž a modleme se s důvěrou; píšeť apoštol: »*Přistupmež tedy s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k příhodné pomoci.*« (Žid. 4, 16.) Ježíš Kristus sedí nyní na trůnu milosti, aby potěšil všecky, kdož k němu se utíkají, a praví: »*Proste a bude vám dáno.*« V den posledního soudu bude též seděti na trůnu, ale na trůnu spravedlnosti. Jak pošetilým byl by tedy, kdo moha nyní ulehčiti sobě v souženích svých u Ježíše Krista, jenž mu nabízí milosti své, odkládal by jíti k němu, až ukáže se jako soudce, jenž milosrdenství již neprokazuje.

Nyní nás ubezpečuje, začkoli ho s důvěrou budeme prositi, že se nám všeho dostane: »*Všecko, začkoli modlíce se, prosíte věřte, že vezmete, a staneť se vám.*« (Mar. 11, 24) A může-li přítel příteli lépe projeviti svou lásku, než, dí-li jemu: Žádej ode mne, čeho si přeješ, všecko ti dám?

Sv. Jakub dodává, řka: »*Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej (jí) od Boha, kterýž dává všechněm hojně, a neomlouvá: a budeť jemu dána.*« (1, 5.) Moudrostí rozumí se tu umění, spasiti duši, a abychom této moudrosti došli, prositi jest nám Boha o milosti, k spasení potřebné. A dá nám je Bůh? Ovšem, že dá, a dá nám jich v hojné míře, více, nežli oč prosíme. Povšimneme si též slov »*a neomlouvá*«: lituje-li hříšník provinění svých a prosí-li Boha, aby došel spasení, neučiní mu Bůh, jak lidé činívají, vytýkajíce nevděčným

nevděk jejich a odpírajíce jim, oč jsou žádáni. Bůh rád dá, oč ho kdo prosí, ano mnohem více dá. Chceme-li tedy dojíti spasení, jest nám až do smrti prositi Boha: Bože můj, pomoz mi! Můj Ježíši, milosrdenství! Ó Maria, budiž mi milostiva! Jakmile přestaneme se modliti, jsme ztraceni. Modleme se sami za sebe, modleme se též za hříšníky; jestiť to Bohu velice milé. Modleme se také každého dne za věrné duše v očistci; svatí ti vězňové jsou velmi vděčni těm, kdož za ně se modlí. A kdykoli se modlíme, prosme Boha o milosti pro zásluhy Ježíše Krista; neboť sám nás ujišťuje, začkoli prositi budeme Boha ve jménu jeho, všecko že obdržíme: »*Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.*« (Jan 16, 23.)

Bože můj, o tu milost tě především nyní prosím pro zásluhy Ježíše Krista, abych vždycky, co živ budu, a zvláště v čas pokušení, tobě se doporoučel a doufal v pomoc tvou pro lásku Ježíše Krista a Marie Panny. Ó Panno nejsvětější, tuto milost mi zjednej, na které záleží spasení moje!

8. Jednoho dne umru.

Velmi prospěšno jest k spasení věčnému vzpomínati na smrt a často si říkati: »*Jednoho dne umru.*« Církev sv. každý rok na Popeleční středu připomíná pravdu tu věřícím slovy: »*Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se zas obrátíš.*« Než, pravdu tu o smrti častěji v roce na paměť nám uvádějí hřbitovy, když jdeme kolem nich, hrobky v kostelích a mrtví, když nesou se do hrobu.

Nejvzácnějším nábytkem, který poustevníci přinášeli si s sebou do svých slují a poustevn, býval kříž a umrlčí hlava: Kříž, aby si připomínali, jak Ježíš Kristus nás miloval, a umrlčí hlava,

aby na paměti měli, že i sami jednou umrou. A tak vytrvali v kajicnosti až do konce života, a umírajíce v chudobě na poušti, umírali mnohem spokojeněji, nežli panovníci v palácích svých.

»*Konec přišel, přišel konec.*« (Ezech. 7, 2.) Zde na zemi žije ten déle, onen kratčeji; avšak každému dříve aneb později nadejde konec, a na konci tom, totiž v hodince smrti, nic nás nepotěší, leč vědomí, že jsme milovali Ježíše Krista a že jsme trpělivě snášeli z lásky k němu soužení a kříže života vezdejšího. Ne, nepotěší nás tehdy bohatství nashromážděná, ani hodnosti a čestné postavení, ani radosti, kterých jsme užili. Žádná, sebe stkvělejší postavení zde na světě nepotěší umírajících, ale budou jim trýzní, a čím lépe se měli, tím větší bude jejich bol. Sestra Markéta od sv. Anny, bosá Karmelitka a dcera císaře Rudolfa II., říkávala: »*Co prospějí všecka království tohoto světa v hodince smrti?*«

Ach, kolik světa přátel, právě když nejhorlivěji shánějí se po zisku, slávě a důstojnostech, překvapí zvěst o smrti a budou jim řečena slova: »*Zřiď dům svůj, nebo umřeš a nebudeš živ.*« (Is. 38, 1.) Pane, vy a vy, jest čas, abyste učinil závěť svou, nelíbíte se mi, vypadáte špatně! Ó Bože, jak se ulekne ten onen; právě má vyhráti tu při, má mu připadnouti ten palác, to panství, a tu přichází kněz, aby duši jeho na věčnost vypravil, řka: »*Putuj, duše křesťanská, z tohoto světa!*« Opusť tento svět a vydej počet Ježíši Kristu! Ale vždyť nejsem nyní náležitě připraven! Což na tom? Nyní jest čas, abys odešel, i nezbývá, než jíti.

Ó můj Bože, osvěť mě a posilni mě, abych ostatek života svého tobě sloužil a tebe miloval. Kdybych nyní měl umříti, neumíral bych klidně a spokojeně, ale umíral bych nepokojně. Nuže, nač čekám? Snad až mě smrt zastihne v nebezpečenství

spasení věčného? Pane, byl-li jsem dosud tak pošetilým, nechci jím nyní již býti. Nyní se ti všecek daruji, přijmi mě a přispěj mi milostí svou.

Slovem, jednomu každému z nás nadejde poslední chvíle a spolu rozhodne se, budeme-li věčně šťastni nebo nešťastni: »*Ó chvíle, na které záleží věčnost!*« Ó by všickni pamětlivi byli tohoto důležitého okamžení a počtu, který jim vydati bude před soudcem věčným z celého života! »*Ó, by moudří byli a rozuměli a k posledním věcem prohlédali*« (5. Mojž. 32, 29.) Jistě by nehleděli hromaditi peníze a nepachtili by se tolik po vysokých hodnostech v životě tomto, který vezme za své, ale o to by dbali, aby se posvětili a vysoko se vyšinuli v životě onom, který nikdy nepřestane.

Máme-li tudíž víru a jsme-li přesvědčeni, že je smrt, soud a věčnost, o to se zasaďme, abychom ostatní dni života svého žili jediné Bohu. Pročež hleďme, abychom žili jako poutníci na této zemi, vědouce, že ji brzy opustíme Pamatujme stále na smrt, a ve všech záležitostech života vezdejšího volme vždy to, co bychom volili v hodince smrti. Všecky pozemské věci buď opustíme my, neb ony opustí nás. Poslyšme, co Ježíš Kristus nám praví: »*Skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez ani mol nekazí.*« (Mat. 6, 20.) Pohrdejme poklady pozemskými, které nejsou s to, aby nás učinily šťastnými, a brzy pomíjejí, a shromažďujme sobě poklady v nebi, které nás v pravdě oblaží a nikdy nepominou.

Ach, pane, běda mně, že jsem pro časné a pozemské statky tolikráte pohrdl tebou, dobrem nekonečným. Doznávám pošetilost svou, že jsem dříve tolik si dal záležeti, abych si zjednal veliké jméno a blahobyt pozemský. Nechci ode dneška štěstí své skládati v ničem jiném, než v tom, abych tebe miloval a plnil ve všem tvou vůli. Můj Ježíši,

zbav mne žádosti, světu se ukazovati a dej mi lásku k opovržení a k životu skrytému. Posilni mne, abych si všeho odepřel, co se tobě nelíbí. Dej, abych klidně přijímal nemoc a churavost, pronásledování a útisky, opuštěnost a veškery kříže, které mi sešleš. Ó by mi dopřáno bylo, abych umřel z lásky k tobě, ode všech jsa opuštěn, jako ty jsi umřel z lásky ke mně. — Svatá Boží Rodičko, přímluvou svou můžeš mi dopomoci k pravému štěstí, které záleží ve vroucí a veliké lásce k Synu tvému; ó přimluv se u něho za mne, v tebe důvěřuji.

9. Příprava na smrt.

Smrt jest jistá: »*Uloženo jest lidem jednou umříti*« (Žid. 9, 27.) Avšak nejistý jest čas a způsob smrti naší; proto nás napomíná Ježíš Kristus: »*Buďte připraveni*; *nebo v kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.*« (Luk. 12, 40.) Praví: »*Buďte připraveni;*« nepostačí tedy připravovati se na smrt, když smrt jest již tu, ale třeba nám tehdy již připravenu býti, že přijmeme smrt v ten způsob a s těmi okolnostmi, s kterými se dostaví. Proto jest velmi záhodno, abychom alespoň jednou za měsíc vzbudili tyto ctnosti:

Hle, Bože můj, hotov jsem přijmouti tu smrt, kterou jsi mi ustanovil. Ode dneška se jí podvoluji a obětuji ti život svůj na oslavu tvé velebnosti a spolu jako pokání za své hříchy. Jsem tomu rád, že toto tělo mé, které tolikráte tě urazilo, aby bylo po vůli sobě, od červů bude stráveno a v prach se obrátí.

Můj Ježíši, spojuji bolesti a smrtelný zápas, které tehdy trpěti budu, s bolestmi a smrtelným zápasem, které jsi ty, Spasiteli můj, vytrpěl, umíraje. Přijímám smrt se všemi okolnostmi, s kterými

ji ráčíš spojiti: co do času, ať za mnoho let, ať již co nevidět; co do způsobu, ať umru na lůžku, ať mimo lůžko, ať ji předvídaje, ať mimo vše nadání a náhle; co do nemoci, ať bolestné, ať méně bolestné, jak tobě se líbí. Ve všem tom oddávám se do nejsv. vůle tvojí. Posilni mě, abych vše trpělivě snášel.

»*Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co učinil mi?*« (Žalm 115, 12.) Děkuji ti, Bože můj, nejprve za dar sv. víry, a osvědčuji, že chci umříti jako dítko církve sv. katolické. Děkuji ti, že jsi mne nedal umříti, když jsem žil v hříchu, a že jsi mi tolikráte odpustil a byl mi tak milosrdným. Děkuji ti za tolikerá osvícení a tolikeré milosti, jimiž jsi hleděl přivábiti mě k lásce svojí.

Prosím tě, aby mi dopřáno bylo, přijmouti před smrtí nejsv. svátost oltářní, abych, s tebou jsa spojen, předstoupil před soudnou stolici tvoji. Nezasluhuji uslyšeti z úst tvých slova: »*To dobře, služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím: vejdiž v radost pána svého.*« (Mat. 25, 21.) Ne, nejsem toho hoden, protože jsem ti v ničem nebyl dokonale věrným; avšak smrt tvá dodává mi naděje, že mne přijmeš do nebe, abych tě tam věčně miloval a to ze všech sil svých.

Ukřižovaná lásko má, slituj se nade mnou; shlédni na mne s touže láskou, s kterou jsi na mne patřil s kříže, za mne umíraje. »*Hříchů mladosti mé, a nevědomostí mých nevzpomínej.*« (Žalm. 24, 7.) Hříchové moji děsí mě; ale útěchou jest mi tento kříž, na němž tě vidím umrlého z lásky ke mně. »*Ejhle dřevo kříže, na němž světa spása pněla.*« Žádám si, aby skončil se život můj, abych přestal tě urážeti; ach, pro krev, kterou jsi prolil za mne, odpusť mi všecky mé hříchy, prve než umru. »*Ó krvi nevinného, smyj viny kajícího!*«

Můj Ježíši, objímám kříž tvůj a líbám rány sv. nohou tvých, přeje si v nich vypustiti duši svou. Ó neopouštěj mne v poslední chvíli té. »*I žádáme tebe, přispěj služebníkům svým, které jsi vykoupil drahou svou krví.*« Miluji tě z celého srdce svého, miluji tě více nežli sám sebe, a lituji nade všecko, že jsem tě dříve urážel. Pane, byl jsem ztracen, ale ty jsi mě v dobrotivosti své se světa vysvobodil. Přijmiž tedy již nyní duši mou prve než opustí tuto zemi, a se sv. Hátou prosím tě: »*Pane, kterýž jsi odňal ode mne lásku světa, přijmiž duši mou. V tebe, Hospodine, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky; vysvobodil jsi mne, Hospodine, Bože pravdy.*«

Ó panno přesvatá, přispěj mi v hodince smrti mé. »*Svatá Maria, matko Boží, pros za mne hříšného, nyní i v hodince smrti mé. V tebe, paní má, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky.*« Sv. Josefe, ochránce můj, vypros mi svatou smrt; anděle můj strážný, sv. Michaeli archanděle, zastaňte se mne a stůjte při mně v posledním tom boji s peklem. Sv. přímluvcové moji, všickni svatí v nebi, přispějte mi v poslední chvíli té. Ježíši, Maria, Josefe, stůjtež při mně v hodince smrti mé.

10. Kdo Boha miluje, má smrt milovati a ne se jí báti.

A proč by se bál smrti, kdo žije v milosti Boží? »*Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.*« (1. Jan 4, 16.) Kdo tedy Boha miluje, jest jist milostí jeho, a umře-li tak, má jistotu, že se bude věčně s ním radovati v království nebeském; a ten by se měl hroziti smrti?

David ovšem pravil: »*A nevcházej v soud se služebníkem svým; nebo nebude ospravedlněn před*

obličejem tvým nižádný živý.« (Žalm 142, 2.) Ale to znamená, že nikdo nemá spoléhati, že bude spasen pro vlastní zásluhy své, ježto nikomu, kromě Pána Ježíše a Marie Panny, nelze říci, že po celý život svůj prost byl hříchu. Avšak proto nemá se nikdo lekati smrti, jestliže opravdově provinění svých lituje a důvěřuje v zásluhy Ježíše Krista, který na svět přišel, aby hříšníky spasil: *»Přišel zajisté Syn člověka, aby spasil, co bylo zahynulo.«* (Mat. 18, 11.); a vskutku zemřel a veškeru krev svou vylil, aby hřísníky zachránil. Krev Ježíše Krista, dí apoštol, mnohem lépe mluví pro hříšníky, nežli krev Abelova mluvila proti Kainovi, který Abela zabil: *»Ale přistoupili jste . . . k prostředníku Ježíšovi a k pokropení krví, kteráž lépe mluví než Abelova.«* (Žid. 12, 22—24.)

Bez Božího zjevení nemůže ovšem nikdo míti jistoty neomylné o spasení svém; může však míti jistotu mravní, kdo se upřímně Bohu oddal a odhodlán jest, raději všecko obětovati, třebas i život, nežli pozbýti milosti Boží. Tato jistota má pevný svůj základ v zaslíbeních Božích. Nikdo, dí písmo, nezahynul, kdo v Bohu složil důvěru svoji: *»Žádný není zahanben, kterýž doufal v Pána.«* (Sir. 2, 11.) Bůh osvědčuje na tolika místech, že nechce smrti hříšníkovy, ale aby hříšník se obrátil a byl spasen: *»Zdaliž vůle má jest smrt bezbožného, praví Pán Bůh, a ne (raději) aby se obrátil od cest svých, a živ byl?«* (Ezech. 18, 23.) Jinde dosvědčuje totéž a dokládá přísahaje: *»Živť jsem já, praví Pán Bůh; nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný . . . a živ byl.«* (Ezech. 33, 11.) A tu stěžuje si také Bůh na ty zatvrzelce, kteří chtějí raději zahynouti, nežby od hříchů upustili, řka: *»A proč byste měli umříti, dome israelský?«* Těm však, kteří litují zlých činů svých, slibuje, že zapomene na všecka provinění jejich: *»Pakliby bezbožný činil*

pokání . . . životem živ bude. Všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu.« (Ezech. 18, 21. 22.)

Bezpečné proto znamení, že mu jest odpuštěno, má hříšník, který nenávidí spáchaných hříchů svých. Jistý sv. otec praví, že může jist býti odpuštěním, komu lze upřímně říci: »*Nepravost jsem v nenávisti měl a v ohavnosti.*« (Žalm 118, 163.) Další bezpečné znamení, že milosti Boží opět nabyl, má ten, kdo po dlouhou dobu setrval v životě bohabojném a do hříchu dřívějšího již neklesl. Jiné dobré znamení jest, že milosti Boží se těší, kdo jest pevně odhodlán, raději hned život obětovati, nežli milosti Boží se odříci, jakož i to, má-li kdo velikou touhu a přání po lásce Boží, a aby též jiní Boha milovali, a bolí-li ho, když Bůh jest urážen a hněván.

Než čím to, že někteří znamenití světci, kteří docela Bohu se zasvětili a život umrtvený a všeliké náklonnosti k věcem pozemským prostý vedli, v hodince smrti tak velmi se báli a strachem se chvěli, když pomyslili, že mají předstoupiti před Ježíše Krista, soudce věčného? Odpovídám, že jen málokteří svatí umírali v bázni a strachu, a byla to vůle Boží, aby tím očistili se od některých zbytků hříchu, prve než vejdou do blaženosti věčné; avšak obecně a z pravidla těšili se všickni svatí v hodince smrti velikému pokoji a míru a umírali s velikou toužebností po spatření Boha. Ostatně, co do bázně o spasení rozdíl jest mezi hříšníky a svatými v hodince smrti: strach hříšníků mění se v zoufalství, kdežto bázeň svatých ustupuje důvěře, a tak tito umírají tiše a v pokoji.

Pročež, znamená-li kdo na sobě, že žije v milosti Boží, má toužiti po smrti a opakovati rád slova, kterým Ježíš Kristus nás naučil: »*Přijď království tvé*«, a má s radostí vítati smrt, když se hlásí, jednak, aby unikl hříchu, odcházeje s tohoto

světa, kde nelze bez chyb žíti; jednak, aby spatřil Boha tváří v tvář a miloval jej ze všech sil svých v království lásky.

Milý Ježíši a soudce můj, až mě předvoláš k soudu svému, měj se mnou slitování a nezavrhuj mne do pekla. V pekle bych tě nemohl již milovati, ale ustavičně bych tě nenáviděl; a jak bych měl nenáviděti tebe, jenž jsi tolik milování hodný a tak velice jsi mě miloval? Nazasluhuji milosti té pro hříchy svoje; ale jestliže já jí nezasluhuji, zasloužil ty jsi jí mně pro krev, kterou jsi prolil v tak nevýslovných bolestech na kříži za mne. Slovem, soudce můj, sešli na mne trest jakýkoli, jenom nedopouštěj, abych tě nemohl milovati. Ó matko Boží, ty vidíš, v jakém jsem nebezpečenství, odsouzen býti, abych nemohl již milovati Syna tvého, jenž hoden jest lásky nekonečné; pomoz mi a ustrň se nade mnou!

11. V kříži jest naše spasení.

»*Ejhle dřevo kříže, na němž světa spása pněla,*« tak církev sv. pěje na Veliký pátek. V kříži jest naše spasení, posila naše v pokušeních, odloučení od radostí pozemských, v kříži jest pravá láska Boží. Pročež potřebí jest, abychom se odhodlali nésti kříž, který Ježíš Kristus nám ukládá, a zemříti na něm z lásky k Ježíši Kristu, jako on umřel na svém kříži z lásky k nám Není jiné cesty, vedoucí do nebe, než oddaně snášeti všeliká soužení až do smrti.

A ten jest prostředek, abychom i v utrpení těšili se pokoji. Táži se, když nás potká kříž, co jest nám činiti, abychom pokoje nepozbyli, ne-li spojiti a srovnati se s vůlí Boží? Nechopíme-li se tohoto prostředku, jděme kamkoli, čiňme cokoli, marné naše počínání, abychom setřásli se sebe jho kříže.

Naopak, jestliže rádi a ochotně kříž neseme, on dovede nás do nebe, a pokoj bude údělem jeho zde na zemi.

Kdo vzpírá se kříži, co činí? Ještě více si ho přitěžuje; kdo však jej objímá a snáší trpělivě, ulehčuje si jej, ano samo břímě jeho promění se mu v slast, ježto Bůh milostmi zahrnuje každého, kdo rád a ochotně nese kříž svůj, aby jemu se zalíbil. Přirozenosti naší není utrpení po chuti; avšak láska Boží, když srdce opanuje, činí je milým a vítaným.

Ó, kdybychom povážili, jak šťastni a blaženi budeme v nebi, jestliže věrni zůstane Bohu, snášejíce bez reptání veškera soužení, nestěžovali bychom si jemu, že nám sesílá utrpení, ale zvolali bychom s Jobem: »*A to buď mi potěšení, aby trápě mě bolestí nešetřil, aniž odmlouvati budu řečem Svatého.*« (6, 10.) A jsme-li hříšníky, zasloužívšími pekla, to budiž nám útěchou v trápeních, která nás potkají, že Bůh nás tresce v životě tomto; neboť to jest znamení jisté, že nás chce ušetřiti trestu věčného. Běda hříšníku, jemuž zde na zemi dobře se vede! Stihne-li koho těžké některé soužení, nechť pohledí do pekla, jehož zasluhoval, a lehké zajisté bude se mu zdáti každé utrpení, které snáší. Jestliže jsme tudíž hřešili, ta budiž ustavičná prosba naše k Bohu: Pane, nešetři mne v bolestech, »*abys, trápě mě, bolestí nešetřil*«, ale o to tě prosím, abys bolesti mi sesilaje, spolu mě též posilnil, abych je trpělivě snášel a neprotivil se nejsv. vůli tvojí, »*aniž odmlouval řečem Svatého*«, a ve všem abych srovnával se s tebou, jak se mnou ráčíš naložiti, volaje pokaždé s Ježíšem Kristem: »*Ano, Otče, neb se tak líbilo tobě.*« (Mat. 11, 26.) Pane, tak líbilo se tobě, tak se staň!

Duše, ovládaná láskou Boží, nehledá jiného než Boha. »*Dával li by člověk všechen statek domu*

svého za milování, jako ničímž pohrdne jím.« (Pís. 8, 7.) Kdo Boha miluje, pohrdá vším a zříká se všeho, co mu nedopomáhá k lásce Boží, a ve všech dobrých a kajících skutcích svých, při všech námahách a pracích, které podniká ke cti a slávě Boží, nehledá útěchy a sladkostí duchovních, ale dosti jest mu, ví-li, že líbí se Bohu. Ať krátce dím, vždycky a ve všem jen toho jest pamětliv, aby zapíral sám sebe, odříkaje se všeho, co jemu samému se zamlouvá a líbí, a nevychloubá se tím, aniž si na tom zakládá, ale nazývá se jen služebníkem, a pokládaje se za posledního, oddává se do vůle Boží a do rukou milosrdenství jeho.

Dlužno změniti chuť, abychom se posvětili. Jestliže toho nedospějeme, aby hořké chutnalo nám sladce a sladké hořce, nikdy se nespojíme dokonale s Bohem. V tom záleží veškera naše jistota a dokonalost, abychom totiž s oddaností snášeli vše, co se nám za den protivného přihodí, ať jsou to věci veliké nebo nepatrné. A sluší to snášeti vše s těmi úmysly, s kterými podle vůle Páně máme vše trpěti, totiž: 1. abychom se očistili od provinění spáchaných, 2. abychom zasloužili si života věčného, 3. abychom se zalíbili Bohu; a ten jest hlavní a nejvznešenější úmysl, který provázeti má veškeré činy naše.

Pročež nabídněme se vždycky Bohu, že uvolujeme se každému kříži, který nám uloží, a buďme vždy připraveni, vzíti na se každou obtíž z lásky k němu, abychom hned ochotně se jí podvolili, jakmile nás nějaká potká, a rceme, co Ježíš Kristus pravil sv. Petru, když jej židé v zahradě getsemanské jali, aby vedli jej na smrt: »*Což nemám piti kalich, kterýž mi dal Otec?*« (Jan 18, 11.) Bůh sesílá mi tento kříž k mému dobru, a já bych jej odmítl?

A kdykoli se nám ten který kříž zdá býti tuze těžkým, utecme se bez meškání k modlitbě, a Bůh nás posilní, abychom jej nesli se zásluhou. A pomněme, co sv. Pavel praví, že žádné soužení života vezdejšího, byť bylo sebe těžší, nevyrovná se slávě, kterou Bůh chystá nám v životě budoucím: »*Utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás*« (Řím. 18, 8.) Oživme tudíž víru, kdykoli soužení nás tísní; popatřme nejprvé na Ježíše ukřižovaného, jak skonává na kříži z lásky k nám, a po té pohleďněme do nebe a vizme statky, které Bůh připravuje tomu, kdo z lásky k němu trpí, a nebudeme si pak naříkati, ale poděkujeme Bohu, když nám sešle utrpení a poprosíme ho, aby nám dal trpěti ještě více. Ó jak se radují svatí v nebi, ne že byli ctěni a v radostech žili zde na zemi, ale že trpěli pro Ježíše Krista. Všecko jest nepatrné, co pomine; ale jen to veliké jest, co věčně trvá a nikdy nepřestane.

Ó můj Ježíši, jakou jsou mi útěchou slova tvá: »*Obraťte se ke mně, . . . a obrátím se k vám*« (Zach. 1, 3.) K vůli tvorům a pro bídné choutky své opustil jsem tebe; nyní všecko opouštím a obracím se k tobě a jsem jist, že mne od sebe nezapudíš, chci-li tě milovati; ježto mi věděti dáváš, že hotov jsi mě obejmouti: »*Obrátím se k vám*« Přijmi mě tedy na milost svou a dej, ať poznám, jak veliké jsi dobro a jak jsi mě miloval, abych již nikdy tebe se nezřekl. Můj Ježíši, odpusť mi; miláčku můj, odpusť mi; lásko má, odpusť mi veškery urážky, jež jsem ti učinil. Dej mi lásku svou a pak se mnou nalož, jak ti libo. Tresci mě jakkoli, všecko mi odejmi, jen sebe mě nezbav. Nechť mi svět nabízí všecky své statky, osvědčuji, že jen tebe chci a nic jiného. O Maria, doporuč mě Synu svému; on ti dá, začkoli ho požádáš; v tebe skládám důvěru svou.

12. Jak milé jest Ježíši Kristu, trpíme-li z lásky k němu.

»*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, a beř kříž svůj* (*na sebe*) *každého dne a následuj mne.*« (Luk. 9, 23.) Nebude od místa, rozebereme-li si tato slova Ježíše Krista. Kristus Pán praví: »*Chce li kdo za mnou přijíti;*« nepraví »*ke mně*«, ale »*za mnou přijíti*«. Spasitel náš chce, abychom za ním šli; nezbývá tedy, než kráčeti touže cestou, posetou trním a trápením, kterou on sám kráčel. On jde napřed a neustává, dokud nestane na Kalvarii, kde umírá; jestliže ho tedy milujeme, dlužno, abychom ho následovali až do své smrti. A proto jest potřebí, aby každý z nás zapíral sám sebe; »*zapři sebe sám*«, to jest, aby odepřel si všeho, čeho sebeláska žádá, co však nelíbí se Ježíši Kristu.

Praví dále: »*A beř kříž svůj* (*na sebe*) *každého dne a následuj mne.*« Uvažujme tuto poslední větu slovo za slovem. »*Beř*«: Málo prospěje nésti kříž z donucení; všichni hříšníci jej nesou, ale beze vší zásluhy; abychom nesli jej se zásluhou, jest nám jej dobrovolně na se vzíti. »*Kříž*«: Slovem kříž rozumí se každé soužení, které Ježíš Kristus nazývá křížem, aby slovem tím nám je osladil, když povážíme, že umřel na kříži z lásky k nám.

Praví: Kříž »*svůj*«. Někteří, když dostane se jim duchovní útěchy, hotovi jsou všecko vytrpěti, co sv. mučeníci trpěli, skřipce, železné hřebeny, rozžhavené krunýře; ale po té nejsou s to, aby snesli bolení hlavy, nevšímavost a chladnost přítelovu aneb je-li jim někdo z příbuzných protivný a na obtíž. Bratře, sestro, Bůh nechce od tebe, abys se dal mučiti skřipci, železnými drápy, rozžhavenými plotnami; ale chce, abys trpělivě nesl tu bo-

lest, to opovržení, tu obtíž. Ta řeholnice na př. ráda by šla na poušť činit pokání, a ráda by si uložila těžký kající skutek; zatím však nemůže strpěti své představené aneb své družky v úřadě jí svěřeném; ale Bůh chce, aby nesla ten kříž, který jest jí uložen, a nikoli, který by sama nésti si přála.

Praví: »*Každého dne*«. Někteří rádi přijímají kříž na počátku, když se jim ho dostane; trvá-li však déle, říkají: »*Ale nyní již nemohu.*« Avšak Bůh chce, abychom dále nesli jej trpělivě i kdybychom jej ustavičně nésti měli až do smrti. Nuže, z toho viděti jest, v čem záleží naše spása a dokonalost: Záleží v plnění trojího toho slova: »*Zapři*«, odepřeme sebelásce, co jí nenáleží. »*Beř*«, obejměme kříž, který Bůh nám sesílá. »*Následuj*«, kráčejme ve šlepějích Ježíše Krista až do smrti.

Sluší přesvědčenu býti, že jen proto Bůh nás nechává na světě, abychom snášeli kříže, které nám ukládá; a v tom záleží zásluha života našeho. Proto Spasitel náš, ježto nás miluje, přišel na tuto zemi, ne aby užíval radostí, ale aby trpěl, a abychom my následovali šlepějí jeho: »*Nebo k tomu jste povoláni, poněvadž i Kristus trpěl za nás, pozůstaviv vám příklad, abyste následovali šlepějí jeho.*« (1. Petr. 2, 21.) Vizme ho, jak kráčí před námi s křížem, aby nám razil cestu, po níž ho následovati máme, chceme-li dojíti spasení. Ó toho velikého prostředku v každém soužení, díme-li k Ježíši Kristu: Pane, chceš, abych trpěl tento kříž? Ano, přijímám jej a chci jej trpěti, protože je tobě to milé.

Mnohé duše rády poslouchají, když je řeč o modlitbě, o pokoji, o lásce k Ježíši Kristu; ale malý jeví zájem, když se mluví o kříži a utrpení. Milují ho jen dotud, dokud je ovívá vánek duchovních sladkostí; jakmile však vánek ten ustane

a dostaví se nějaké protivenství aneb opuštěnost, kdy Pán se skrývá, aby je zkusil, a odnímá jim obvyklou útěchu, tu přestanou se modliti, nechají svatých přijímání a umrtvení, a oddavše se smutku a vlažnosti, shánějí se po radostech pozemských. Avšak tyto duše milují více samy sebe než Ježíše Krista. Naopak ty duše, které jej milují ne z vlastního prospěchu, pro duchovní sladkosti a potěšení, ale láskou čistou a jen proto, že hoden jest býti milován, neustanou od obvyklých nábožných cvičení pro dost malou duševní vypráhlost a omrzelost, kterou Bůh je navštíví, ale těší se tím, že líbí se Bohu, ochotny jsouce trpěti opuštěnost tu až do smrti, ano po celou věčnost, kdyby Bůh to chtěl. Ježíš Kristus, dí sv. František Saleský, jest neméně milování hoden v opuštěnosti než v utěšení. Duším, Boha milujícím jest útěchou a slastí trpěti, když pomní, že trpí z lásky k němu; i volají:

Jak sladko tomu, v němž se láska vznítí,
je trpět za tebe, ó Pane můj!
Kéž pro tebe i já dám svoje žití,
vždyť za mne, Pane, dal jsi život svůj!

Toho všeho, ano mnohem více zasluhuje od nás Ježíš Kristus, zvoliv si z lásky k nám život plný trudu a strastí a smrt bolestnou bez nejmenší útěchy a úlevy, aby nám na jevo dal, chceme-li jej milovati, že jest nám jej tak milovati, jak on miloval nás. Ó jak milou jest Ježíši Kristu duše, která trpí a miluje! Ó dare božský, ó dare nade všecky dary, milovati v utrpení a trpěti s láskou.

Můj Ježíši, ty sám jediný mohl jsi nás naučiti těmto pravdám spasitelným, které veskrze odporují zásadám světským, a ty jediný můžeš nás posilniti, abychom trpělivi byli v křížích. Neprosím tě, abys mne ušetřil utrpení; ale toliko o posilu

tě žádám, abych je oddaně a trpělivě snášel. Otče věčný, Syn tvůj slíbil nám, začkoli ho budeme prositi ve jménu jeho, že nám všecko dáš: »*Amen, amen pravím vám, začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, to učiní.*« (Jan 14, 13.) Nuže, slyš, oč tě prosíme: Dej nám milost, abychom trpělivě snášeli svízele života vezdejšího, vyšlyš nás pro lásku Ježíše Krista. A ty, Ježíši můj, odpusť mi všecky urážky ti učiněné, když jsem se vzpouzel trpělivě nésti kříže, které jsi mi seslal. Uděl mi lásku svou, aby ta mně vyzbrojila silou, abych všecko snášel z lásky k tobě. Všeho mě zbav, všech statků pozemských, příbuzných a přátel, zdraví tělesného a veškery útěchy, ano i život mi odejmi, jenom lásky své mi neodjímej. Dej mi sebe, o nic jiného tě neprosím. O Panno nejsvětější, zjednej mi stálou lásku k Ježíši Kristu až do smrti.

13. Láska Boží všecko přemůže.

»*Silné jest milování jako smrt.*« (Pís. 8, 6.) Jako smrt zbaví nás všech statků pozemských, bohatství, důstojenství, přátel a příbuzných a všech radostí světských, podobně i láska Boží, panuje-li v srdci, vyhostí z něho všelikou náklonnost k pomíjitelným těmto věcem. Proto vidíme, kterak svatí odřekli se všeho, co jim nabízel svět, vzdali se majetku a vlastnictví svého, složili přední úřady své, opustili všecky své statky a odešli na poušť, aneb do klášterů se uchýlili, aby jen Boha milovali.

Nemůže duše nemilovati než Stvořitele nebo tvorů. Pomysleme si duši docela zbavenu vší lásky pozemské, a uvidíme, že plna jest lásky Boží. Chceme věděti, náležíme-li úplně Bohu? Zkoumejme

se, jsme-li prosti všeliké náklonnosti k věcem pozemským.

Někteří si naříkají, že při žádných pobožnostech svých, ani při modlitbě, při sv. přijímání, při návštěvě nejsv. svátosti oltářní nenalézají Boha. Těm radí sv. Terezie: »*Odluč srdce své od tvorů a pak hledej Boha a nenalezneš jej.*« Ovšem, nenalezneš vždy sladkostí duchovních, kterých Pán nedopřává stále zde na zemi milým svým duším, ale jen občas, aby je navnadil, by zatoužily po nesmírných rozkoších, které jim připravuje v nebi; dává jim však okusiti vnitřního pokoje, který převyšuje všecky rozkoše smyslné: »*Pokoj Boží, který převyšuje všeliký smysl.*« (Filip 4, 7.) A je-li větší rozkoše pro duši, která si zamilovala Boha, než když říci může s opravdovou vroucností: »*Bože můj a mé všecko?*« Sv. František z Assisi celou noc byl u vytržení nebeském a neustával volati: »*Bože můj a mé všecko!*«

»*Silné jest milování jako smrt.*« Kdybychom viděli umírajícího, že ještě podržuje nějakou pozemskou věc, bylo by to znamením, že dosud neumřel: smrt zbavuje všeho. Chce-li tedy kdo náležeti docela Bohu, jest mu všecko opustiti; podržuje-li něco, dává na jevo, že láska jeho k Bohu není ještě dokonalá, ale slabá.

Láska božská všeho nás zbavuje. Veliký sluha Boží, P. Segneri mladší (jehožto život Muratori napsal) říkával: »*Láska k Bohu jest milý lupič, který nás obírá o všecky pozemské věci.*« Jiný služebník Boží rozdal chudým všecko, co měl, a když se ho tázali, kdo ho k tomu přiměl, aby se všeho vzdal, vyňal z kapsy sv. evangelium, řka: »*Hle, toto oloupilo mě o všecko.*«

Slovem, Ježíš Kristus chce míti celé srdce naše a nestrpí žádného společníka. Sv. Augustin píše, že senát římský odepřel Ježíši Kristu božské úcty,

s doložením, že prý jest Bohem pyšným, chtěje sám jediný býti ctěn jako Bůh; a tak tomu jest. Jsa jediným pánem naším, může žádati po všem právu, abychom jen jemu se klaněli a milovali jej láskou čistou

Sv. František Saleský praví, že čistá láska Boží zmaří v nás vše, co není Božího. Jakmile tedy ukáže se v srdci našem náklonnost k některé věci, která není Boží, ani pro Boha, sluší hned ji vypověděti slovy: »*Odejdi, zde není pro tebe místa.*« V tom záleží úplné se odřeknutí sebe, které Spasitel náš tolik nám doporučuje, chceme-li náležeti docela jemu; pravím *úplné*, to jest, odříci jest se nám všeho, zejména příbuzných a přátel. Jak mnozí se neposvěcují, chtíce se zalíbiti lidem! Sv. žalmista Páně praví, kdo lidem se líbí, těmi že zhrdá Bůh: »*Kteří se lidem líbí, zahanbeni jsou, nebo Bůh pohrdl jimi.*« (52, 6.)

Ale nade všecko potřebí jest, abychom se odřekli sebe samých, potlačujíce sebelásku. Ó té zlopověstné sebelásky, která do všeho hledí se vlouditi, i do nejsvětějších činů našich, poukazujíc při všem na vlastní čest, aneb na vlastní zalíbení. Ó kolik kazatelů a spisovatelů ztrácí na ten způsob veškero namáhání své! Ano, nezřídka i při modlitbě, při duchovním čtení, při sv přijímání vkrádá se lecjaký úmysl nečistý, abychom buď viděni byli, anebo zakusili sladkostí duchovních.

Proto sluší, abychom hleděli potříti tohoto nepřítele, který nás připravuje o nejkrásnější skutky naše. I třeba tudíž odepříti si, pokud možná, co se nám nejlépe zamlouvá: odříci si to ono vyražení právě proto, že se nám líbí; úslužným se prokázati osobě nevděčné jen proto, že k nám jest neuznalou; přijmouti hořký lék proto, že hořký jest. Sebeláska nás přemlouvá, jakoby nebylo dobré, v čem není, co by ji uspokojilo. Kdo však chce

náležeti všecek Bohu, tomu jest násilí si činiti, kdykoli jde o věc jemu milou, a říci vždycky: »*Ať všechno ztratím, jen když se zalíbím Bohu.*«

Ostatně není na světě duše spokojenější, než která pohrdá všemi vezdejšími statky. Čím se kdo více oloupí o tyto statky, tím bohatší jest na milosti Boží. Tak Bůh odměňuje věrné milovníky své.

Než, ó Ježíši můj, ty znáš slabost mou, ty jsi slíbil přispěti tomu, kdo v tebe důvěřuje. Pane, miluji tě a důvěřuji v tebe, posilni mě a učiň mě docela svým. Též v tebe skládám důvěru svou, ó nejsladší orodovnice má, Maria.

14. Jak potřebna jest modlitba vnitřní neboli rozjímavá.

Modlitba vnitřní potřebná jest nejprve proto, že nám svítí na cestě k věčnosti. Pravdy věčné jsou věci duchovní, kterých nelze viděti očima tělesnýma, ale toliko uvažováním mysli. Kdo nerozjímá, nevidí jich, a proto nesnadno kráčí po cestě k spasení. Mimo to, kdo nerozjímá, nepoznává svých poklesků a chyb, a nemá jich proto v ošklivosti, dí sv. Bernard, a podobně nevidí nebezpečenství, která hrozí jeho spasení, a tudíž nedbá, aby se jich vystříhal. Kdo však oddán jest modlitbě rozjímavé, tomu hned zřejmy jsou jak chyby jeho, tak i nebezpečenství, vedoucí do záhuby, a vida je, hledí je předejíti a chyby své napraviti. Sv. Bernard praví, že rozjímání řídí naše žádosti a náklonnosti, spravuje činy naše a chyby napravuje.*)

Dále, bez modlitby rozjímavé nemáme dosti síly, abychom přemohli pokušení a konali ctnosti.

---

*) »Consideratio regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus.« (De consid. l. 2. c 6.)

Sv. Terezie říkávala, kdo opomíjí rozjímání, že sám od sebe vrhá se do pekla i bez přičinění zlých duchů. A to z té příčiny, že bez modlitby vnitřní opomíjí se též modlitba prosebná. Bůh má nejlepší vůli, milosti své nám uděliti, avšak přeje si, podotýká sv. Řehoř, abychom ho za ně prosili a jej takořka přinutili prosbami svými, aby nám jich uštědřil: »*Chce Bůh prošen býti, chce donucen býti, chce jakousi neodbytností přemožen býti.*« *) Ale bez modlitby prosebné nebudeme s to, abychom nepřátelům odolali, a tak nesetrváme v dobrém. Monsignore Palafox píše: »*Jak pak Bůh dá nám milost setrvání, jestliže ho o ni neprosíme? A jak o ni prositi budeme, jestliže nerozjímáme?*« **) Naopak, kdo rozjímá, jest podoben stromku, štípenému při vodě: »*I bude jako strom, který štípen jest podle vod tekoucích*« (Žalm 1, 3), a proto poroste neustále.

Modlitba jest také blažená výheň, v které duše láskou Boží se rozněcují: »*V přemyšlování mém rozpálil se oheň.*« (Žalm 38, 4.) Sv. Kateřina z Bologny říkávala: Rozjímání jest páskou, která víže duši s Bohem. »*Uvedl mne do sklepa vinného, spořádal ve mně lásku.*« (Pís. 2, 4.) Tímto sklepem vinným jest modlitba vniterní, kde duše opojena bývá v té míře láskou božskou, že pozbývá takořka všech smyslů pro věci světské: nevidí, než co líbí se milému jejímu; nemluví, leč o milém svém a nechce slyšeti než o svém miláčku: každá jiná rozprava ji zkormucuje a nudí. Duše, která v rozjímání jen s Bohem rozmlouvá, povznáší se sama nad sebe: »*Seděti bude samotný a mlčeti: nebo pozdvihl (je) na se.*« (Pláč 3, 28.) *Posadí-li* se duše, to jest, zabere-li se v rozjímání, jak milování hodný jest Bůh a jak velikou lásku k nám chová, dostane

---

*) In Ps. poent. 6.
*) Annot. alla lett. 10. di S. Teresa.

chuť na Boha, mysl její naplní se myšlenkami svatými, láska k věcem světským v ní utuchne, probudí se v ní veliká žádost po svatosti a posléze se rozhodne, že oddá se docela Bohu. A kde svatí učinili tak vznešená rozhodnutí, kterými dospěli až k nejvyší dokonalosti, ne-li při modlitbě rozjímavé?

Poslyšme, co sv. Jan z Kříže praví o vnitřní modlitbě:

V ní Láska mi se dala,
v ní naučení svá mi v mysl vlila,
v ní srdce mé si jala
i vše mi uloupila,
v ní též mne s sebou navždy zasnoubila.

A sv. Alois z Gonzagy říkával, že nikdo nedostoupí vysokého stupně dokonalosti, kdo není velice oddán modlitbě rozjímavé. Zamilujme si tudíž modlitbu rozjímavou a neupouštějme nikdy od ní, byť nás sebe více mrzela a nám se protivila. Snášíme-li tuto nechuť pro Boha, Bůh nám ji jistě odmění

Odpusť mi, Bože můj, lenost mou. Kolik pokladů milostí jsem ztratil, že jsem tak často vynechal rozjímání. Posilni mě, abych budoucně věrně s tebou obcoval zde na zemi v naději, že s tebou pak obcovati budu věčně v nebi. Nežádám si, abys duchovní útěchou svou mě zahrnoval; nejsem jí hoden; dosti mi, jestliže mi dovolíš, abych dlel u nohou tvých a ubohou duši svou ti doporoučel; neboť jen proto jest tak ubohou, že od tebe odešla a tebe se spustila. Zde však u nohou tvých, ó ukřižovaný Ježíši můj, pouhá vzpomínka na umučení tvé odloučí mě od země a spojí mě s tebou. Ó sv. Panno Maria, stůj při mně a buď mi při rozjímání nápomocna!

15. Proč máme rozjímání konati.

Abychom dobře rozjímání konali, a aby duše naše veliký měla z něho užitek, dlužno si předem stanoviti, proč je konati obmýšlíme.

Prve jest nám rozjímati proto, abychom se úže spojili s Bohem. A tu sluší věděti, že ne tak dobré myšlenky a osvícení rozumu pojí nás s Bohem, ale dobrá hnutí vůle, neboli svaté vroucí vzdechy, kterými rozjímajíce rozličné ctnosti v srdci vzbuzujeme, jako pokoru, důvěru, odříkání sebe, oddanost do vůle Boží a zejména lásku a lítost nad vlastními hříchy: ty nás s Bohem spojují. Vroucí vzdechy lásky udržují v srdci oheň svaté lásky, dí sv. Terezie.

Druhé konati jest nám rozjímání proto, abychom zjednali si u Boha potřebné milosti, bychom kráčeli ku předu na cestě k spasení, a obzvláště aby nás Bůh osvítil, bychom se hříchů varovali a užívali prostředků, vedoucích k životu dokonalému. Hlavní však ovoce rozjímání záleží ve cvičení se v prosbách. Bůh obyčejně neudílí milosti svých leč tomu, kdo ho za ně prosí. Sv. Řehoř píše: »*Bůh chce býti prošen, chce býti donucen, chce jakousi neodbytností býti přemožen.*« *) Povšimněme si slov: »*neodbytností býti přemožen;*« kdykoli si přejeme jistých milostí větší ceny, nedostačí jenom prostě za ně prositi, ale dlužno doléhavě o ně žádati a Boha prosbami jaksi donutiti a unaviti, aby nám jich dopřál. Bůh jest arci každé chvíle ochoten nás vyslyšeti; ale po čas rozjímání, kdy jsme více s Bohem shromážděni, mnohem štědřeji rozdává nám milosti své

Nejvíce však prositi jest nám při rozjímání o milost setrvání a sv. lásky jeho. Milost koneč-

---

*) In Ps. Poen 6.

ného setrvání není milostí jedinou, ale jest řetězem milostí, a jemu odpovídati má řetěz proseb našich. Přestaneme-li prositi, Bůh přestane milostmi nás podporovati a pak jsme ztraceni. Kdo nerozjímá, těžko setrvá v milosti Boží až do smrti. Monsignore Palafox ve svých poznámkách k listům sv. Terezie píše*): »*Jak Bůh nám dopřeje milosti setrvání, jestliže ho o ni neprosíme? a jak ho budeme o ni prositi, jestliže nerozjímáme? Bez rozjímání,*« dokládá, »*není společnosti s Bohem.*«

A podobně jest nám neunavně prositi Boha o jeho božskou lásku. Svatý František Saleský říkával, že láska svatá má s sebou družinu všech ctností: »*Spolu pak s ní přišlo mi všecko dobré.*« (Moudr. 7, 11.) A spolu s láskou zavítá do duše všeliké dobré. Pročež ustavičně prosme Boha o milost setrvání a jeho sv. lásku; a aby důvěra naše vzrostla, pomněme vždycky na záslíbení Ježíše Krista, začkoli prositi budeme Boha pro zásluhy Syna jeho, že všecko dostaneme: »*Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.*« (Jan 16, 23.) Prosme tedy a prosme vždycky, chceme-li, aby Bůh obdařil nás vším dobrým. Prosme za sebe, a horlíme-li o čest a slávu Boží, prosme též za jiné; neboť líbí se velice Bohu, modlíme-li se za nevěřící, za bludaře a za všecky hříšníky: »*Ať tě oslavují národové, Bože; ať tě oslavují všickni národové.*« (Žalm 66, 6.) Rceme: Pane, nechť všickni tě poznají a milují. Čtěme život sv. Terezie a svaté Maří Magdaleny z Pazzi, jak velice Bůh těmto duším svatým doporučoval, aby se modlili za hříšníky. A k modlitbě za hříšníky připojme též modlitbu za svaté duše v očistci.

Třetí, jest nám na rozjímání jíti, ne abychom

---

*) Lett. 10 a. 10.

okoušeli duchovních sladkostí a útěch, ale hlavně proto, abychom poznali, čeho si Bůh od nás žádá: »*Mluv, Hospodine,*« rceme Bohu se Samuelem, »*neboť slyší služebník tvůj.*« (1. Král. 3, 9.) Pane, dej mi poznati, čeho si ode mne přeješ; chci to učiniti. Někteří konají rozjímání, dokud trvá vnitřní útěcha; ale jakmile tato pomine, přestávají rozjímati. Bůh ovšem potěšuje při rozjímání duše své milé a dává jim pocítiti jakési předtuchy těch slastí, které připravuje v nebesích těm, kteří jej milují. Toho nechápou milovníci světa; majíce chuť přivyklou jen rozkoším pozemským, pohrdají radostmi nebeskými. Ó by okusili, zanechali by jistě všech rozkoší svých a uzavřevše se v tiché komůrce, rozmlouvali by důvěrně jediné s Bohem. Nenítě rozjímání nic jiného, nežli rozmluva duše s Bohem: duše projevuje Bohu své city, svá přání a své tužby, své úzkosti a obavy, a přednáší mu prosby svoje; a Bůh mluví k srdci jejímu a zjevuje jí svou dobrotu, lásku, kterou k ní chová, a co jest jí činiti, aby se mu zalíbila: »*Povedu ji na poušť a mluviti budu k srdci jejímu.*« (Os. 2, 14.)

Nemysleme však, že těchto slastí duše okouší vždycky; obyčejně trpí vypráhlostí při rozjímání: »*Duševní vypráhlostí a pokušeními,*« píše sv. Terezie, »*zkoušívá Pán miláčky své,*« a dokládá, řkouc: »*Byť tato vypráhlost trvala po celý život, nechť neupustí duše od rozjímání: nadejde doba, kdy všecko hojně bude jí odměněno.*« Doba vypráhlosti jest dobou největšího zisku; pokořme se tedy a oddejme se do vůle Boží, vidouce se býti beze vší vroucnosti a horlivosti, beze vší dobré žádosti a téměř neschopni nějakého ctnostného činu. Pokořme se, pravím, a oddejme se do vůle Páně; neboť takovéto rozjímání prospěje nám více, nežli kterákoli rozjímání jiná. Postačí říci, nejsme-li jiného schopni: Pane, přispěj mi, slituj se nade

mnou, neopouštěj mne Utecme se též k nebeské utěšitelce své, k bl. Panně Marii. Blaze tomu, kdo neupouští od rozjímání v duševní opuštěnosti. Bůh jej milostmi zahrne. Tehdy nechť dí:

Ó, Bože můj, kterak mohu žádati, abys mě potěšil, ježto jsem až do této chvíle zasluhoval býti v pekle, od tebe jsa navždy odloučen a nemaje nejmenší naděje, že tě budu moci kdy milovati? Nenaříkám si tedy, Bože můj, že mne zbavuješ potěšení svých, nejsa jich hoden, a nežádám jich. Dosti mi na tom, vím-li, že nejsi s to, abys zapudil duši, tě milující. Jen té milosti mi neodepři, abych tě mohl milovati, a pak nalož se mnou jak ti libo. Chceš-li, abych byl tak sklíčen a opuštěn až do smrti a po celou věčnost, nic se nezpěčuji a jsem spokojen; dosti mi, mohu-li ti v pravdě říci: Bože můj, miluji tě, miluji tě. Ó Maria, matko Boží, budiž mi milostiva!

16. O milosrdenství Božím.

Bůh má tak velikou touhu, uštědřiti nám milosti své, že více si přeje, nás jimi obdařiti, jak sv. Augustin dosvědčuje, nežli my toužíme, od něho obdařeni býti: »*Více chce on tobě dobré uštědřiti, nežli ty žádáš si přijmouti.*« A to tím, že dobrota, jak filosofové učí, z přirozenosti své k tomu se nese, »*aby se rozlévala*«,*) to jest, samo ji nutí a pudí, aby se sdělila a vylila, dobrodiní jiným prokazujíc. A proto Bůh, jsa dobrota nekonečná, nekonečnou má touhu, sdíleti se s námi, tvory svými, o své statky.

Odtud pak pochází veliká slitovnost Boží s našimi bědami. Sv. žalmista Páně dí, že země plna

*) »Est sui diffusiva«.

jest milosrdenství Božího; není plnou spravedlnosti Boží, protože Bůh neosvědčuje spravedlnosti své trestáním bezbožných, leč by někdy příslušelo aneb když téměř donucen bývá ji užiti. Ale naopak jest náchylný k slitovnosti a rád milosrdným se prokazuje ke všem a každého času. Tou příčinou píše sv. Jakub: »*Milosrdenství pak se vyvyšuje nad soud.*« (2, 13.) Milosrdenství nejednou vytrhne spravedlnosti z rukou metlu trestů, hříšníkům připravených, a zjednává jim odpuštění. Proto královský prorok přikládá Bohu jméno milosrdenství a nazývá jej milosrdenstvím samým: »*Bůh můj, milosrdenství mé*« (Žalm 58, 18.); a proto prosí: »*Pro jméno své, Hospodine, milostiv buď hříchu mému.*« (Žalm 24, 11.) Pane, praví, odpusť mi pro jméno své, ježto jsi milosrdenství samo.

Isaiáš praví, že trestati neodpovídá srdci Božímu, ale jest mu nevlastní a cizí, jakoby řekl daleké od jeho náklonnosti: »*Hospodin hněvati se bude, aby činil dílo své, cizí dílo jeho . . . cizí jest dílo jeho od něho.*« (28. 21.) Slovem, veliké milosrdenství jeho k tomu jej přimělo, že poslal na zemi vlastního Syna svého, aby se vtělil a zemřel na kříži, by vysvobodil nás od smrti věčné. Pročež pěl sv. Zachariáš: »*Skrze srdečné milosrdenství Boha našeho, v němžto navštívil nás, vyšed z výsosti.*« (Luk. 1, 78.) Slova »*skrze srdečné milosrdenství*« znamenají milosrdenství, které vychází z hloubí srdce Božího; neboť raději svolil, aby vtělený Syn jeho zemřel, než abychom my zahynuli.

Abychom poznali, jak veliká jest slitovnost Boží k nám, a jak velice Bůh si přeje dobře nám činiti, netřeba než přečísti si krátká ta slova ve sv. evangeliu: »*Proste a bude vám dáno.*« (Mat. 7, 7.) Lze-li více říci příteli aneb komu jinému, abychom jemu projevili svou lásku, než: Žádej ode mne,

čeho si přeješ; všecko ti dám? A to praví Bůh jednomu každému z nás.

Vida bědy naše, zve nás k sobě a slibuje nám, že nás potěší: »*Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.*« (Mat. 11, 28.) Židé jednoho dne stěžovali si na Boha, řkouce, že ho již nepřijdou prosit o milosti. I pravil Bůh Jeremiášovi: Proč nechce již lid můj přijíti ke mně? Což jsem snad země pustá nebo pozdní, která nic neplodí nebo plody přináší pozdě? »*Zdali pustinou učiněn jsem Israelovi aneb zemí pozdní? Proč tedy řekl lid můj: Odstoupili jsme, nepřijdeme více k tobě?*« (2, 31.) Bůh tím chtěl židům na jevo dáti, jakou mu činí křivdu, ježto vždycky a bez prodlení potěší každého, kdo k němu se uteče, jak již Isaiáš dosvědčuje, řka: »*Hned, jak uslyší, odpoví tobě.*« (30, 19.)

Hřešil jsi a přeješ si odpuštění? Nepochybuj o něm, těší tě sv Jan Zlatoústý; neboť Bůh větší má touhu, odpustiti tobě, nežli ty dychtíš, aby ti bylo odpuštěno: »*Ani ty tolik po tom netoužíš, aby hříchy tvé byly ti odpuštěny, jako on, aby ti odpustil.*«*) A vidí-li Bůh, že někdo se zatvrzuje v hříchu svém, čeká a shovívá, aby mu byl milosrdným: »*Čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi.*« (Is. 30, 18.) A zatím ukazuje mu na trest, ho čekající, aby se vzpamatoval: »*Dal jsi bojícím se tebe znamení, aby utekli před lučištěm, aby vysvobozeni byli milí tvoji.*« (Žalm 59, 6.) Nyní tluče na dvéře srdce jeho, aby mu otevřel: »*Aj, stojím u dveří a tluku*« (Zjev. 3, 20.) Po té zase jde za ním a domlouvá mu, řka: »*I proč byste měli umříti, dome israelský?* (Ezech. 18, 31.) Jakoby z útrpnosti pravil jemu: Synu, proč chceš zahynouti? Sv. Diviš Areopagita píše, že ho dokonce i prosí, aby se

*) Homil. 23. in Matth.

nevrhal v záhubu: »*Bůh jde s láskou za těmi, kdož od něho se odvrátili a prosí, aby v záhubu se nevydávali.*« A to napsal též sv. apoštol, prose hříšníky ve jménu Ježíše Krista, aby s Kristem se usmířili: »*Na místě Kristově prosíme: Smiřte se s Bohem.*« (2. Kor. 5, 20.) Sv. Jan Zlatoústý, vykládaje slova ta, praví: »*Sám Kristus důtklivě prosí vás; a oč prosí? Smiřte se s Bohem.*«

A jestliže někteří přes to vše zatvrzelými zůstávají, co má Bůh nad to učiniti? Ostatně i tu ještě ohlašuje všem, že nikoho od sebe nezapudí, kdo s myslí kající k němu přijde: »*Toho, kdož ke mně přichází, nevyvrhnu ven.*« (Jan 6, 37.) Praví, že ochoten jest objati každého, kdo k němu se obrátí: »*Obraťte se ke mně, . . . a obrátím se k vám.*« (Zach. 1, 3.) Slibuje všem bezbožným, že jim odpustí a zapomene na hříchy jejich, jakmile se dají na pokání: »*Pakliby bezbožný činil pokání, . . . životem živ bude. Všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu*« (Ezech. 18, 21. 22.) Ano, vyzývá je, řka: »*A pojďte a trescete mne; budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sníh zbíleni budou.*« (Is. 1, 18.) Praví »*trescete mne,*« jakoby řekl: Přijďte ke mně se srdcem zkroušeným, a nepřijmu-li vás, pokárejte mne jako člověka, jenž nestojí v slově.

Avšak nikoli, Bohu nelze pohrdnouti srdcem kajícím: »*Srdcem pokorným a zkroušeným Bože nepohrdneš.*« (Žalm 50, 19.) Čteme u sv. Lukáše, s jakou radostí vzal na ramena svá ovečku ztracenou (15, 5.) A s jakou láskou objal syna marnotratného, když, vrátiv se, padl k nohám jeho. (20.) A Bůh sám tam dosvědčuje, že větší jest radost v nebi z jednoho hříšníka kajícího, nežli z devadesáti devíti nevinných spravedlivých: »*Pravímť vám, že tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím (větší), nežli nad devadesáti*

devíti spravedlivými.« (Luk. 15, 7.) Sv. Řehoř vysvětluje příčinu toho, praví, že hříšníci kající z pravidla bývají horlivější a vroucněji milují Boha, nežli vlažní nevinní: »*Namnoze milejší jest Bohu horlivý po vině život, nežli v jistotě dřímající nevinnost.«*

Můj Ježíši, ježto jsi měl se mnou takovou trpělivost, na mne čekaje, a takovou lásku ke mně, odpustiv mi, jak doufám, chci tě velice milovati; než ty sám uděl mi tuto lásku. Dej mi ji, Pane můj; nebo malou bys měl z toho čest, kdyby jen málo tě miloval hříšník, kterému jsi tolik milostí prokázal. Můj Ježíši, kdy počnu vděčností se ti odměňovati za to, že jsi byl ke mně tak dobrým? Místo vděčnosti jsem tě dříve jen urážel a tebou pohrdal. Budu-li však i na dále tak si počínati k tobě, jenž jsi ničeho nešetřil, aby sis dobyl lásky mojí? Ne, Spasiteli můj, chci tě milovati z celého srdce svého a nechci tě již hněvati a urážeti. Ty mi poroučíš, abych tě miloval, a já si jiného nepřeji, než tě milovati. Ty hledáš mě a já nehledám než tebe. Pomoz mi; neboť bez pomoci tvé nemohu ničeho. Ó Maria, matko milosrdenství, připoutej mne docela k Bohu.

17. O důvěře v Ježíše Krista.

Nad míru veliké jest milosrdenství Ježíše Krista k nám, jak povědíno bylo v článku předešlém. Než Ježíš Kristus chce, a to k našemu většímu dobru, abychom milosrdenství toho doufali s živou důvěrou, spoléhajíce na jeho zásluhy a jeho zaslíbení. Proto sv. Pavel doporučuje nám, abychom vytrvali v této důvěře, řka, že bude od Boha velice odměněna: »*Neztracujtež tedy doufanlivosti své, kterážto velikou má odplatu.«* (Žid. 10, 35.) Pročež

jakmile znamenáme, že bázeň před soudy Božími oslabuje naši důvěru, hned ji potlačme a rceme sami k sobě, jak učený Don Xaver Mattei ve svém výtečném veršovaném překladě žalmu, opisuje slova žalmu 42: »*Proč jsi smutná duše má*« atd., praví, řka:

Proč srdce chvěješ se?
Strach souží tě? Rci, jaký?
Již zažeň jeho mraky
a s Bohem svým se spoj!

Rci, proč ten nepokoj?
Již doufej v Pána svého,
že s nebešťany jeho
jej jednou oslavíš!

Spasitel náš zjevil sv. Gertrudě, že důvěra takové mu činí násilí, že nemůže nás nevyslyšeti ve všem, oč ho žádáme. Totéž sv. Klimak napsal: »*Modlitba činí Bohu svaté násilí.*« *) Každá modlitba, konaná s důvěrou, činí takměř Bohu násilí, avšak násilí jemu milé a příjemné. Tou příčinou píše sv. Bernard, že milosrdenství Boží jest jako pramen nesmírné hloubky; s čím větší nádobou důvěry k němu kdo přichází, tím hojnějších milostí z něho načerpá. A to srovnává se s výrokem sv. Žalmisty Páně: »*Budiž milosrdenství tvé nad námi, Hospodine, jakož jsme doufali v tobě.*« (32, 22.)

Bůh nás ujišťuje, že ochranou svou zastře a spasí všecky, kdo v něho se důvěřují: »*Obráncem jest všech doufajících v něho*« (Žalm 17, 31.) »*Jenž spaseny činíš doufající v tebe.*« (Žalm 16, 7.) Nech tedy radují se všichni, dí královský pěvec, kdož doufají v tebe, Bože můj, ježto blaženi budou po všechny věky a ty vždycky budeš v nich přebý-

*) Oratio pie Deo vim infert.

vati. A týž sv. prorok dosvědčuje: »*Toho, jenž naději skládá v Hospodinu, milosrdenství obklíčí.*« (Žalm 31, 10.) Kdo důvěřuje v Hospodina, bude od dobrotivosti jeho tou měrou obklíčen a ostříhán, že bude jist v nebezpečenstvích zahynutí!

Ó jak znamenitá to zaslíbení, která v písmě sv. učiněna jsou těm, kteří doufají v Boha! Máme se snad za ztracené pro spáchané hříchy své? Ejhle, zde jest záchrana naše: Padněme s důvěrou k nohám Ježíše Krista, jak apoštol nás vybízí, a bude nám odpuštěno: »*Přistupmež tedy s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k příhodné pomoci.*« (Žid. 4, 16.) Nečekejme, až Ježíš Kristus zasedne na trůně spravedlnosti, ale bez meškání jděme k němu nyní, dokud sedí na trůně milosti. Sv. Jan Zlatoústý praví, že Spasitel náš větší má touhu nám odpustiti, nežli my si žádáme odpuštění dojíti: »*Ani ty tolik po tom netoužíš aby hříchy tvé byly ti odpuštěny, jako on, aby ti odpustil.*« *)

Já však nezasluhuji býti vyslyšen, prosím-li za odpuštění, namítá některý hříšník. Odpovídám jemu: nezasluhuje-li on toho, důvěra jeho v milosrdenství Boží zjedná mu milost; neboť odpuštění to nezávisí na jeho zásluze, nýbrž na Božím zaslíbení, že bude odpuštěno kajícímu; a proto řekl Ježíš Kristus: »*Každý, kdo prosí, béře.*« (Luk. 11, 10.) Jistý spisovatel nedokončeného díla, vykládaje slovo »*každý*«, praví: »*Ať spravedlivý, ať hříšník,*« jen když s důvěrou prosí Slyšme z úst samého Ježíše Krista, jak mocná jest důvěra: »*Všecko, začkoli, modlíce se, prosíte, věřte, že vezmete, a staneť se vám.*« (Mar. 11, 24.)

A bojí-li se kdo pro slabost svou, že znovu klesne do hříchů předešlých, nechť v Boha důvě-

---

*) Hom. 23. in Matth.

řuje a jistě již nepoklesne dle ujištění prorokova: »*Nezajde žádný, kteříž doufají v něho.*« (Žalm 33, 23.) Isaiáš píše, kdo v Boha důvěřují, že v síle se obnoví,*) to jest, že nové nabudou síly. Zmužme se tedy a nekolísejme se v důvěře, jak sv. Pavel nás napomíná, protože Bůh slíbil ochranu svou každému, kdo v něho doufá. A zdá-li se nám tudíž něco příliš těžké, abychom to překonali, zvolejme: »*Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje.*« (Filip. 4, 13.) A kdo, táži se, důvěřoval kdy v Boha a zahynul? »*Žádný není zahanben, kterýž doufal v Pána.*« (Sir. 2, 11.) Avšak nechtějme důvěry té v sobě cítiti; dostačí, máme-li vůli důvěřovati. Ta jest pravá důvěra, chceme-li důvěřovati v Boha proto, že dobrý jest a chce nám pomoci, že mocný jest a může nám pomoci, a že věrný jest a slíbil nám pomoci. Ale nade všecko nechť posilní důvěru naši zaslíbení Ježíše Krista: »*Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.*« (Jan 16, 23.) Nuže, prosme Boha o milosti pro zásluhy Ježíše Krista, a dostaneme, čehokoli si přejeme.

Ó Bože věčný, vím již, že jsem ze všech nejbídnější, nic nemohu a nic nemám, čeho mi neuštědří ruce tvé; proto nemám k tobě jiné prosby než tu: Pane, slituj se nade mnou. Nejhorší však jest, že vedle bídy své za milosti, jež jsi mi uděloval, odměňoval jsem se ti jen urážkami a hříchy. Ale přes to vše doufám od dobrotivosti tvé dvojího milosrdenství: prvé, že mi odpustíš hříchy mé, a pak, že mi dáš milost setrvání a lásku svou a spolu tu milost, abych vždycky až do smrti prosil tě o přispění tvé. O to vše prosím tě a doufám toho pro zásluhy Ježíše Krista, Syna tvého, a pro

---

*) »Mutabunt fortitudinem«. (40 31.)

zásluhy blah. Panny Marie. Ó mocná orodovnice moje, budiž mi přímluvou svou nápomocna.*)

---

*) V článku tomto zmínil jsem se o díle pana Matteiho o žalmech, jež právem zasloužilo si pochvaly se všech stran. Avšak prosím ho, aby mi prominul, jestliže si zde dovoluji vytknouti mu velikou tu chválu, kterou zahrnuje básnické skladby slovutného přítele svého abbého Pietra Metastasia. Měltě vyjmouti jeho milostné světské básně, které ne chvály ale hany zasluhují; neboť čím jsou krásnější (jak jsem již pravil v článku 6.), tím jsou ubohé mládeži škodlivějš. Měl tudíž pan Mattei upřímně říci, že milý přítel jeho mohl mnohem lépe vynaložiti neobyčejné nadání své, které Bůh jemu dal, k jiným prospěšným pracím, a ne k těmto básním, za které sice od milovníků světa klidí pochvalu, ale ne od lidí řádných a rozšafných, a nejméně od Boha. Já ve spisech svých chránil jsem se vždycky někoho kárati, ať byl kdokoli, i ty, kteří mě potupili a pohanili; avšak v tomto dílku svém nic se neostýchám zavrhovati milostné skladby Metastasiovy. a v tom se srovnávám s ním samým (jak jsem se již zmínil v článku uvedeném), jenž nyní k nemalému všech vzdělání sám odsuzuje a zavrhuje tato svá díla, která svět tolik vychvaluje. Vím dobře, že pro toto mé odsouzení zle se mi odmění chvalořečníci Metastasiovi. ale ať chvalořečníci ti pováží, že velebíce jej pro jeho škodlivé skladby, jemu samému nelibost působí, jenž by si přál, aby jich nebyl ani na světlo vydal, a že tím hněvají Boha, který nechce, aby chváleny byly knihy, jež duším jsou na škodu, ale aby haněny byly, jak toho zasluhují pro blud a zklamání, do něhož uvedeni bývají lidé, kteří je čtou. Ovšem, neupírám, že skladby Metastasiovy jsou veskrze počestné a prosty vší špatnosti, jakou prosáklá a nakažená jsou díla Marinova a jiných jemu rovných: ano, to připouštím; ale přes to vše nelze upříti, že milostná jeho rčení jsou příliš břitká a svůdná, a způsobilá roznítiti žár lásky nečisté. A kdo neví, že všecka taká láska vede posléze k neřesti? A to zřejmě se hlásá v otravném spisku *Pastor fido (Věrný pastýř)*, který vším právem církví jest odsouzen, jak mi bylo vyprávěno; a nebyl-li odsouzen, mám za to, že stokráte zasluhuje odsouzení. Pozemská a tělesná láska jest ohněm, který dříve nebo později vede do ohně pekelného. Tuze dobře ví to nyní pohříchu tolik nešťastných, kteří opominuli chrániti se těchto plamenů nečistých, které pak převrátily a zkazily srdce i mysl jejich. Co však se týče pana Matteiho, nechť děkuje Bohu, že mu

18. Že jediné potřebné jest spasiti duši svou.

»*Ale jednohoť jest potřebí.*« (Luk. 10, 42.) Není potřebí, abychom zde na světě čestné úřady zastávali, abychom bohatstvím oplývali, dobrému zdraví se těšili a radostí pozemských užívali; ale potřebí jest, abychom duši spasili, neboť není jiného vyhnutí: nebudeme-li spaseni, budeme zavrženi. Po krátkém životě tomto budeme buď navždy šťastni v nebesích, anebo navždy nešťastni v pekle.

Ó Bože můj, jak mně se povede? Budu spasen anebo zavržen? To neb ono na každý způsob mi připadne. Doufám, že budu spasen, ale kdo mě o tom ubezpečí? Vím, že jsem tolikráte zasluhoval pekla. Ó Ježíši, Spasiteli můj, tvá smrt jest nadějí mou!

Ó kolik lidí na světě bylo jedenkráte zahrnováno bohatstvím a ctí a povýšeno k vysokým hodnostem a důstojnostem, ano i na trůn, a nyní jsou v pekle, a z veškerého štěstí svého, kterého se jim dostalo zde na světě, nemají nyní než větší trápení a zoufalství. Poslyšme, jaké napomenutí náš Spasitel ve věci té nám dává: »*Neskládejte sobě pokladů na zemi, . . . ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez ani mol nekazí*« (Mat. 6, 19. 20.) Všecky statky pozemské, kterých si dobudeme, vezmou smrtí za své, jenom nashromážděné statky duchovní jsou poklady neocenitelné a věčné.

Bůh nás ujišťuje, že chce, aby všickni byli spaseni. »*Chce, aby všickni lidé byli spaseni*« (1. Tim. 2, 4.), a že jednomu každému dává milost, aby došel spasení. Proto běda tomu, kdo zahyne! Jeho jest všecka vina: »*Zahynutí tvé, Israeli; toliko ve*

---

dal to vnuknutí, aby veliké nadání své a vědomosti vynaložil na dílo tak učené a spolu užitečné, a které nepojednává o ničem jiném než o chvále Boží.

mně pomoc tvá.« (Os. 13, 9.) A ta bude největší trýzeň ubohých zavržených, když pomní, že zahynuli vlastní vinou svou.

»*Pomsta na tělo bezbožného jest oheň a červ.*« (Sir. 7, 19.) Oheň a červ (výčitky totiž svědomí) budou biřici zavrženého, jako mstitelé za jeho hříchy; avšak červ týrati jej bude po celou věčnost mnohem krutěji než oheň. Jak bolí a trápí mnohého zde na světě, ztratí-li z vlastní neopatrnosti věc veliké ceny, jako démant, hodinky, tobolku s penězi! Nejí, nespí a myslí jen na svou ztrátu, třeba se dala napraviti způsobem jiným. Nuže, jaká bude trýzeň zavrženého, když pováží, že vlastní vinou ztratil Boha a nebe, nemaje naděje, že ztrátu svou může kdy napraviti.

»*Zbloudili jsme tedy.*« (Moudr. 5, 6.) Hle, tak budou věčně naříkati ubozí zavržení: Zbloudili jsme tedy, dobrovolně zahynuvše; a od poblouzení našeho není již pomoci. Od každého neštěstí, které mnohé potká v životě tomto, lze pomoci buď změnou stavu, buď oddaností do nejsv. vůle Boží. Avšak žádný z těchto prostředků nebude již možný, jakmile ocitneme se na věčnosti, jestliže zbloudíme s cesty k nebi.

Pročež napomíná nás sv. apoštol Pavel, abychom pečujíce o spasení své, ustavičně byli ve strachu o ně: »*S bázní a s třesením spasení své konejte.*« (Filip. 2, 12.) Tato bázeň učiní, že budeme vždycky kráčeti opatrně, vyhýbajíce se zlých příležitostí a doporučujíce se neustále Bohu, a tak dojdeme spasení. Prosme Boha, aby hluboko v mysl naši vtiskl nám myšlenku, že na posledním otevření úst v hodince smrti naší bude záviseti, budeme-li věčně blaženi, nebo věčně nešťastni beze vší naděje v nápravu.

Bože můj, tolikráte pohrdl jsem milostí tvou; i nezasluhoval bych slitování; avšak sv. prorok tvůj

těší mě, že dobrotivým prokazuješ se těm, kteří tě hledají. »*Dobrý jest Hospodin duši, hledající jeho.*« (Pláč 3, 25.) Prchal jsem dříve od tebe; ale nyní tě hledám a jiného si nežádám a nemiluji než tebe. Pro milosrdenství své nepohrdej mnou; rozpomeň se na krev, kterou jsi prolil za mne. Krev ta a přímluva tvoje, ó matko Boží Maria, jsou veškerou nadějí mou.

19. O dokonalé oddanosti do vůle Boží.

»*Můj pokrm jest, abych činil vůli jeho.*« (Jan 4, 34.) Tak pravil Ježíš Kristus sám o sobě. Pokrm v tomto životě smrtelném je to, co nám zachovává život; a proto Spasitel náš pravil, že činiti vůli Otcovu jest pokrmem jeho. A to má býti též pokrmem duší našich: »*A život ve vůli jeho.*« (Žalm 29, 6.) Život náš záleží v plnění božské vůle; kdo jí neplní, jest mrtev.

V knize Moudrosti psáno jest: »*Věrní v milování přivolí jemu.*« (3, 9.) Ti, kdo jsou jen málo věrní v milování Božím, chtěli by, aby Bůh *přivolil jim*, aby se přizpůsobil vůli jejich, a činil, cokoli oni chtějí. Ti však, kdo Boha milují, *přivolí jemu*, ve všem se srovnávají a se vším se spokojují, jak Bohu se líbí naložiti s nimi i s tím, co jejich jest; a ve všech protivenstvích, která je trápí a rmoutí, v nemoci, v urážkách a pohaněních, v tesknosti a sklíčenosti, ve ztrátě majetku nebo příbuzných mají vždy v ústech a v srdci obvyklou průpověď svatých: »*Buď vůle tvá!*«

Bůh chce jen to, co nám jest nejlepší, totiž posvěcení naše: »*Tať jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše.* (1. Thes. 4, 3.) Hleďme tedy upokojiti vůli svou, spojujíce i vždy s vůlí Boží; a podobně hleďme též upokojiti rozum svůj, považíce, že všecko, co Bůh činí, jest nám nejprospěšnější. Kdo tak ne-

činí, nebude nikdy míti pravého pokoje. Veškera dokonalost, které lze dosíci zde na zemi, místě to očistném a tudíž i místě trampot a soužení, záleží v trpělivém snášení všeho, co protiví se naší sebelásce. A k zachování trpělivosti té není prostředku vydatnějšího, než snášeti to vše proto, abychom činili vůli Boží. »*Protož poddej se jemu a měj pokoj.*« (Job 22, 21.) Kdo se poddá ve všem vůli Boží, má vždycky pokoj a nic ho nezarmoutí, ať jej potká cokoli: »*Nezarmoutí spravedlivého, cožby se koli přihodilo jemu.*« (Přísl. 12, 21.) A proč nezarmoutí se spravedlivý pro jakoukoli příhodu? Protože ví, cokoli ve světě se přihodí, že přihází se z vůle Boží.

Božská vůle, řekl bych, uláme všecky trny a odejme hořkost všem soužením, která na světě nás potkávají To, pěkně vyjádřeno jest v písni o božské vůli.

Ty lehkým činíš kříž,
a sladkou smrti tíž,
ten kříže, bázně nezná,
kdo na tebe vše složí,
ó milování hodná
a svatá vůle Boží!

Poslyšme, jakou radu sv. Petr nám dává, abychom těšili se dokonalému pokoji uprostřed tolikerých strastí a trampot života vezdejšího: »*Všelikou péči svou uvrhnouce na něj, neb on má péči o vás.*« (I. 5, 7.) Než, jestliže Bůh má veškeru péči o naše blaho, proč my si připouštíme tolik starostí, jakoby blaho naše záviselo na péči naší? A proč nesložíme všecko do rukou Božích, když na Bohu všecko závisí? »*Uvrz na Hospodina péči svou,*« napomíná nás sv. žalmista Páně, »*a on tě krmiti bude.*« (54, 23.) Buďme toho bedlivi, abychom uposlechli Boha ve všem, cokoli nám poroučí a radí, a pak ponechme jemu samému péče o naše spa-

sení, a on bude toho pamětliv, aby se nám dostalo všech prostředků potřebných k spasení: »*Bude tobě duše tvá k spasení, proto žes měl doufání ve mne.*« (Jer. 39, 18.) Kdo všecku svou důvěru skládá v Bohu, má jistotu věčného spasení svého.

Slovem, kdo plní vůli Boží, přijde do nebe; a kdo jí neplní, nepřijde tam. Někteří očekávají věčného spasení svého od jistých pobožností a jistých zevnějších skutků milosrdenství, a zatím nekonají vůle Boží; avšak Ježíš Kristus praví: »*Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského; ale kdo činí vůle Otce mého.... ten vejde do království nebeského*« (Mat. 7, 21.)

Chceme-li dojíti spasení a dospěti dokonalého spojení s Bohem, prosme všichni se sv. žalmistou Páně: »*Nauč mne činiti vůli tvou, Hospodine.*« (142, 10.) A spolu odřekněme se vlastní vůle své a darujme ji úplně Bohu bez výminky. Kdykoli obětujeme Bohu věci vezdejší, dávajíce almužnu, krmě postíce se, krev bičujíce se, dáváme jemu, co naše jest; kdykoli však v oběť mu přinášíme vůli svou, tu dáváme se mu sami a docela. Pročež, daruje-li kdo Bohu veškeru vůli svou, může právem říci: Pane, darovav ti všecku svou vůli, nemám již, co bych ti dal. Oběť vlastní vůle jest obětí Bohu nejpříjemnější, a Bůh dárce toho zahrne milostmi svými.

Než, aby oběť ta byla dokonalá, měj dvojí vlastnost: budiž *úplnou,* bez výminky, a budiž *stálou.* Někteří darují Bohu vůli svou, ale s některou výminkou, a dar takový Bohu málo se líbí. Jiní zase obětují Bohu vůli svou, ale hned ji zase berou nazpět; a ti jsou ve velikém nebezpečenství, že je Bůh opustí; a proto jest nám se vším úsilím o to se vynasnažovati a všechna přání a prosby naše k tomu odnášeti, aby nám Bůh dal setrvati v té dobré vůli, že jiného nechceme a si nežádáme, než

co on chce. Obnovme tudíž každého dne Bohu oběť úplného se odřeknutí vlastní vůle; ale pak chraňme se, ať nehledáme ničeho a netoužíme po ničem jiném, než co Bůh chce. A pak utichnou vášně naše a přestanou tužby, úzkosti a veškery ostatní nezřízené žádosti.

Sestra Markéta z Kříže, dcera císaře Maximiliana a bosá klariska, říkávala, docela oslepnuvši: »*A proč bych si přála viděti, když Bůh nechce, abych viděla?*«

Přijmi, ó Bože duše mojí, přijmi oběť veškeré vůle mé a vší svobody mé! Vím, že bych zasluhoval, abys se odvrátil ode mne a zamítl dar můj, ježto jsem ti byl tolikráte nevěren. Avšak slyším, jak mi znova přikazuješ, abych tě miloval z celého srdce svého; i jsem jist, že přijímáš oběť moji. A proto všecek oddávám se do vůle tvé; dej, ať poznám, čeho si ode mne přeješ; všecko chci učiniti. Dej, ať tě miluji, a pak nalož se mnou a se vším, co mám, jak tobě se líbí. Jsem v rukou tvých; učiň, co uznáváš za nejprospěšnější k věčnému spasení mému; neboť osvědčuji, že jen tebe chci a nic jiného. Ó matko Boží, ty vypros mi sv. setrvání!

Ježíši můj, drahý Pane,
tebe chci jen — lásku tvou!
Tvůj jsem. Ať se, co chceš, stane;
Pane, zjev mi vůli svou!

20. Blahoslavený, kdo věren zůstane Bohu v protivenstvích.

Věrnost vojínů ukáže se v bitvě a ne v čas pokoje. Tato země jest pro nás bojištěm, kde jednomu každému z nás určeno jest bojovati a zvítěziti, abychom došli spasení; a nezvítězí-li kdo, jest

ztracen na věky. Proto zvolal sv. Job: »*Po všecky dny, v nichžto nyní bojuji, očekávám, dokavad nepřijde změnění mé*« (14, 14.) Jobovi bylo trpěti v boji s tolika nepřáteli; ale on těšil se nadějí, že, zvítězí-li, vstane po smrti, a že změní se stav jeho. O této proměně věděl již sv. Pavel a těšil se na ni, řka: »*A mrtví vstanou neporušitelní, a my budeme proměněni.*« (1. Kor. 15, 52.) V nebi změní se stav náš; nebe není již místem namáhání, ale odpočinku; není místem bázně, ale jistoty; není místem smutku a tesklivosti, ale veselí a radosti věčné. V naději tudíž v tak nevýslovnou radost povzbuzujme se, bojujme statečně až do smrti a nikdy se nevzdávejme nepřátelům svým, »*dokavad nepřijde změnění naše*«, dokud neskončí se boj náš a nepřipadne nám blaženost věčná.

»*Až do času ponese trpělivý, a potom navrátí se mu utěšení.*« (Sir. 1, 29.) Blaze tomu, kdo trpí pro Boha v životě tomto; trpí jen na krátko, »*až do času*«; ale radost jeho potrvá na věky ve vlasti nebeské. A tak pominou pronásledování, pominou pokušení, nemoci, rozličné obtíže a veškery svízele života vezdejšího, a Bůh dá nám život dokonale spokojený a šťastný, jemuž nebude již konce. Nyní jest doba, kdy réva se ořezává a kdy nám jest všecko odkliditi, co nám překáží na cestě do zaslíbené země nebeské: »*Čas řezání* (*vinic*) *přišel*« (Pís. 2, 12.) Řezání bolí, i potřebí jest trpělivosti: »*a potom navrátí se utěšení;*« ale potom podle míry utrpení bude nám odměněno radostí a útěchou. Bůh jest věrný, a kdo zde na zemi trpí s oddaností z lásky k němu, tomu slibuje, že sám bude odměnou jeho, která nesmírně převýší veškera utrpení naše: »*Jáť jsem odplata tvá velmi veliká.*« (1. Mojž. 15, 1.)

Zatím však, prve než obdržíme korunu života věčného, Spasitel náš chce, abychom zkušeni byli

v pokušeních: »*Blahoslavený muž, který snáší pokušení; nebo když bude zkušen, vezme korunu života kterou zaslíbil Bůh těm, již ho milují.*« (Jak. 1, 12.) Blahoslavený proto, kdo věrným se zachová Bohu, i když protivenství jest mu snášeti. Mnozí se domnívají, že tenkráte milováni jsou od Boha, když se jim všecky časné věci dobře daří, a nemají žádných zkoušek a těžkostí; ale mýlí se; neboť Bůh nezkouší štěstím, ale protivenstvím zkouší trpělivost a věrnost služebníků svých, aby jim pak dal korunu, která nevadne a nehyne, jako hynou koruny pozemské; píšeť sv. Petr: »*Vezmete neporušitelnou korunu slávy.*« (I. 5, 4) A komu že slíbena jest koruna tato? Sv. Jakub odpovídá, řka: »*Kterou zaslíbil Bůh těm, již ho milují.*« Bůh slíbil ji a opět a opět slibuje ji tomu, kdo jej miluje; neboť láska božská dodává nám síly, abychom zmužile bojovali a vítězství dobyli.

S láskou k Bohu spojiti je též pokoru. Praví zbožný Sirach: »*Nebo v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak* (*Bohu*) *příjemní v peci ponížení.*« (2, 5.) V pokořeních poznají se svatí; ukáže se, je-li kdo zlatem aneb olovem. Ten onen pokládán jest za svatého, ale jakmile jej potká nějaké příkoří, jest všecek rozrušen, všem si na ně naříká, řka, že původce jeho bude toho litovati, o to že se postará. Jaké jest to znamení? Totě znamení, že jest olovem. Hospodin praví: »*V ponížení svém měj trpělivost.*« (Sir. 2, 4.) Pyšný považuje každé pokoření, které jej stihne, za velikou křivdu, která se mu děje; a proto není s to, aby ji snesl; kdežto pokorný, jsa přesvědčen, že hoden jest jakéhokoli zlého nakládání, snáší všecko trpělivě. Kdo se dopustil hříchu smrtelného, nechť pohledí do pekla, jehož zasluhoval, a trpělivě snese každé opovržení a každou bolest. Milujme tudíž Boha a buďme pokorni, a cokoli činíme, čiňme to, ne abychom uspokojili

sebe, nýbrž abychom zalíbili se Bohu. Ó té neblahé sebelásky, která do všeho se vkrádá a vměšuje, i v duchovních cvičeních, v modlitbě, ve skutcích kajících i ve všech skutcích milosrdenství hledá sebe a prospěchu svého. A jak řídké jsou duše v životě duchovním, které této chyby se uvarují: »*Ženu statečnou kdo nalezne? Z daleka a z posledních končin jest cena její.*« (Přísl. 31, 10.) Kde nalezneme duši tak statečnou, aby, prosta jsouc všeliké vášně a nezištnosti, i v opovrženích a bolestech, v duševní opuštěnosti a v omrzelosti života neustávala milovati Ježíše Krista? Šalomoun praví, to že jsou perly převzácné; jsoutě až z nejzazších světa končin, a proto jsou velice řídké.

Ukřižovaný Ježíši můj, i já náležím k těm, kteří v pobožnostech svých hledají zalíbení a prospěchu vlastního, a jsem docela nepodoben tobě, kterýž jsi z lásky ke mně vedl život strastný a prostý všeliké útěchy. Přispěj mi svou milostí; neboť od nynějška chci pamětliv býti jen tvého zalíbení a slávy tvé. Chci tě milovati nedbaje prospěchu svého. Ale jsem sláb; ty mě posilni, abych předsevzetí své splnil. Hle, jsem tvůj, nakládej se mnou po vůli své. Dej, ať tě miluji, a o nic jiného tě neprosím. Ó Maria, matko má, přimlouvej se za mne, ať zůstanu Bohu věren.

21. **Milujícímu Ježíše Krista jest nenáviděti světa.**

Miluje-li kdo Ježíše Krista láskou opravdovou, raduje se dojista, když svět nakládá s ním tak, jak nakládal s Ježíšem Kristem, jenž byl od světa nenáviděn, tupen a pronásledován a konečně i se světa sprovozen smrtí bolestnou na potupném dřevě kříže.

Svět ve všem jest na odpor Ježíši Kristu, a proto v nenávisti maje Ježíše Krista, nenávidí i všech služebníků jeho. Z té příčiny Spasitel náš mysli dodává učeníkům svým, aby tiše snášeli pronásledování a útisky světa, ježto opustivše svět, nemohou neupadnouti u něho v nenávist: »*Nejste ze světa . . . proto vás svět nenávidí.*« (Jan 15, 19.)

Pročež, jako milovníci Boží nenáviděni jsou od světa, podobně i ten, kdo Boha miluje, má v nenávisti míti svět. Sv. Pavel říkával: »*Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mi ukřižován jest svět a já světu.*« (Gal. 6, 14.) Světu protivil se apoštol, tak jako protivný jest nám člověk odsouzený a na kříži popravený; a podobně též naopak sv. Pavlu protivil a hnusil se svět: »*Mně ukřižován jest svět.*«

Ježíš Kristus proto zemřel na kříži za hříchy naše, aby nás osvobodil od lásky k tomuto nešlechetnému světu: »*Vydal sebe samého za hříchy naše, aby vytrhl nás z přítomného věku nešlechetného.*« (Gal. 1, 4.)

Spasitel náš, povolav nás k lásce svojí, přeje si, abychom pohrdali jak sliby, tak vyhrůžkami tohoto světa. Chce, abychom již nic toho nedbali, ani když nás odsuzuje a haní, ani když nás chválí a vynáší. Prositi jest nám Boha o to, abychom docela na svět zapomněli a se z toho radovali, když svět nás zavrhuje.

A chceme li náležeti docela Bohu, není dosti opustiti svět, ale potřebí jest přáti sobě, aby svět opustil nás a zapomněl zcela na nás. Někteří opouštějí svět, ale nepřestávají po tom toužiti, aby svět je chválil, alespoň za to, že jej opustili. Ale dokud tito živí v sobě touhu, aby od světa byli ctěni a váženi, dotud svět žije v nich.

A jako svět nenávidí služebníků Božích, a proto též v nenávisti má příklady jejich a sv. zásady; tak i nám dlužno v nenávisti míti všecky zásady světské: »*Moudrost těla jest nepřítelkyní Boží; nebo není zákonu Božímu poddána, aniž pak býti může.*« (Řím. 8, 7.) Apoštol dodává: »*Aniž býti může,*« a to vším právem; neboť svět, nemaje jiného cíle než vlastní prospěch a zalíbení své, nemůže býti za jedno s těmi, kteří jiného nehledají než zalíbení Božího.

Ano, Ježíši můj, který jsi za mne ukřižován byl a umřel, jenom tobě chci se zalíbiti. Co mi do světa, bohatství a důstojností! Mé jediné přání jest, abys ty, Vykupiteli můj, byl veškerým pokladem mým. Tebe milovati jest bohatství mé. Chceš-li, abych byl chud, chci chudým býti; chceš-li, abych byl ode všech pokořován a opovrhován, všemu rád se uvoluji a přijímám vše z rukou tvých. Vůle tvá bude vždycky útěchou mou a potěšením mým. Avšak právě o tu milost tě prosím, dej, ať ve všech příhodách neuchýlím se ani o vlas od nejsvětější vůle tvojí.

22. Rozmluva umírajícího s ukřižovaným Spasitelem.

Ó Ježíši, Vykupiteli můj, který za několik okamžiků budeš mi soudcem, měj se mnou slitování, prve než nadejde chvíle, abys mě soudil. Ne, nelekám se hříchů svých ani přísného soudu tvého, když tě vidím na tomto kříži mrtvého, abys mne spasil.

Ale přes to neustávej těšiti mě v úzkostech mých; nepřátelé moji chtějí mě zastrašiti, řkouce, že mi již není žádného spasení: »*Mnozí říkají duši mé: Neníť spasení jemu v Bohu jeho.*« (Žalm 3, 3.)

Já však nepřestanu důvěřovati v dobrotu tvoji, řka: »*Ty pak, Hospodine, jsi ochránce můj*« (v. 4.). Nuže, potěš mě, nechať uslyším hlas tvůj, že jsi spasení mé: »*Rciž duši mé: Spasení tvé já jsem*« (Žalm 34, 3.)

Ó nechť nejsou ztraceny pro mne tolikeré bolesti, tolikerá hana a potupa, které jsi vytrpěl za mne, a tolik prolité krve! »*Umřel's pro mne v lásky pudu*; *nebuď na zmar tolik trudu.*« Obzvláště prosím tě pro hořkost, kterou jsi pocítil, když blažená duše tvá loučila se s nejsvětějším tělem tvým: slituj se nad duší mou, až odejde z těla mého.

Ovšem jsem hříchy svými tolikráte tebou pohrdl, ale nyní tě miluji nade všecko; miluji tě více než sám sebe a lituji z celého srdce všech urážek ti učiněných; zavrhuji je s ošklivostí a nade vše jich nenávidím. Poznávám, že bych pro urážky ti učiněné zasluhoval tisícerého pekla, ale hořká smrt, kterou jsi podstoupil za mne, a tolikeré milosrdenství, jež jsi mi prokázal, budí ve mně jistou naději, že mi dáš políbení pokoje, jakmile se ukáži před tebou.

Pln jsa důvěry v dobrotivost tvoji, ó Bože můj, vrhám se do láskyplného náručí tvého: »*V tebeť, Hospodine, doufal jsem, nechť nejsem zahanben na věky.*« (Žalm 70, 1.) Pro hříchy své, jimiž jsem tě hněval a urážel, zasluhoval jsem tolikráte pekla; avšak doufám v krev tvou, že jsi mi již odpustil, a mám naději, že přijdu do nebe, abych ustavičně chválil a velebil milosrdenství tvé: »*O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu.*« (Žalm 88, 1.)

Rád uvoluji se všem mukám, která jsi mi v očistci ustanovil; spravedlivo jest, abych tam pykal za všecky urážky ti učiněné. Ó sv. vězení, kdy se ocitnu v tobě, jsa jist, že již nebudu moci ztratiti tebe, ó Bože můj! Ó sv. plameny, kdy oči-

stíte mne od poskvrn mých a učiníte mne hodným, abych vešel do vlasti blažených!

Ó Otče věčný, pro zásluhy smrti Ježíše Krista nechať umru v milosti tvé a v lásce tvojí, abych tě miloval na věky v nebi. Děkuji ti za tolikeré milosti, které jsi mi uštědřil v životě a zvláště za neocenitelnou milost sv. víry, již jsi mi udělil, jakož i za to, že mi dopřáno bylo v těchto posledních dnech života mého přijmouti všecky svátosti umírajících.

Ty chceš, abych umřel, a já chci umříti, abych se ti zalíbil. Jak málo jest to, ó Ježíši, Spasiteli můj, umru-li pro tebe, jenž jsi umříti ráčil pro mne! S radostí dím tobě se sv. Františkem: »*Nechť umru z lásky k lásce tvojí, jenž umříti jsi ráčil z lásky k lásce mé!*«

Přijímám klidně smrt a všecky bolesti, které mne ještě čekají, než duši vypustím. Pomoz mi, abych je snášel v dokonalé srovnalosti s tvou vůlí svatou. Všecky ti přináším v oběť ke cti a slávě tvé a spojuji je s mukami, která jsi vytrpěl za sv. umučení svého. Otče věčný, obětuji ti život svůj i sám sebe úplně. Prosím tě, přijmi oběť tu ode mne pro zásluhy veliké oběti, kterou Ježíš Kristus, Syn tvůj, učinil tobě, obětovav sebe samého na kříži.

Ó Maria, matko Boží a matko má, ty jsi mi vyprosila tolik milostí od Boha v životě mém; děkuji ti za ně co nejvroucněji. Neopouštěj mne nyní v hodince smrti mé, kdy nejvíce potřebuji přímluvy tvojí. Oroduj u Ježíše za mne a zdvojnásob přímluvu svou; vyžádej mi větší lítosti nad hříchy mými a větší lásky k Bohu, abych tebou do nebe jsa uveden, miloval jej tam po všecky věky a ze všech sil svých. »*V tebe, ó panovnice, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky!*« Ó, Maria, naděje má, v tobě skládám důvěru svoji.

23. Které ctnosti máme před smrtí vzbuzovati.

Sv. Lidvině zjeveno bylo od anděla, že její koruna zásluh a slávy, která jí v nebi jest přichystána, nebyla by dokonalá bez utrpení, která jí snášeti bude poslední dny před smrtí! A totéž říci sluší o všech duších nábožných, které odcházejí s tohoto světa. Jisto jest, kdo umírá v milosti Boží, že získá si veliké zásluhy, kdykoli vzbuzuje některou ctnost, obzvláště, přijímá-li s oddaností smrt a všecky bolesti, které ji provázejí, s tím úmyslem, aby se zalíbil Bohu. I uvedu zde ctnosti, které lze před smrtí vzbuzovati, a jež jsou Pánu Bohu velice milé.

Ó můj Bože, obětuji ti život svůj a hotov jsem umříti, kdy se nejsv. vůli tvé zalíbí. »*Buď vůle tvá*; »vždy a každého času »*buď vůle tvá*!«

Pane, chceš-li mi na čas život prodloužiti, budiž za to veleben; než nepřeji si života, leč jen proto, abych jej celý strávil v lásce tvé a hledě ve všem tobě se zalíbiti. Je-li však vůle tvá, abych v této nemoci umřel, budiž i za to veleben. Přijímám ochotně smrt, abych splnil vůli tvou. »*Staň, staň se vůle tvá!*« jen o to tě prosím, abys po všecku tu dobu byl mi nápomocen: »*Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého.*« (Žalm 50, 1.) Chceš-li tedy, abych opustil tuto zemi, osvědčuji, že umříti chci jen proto, že ty tomu chceš.

A umříti si žádám, abych úzkostmi a hořkostmi smrti své dosti učinil božské spravedlnosti tvé za tolik hříchů, kterými jsem tě hněval a urážel a pekla zasluhoval.

Umříti chci dále i proto, aby konec byl dalším hříchům a dalšímu hněvání tebe v životě tomto.

Chci umříti též proto, abych ti vyjádřil své

povinné díky za tolikerá dobrodiní mi prokázaná a za tolikeré důkazy něžné lásky tvé ke mně přes všecku nehodnost mou.

Chci umříti, abych ti dokázal, že miluji více vůli tvou nežli svůj život.

A přeji si umříti nyní, je-li ti to milé, kdy doufám býti v milosti tvé, abych byl jist, že tě budu na věky chváliti a velebiti.

Chci umříti obzvláště proto, abych tě miloval po všecky věky a ze všech sil svých v nebi, kam doufám přijíti pro krev tvou, ó Vykupiteli můj, maje jistotu, že tě milovati nepřestanu po celou věčnost. Ó můj Ježíši, tys na se vzal smrt kříže z lásky ke mně, i já přijímám smrt a všecky bolesti, které mne očekávají, z lásky k tobě. Zatím však volám se sv. Františkem: »*Nechť umru z lásky k lásce tvojí, jenž umříti jsi ráčil z lásky k lásce mé.*«

Prosím tě, Spasiteli můj, lásko má a jediné dobro mé, pro sv. rány svoje a bolestnou smrt svou, dej mi umříti v milosti tvé a v lásce tvojí. Tys mne vykoupil krví svou, nedopouštěj, abych zahynul. »*Ježíši nejsladší, nedej mi se odloučiti od tebe, nedej mi se odloučiti od tebe!*«

Pane, nezavrhuj mne od tváři své: »*Nezamítej mne od tváři své.*« (Žalm 50, 13.) Vyznávám, že jsem pro hříchy své zasluhoval pekla, ale lituji jich nade všecko a doufám, že přijdu do nebe, abych vždycky velebil a oslavoval tak veliké milosrdenství, které jsi mi osvědčoval: »*O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu.*«

Klaním se ti, Bože můj, jenž jsi mě stvořil. Věřím v tebe, pravdo věčná. Doufám v tebe, milosrdenství neskonalé. Miluji tě, dobroto svrchovaná, miluji tě nade všecko, miluji tě více, než sám sebe, poněvadž zasluhuješ býti milován. A protože tě miluji, lituji ze vší duše své, že jsem pohrdal mi-

lostí tvou. Slibuji ti, že raději chci podstoupiti jakoukoli smrt, ano stokráte smrt, než tě znovu rozhněvati.

Ó Ježíši, Synu Boží, jenž jsi ráčil umříti za mne, slituj se nade mnou. Spasiteli můj, spasiž mě, a spása má ta budiž, milovati tebe na věky. Ó Maria, matko Boží, oroduj u Ježíše za mne; nyní jest čas, kdy mi pomoci tvé jest nejvíce třeba: »*Maria, matko milosti, matko milosrdenství, ty nás od nepřítele chraň a v hodince smrti přijmi Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží rodičko. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné.*«

Sv. Josefe, otče můj, stůj při mně v tuto dobu. Sv. Michaeli archanděle, zažeň zlé duchy, kteří úklady strojí duši mé. Svatí ochráncové moji a vy všickni svatí v nebi, přimlouvejte se u Boha za mne.

A ty, ukřižovaný Ježíši můj, až budu skonávati, přijmi duši mou do rukou svých; tobě ji poroučím; rozpomeň se, že jsi ji vykoupil krví svou. »*Pročež žádáme tebe, přispěj služebníkům svým, které jsi vykoupil předrahou krví.*« Ukřižovaný Ježíši můj, lásko má a naděje moje, ať žiji, ať umru, osvědčuji, že jen tebe chci a nic jiného: »*Bože můj, a mé všecko!*« A co bych jiného chtěl mimo tebe? »*Co mi jest na nebi!! a bez tebe co jsem chtěl na zemi? Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.*« (Žalm 72, 25. 26.) Ty jsi láska srdce mého, ty jsi veškero bohatství mé.

Tobě tedy poroučím duši svou, tobě, pravím, jenž jsi ji vykoupil smrtí svojí: »*V ruce tvé poroučím ducha svého; vysvobodils mne, Hospodine, Bože pravdy.*« (Žalm 30, 6.) A proto dím v důvěře v milosrdenství tvoje: »*V tebe, Hospodine, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky*« (v. 1.).

Ó Maria, ty jsi naděje naše: »*Naděje naše, buď zdráva;*« a proto i k tobě dím: »*V tebe, ó paní, jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky.*«

24. O domu věčnosti.

»*Půjde člověk do domu věčnosti své.*« (Kaz. 12, 5.) Mýlíme se, zovouce domem svým obydlí, kde právě přebýváme. Domem těla našeho bude v brzku hrob, a v něm zůstane až do soudného dne; a domem duše naší bude buď nebe nebo peklo, jak si kterého zaslouží, a tam žíti bude na věky.

Do hrobů nepůjdou mrtvá těla naše sama, ale donesou je tam jiní; avšak duše půjde sama na místo, které jí připadne, buďto do věčné radosti, nebo do věčných muk: »*Půjde člověk do domu věčnosti své.*« Jak kdo činil, dobré nebo zlé, tak sám odebere se do příbytku buď nebeského buď pekelného, a obydlí to nikdy se již nezmění.

Ti, kdo zde na zemi obývají, mění často příbytek svůj, buď z vlastní vůle, nebo že dostanou výpověď. Ale na věčnosti nemění se nikdy příbytek: Kam kdo ponejprv přijde, tam vždycky bude přebývati: »*Padne li strom na poledne, aneb na půlnoc, na kterékoli místo padne, tam bude.*« (Kaz. 11, 3.) Kdo vkročí na jih nebeský, bude navždy šťasten, kdo vejde na sever pekelný, bude navždy nešťasten.

Kdo tudíž přijde do nebe, bude vždycky spojen s Bohem, bude vždy ve společnosti svatých, bude se vždy těšiti svrchovanému pokoji, bude vždy dokonale a na výsost spokojen; neboť každý blažený v nebi oplývá radostí nevyslovitelnou a nebude nikdy se báti, že ji ztratí. Kdyby blahoslaveným bylo se obávati, že někdy pozbudou radosti, které požívají, nebyli by blaženými; neboť již pouhé tušení, že ztratí radost tu, zkalilo by jim pokoj, jemuž se těší.

Naopak, přijde-li kdo do pekla, bude tam navždy od Boha odloučen, bude se vždycky trápiti v ohni

tom ve společnosti zavržených. Nikdo se nedomýšlej, že muka pekelná podobají se utrpením vezdejším, kde bolest se zmírní, trvá-li dlouho, a zvykne-li jí kdo. Jako radosti nebeské nikdy neomrzí a nesevšední, ale zdají se býti vždy novými, jakoby se byly teprve začaly — a tak rozuměti jest té nové takořka písni, kterou blahoslavení zpívati budou: »*A zpívali jako píseň novou.*« (Zjev. 14, 3.) — podobně i muka pekelná nezmenší se nikdy po celou věčnost a trváním nezmírní se nikdy trýzeň jejich. Ubozí zavržení po celou věčnost cítiti budou trápení své v té míře, jak je pocítili poprve, když do něho vkročili.

Sv. Augustin praví, věří-li kdo ve věčnost a neobrátí-li se k Bohu, že buď rozum ztratil anebo víru: »*Ó věčnosti, kdo tebe jest pamětliv a se nekaje, buď víry nemá, aneb má-li ji, srdce nemá.*«*)

Běda hříšníkům, volá sv. Cesarius, běda jim, kteří na věčnost se odebírají, aniž ji poznali, ježto zúmyslně nechtěli na ni mysliti: »*Běda hříšníkům, kteří na nepoznanou vstupují věčnost!*« A dokládá, řka: »*Ale dvojnásobně jim běda, ježto vstupují, ale již nevystoupí!*« Ano, dvojí to neštěstí: prvé, až upadnou do ohnivé propasti té; druhé, že již odtud nevyjde, kdo tam přijde. Brána pekelná otvírá se jen vstupujícím, ale nikdy vystoupiti si přejícím.

O, nikoli tedy; nečinili svatí přespříliš, když, odebravše se na poušť a uchýlivše se do jeskyní, jen bylinami se živili a spali na holé zemi, aby spasili duši. Ne, nebylo to tuze mnoho, dí svatý Bernard; neb kde o věčnost běží, není jistoty nazbyt: »*Žádná jistota není příliš veliká, kde věčnost jest v nebezpečenství*«**, jsou slova světcova.

---

*) Soliloq

**) Nulla nimia securitas, ubi periclitatur aeternitas.

Navštíví-li nás tedy Bůh nějakým křížem, jako nemocí, chudobou a jiným zlým dopuštěním, vzpomeňme si na peklo, jehož jsme zasluhovali, a tím způsobem bude nám každé soužení zdáti se lehké; a tehdy rceme s trpělivým Jobem: »*Hřešil jsem a v pravdě zavinil jsem, ale jak jsem byl hoden nepřijal jsem.*« (33, 27.) Pane, rozhněval jsem tě a tolikráte jsem tě zradil, a ušel jsem zaslouženému trestu; jak bych si nyní měl stěžovati, sesíláš-li na mne nějaké utrpení, když jsem zasluhoval pekla?

Ó můj Ježíši, nezavrhuj mne do pekla, poněvadž v pekle nemohl bych tě již milovati, ale navždy by mi bylo usouzeno, abych tě nenáviděl. Všeho mě zbav, majetku, zdraví i života, jen sebe mě nezbavuj. Dej, ať tě miluji a tě vždy oslavuji, a pak mě tresci a učiň se mnou, co ti libo. Ó matko Boží, zastaň se mne u Ježíše.

25. Duše Boha milující hoří touhou v nebi naň patřiti.

»*Dokud jsme v těle, vzdáleni jsme od Pána.*« (2. Kor. 5, 6.) Které duše zde na zemi nemilují než Boha, podobají se vznešeným poutnicím, které dle nynějšího stavu svého k tomu jsou vyvoleny, aby zasnoubily se jednou na věky s králem nebeským. Avšak nyní jsou dosud vzdáleny od něho, nevidíce ho; i dychtí a prahnou neustále po blažené té vlasti, kde vědí, že milý jejich na ně čeká.

Vědí, že miláček jejich jest vždycky při nich, ale že se skrývá jako za oponou a neukazuje se. Jest skryt, abychom tak řekli, jako slunce, které často za mraky stojí a občas některým stkvělým paprskem svým pronikne a zazáří, ale v plném lesku svém se neukáže. Milé pak tyto snoubenky jeho mají oči zastřeny jako páskou, která jim brání, aby neviděly toho, jehož milují. Ostatně jsou spo-

kojeny, srovnávajíce se s vůlí Boží, který jich ponechává ve vyhnanství a vzdáleny od sebe; ale přes to vše nedá jim to, aby ustavičně po něm nevzdychaly a netoužily spatřiti jej tváří v tvář, aby láskou tím horoucnější k němu zahořely a se roznítily.

Pročež každá z nich sladce lkajíc, naříká si často milému svému, proč se jí neukáže, řkouc: »Jediná lásko srdce mého, ježto mě tolik miluješ a jsi mě zranil svou láskou svatou, proč se mi skrýváš a se mi neukážeš? Vím, že jsi nekonečně krásný a spanilý, miluji tě více než sama sebe, třeba jsem tě dosud neviděla. Ukaž mi spanilou tvář svou; chci tě poznati nezastřeného, abych již nehleděla ani na sebe, ani na jiné stvoření, a abych neměla jiného pomyšlení, než milovati tebe, svrchované dobro své.«

A když těmto duším, láskou k Bohu tak zaníceným, zasvitne paprsek božské dobroty a lásky, kterou Bůh je miluje, tu by se rozplynuly a zmařily pro něho samou láskou. A přec jest jim slunce zakryto dosud mraky, spanilá tvář jeho jest jim dosud skryta za oponou, a samy mají dosud zraky své zastřeny páskou, která jim brání, aby ho neviděly tváří v tvář! Nuže, jaká bude as jejich radost, až mraky se rozptýlí, až opona se vyzdvihne, až páska bude jim s očí sňata, a až ukáže se spanilá tvář ženichova bez závoje, ano, až uzří v jasném světle jeho krásu, jeho dobrotu, jeho vznešenost, a poznají lásku jeho k nim!

Ó smrti, proč tolik prodléváš? Nepřijdeš-li, nemohu odejíti, abych spatřil Boha svého. Na tobě záleží, abys mi otevřela bránu, abych mohl vejíti do paláce Pána svého. Ó vlasti blažená, kdy nadejde šťastný ten den, až se ocitnu ve věčných stáncích tvých? Ó miláčku duše mé, můj Ježíši, poklade můj, lásko má, mé všecko, kdy dostaví

se blažený ten okamžik, až opustím zemi a docela s tebou se spojím? Nezasluhuji toho štěstí, ale láska tvá, kterou jsi mi projevil, a nejvíce nekonečná dobrota tvoje budí ve mně naději, že i já budu jednoho dne přidružen k duším těm šťastným, které s tebou jsouce docela spojeny, tebe milují a milovati tě budou láskou dokonalou po celou věčnost. Ó můj Ježíši, ty vidíš, jak to se mnou dopadá, budu-li jednou navždy s tebou spojen anebo navždy od tebe odloučen; slituj se nade mnou; krev tvá jest naděje moje, a přímluva tvá, ó Maria, matičko má, jest útěchou a radostí mojí.

26. Ježíš jest pastýř dobrý.

Tak pravil o sobě sám: »*Já jsem pastýř dobrý.*« (Jan 10, 11.) Dobrý pastýř nemá jiné povinnosti, než voditi ovečky své na dobrou pastvu a chrániti jich od vlků. Než který pastýř, ó nejsv. Vykupiteli můj, byl kdy srdce tak dobrého, jako ty, jenž jsi dal krev svou i život svůj za nás, ovečky své, abys nás spasil a osvobodil nás od trestů zasloužených?

»*Kterýžto hříchy naše s m na svém těle vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli, jehožto zsinalostí uzdraveni jste.*« (1. Petr. 2, 24.) Aby nás uzdravil od neduhů našich, dobrý tento pastýř vzal na se veškery dluhy naše a je zaplatil, obětovav tělo své, když umřel samou bolestí na kříži.

Tato přílišná láska dobrého pastýře k nám, ovečkám svým, roznítila tou měrou sv. Ignáce, mučeníka, že prahnul touhou, dáti život svůj za Ježíše Krista, volaje ve sv. zanícení: »*Láska má ukřižována jest!*« jak čísti lze v listě jeho; jakoby řekl: Jak? Bůh můj ráčil umříti na kříži za mne, a já jak bych mohl živ býti a nežádati si, abych

umřel pro něho? A vskutku, co tak velikého sv. mučeníci učinili, položivše život svůj za Ježíše Krista, který umřel z lásky k nim? Ó jak tato smrt Ježíše Krista, za ně podstoupená, oslazovala jim veškera muka bičování, skřipců, železných hrotů, rozžhavených krunýřů a nejukrutnější smrti!

Než lásce tohoto pastýře dobrého nebylo dosti na tom, obětovati život za ovečky své; ale po smrti zanechal jim ještě vlastního těla svého, již prvé na kříži obětovaného, aby bylo pokrmem a pastvou duším jejich. Převroucí láska jeho k nim, dí svatý Jan Zlatoústý, k tomu jej přiměla, aby s námi se spojil a v jedno s námi splynul: »*Sám sebe nám vmísil, abychom jaksi jedno byli... totě jest vlastností vroucně se milujících.*«

A vidí-li pak dobrý ten pastýř, že některá ovečka jeho se ztratila, co nečiní, jakých prostředků neužívá, aby ji zase vypátral a neustane jí hledati, dokud jí nenalezne. »*A ztratí li jednu z nich... a jde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne.*« (Luk. 15, 4.) A naleznuv ji, bere ji s radostí na ramena svá, aby jí zase neztratil: »*A když ji nalezne, vloží (ji) na ramena svá a raduje se*« (v. 5.). A svolav přátely a sousedy, anděly totiž a svaté, zve je, aby se radovali s ním, že zase nalezl ovečku zbloudilou: »*A přijda domů, svolá přátely a sousedy, řka jim: Spolu radujte se se mnou, neb jsem nalezl ovci svou, kteráž se byla ztratila*« (v. 6.).

O, kdo by nemiloval se vší vroucností srdce svého dobrého tohoto Pána, který tak láskyplným osvědčuje se i k hříšníkům, kteří jej opustili, jím pohrdnuvše, a dobrovolně v záhubu spěli?

Ó milování nejhodnější Spasiteli můj, viz tu u nohou ovečku ztracenou; odešel jsem od tebe, ale tys mne neopustil a žádného prostředku jsi nešetřil, abys mne zase získal. Jak by se mi vedlo, kdybys nebyl si na tom záležeti dal, abys mne

hledal? Ach mne ubohého, jak dlouho žil jsem vzdálen jsa od tebe! Nyní však doufám, že pro milosrdenství tvé jsem zase v milosti tvojí; a jak jsem dříve tobě se vyhýbal, tak nyní jiného si nežádám, než tě milovati a žíti i umírati, objímaje tvé nohy svaté. Než, dokud žiji, jsem v ustavičném nebezpečenství, že tě zas opustím. Ó spoutej mne vazbami své lásky svaté a nepřestávej nade mnou bdíti, dokud žiji zde na zemi. »*Zbloudil jsem jako ovce, kteráž se ztratila; hledej služebníka svého*« (Žalm 118, 176.) Ó orodovnice hříšníků, vypros mi sv. setrvání.

27. O záležitosti věčného spasení.

Záležitost věčné spásy naší jest záležitostí nerci-li nejdůležitější, ale i jedinou, o kterou jest nám se starati; neboť, bude-li v té pochybeno, vše bude ztraceno. Jediná vážná vzpomínka na věčnost je s to, aby nás posvětila. Veliký sluha Boží páter Vincenc Carafa říkával, kdyby všickni lidé s živou věrou myslili na věčný život posmrtný, svět proměnil by se v poušť; ježto by již nikdo nechtěl se obírati záležitostmi života vezdejšího.

Ó by každý byl vždy pamětliv veliké pravdy, kterou Ježíš Kristus nám vštípiti hleděl: »*Co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?*« (Mat 16, 26). Pravda ta dojala tolik lidí, že opustili svět, tolik vznešených panen, i z rodu královského, že do klášterů se uchýlily, tolik poustevníků, že na pouštích trávili život, a tolik mučeníků, že život za víru položili, když pomyslili, jestli duši ztratí, že veškery statky vezdejší nic jim neprospějí na onom světě.

Tou příčinou sv. apoštol psal učeníkům svým: »*Prosíme pak vás, bratří . . . abyste se snažili svou práci konati.*« (Thess. 4, 10. 11.) O jaké to práci

mluví sv. Pavel? O práci mluví, která, špatně jsouc obstarána, je s to, aby o věčné království nebeské nás připravila a uvrhla nás do propasti trápení a muk, která nikdy nepominou: »*O muka smrtelná, o ztrátu království nebeského běží,*« píše sv. Jan Zlatoústý.

Sluší proto přisvědčiti sv. Filipu Nerijskému, jenž blázny nazýval všecky, kdož shánějí se v životě tomto po bohatství a cti, a nemnoho dbají o spasení duše své. Ti všichni, říkával ctih. Jan Avila, zasluhovali by uzavřeni býti do blázince. Jak? říci mínil veliký ten sluha Boží, ty věříš, že tomu, kdo Boha miluje, v odměnu se dostane radostí věčných, a toho, kdo ho uráží, že čekají muka věčná, a přec jej hněváš?

Každou ztrátu jmění, dobrého jména, příbuzných, zdraví, ba i života možno zde na zemi napraviti, alespoň když blaženě zemřeme a dojdeme života věčného, jako sv. mučenici; než, za jakou cenu zde na světě, za jaké sebe větší štěstí, kterého se nadíti lze v životě vezdejším, nahradí se ztráta duše? »*Jakou dá člověk výměnu za duši svou?*« (Mat. 16, 26.)

Umře-li kdo v nemilosti Boží a ztratí-li duši, ztratí spolu veškeru naději, že by kdy mohl neštěstí své napraviti: »*Když umře člověk bezbožný, žádné naděje nebude (mu) více.*« (Přísl. 11, 7.) ⌣ Bože, kdyby článek o životě věčném nebyl než pouhým pochybným domněním učitelů bohoslovných, bylo by nám nicméně všechnu péči na to vynaložiti, abychom si zabezpečili věčnost blaženou a ušli věčnosti nešťastné. Avšak nikoli, není to věc pochybná, ale jistá; jest to článek víry, že buď ta neb ona věčnost bude údělem naším.

Než bohužel! Každý, kdo má víru a o pravdě té přemítá, přisvědčí řka: »*Ano, třeba bedlivě k tomu přihlížeti, abychom duši spasili*;« než jak málo kdo

opravdově o to dbá. Co nejopatrněji si počínají, aby vyhráli tu při, aby dosáhli toho úřadu neb místa, a věčného spasení svého ani si nevšímají! »*Nejosudnější zajisté to blud, k záležitosti spasení svého slepým se dělati.*« di sv. Eucher. Ano, jest to blud nade všecky bludy; neboť, zahyne-li duše, nelze již pobloudění toho napraviti.

»*Ó by moudří byli a rozuměli a k posledním věcem prohlédali.*« (5. Mojž. 32, 29.) Ubozí učenci, kteří mnoho sice vědí, ale neumějí se postarati o duši svou, aby zajistili si milostivý rozsudek v den posledního soudu!

Ó můj Vykupiteli, tys dal krev svoji na vykoupení duše mé, a já jsem ji tolikráte ztratil a opět a opět jsem ji ztratil. Děkuji ti, že mi dopřáváš ještě času, abych ji zase získal, získaje si milost tvoji. Ó Bože můj, ó bych byl spíše umřel, než tě kdy urazil. Těší mě, ježto vím, že ti nelze pohrdnouti srdcem, které se ponižuje a lituje hříchů svých. Ó Maria, útočiště hříšníků, přispěj hříšníkovi, který se ti poroučí a v tobě důvěru skládá.

28. **Jaká bude radost blahoslavených v nebi.**

»*Vejdiž v radost Pána svého.*« (Mat. 25, 23.) Jakmile duše vejde do blažené vlasti nebeské, tu vyhrne se opona, která zrakům jejím překážela, a duše spatří nekonečnou krásu Boží nezastřenou a bez roušky; a to bude ta radost blahoslaveného.

Vše, co tenkráte duše uvidí v Bohu samém, naplní ji radostí. Uvidí, jak praví a spravedliví byli soudové jeho, jak přiměřená byla všecka ustanovení jeho o jedné každé duši, odnášejíce se k jeho cti a slávě a k blahu jejímu.

Uvidí obzvláště, co jí samé se týče, jak nesmírně Bůh ji miloval, když se vtělil a obětoval život svůj na kříži z lásky k ní. Pozná tehdy, jakým

stkvělým důkazem převeliké dobroty jeho bylo tajemství sv. kříže, ježto Bůh služebníkem učiněn jest a zemřel jako zločinec na potupném dřevě, a tajemství nejsv. svátosti oltářní, v nížto Bůh skrýval se za způsobami chleba a za pokrm se dával svým tvorům.

Uvidí dále všecky jednotlivé milosti a všecka dobrodiní jí prokázaná, která až dotud byly jí tajny. Uvidí, jak Bůh byl k ní milosrdný, an tolikráte na ni čekal a odpustil jí tolikerý nevděk její. Uvidí všecka jeho spasitelná vnuknutí, osvícení a všecka přispění milosti jeho, jimiž v tak hojné míře ji zahrnoval. Uvidí, že všecka soužení, nemoci, ztráta majetku nebo příbuzných, které považovala za trest, nebyly trestem, ale láskyplným ustanovením a sesláním Božím, aby přivedena byla k dokonalému jeho milování.

Ať krátce dím, ze všeho toho pozná duše nekonečnou dobrotu Boha svého, a jak nekonečné lásky jest za to hoden; pročež, jakmile vkročí do nebe, nebude míti jiného přání, než viděti jej šťastného a blaženého; a ježto v té chvíli hned pozná, že blaženost Boží jest svrchovaná, nekonečná a věčná, ačkoli nepocítí z toho radosti nekonečné, protože pouhý tvor není schopen ničeho, co nekonečné jest, nicméně okusí z toho slasti nevýslovné a nezměrné, a ta naplní ji touže radostí, kterou má sám Bůh, a tak splní se na ní slova svrchu uvedená: »*Vejdiž v radost Pána svého.*«

Blahoslaveného v nebi neoblažuje tak radost, které okouší sám v sobě, jako radost, které požívá Bůh, ježto nade vše pomyšlení více miluje Boha, nežli sám sebe; neboť nevýslovně více oblažuje jej štěstí Boží než jeho vlastní štěstí, a to pro lásku, kterou Boha miluje; a láska ta působí, že zapomíná na sebe a ničeho toužebněji si nežádá, než zalíbiti se tomu, jehož miluje.

A to jest to svaté a milostné opojení, pro něž blahoslavenci zapomínají sami na sebe a na nic jiného nepomýšlejí, než aby oslavovali a milovali nejdražší předmět vší lásky svojí, totiž Boha: »*Opojeni budou z hojnosti domu tvého.*« (Žalm 35, 9.) Blažení ti od prvého okamžení, jak do nebe vejdou, jsou jako omámeni a řekl bych zpiti láskou v tom nekonečném moři dobroty Boží.

A proto každý blahoslavený pozbude všech vlastních přání a jiného žádati si nebude, než Boha milovati a od něho milovánu býti. A věda s jistotou, že jej bude vždycky milovati a že bude vždycky od něho milován, bude tím právě dokonale blažen, a to naplní jej takovou radostí a nasytí a uspokojí jej na věky tak, že nebude jiného přání míti.

Slovem, to bude nebem blahoslavených, že radovati se budou z radosti Boží. A proto lze říci, kdo již za života vezdejšího raduje se z blaženosti, které Bůh požívá a požívati bude na věky, že již v tomto životě vchází v radost Boží a účast má v radosti nebeské.

Zatím však, ó sladký Spasiteli můj a lásko duše mé, dlím ještě v tomto údolí slzavém, obklíčen jsa nepřáteli, kteří by mě rádi od tebe odloučili. Milý Pane můj, nedej, abych tě ztratil; učiň, ať vždycky tě miluji v životě tomto i v budoucím, a pak nalož se mnou, jak tobě se líbí. Ó Královno nebeská, jestli ty za mne oroduješ, budu jistě věčně s tebou v nebi se radovati a tě velebiti.

29. Že trest ztráty Boží činí peklo peklem.

Na těžké provinění náleží těžký trest. Smrtelný hřích bohoslovci vyměřují dvěma slovy: *Odvrácení od Boha.* A v tom záleží zloba hříchu smrtelného, že hříšník pohrdá milostí Boží a dobrovolně volí

ztratiti Boha, nejvyšší dobré, a proto je spravedlivo, když největší trest hříšníkův v pekle jest ztráta Boží.

Hrozné jsou i ostatní tresty pekelné: oheň, který vše stravuje; tma, která oslepuje; křik a nářek zavržených, který ohlušuje; puch, který sám jediný by stačil smrt přivoditi, kdyby ti nešťastní umříti mohli; těsnost místa, která je tak skličuje a svírá, že jim takměř nedopouští ani dýchati. Ale všecka tato muka nejsou ničím proti ztrátě Boží. V pekle zavržení věčně bědují; avšak nejbolestnějším podnětem nářku jejich jest myšlenka, že vlastní vinou ztratili Boha.

A věru, ó Bože, jaké to ztratili dobro! Dokud žijeme na zemi, vezdejší věci, vášně a náruživosti, časné starosti a práce, radosti a rozkoše smyslné, nemilé příhody, to vše brání nám uvažovati o nekonečné kráse a dobrotě Boží; ale sotva duše vyjde ze žaláře těla smrtelného, neuvidí sice Boha tak, jak jest, sice by v té chvíli byla blaženou, jak by jej spatřila; pozná však, že Bůh jest dobro nekonečné, že jest nekonečně krásný a hoden lásky nekonečné. A ježto stvořena jest proto, aby Boha viděla a jej milovala, ráda by hned k němu si pospíšila a s ním se spojila. Avšak, trvá-li v hříchu, hřích ten postaví se jí v cestu jako neproniknutelná zeď a navždy uzavře jí přístup k Bohu. Pane, děkuji ti, že mi cesta k tobě není dosud uzavřena, jak by mi náleželo, a že mi lze ještě k tobě přijíti. »*Nezamítej mne od tváři své;*« ne, nezapudiž mne od sebe.

Duše, jsouc proto stvořena, aby stvořitele svého milovala, již láskou přirozenou cítí se k tomu mimoděk pobádána a nucena, aby milovala poslední cíl svůj, totiž Boha. V životě vezdejším temnota hříchu a láska k věcem pozemským udušují tuto vrozenou náchylnost v ní, aby se spojila s Bohem,

a proto se příliš nermoutí z toho, vidí-li se od Boha odloučena. Avšak jakmile vykročí z těla a nebude již vázána smysly, tehdy pozná docela jasně, že jenom Bůh je s to, aby ji uspokojil a učinil šťastnou. Proto, sotva tělo svlékne, hned se povznese, aby objala nejvyšší dobro své; než, je-li v hříchu, tu uvidí se od Boha jako nepřítelkyně jeho býti odmrštěna. Ale i přes to, že jest odmrštěna, bude stále a stále nutkána, aby se spojila s Bohem; a to bude peklem jejím: že bude vždy k Bohu přitahována a vždy zase od něho odpuzována.

A když již ubohá ztratila Boha a nemůže ho již viděti, ó by alespoň měla tu útěchu, aby jí dopřáno bylo jej milovati. Ale nikoli; neboť že opuštěna jest od milosti a že učinila se otrokyní hříchu, jest vůle její převrácena a zkažena; i cítí se jednak ustavičně nutkána Boha milovati, jednak zas donucována ho nenáviděti. A tak touže dobou, co poznává, že Bůh hoden jest lásky a chvály nekonečné, nenávidí ho a zlořečí jemu.

Kdyby jí aspoň možno bylo v tom žaláři bolestí a muk oddati se do vůle Boží, po příkladě svatých duší v očistci, a blahořečiti ruku Boží, která spravedlivě ji šlehá. Ale ne! Nelze jí oddati se do vůle Boží; neboť k tomu bylo by jí třeba milosti jeho; ta ji však opustila, jak již svrchu bylo podotknuto; a tudíž nelze jí vůli svou spojiti s vůlí Boží, ježto vůle její se úplně protiví vůli Boží.

A odtud pak plyne, že nešťastnice obrací veškeru nenávist proti sobě samé, a tak zmítána jsouc rozličnými pocity, navzájem si odporujícími, žije v ustavičné rozervanosti. Ráda by žila a ráda by též umřela; přála by si žíti, aby vždycky nenáviděla Boha, který jest jí nanejvýš protivný; ale přála by si zas umříti, aby necítila trýzně ze ztráty Boží. Ale marně; neboť ví, že nikdy umříti nemůže; a tak žíti bude v ustavičné úzkosti smrtelné.

Prosme Boha pro zásluhy Ježíše Krista, aby nás zachránil od pekla; a obzvláště nechť o to ho prosí, kdo vědom si jest, že v životě svém některým hříchem těžkým ztratil kdys Boha Pane, nechť prosí, spasiž mě; a proto připoutej mě víc a více k sobě svou láskou svatou a zdvojnásob tato svatá a sladká pouta spasení mého, abych úžeji a úžeji s tebou byl spojen. Ach mě ubohého, jenž pohrdnuv milostí tvou, zasluhoval jsem již navždy odloučen býti od tebe, nejvyššího dobra svého, a vždycky tebe nenáviděti. Děkuji ti, že jsi mě snášel, když jsem žil v nemilosti tvé; co by ze mne bylo, kdybys mě byl nechal tenkráte umříti? Ale že jsi mi prodloužil život, nechci ho zneužiti, znova tě urážeje, ale chci jen k tomu ho užívati, abych tě miloval a oplakával křivd ti učiněných. Můj Ježíši, odc dneška budeš jedinou láskou mou, a jediné, čeho se obávám, jest, abych tě zase neurážel a neodloučil se od tebe. Já však nemohu ničeho, jestli mi nepřispěješ; doufám v krev tvou, že mi dáš milost, abych byl docela tvým. Vykupiteli můj, lásko má, mé všecko. »*Bože můj a mé všecko!*« Ó mocná orodovnice hříšníků, blahoslavená Panno Maria, pomoz hříšníkovi, který se ti doporoučí a v tebe důvěřuje!

Chceme-li míti jistou záruku, že Boha neztratíme, darujme se mu docela a opravdově. Neoddá-li se kdo úplně Bohu, jest vždycky v nebezpečenství, že Boha opustí a jej ztratí; ale která duše rozhodně všeho se odřekne a daruje se zcela Bohu, nikdy ho neztratí; neboť Bůh sám nedopustí, aby duše, která se mu oddala s celým srdcem, jeho se pak odřekla a ho ztratila. Pročež říkával jistý veliký sluha Boží, že, čteme-li, kterak tací klesli, kteří zprvu zdáli se vésti život svatý, z toho lze souditi, že se nedarovali úplně Bohu.

30. O pohrdání světem.

Myšlenka, jak marný jest svět, a že všecky věci, kterých svět si váží, nejsou než mam a klam, pohnula přemnohé duše, že odhodlaly se obětovati se docela Bohu: »*Nebo co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?*« (Mat. 16, 26.) Co prospěje, jestliže by kdo získal celý svět, ale ztratil-li by duši svou na věky? Ó kolik jinochů tato důležitá průpověď sv. evangelia přiměla k tomu, že opustili rodiče i vlast, časné statky, čest, ano i korunu, a odešli do klášterů nebo na poušť, aby se tam obírali jen Bohem. Den smrti zove se dnem zahynutí: »*Blízkoť jest den zahynutí.*« (5. Mojž. 32, 35.) Ano, dnem zahynutí neboli ztráty; neboť veškerých statků, které jsme si nashromáždili zde na zemi, bude nám v den smrti zanechati. Proto moudře praví svatý Ambrož, že neprávem nazýváme statky ty statky svými, nemohouce jich s sebou vzíti na onen svět, kde nám přec bude navždy zůstati: »*Nejsou naše,*« dí světec, »*jichž nemůžeme s sebou vzíti; jediná ctnost nás doprovází.*« Toliko ctnostné skutky naše půjdou s námi, a jen ty potěší nás na věčnosti.

Všecken pozemský blahobyt, nejvyšší hodnosti a důstojnosti, nejvzácnější zlaté a stříbrné šperky a stkvosty, pohlížíme-li na ně s lůžka smrtelného, pozbývají svého lesku: neblahý stín smrti zatemňuje i žezla a koruny, hlásaje nám, že všecko, čeho svět si váží, není než dým a bláto, marnost a trápení. A vskutku; neboť co prospějí umírajícímu v hodince smrti veškera bohatství, která si nastřádal, když mu po smrti nedají než dřevěnou rakev, do níž jej položí, aby v ní zpráchnivěl? Co prospěje krása a sličnost tělesná, tolik vychvalovaná, když z ní nezbude než hrstka prachu nelibě páchnoucího a několik holých kostí?

Co jest život člověka na zemi? Poslyšme, jak sv. Jakub jej líčí: »*Nebo co jest život váš? Pára jest, která se na maličko ukazuje a potom zmizí.*« (4, 15.) Jest jako pára, která na krátko se objeví a pak se ztratí. Dnes tomu vznešenému pánu se koří, jeho se bojí, jemu pochlebují; zítra jím pohrdají, jej odsuzují a jemu zlořečí: »*Viděl jsem bezbožníka velmi vyvýšeného . . . a šel jsem tudy, a hle, (již) nebylo ho.*« (Žalm 36, 35, 36.) Není ho již v té jeho rozkošné ville, v tom nádherném paláci, který si postavil; a kde jest? Jest v hrobě, proměněn jsa v hlínu a prach.

»*V ruce jeho váha falešná.*« (Os. 12, 7.) Duch svatý varuje nás, abychom se nedali ošáliti od světa, protože svět váží vezdejší statky na své váze falešné; ale vážiti jest vám všecky věci na pravé váze sv. víry, jež nám ukazuje statky pravé, kterými nelze nazvati ty, které brzy pomíjejí. Svatá Terezie říkávala: »*Nesluší vážiti si věci jakékoli, která se končí smrtí.*« ⌣ Bože, co pak velikého a slavného zbylo tolika prvním ministrům státním, tolika vrchním náčelníkům vojenským, tolika knížatům, tolika císařům římským, kteří již zmizeli s jeviště tohoto světa, a jsou nyní na věčnosti? »*Zahynula památka jejich se zvukem.*« (Žalm 9, 7.) Zde na světě vynikali a budili pozornost, jméno jejich všudy bylo vyslovováno, ale jak umřeli, zmizela postava jejich, zaniklo jméno jejich a všecko ostatní. Nebude od místa, uvésti zde nápis z jednoho hřbitova, kde pochováno jest mnoho vznešených pánů a paní:

Ejhle, kde končí, nad čím svět tak jásá,
nádhera, sláva, světa moc i krása.
Červi, prach, kámen prostý, něco hlíny,
každého čeká osud ten, ne jiný.

»*Pomíjí způsoba tohoto světa.*« (1. Kor. 7. 31.) Život náš, v krátkosti shrnutý, není než vystoupení na jevišti, které rychle míjí a brzy se končí, a skončí se všem: vznešeným i sprostým, králům i poddaným, bohatým i chudým. Blaze tomu, kdo na jevišti tom úlohu svou dobře hrál před Bohem. Filip III., král španělský, umřel ještě mlád, maje 42 let; před smrtí pravil k těm, kteří u něho stáli: Až umru, povězte všem, čeho jste nyní svědkové, rozhlašte to, že nemá král v hodince smrti z toho, že králem byl, nic jiného, než nepokoj svědomí a úzkosti pro panování své; a doložil s povzdechem: »*Ó bych byl strávil dobu tu na poušti, abych se tam posvětil! s větší důvěrou předstoupil bych nyní před soudnou stolicí Ježíše Krista.*«

Známo jest, jak sv. František Borgiáš změnil svůj život, když spatřil mrtvolu císařovny Isabelly, která za živa vynikala nevšední krásou, po smrti však budila hrůzu u všech, kdož ji viděli. I zvolal tehdy Borgiáš: »*Tak tedy končí se statky tohoto světa?*« a šel a zasvětil se docela Bohu. O bychom všickni ho následovali, prve než skosí nás smrt! Ale pospěšme si, protože smrt rychle chodí a nevíme, kdy přijde. Pozor mějme, ať nám jednou svědomí nečiní výčitek, a není nám počet klásti z osvícení, kterých nám Bůh nyní dopřává, až budeme hromničku držeti v ruce. Odhodlejme se učiniti nyní, co si tenkráte budeme přáti, abychom byli učinili, a co již učiniti nebude lze.

Ne, Bože můj, dosti již té shovívavosti tvé ke mně; nechci již, abys déle čekal, kdy se ti daruji. Tys mě již tolikráte přemlouval, abych světa se zřekl a zasvětil se všecek tvé lásce. A nyní mě opět zveš. Nuže, tu jsem, přijmi mě do náruče své; neboť v tuto chvíli docela se ti odevzdávám. Ó beránku neposkvrněný, který jsi jednoho dne obětoval se na hoře Kalvarii, život položiv na kříži

za mne, obmyj mne napřed krví svou a odpusť mi veškery křivdy, jež jsem ti učinil, a pak mě rozpal svou láskou svatou. Miluji tě nade všecko, miluji tě z celé duše své. A zdali bych nalezl ve světě co milování hodnějšího a kdo by mě byl více miloval nežli tebe? O matko Boží a přímluvkyně má, Panno Maria, oroduj za mne a vypros mi pravou a stálou změnu života; v tobě skládám důvěru svoji.

31. O lásce k samotě.

Boha nelze nalézti ve světském hluku a šumu; a proto světci vyhledávali si nejnehostinnějších pustin a nejtajnějších slují, aby unikli styku s lidmi a rozmlouvali jenom s Bohem. Sv. Hilar chodil s pouště na poušť, hledaje místa osamělejšího, aby mu nebylo s nikým se stýkati, a umřel posléze na poušti Kyperské, pobyv tam pět let. Sv. Bruno, povolán byv od Boha, aby zanechal světa, šel se společníky svými, kteří se k němu přidružili, aby ho následovali, k sv. Hugonu, biskupu grenobleskému, ho požádat, aby jim určil některé pusté místo ve své diecési. Sv. Hugo poslal je do Chartreuse (Kartousy), která pro svou divokost hodila se spíše za úkryt líté zvěři, nežli za lidský příbytek, a tam s velikou radostí se usadili, ubytovavše se každý v malých, od sebe rozestavených budkách.

Spasitel náš pravil jednoho dne k sv. Terezii: »*Jak rád bych mluvil k mnohým duším; ale svět tolik hlučí v srdcích jejich, že hlas můj přehlušuje.*« Uprostřed hluku a ruchu světského Bůh k nám nemluví, obávaje se, kdyby mluvil, že by nebyl slyšán. Řeč Boží jsou sv. vnuknutí, osvícení a volání milosti jeho, jimižto svatí bývají osvěcováni a rozníceni láskou božskou; ale kdo nemiluje samoty, neslyší tohoto hlasu Božího.

Bůh sám prohlašuje: »*Povedu ji na poušť a mluviti budu k srdci jejímu.*« (Os. 2, 14.) Chce-li Bůh kterou duši povznésti ke vznešené dokonalosti, pohne ji k tomu, aby se uchýlila na místo osamělé, vzdálené od styku s tvory, a tam mluví ne k tělesnému sluchu jejímu, ale k srdci, a ji pák osvěcuje a rozněcuje božskou láskou svojí.

Sv. Bernard říkával, že mnohem lépe naučil se milovati Boha v lesích mezi buky a duby, nežli v knihách a ve styku se služebníky Božími. Proto sv. Jeronym, zanechav rozmařilostí římských, ubytoval se v jeskyni betlémské a po té zvolal: »*O samoto, kde Bůh se svými důvěrně rozmlouvá a obcuje!*« V samotě Bůh důvěrně obcuje s milými dušemi svými, a tam mluví k nim slova, při kterých srdce rozplývají se láskou svatou, jak nevěsta sv. dosvědčuje: »*Duše má rozplývala se, jak* (milý můj) *byl promluvil.*« (Pís. 5, 6.)

Víme ze zkušenosti, že ve styku se světem a a zaměstnáni jsouce starostmi o věci časné, zapomínáme na Boha; avšak co budeme míti v hodince smrti ze všeho namáháni svého a z tolika času, který jsme obětovali na věci vezdejší, ne-li žalost a výčitky svědomí? Umírajíce, budeme míti jen to nepatrné dobré, co jsme učinili a vytrpěli pro Boha. A proč tedy neodtrhneme se od světa, prve než odloučí nás od něho smrt?

»*Seděti bude samotný a mlčeti, nebo pozdvihl* (*je*) *na se.*« (Pláč 3, 28.) Samotný nepřebíhá semo tamo jako dříve, když obíral se záležitostmi světskými; ale »*seděti bude*« klidně a pokojně a »*mlčeti*« bude; nebude si žádati požitků smyslných k uspokojení svému; neboť jsa povznesen sám nad sebe a nade všecky věci stvořené, nalezne v Bohu všecko dobré a úplné uspokojení své.

»*Kdo mi dá křídla jako holubici, a poletím a odpočinu?*« (Žalm 54, 7.) Sv. žalmista Páně přál

sobě křídel holubičích, aby se povznesl nad tuto zemi, ani nohama se jí nedotýkaje, a tak odpočinutí dopřál duši své. Avšak dokud žijeme na tomto světě, nejde nám z něho odejíti. Snažme se tedy alespoň, abychom co nejvíce milovali samotu, obírajíce se v ní toliko s Bohem, a tak nabudeme síly, abychom se uvarovali hříchů, když nám bude se světem se zaměstnávati. Tak to činil sv. král David, i když spravoval říši svou: »*Aj, vzdálil jsem se utíkaje a zůstal jsem na poušti*« (v. 8.).

Ó bych byl vždycky tebe pamětliv býval, ó Bože duše mé, a nikoli vezdejších statků. Zavrhuji ty dni, kdy sháněje se po radostech a požitcích pozemských, hněval jsem tebe, nejvyšší dobro své. Ó kéž jsem tě vždycky miloval! Ó bych byl spíše umřel, než tě kdy urazil! Běda mně; smrt je mi blíž a blíže, a to v čas, kdy ještě tolik lnu ke světu. Ale ne, ó Ježíši můj, dnes si umiňuji, že všeho zanechám, abych náležel všecek tobě. Ty jsi všemohoucí, na tobě záleží, abys mě posilnil, bych ti byl věren. Ó rodičko Boží, pros Ježíše za mne!

32. O samotě srdce.

»*Co zpomůže samota tělesná,*« dí sv. Řehoř, »*schází-li samota srdce?*« V článku předešlém viděli jsme, jak velice podporuje samota sebranou mysl; avšak podle slov sv. Řehoře nic anebo jen málo jest platno, tělem býti na místě osamělém, ale srdce míti plné myšlenek a žádostí světských. Aby která duše náležela všecka Bohu, dvojího jest potřebí: prvé odloučiti srdce své od náklonnosti k jakékoli věci stvořené; druhé zasvětiti veškeru lásku svou Bohu; a to jest samota srdce.

Nejprve tedy odloučiti jest nám srdce své ode všech náklonností pozemských. Sv. František Saleský říkával: »*Kdybych věděl, že jediná nitka jest v srdci mém, která nepatří Bohu, hned bych ji vytrhl.*« Jestliže srdce se nevyčistí a nevyprázdní ode všeho pozemského, nemůže láska Boží do něho zavítati a ve vlastnictví jeho docela se uvázati. Bůh chce panovati láskou svou v srdcích našich, ale chce v nich panovati sám jediný; nestrpí společníků, aby mu ubírali lásky, které právem žádá si míti celé sám.

Některé duše naříkají si, že v žádných duchovních cvičeních svých, v modlitbách, při sv. přijímáních, při duchovním čtení, o návštěvě nejsv. svátosti nenalézají Boha a nevědí, kterého prostředku se uchopiti, aby ho nalezli. Ale sv. Terezie udává jim dobrý prostředek, řkouc: »*Odluč srdce své ode všech věcí stvořených, a pak hledej Boha a jistě ho nalezneš.*«

Ne každý může odejíti na poušť, jak by si snad přál, aby se odloučil od tvorů a obíral se jediné s Bohem samým. Než sluší věděti, že není třeba pouště a slují, abychom se těšili samotě srdce. Ti, kdož z nevyhnutelné potřeby, kterou povinnost jim ukládá, obírají se světem, mohou i na cestách, na ulicích i na tržištích v srdci svém samotni a s Bohem spojeni býti, jen když srdce jejich prosto jest světských náklonností. Žádné zaměstnání, kterému se věnujeme, abychom plnili vůli Boží, nepřekáží nám v samotě srdce. Sv. Kateřina Sienská nalezla Boha i při svých domácích pracích, kterými ji rodiče její celý den zaneprazdňovali, aby neměla kdy na duchovní cvičení svá. Avšak i při nejpilnějších zaměstnáních svých ustranila se v srdci svém, nazývajíc je komůrkou svojí, a tam ustavičně obírala se sama jediná s Bohem.

»*Odprázdněte se a vizte, žeť já jsem Bůh.*« (Žalm 45, 11.) Aby se nám dostalo světla nebeského, jímžto lze poznati dobrotu Boží, která, jsouc poznána, sama již všecku lásku srdce našeho sobě nakloní a získá, potřebí jest *odprázdniti se*, to jest setřásti se sebe pozemské náklonnosti, které nám překážejí poznati Boha. Jako nádoba křišťálová, pískem naplněná, nepropouští světla slunečního, rovněž i srdce, kleré lne k penězům, k světské cti, k smyslným rozkoším, není schopno, aby přijalo světlo Boží, a Boha neznajíc, nemiluje ho. V každém stavu, do něhož koho Bůh postavil, aby tvorové od Boha nás neodvraceli, potřebí jest sice, povinnosti své konati tak, jak Bůh si toho přeje, avšak co do věcí ostatních jest nám si pomysliti, jakoby na světě nebylo než nás a Boha.

Potřebí jest, abychom se odloučili ode všeho a zvláště od sebe samých, odporujíce ve všem své sebelásce. Na příklad: Ta věc se nám líbí; odřekněme si ji právě proto, že nám jest milá. Osoba ta nám ublížila; prokažme jí dobrodiní právě proto, že nám ublížila. Slovem, sluší jen to chtíti nebo nechtíti, co Bůh chce nebo nechce, a nekloniti se k ničemu, dokud nepoznáme, že jest to vůle Boží, abychom to chtěli.

Ó jak snadno Bůh dává se nalézti jednomu každému, kdo zříká se tvorů, aby jeho nalezl: »*Dobrý jest Hospodin duši, hledající jeho.*« (Pláč. 3, 25.) Sv. František Saleský píše: »*Čistá láska Boží maří a ničí vše, co není Božího, aby obrátila všecko v sebe.*« I jest nám býti zahradou zamčenou, jak nazval Bůh nevěstu svatou v písni Šalomounově: »*Zahrada zamčená jsi, sestro, choti má.*« (4, 12.) Zahradou zamčenou sluje duše, která zavírá dvéře vší lásce pozemské. Bůh nám dal vše, co máme; má tudíž právo žádati od nás vší lásky naší. Kdykoli tudy některý tvor chce se vlouditi do srdce

našeho, aby nám uzmul část lásky naší, tu třeba rozhodně se tomu opříti, a pak obrátiti se k Bohu, nejvyššímu dobru, a říci jemu se vší vroucností: »*Co mi jest na nebi! a bez tebe co jsem chtěl na zemi? Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky,*« (Žalm 72, 25. 26.) Bože můj, může-li co kromě tebe uspokojiti duši mou? Ne, nechci ničeho krom tebe ani na zemi ani v nebi; na tobě jediném mám dosti: »*Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.*«

Ó blaze, komu lze říci: »*Královstvím světským a vší zdobou vezdejší pohrdla jsem z lásky k Pánu svému, Ježíši Kristu.*« To ovšem říci mohla veliká služebnice Boží, sestra Markéta z Kříže, dcera císaře Maxmiliána II., která při obláčce své, prve než oděla se v chudé, vlněné roucho přísné řehole bosých Klarisek, svlékajíc se sebe drahý šat svůj a šperky, s takovým opovržením odhodila jej od sebe, jak spisovatel života jejího vypravuje, že až k pláči dojati byli všickni, kdo obřadu tomu byli přítomni.

Můj Ježíši, co mne se týče, nechci, aby tvorové účast měli v srdci mém; ty budiž jediným pánem jeho a celé si je zaber. Nechť si jiní shánějí se po požitcích a hodnostech vezdejších, ty sám budiž v životě tomto i v onom jediný díl můj, jediné dobro mé, jediná láska má. A poněvadž mě miluješ, jak vyplývá z důkazů, které mi o lásce své dáváš, prosím tě, přispěj mi milostí svou, abych se odloučil ode všeho, co mě odvrací od lásky tvojí. Učiň, ať duše má jiné starosti si nepřipouští, než radost činiti tobě, jedinému předmětu veškeré lásky mé. Ó vezmi si ve vlastnictví celé srdce moje; nechci již náležeti sobě, ale ty vládni nade mnou, a učiň mě ochotným, abych vyplnil veškeru vůli tvoji. Ó matko Boží Maria, v tobě se důvěřuji, od přímluvy tvé naději se, že budu všecek majetkem Ježíše Krista.

33. Na Boha patřiti a jej milovati: totě na onom světě nebe blahoslavených.

Vizme, co v nebi svaté obyvatele jeho činí dokonale šťastnými. Duše v nebi, patříc na Boha tváří v tvář, a poznávajíc jeho nekonečnou krásu a všecky dokonalosti jeho, pro něž hoden jest lásky nekonečné, nemůže ho nemilovati ze všech sil svých, a miluje jej nesmírně více nežli sama sebe; ano, tam zapomíná takměř sama na sebe, na nic jiného nemyslí a jiného si nežádá, než viděti šťastným toho, jehož miluje, totiž Boha svého; a vidouc, že Bůh jediný předmět veškeré lásky její, požívá radosti nekonečné, jest tím tak oblažená, že tato radost Boží jest celým nebem jejím. A kdyby čeho nekonečného byla schopna, ta radost její, že vidí miláčka svého nekonečně šťastného, byla by rovněž nekonečnou; ježto však žádný tvor není mocen radosti nekonečné, jest alespoň radostí tou měrou nasycena, že větší slasti ani si nepřeje; a to jest ta nasycenost, po níž sv. král David dychtivě toužil, řka: »*Nasycen budu, když se ukáže sláva tvá.*« (Žalm 16, 15.)

A tak naplní se, co Bůh praví k duši, uváděje ji v držení království nebeského »*Vejdiž v radost pána svého.*« (Mat. 25, 21.) Nepraví, aby radost vešla v duši; neboť radost ta, jsouc nekonečná, nemuž od pouhého tvora býti pojmuta; ale praví, aby duše vešla v radost a přijala část její, ale část takovou, aby jí byla nasycena a úplně oblažena.

I mám za to, že při modlitbě mezi všemi skutky lásky k Bohu není dokonalejšího vzbuzení lásky Boží, než míti zalíbení na nekonečné radosti, které Bůh požívá; neboť tím dojista blahoslavení v nebi ustavičně se zaměstnávají; a kdo tudíž toto zalíbení na radosti a blaženosti Boží

často vzbuzuje, cvičí se již zde na zemi v tom, co po celou věčnost činiti doufá v nebi.

Láska k Bohu, kterou svatí v nebi planou, tak jest veliká, že by zakusili muk pekelných, kdyby se jim kdy báti bylo, že láska ta v nich jednou uhasne, nebo že nebudou Boha milovati vždycky ze všech sil svých tak, jak jej právě milují. Avšak nikoli, jsouť si toho tak jisti, jak jisti jsou o Bohu, že jej budou milovati vždycky ze všech sil svých, a že vždycky budou od Boha milováni, a že tato vespolná láska na věky se nerozvíže. Bože můj, učiň mě štěstí toho hodným pro zásluhy Ježíše Krista.

Tato blaženost v nebi rozmnožena bude leskem a stkvělou září, kterou toto město Boží od sebe vydává, krásou nebešťanů a společností s nimi, obzvláště pak krásou bl. Panny Marie, královny nebeské, která předčí krásu celého nebe, a krásou Ježíše Krista, jehožto krása převýší nesmírně i krásu Panny Marie.

Radost blahoslavených rozmnožena bude dále vzpomínkou na tolikerá nebezpečenství, ztratiti tak veliké dobro, které jedenkaždý z nich za života vezdejšího přestál. Ó jak vroucně děkovati bude Bohu, kdo byl tak nešťasten, že zasluhoval pekla pro hříchy svoje, když uzří, že jest nyní v nebi, odkud spatří tolik zavržených v pekle pro méně hříchů, kdežto sám uvidí, že jest zachráněn a jist, že nemůže již nikdy Boha ztratiti, a že věčně věkův požívati bude v nebi těchto rozkoší a radostí nevýslovných, a že radosti ty nikdy se mu nezprotiví. Zde na zemi sebe větší radosti, trvají-li stále, časem omrzí a se znechutí; avšak co do radostí nebeských, čím více jich blahoslavený požívá, tím více si jich přeje a po nich touží; a tak blahoslavený jest vždycky s radostmi svými úplně spokojen a vždycky jest jich žádostiv, a vždycky

se mu jich dostane, kolik si jich přeje. A proto sladká ta píseň, kterou svatí Boha chválí a jemu dobrořečí za blaženost svou, kterou je obdařil, zove se písní novou: »*Zpívejte Hospodinu píseň novou.*« (Žalm 97, 1.) Sluje *novou* proto, že plesání a radosti nebeské zdají se vždycky novými, jako když ponejprv jich okusili; neboť vždycky jich požívají a vždycky po nich prahnou, a vždycky si jich přejí a vždy jich okoušejí. Proto nazývají se též blahoslavení v nebi »*nádobami lásky*«, lásky to Boží, tak jako zavržení zovou se »*nádobami hněvu*«, Božího totiž hněvu

Právem dí proto sv. Augustin, abychom dosáhli této blaženosti věčné, že bychom za ni věčně měli se namáhati. Malé tudíž bylo namáhání, které sv. mniši a poustevníci na se vzali, na modlitbách trvajíce a konajíce kající skutky, aby si dobyli nebe. Málo bylo, co přečetní světci učinili, opustivše domy své, bohatství svá i království časná, aby si získali nebe. Málo bylo, co nesčetní svatí mučeníci vytrpěli na skřipcích a v rozžhavených pancířích a nejukrutnější smrtí byvše utraceni, aby si zjednali nebe.

Co nás se týče, hleďme alespoň s radostí snášeti kříže, které Bůh nám sesílá; neboť dojdeme-li spasení, všecky promění se nám v radosti věčné. Když nemoci, bolesti a jiná protivenství nás skličují a na nás doléhají, pozdvihněme očí svých k nebi, řkouce: Všecko trápení toto jedenkráte pomine, a pak doufám, že radovati se budu u Boha na věky. Dodávejme si mysli k utrpení a k pohrdání všemi vezdejšími věcmi. Blaze tomu, komu bude lze zvolati při smrti se sv. Hátou: »*Pane, jenž jsi odňal ode mne lásku světa, přijmi duši mou.*« Přijmi duši mou, Pane můj, jenž jsi mě uchoval lásky k tomuto světu, a dal jsi mi za ni lásku svou. Všecko snášejme a všemi věcmi stvořenými

pohrdejme. Ježíš nás očekává s korunou v ruce, aby nás učinil v nebi králi a královnami, jestliže mu budeme věrni.

Než jak pak já, Ježíši můj, mohu se nadíti tak velikého dobra, já, pravím, jenž jsem tolikráte pro bídné rozkoše pozemské tobě do očí odřekl se nebe a nohama jsem takměř pošlapával milost tvou? Než krev tvá dodává mi mysli, abych doufal v nebe i přes to, že jsem tolikráte propadl peklu; ano, vždyť právě proto jsi umřel na kříži, abys nebe dal tomu, kdo si ho nezasluhoval. Ó Bože a Vykupiteli můj, nechci tě již ztratiti; pomoz mi, abych ti byl věren: »*Přijď království tvé*«; pro zásluhy krve tvé, dej, ať jednoho dne přijdu do království tvého, a zatím, dokud mne nepotká smrt, dej, ať dokonale plním vůli tvou: »*Buď vůle tvá*«; neboť ta jest dobrem nejlepším a nebem na zemi tomu, kdo tě miluje. Zatím pak, ó duše Boha milující, dokud žijeme v tomto údolí plačtivém, vzdychejme vždycky po nebi, řkouce:

Vlasti krásná, lásce Pán kde
odměnou se dává sám;
vzdychám, toužím každé chvíle,
kdy as dostanu se tam?

34. O modlitbě před nejsvětější svátostí oltářní.

Modlitba líbí se Bohu, nechť ji konáme kdekoli; avšak zdá se, že Ježíši Kristu obzvláště milá jest modlitba, která se koná před nejsvětější svátostí oltářní; neboť zde jakoby hojněji zahrnoval světlem svým a milostmi svými toho, kdo ho navštěvuje. Zanechal se nám v této svátosti nejsvětější nejen aby byl pokrmem duší při sv. přijímání, ale též proto, aby každý, kdo ho hledá, zastal jej

tu v každé době přítomného. Putují nábožní poutníci do sv. domku Loretanského, kde Ježíš Kristus přebýval za pozemského života svého; putují do Jerusaléma, kde umřel na kříži; než oč větší má býti pobožnost naše, když jej tu máme před sebou ve sv. stánku, kde dlí osobně tentýž Pán, který přebýval mezi námi a umřel za nás na Kalvarii.

Není dopřáno zde na zemi kde komu, mluviti osobně s králem. Avšak s králem nebeským, Ježíšem Kristem, všickni, vznešení i prostí, zámožní i chudí, mluviti mohou po libosti v této svátosti nejsvětější; a mohou tu pobýti, jak dlouho chtějí, aby mu přednesli potřeby svoje a prosili ho o milosti. A Ježíš Kristus dopřává tu všem sluchu, a prosby jejich vyslýchá a je těší.

Lidé světští, neznající radostí jiných než pozemských, nechápou, jaká že jest to rozkoš, klečeti dlouhý čas před oltářem, kde uschována jest posvěcená hostie; ale duším Boha milujícím míjejí hodiny a dny strávené před velebnou svátostí, jako okamžiky pro slast, které jim tu božský Spasitel dává okoušeti a kterou je oblažuje.

Ale jak by možná bylo, aby lidé světští okoušeli radostí těch, když mysl i srdce jejich plny jsou země? Sv. František Borgiáš říkal, aby v srdci našem božská láska panovala, sluší nejprve vykliditi z něho zemi; sice láska Boží ani do něho nevkročí, protože nemá kde odpočinouti: »*Odprázdněte se a vizte*«, dí sv. král David, »*žeť já jsem Bůh*«. (Žalm 45, 11.) Abychom měli chuť na Bohu a okusili jak sladký jest tomu, kdo jej miluje, třeba se nám odprázdniti, to jest všech pozemských náklonností se zhostiti. Chceš Boha nalézti? »*Odtrhni srdce své od tvorů a nalezneš jej,*« dí sv. Terezie.

A co má duše činiti před nejsv. svátostí? Má milovati a prositi. Nemá zde proto dlíti, aby zakoušela sladkostí a vnitřní útěchy, ale jen proto,

aby se zalíbila Bohu, a Bohu se líbí, když vzbuzuje lásku k němu a docela a bez výminky jemu se daruje, odříkajíc se vší vlastní vůle a obětujíc se jemu takto: »*Bože můj, miluji tě a jiného nechci než tebe; dej, nechť vždycky tě miluji, a pak nalož se mnou i se vším co mého jest, jak tobě se líbí.*« Ze všech pak skutků lásky Bohu nejmilejší jest ten, kterým blahoslavení v nebi ustavičně se zabývají, když se totiž z toho těšíme a radujeme, že Bůh požívá radosti nekonečné; neboť blahoslavený, jak jsme pověděli v článku 28., miluje Boha nevýslovně více nežli sám sebe; pročež přeje si mnohem více, aby šťasten byl ten, jehož miluje, nežli si žádá štěstí vlastního; a vida, že Bůh požívá blaženosti nekonečné, měl by blahoslavený z toho radost nekonečnou; ale že pouhý tvor není mocen radosti nekonečné, jest aspoň dokonale a úplně šťasten; a tak radost Boží jest radostí jeho a jeho nebem. Tyto skutky lásky, třeba je vzbuzujeme beze vší citelné sladkosti, jsou Bohu velice milé. Ostatně Bůh ani svým duším nejmilejším nedává vždycky okoušeti radostí svých v životě tomto, ale jen zřídka; a když jim jich dopřeje, nedává jim jich tak v odměnu za jejich dobré skutky (plné odměny dostane se jim až v nebi), ale spíše na posilněnou, aby trpělivě snášeli hořkosti a protivenství života tohoto a obzvláště roztržitosti a duševní vyprahlost, kterými duše nábožné v modlitbě trpívají.

Co týče se roztržitostí, netřeba se pro ně znepokojovati, když se jich hledíme zbaviti, jakmile jsme si jich vědomi. Ostatně i svatí trpívají roztržitostmi nedobrovolnými, a proto modlitby neopomíjejí; a tak i nám jest si počínati. Sv. František Saleský o tom se vyslovil, kdybychom při modlitbě nic jiného nečinili, než roztržitosti zaháněli a opět zaháněli, byla by nám nicméně modlitba naše ve-

lice prospěšná. A vzhledem k duševní vyprahlosti nelze upříti, že duším modlitby milovným jest trýzní největší, když necítí někdy při modlitbě ani nejmenší vroucnosti a plni jsou nechuti a omrzelosti, ba ani žádné touhy nepociťují po lásce Boží; a nad to znepokojuje jich nezřídka strach, že jsou snad v nemilosti Boží pro svoje hříchy, pro něž Bůh je opustil. A v této duševní zatemnělosti nevidí ani, kudy se dostati ven; neboť se jim zdá, jakoby všecky brány byly jim zataraseny. Tehdy nechť duše nábožná stojí pevně a neupouští od modlitby, jak ďábel jí našeptává; nechť spojí opuštěnost svou s opuštěností, kterou Ježíš Kristus trpěl na kříži, a neví-li co jiného říci, dosti jest, řekne-li alespoň nitkou vůle své: »*Bože můj, chci tě milovati; chci býti vždycky tvou; ustrň se nade mnou a neopouštěj mne!*« Nechť také dí, jak jistá duše svatá volala k Bohu v největší opuštěnosti své:

Miluji tě, ač jsem tvorem
před tvou tváří hříšným pouze.
Skrývej se mi: Povždy tebe
hledat budu v sladké touze.

35. Jediné v Bohu nalezneme pokoj pravý.

Hledá-li kdo pokoje u tvorů, hledá ho marně; neboť žádný tvor není s to, aby uspokojil srdce. Bůh stvořil člověka pro sebe, dobro nekonečné, a tudy jenom Bůh může ho uspokojiti. Proto stává se, že mnozí, ačkoli bohatstvím oplývají, jsou ctěni a váženi, a mají všecky pozemské radosti a co jen srdce ráčí, přece nejsou nikdy spokojeni a pídí se dál a dále po cti, po vezdejších statcích a po rozkoších a radovánkách, a byť si jich vyžebrali sebe více, jsou přece stále neklidni a nemají ani jeden den pravého pokoje: »*Kochej se v Hospodinu,*

a dáť tobě žádosti srdce tvého.« (Žalm 36, 4.) Kdo však jen v Bohu si libuje a nehledá než jeho, Bůh sám o to se postará, aby vyplnil všecka jeho přání, a tehdy účasten bude štěstí těch duší, které jiného si nežádají, než líbiti se Bohu.

Ó ti bláhoví, kteří praví: Blaze tomu, kdo si může opatřiti, čeho se mu zachce; kdo může jiným poroučeti; kdo si může dopřáti každé radosti a zábavy! Jaká to pošetilost! Jen tomu blaze, kdo Boha miluje a jenom na Bohu dosti má! Zkušenost nám ukazuje tolik lidí, které svět nazývá šťastnými; ale ačkoli vysoko v důstojnostech jsou postaveni a mají hojně bohatství, vedou přece život nešťastný a nikdy nemají pokoje ani klidu.

Ale čím to, že tolik boháčů, velikých pánů i knížat při takové hojnosti vezdejších statků nemají pokoje, kdežto naopak tolik zbožných řeholníků žije ve svých celách od světa jsouce odloučeni, v chudobě a skrytosti, a jsou tak spokojeni? Čím to, že tolik poustevníků, žijíce na odlehlé poušti, nebo v některé sluji, a trpíce hlad a zimu, plesali radostí? Tito všeci jen Boha měli na zřeteli a Bůh jich potěšoval.

»*Pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl.*« (Filip. 4, 7.) ano, pokoj, kterého Bůh zakoušeti dává tomu, kdo ho miluje, převyšuje všecky radosti a rozkoše tohoto světa! »*Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin.*« (Žalm 33, 9.) Ó světa milovníci, volá královský pěvec, proč pohrdáte životem svatých, když nemáte o něm ani pojmu? Zkuste to přec, zanechte, zanechte světa a věnujte se Bohu, a uvidíte, jak Bůh vás mnohem lépe potěší, nežli veškeré vaše vysoké tituly a hodnosti a všecky rozkoše a radosti světské.

Nelze popříti, že i svatí snášejí nemalá soužení zde na světě; avšak oddávajíce se úplně do vůle Boží, nepozbývají nikdy vnitřního pokoje. Mi-

lovníky světa vidíme nyní veselé a hned zase smutné; ale v pravdě žijí větším dílem v nepokoji a rozrušení. Naopak, milovníci Boží jsou povzneseni nad strastmi a ustavičnými proměnami tohoto světa, a proto žijí vždycky v jednom stejném klidu. Poslyšme, jak slavný kardinál Petrucci popisuje duši, která se všecka oddala Bohu:

Tu zříme, přerůzně jak mění
svou tvářnost každá bytost stvořená;
však v jejím nitru změny není,
neb stále s Bohem svým jest spojena.

Chce-li však kdo vždycky spojen žíti s Bohem a těšiti se ustavičnému pokoji, jest mu vyhostiti ze srdce všecko, co není Bůh, a žíti jest mu, jakoby mrtev byl všem náklonnostem pozemským. Bože můj, pomoz mi, abych setřásl se sebe všecka pouta, která mě víží k světu. Dej, ať nemám nic jiného na mysli, než tobě se zalíbiti.

Blaze těm, kterým jediné Bůh postačuje. Pane, dej mi milost, abych nehledal nic jiného kromě tebe, a jiného si nežádal, než tebe milovati a tobě činiti radost. Z lásky k tobě odříkám se nyní všech radostí pozemských, odříkám se také všeliké útěchy duchovní, a nepřeji si nic jiného, než činiti vůli tvou a tobě se líbiti. O Matko Boží, doporuč mě Synu svému, který ti ničeho neodepře.

36. Jediné Boha sluší míti za poslední cíl.

Při všem počínání svém nemáme míti jiného cíle a úmyslu, než líbiti se Bohu, a nikoli příbuzným, ani přátelům, ani osobám vysoce postaveným, ani sami sobě; neboť vše, co nekoná se pro Boha, konáno jest na zmar. Mnohe věci ko-

nají se lidem k vůli, buď abychom se jim zavděčili, nebo si jich nepohněvali a nelibosti jejich nevzbudili; ale svatý Pavel praví: »*Kdybych se ještě lidem zaliboval, nebyl bych služebníkem Kristovým.*« (Gal. 1, 10.) Jediné Boha sluší míti na zřeteli při všem, co činíme, tak aby i nám bylo lze říci, co Ježíš Kristus pravil: »*Co libého jemu jest, to já činím vždycky.*« (Jan 8, 29.) Bůh nám dal všecko, co máme; sami ze svého nemáme než nic a hřích. Bůh sám jediný miloval nás doopravdy, miloval nás od věčnosti a miloval nás v té míře, že nám daroval sám sebe na kříži a v nejsvětější svátosti oltářní, Bůh sám jediný zasluhuje tudíž veškeré lásky naší.

Politování hodná duše, která pošilhávajíc s láskou po některé věci pozemské, hněvá tím Boha. Ubohá nebude míti nikdy pokoje v životě tomto, a jest se velice obávati, že ho nebude míti ani v životě onom. Blahoslavený naopak ten, ó Bože můj, kdo hledá jediné tebe, a odříká se všeho z lásky k tobě; neboť nalezne perlu čisté lásky tvé, vzácnější to stkvost nade všecky poklady a království tohoto světa. Kdo Boha toliko hledá, dochází pravé svobody dítek Božích, ježto prost jest všech svazků, které jej poutají k zemi a brání mu přimknouti se pevně k Bohu a spojiti se s ním.

Bože můj a mé všecko, tobě dávám přednost přede vším bohatstvím, ctí a důstojnostmi, před všelikými vědomostmi a přede vší slávou a poctou a všelikými nadějemi a přede všemi dary tvými, kterých bys mi dopřáti ráčil. Ty jsi veškeré dobro mé; jen tebe chci a nic jiného; neboť ty sám jediný jsi nekonečně krásný a ušlechtilý, nekonečně dobrý, nekonečně milování hodný, slovem, tys jediné dobré. A proto žádný dar, nejsi-li to sám, mi nepostačí. Znova dím a opětovati budu

vždy: jen tebe chci a nic jiného, a co méně jest, nežli ty, pravím opět, že mi nepostačí.

Ó kdy mi bude dopřáno, abych již jiného nečinil, než tebe chválil, tě miloval a tobě radost činil, ano, abych již tvorů si nevšímal, ba ani sám sebe? Ó Pane můj a lásko má, přispěj mi, až uvidíš, že ochabuji a stydnu v lásce tvé, a že ujímá se v srdci mém láska k tvorům a k rozkoším pozemským: »*Vztáhni ruku svou s výsosti, vytrhni mne a vysvoboď mne z vod mnohých.* (Žalm 143, 7.) Tehdy vysvoboď mě z nebezpečenství, zapomenouti na tebe a opustiti tebe.

Nechťsi jiní shánějí se po tom, čeho si žádají, mně nic se nelíbí a ničeho si nežádám než tebe, ó Bože můj, lásko má a naděje moje: »*Co jest mi na nebi! a bez tebe co jsem chtěl na zemi? Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.*« (Žalm 72, 25. 26.) »*Bože můj a mé všecko!*«

Ó lidé, prohlédněme přec a zmoudřeme: všecko to dobro, které tvorové nám poskytují, není než kal, dým a klam: Bůh jediný je s to, aby nás uspokojil a oblažil. Avšak v životě tomto nelze ho požívati dokonale; ale dává nám pouze jakousi předtuchu těch statků, které nám slibuje v nebi; tam nás očekává, aby nás nasytil touže radostí, které sám požívá, a tehdy řekne nám: »*Vejdiž v radost Pána svého.*« (Mat. 25, 21). Útěchou svou nebeskou oblažuje Pán služebníky své jen proto, aby je navnadil a probudil v nich touhu po blaženosti, kterou jim chystá v nebi.

Ó Bože všemohoucí, ó Bože líbezný, učiň, prosím, ať ode dneška ve všech věcech jiného si nevšímáme a jiného nehledáme než tvého zalíbení. Učiň, ať ty jsi veškera a jediná láska naše, ježto ty sám jediný hoden jsi vedle spravedlnosti a z vděčnosti vší lásky naší. Nic mě tolik nebolí a nermoutí, jako když si vzpomenu, že jsem dříve tak málo

miloval nekonečnou dobrotu tvoji; mám však touhu a umiňuji si s pomocí tvou budoucně tě milovati ze všech sil svých. A tak doufám umříti, miluje jediné tebe, nejvyšší dobro své. Ó Maria, matko Boží, pros za mne ubohého; přímluva tvá nebývá odmrštěna; požádej Ježíše, ať mě učiní docela svým.

37. Všecko jest nám podstoupiti, abychom se zalíbili Bohu.

To bylo jediné a nejvroucnější přání všech svatých, kterým nejraději se zanášeli, podrobiti se každému namáhání a snášeti každé opovržení a každou bolest, aby se zalíbili Bohu a tak radost učinili božskému jeho srdci, které tak velice zasluhuje býti milováno, a jež tolik nás miluje.

V tom záleží veškera dokonalost a láska duše k Bohu, vyhledávati vždycky zalíbení Božího a činiti co nejmilejší jest Bohu. O blaze, komu lze říci s Ježíšem Kristem: „*Co libého jemu jest,*« totiž Bohu, »*to já činím vždycky.*« (Jan 8, 29.) A je-li možná pomysliti sobě větší čest a větší útěchu, než když duše, konajíc některou obtížnou práci nebo snášejíc některé protivenství, pováží, že radost činí Bohu?

Jest věru svatou povinností naší, abychom radost činili Bohu, který nás tolik miloval, a cokoli máme, všecko nám dal, a nemaje dosti na tom, že nás dary svými tak štědře obmyslil, daroval nám i sám sebe nejprve na kříži, podstoupiv z lásky k nám smrt, a po té v nejsvětější svátosti oltářní, kde nám se všecek daruje při sv. přijímání, tak že již nemá, co by nám dal.

Z té příčiny nevěděli již svatí co činiti, aby se zavděčili Bohu. Kolik vznešených jinochů opustilo svět, aby se docela zaslíbili Bohu! Kolik dívek i z rodu královského odřeklo se stkvělých sňatků

se vznešenými nápadníky, a odešly do kláštera! Kolik poustevníků uchýlilo se na poušť a skryli se v jeskyních, aby jen s Bohem v myšlenkách svých se obírali! A kolik mučeníků, aby zalíbili se Bohu, s radostí dali se bičovati, páliti rozpálenými deskami, a vytrpěli nejukrutnější muka! Slovem, aby Bohu učinili radost, svatí zbavili se všech statků, odřekli se nejvyšších pozemských důstojností, a jako vzácné poklady přijímali z rukou Božích nemoci, útisky a pronásledování, oloupení o vezdejší majetek a nejbolestnější a nejopuštěnější smrt.

Pročež zalíbení Božímu, ač jestli Boha opravdu milujeme, máme přednost dáti před získáním jakéhokoli bohatství, přede všemi sebe vyššími čestnými úřady, přede všemi rozkošemi pozemskými, ano i nebeskými. A zajisté; neboť jisto jest, že všickni blahoslavení, kdyby věděli, že by Bohu milejší bylo, aby hořeli v plamenech pekelných, každý z nich i sama rodička Boží, dobrovolně vrhli by se do ohnivé propasti té, aby tam věčně trpěli, a tak splnili přání Boží a jen Bohu se zalíbili.

A proto Bůh poslal nás na svět, abychom se snažili jemu se líbiti, a jej oslavovali. Pročež má zalíbení Boží býti jediným cílem všech našich žádostí, myšlenek a skutků. A jistě to srdce toho zasluhuje, abychom splnili všecka přání jeho, které nás tolik miluje a tak jest starostlivo o naše blaho.

Ale jak to možná, Pane, že já, nevděčník, místo abych tobě hleděl se zalíbiti, tolik jsem tě hněval a urážel? Než ošklivost, které pociťuji nad urážkami ti učiněnými, a kterou ty ve mně budíš, jest mi znamením, že mi chceš odpustiti. Odpusť mi tedy a nedopouštěj, abych i na dále byl ti tak nevděčným. Dej, ať všechno přemohu, abych se ti zalíbil

»*V tebe, Hospodine, jsem doufal; nechť nejsem zahanben na věky.*« Ó královno nebeská a matko má, Maria, přitáhni mne celého k Bohu.

38. Blahoslavený jest, kdo nechce, než co Bůh chce.

»*Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.*« (Mat. 5, 3.) Těmito chudými duchem rozumějí se ti, kdož chudi jsou na žádosti pozemské a ničeho si nepřejí kromě Boha. Chudi jsou v přáních svých, ale nikoli ve skutečnosti; neboť již v tomto životě jsou spokojeni a šťastni, a proto neřekl Pán: »*Jejich bude království nebeské*«, nýbrž »*jest*«, protože již na tomto světě bohati jsou na statky duchovní, kterými Bůh je zahrnuje; ano byť byli sebe chudší na statky vezdejší, nicméně spokojeni jsou se svým stavem, na rozdíl od těch, kteří bohati jsou na žádosti pozemské. Ti, byť měli bohatství sebe více, jsou vždycky chudi a nespokojeni; neboť statky vezdejší neuhasí žízně naší, ale tím více ji rozdráždí; a proto nejsou nikdy spokojeni, poněvadž nikdy nedosáhnou, po čem touží.

Ježíš Kristus, aby nás obohatil bohatstvím pravým, učinil sebe chudým, jak sv. apoštol dotvrzuje, řka: »*Učiněn jest pro vás chudým, abyste vy chudobou jeho zbohatli.*« (2. Kor. 8, 9.) Volil chudým býti, aby nás naučil příkladem svým pohrdati statky pozemskými, a tím způsobem aby nás obohatil statky nebeskými, které jsou nesmírně dražší a nad to věčné. Pročež prohlásil, kdo neodřekne se všeho, co má na zemi, a k tomu nezřízeně lne, že nemůže býti pravým jeho učeníkem.

Blaze tomu, kdo nechce, než co Bůh chce a se svatým Pavlínem dí: »*Mejtež si boháči bohatství*

svá, králové království svoje: mně Kristus bohatstvím jest a královstvím.« Radujtež se boháči tohoto světa ze svých peněz, ze svých panství, ze svých království: mně jest Ježíš veškerým bohatstvím i královstvím mým.

Buďme přesvědčeni, že jen Bůh učiní nás spokojenými; ale neuspokojí úplně leč ty duše, které jej milují z celého srdce. Než, může-li láska Boží usídliti se v duši, plné země? A třeba často přistupovala ke stolu Páně a se modlila a navštěvovala nejsv. svátosti oltářní, je-li však smýšlení pozemského, Bůh nemůže ji uznati docela za svou a neobohatí ji, jak by si přál.

Mnohé duše si naříkají, že ani v rozjímání, ani při sv. přijímání, ani v ostatních duchovních cvičeních nenalézají Boha. Těm sv. Terezie praví: *»Odtrhni srdce své od tvorů, a nalezneš Boha.«* Odřekněme se vší náklonnosti k pozemským věcem a obzvláště k vlastní vůli, darujme celou vůli svou Bohu bez výminky a rceme: Pane, nalož se mnou i se vším, co mám, jak tobě se líbí; já nechci, než co ty chceš, věda, co ty chceš, že mi jest nejprospěšnější. Učiň tedy, nechť tě vždycky miluji a jiného si nežádám.

A jediný prostředek, abychom od tvorů odelnuli, jest veliká láska k Bohu. Dokud láska Boží celé vůle naší se nezmocní, nikdy nebudeme svatými. A hlavní prostředek, abychom této vše ovládající lásky nabyli, jest sv. modlitba. Prosme vždycky Boha, aby nám daroval svou lásku, a ta nás odloučí ode všeho pozemského. Láska božská jest lupičem, který způsobem svatým odebere nám všecky pozemské náklonnosti, takže zvoláme: *»A co bych si jiného přál, než jediné tebe, ó Bože srdce mého?«*

»Silné jest milování jako smrt.« (Pís. 8, 6.) Láska jest silná jako smrt, to jest, jako nic ne-

odolá smrti, podobně nic není tak těžké a nesnadné, aby láska Boží to nezmohla. Láska nade vším vítězí. Sv. mučeníci láskou k Bohu přemohli i nejkrutější muka i nejbolestnější smrt.

Slovem, ó jak šťasten jest, komu lze říci se sv. žalmistou Páně: »*Co mi jest na nebi! a bez tebe co jsem chtěl na zemi? Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.*« (72, 25. 26.) A co jiného přeji si v životě tomto i na věčnosti kromě tebe, Boha svého? Nechť jiní dojdou statků, kterých si přejí: mně jsi ty, Bože můj, jediným dobrem a jediným pokojem srdce mého.

Ach, dokud duše neoddá se docela Bohu, hrozí jí nebezpečenství, že Bůh ji opustí, a že zahyne; kdo však opravdu Bohu všecek se oddal, nechť jest jist, že se ho již nevzdá; neboť Pán vděčný jest a věrný tomu, kdo se mu daroval bez výminky. Než čím to, že mnozí, kteří vedli dříve život svatý, potom tak hluboce klesli, že jen malá jest naděje, dojdou-li spasení? Čím to, táži se? To je tím, že nenáleželi zúplna Bohu; a dokladem toho jest smutný jejich pád.

Bože můj a pravý milovníče můj, nedopouštěj, aby duše moje, proto stvořená, aby tě milovala, něco jiného měla v lásce vedle tebe, a nebyla zcela tvou, ačkoli jsi ji koupil svou krví. Ó můj Ježíši, je-li možná, poznav lásku .tvou, kterou jsi choval ke mně, abych co jiného miloval kromě tebe? Ó připoutej mě víc a více k srdci svému a nechť zapomenu na všecko, abych jiného nehledal a jiného toužebněji si nežádal, než lásky tvé. Ó Maria, matko Boží, v tobě složil jsem veškeru naději svou, zbaviž mne lásky ke všemu, co není Bůh, aby on jediný byl předmětem lásky mé a věčné blaženosti mojí.

39. O duševní vyprahlosti.

Sv. František Saleský dí, že pravá pobožnost a pravá láska k Bohu nezáleží v citelné útěše duchovní při modlitbě a jiných nábožných cvičeních, ale v odhodlané vůli, činiti a chtíti jenom co Bůh chce. A ten má býti jediný účel našich modliteb, svatých přijímání, umrtvení a všech ostatních Bohu milých skutků, třeba je konáme beze vší chuti a za sterých pokušení a vnitřního odporu. »*Vyprahlostí a pokušeními,*« dí sv. Terezie, »*zkouší Pán duše, které miluje Byť po celý život vyprahlost trvala, nechť neupouští duše od modlitby: nadejde doba, kdy všecko bude jí hojně odměněno.*«

V čas opuštěnosti, jak učitelé života duchovního podotýkají, máme cvičiti se hlavně v pokoře a v oddanosti do vůle Boží. Není lepší příležitosti, abychom poznali svou nedostatečnost a bídu, než když při modlitbě cítíme se vyprahlí, omrzelí, roztržití a plni nechuti a odporu, a beze vší citelné horlivosti, ano i bez citelné touhy, prospívati v lásce Boží. Tehdy nechť duše dí: »*Pane, měj se mnou slitování; vidíš, jak jsem neschopna i jediné myšlenky dobré.*« Sluší též oddati se do vůle Boží a říci: »*Bože můj, chceš li mě nechati v této tmě a sklíčenosti, staň se vždy vůle tvá. Nechci býti potěšen; dosti mi tak zde klečeti, jen když se ti zalíbím.*« A na ten způsob vytrvati jest v modlitbě až do ustanovené doby.

Největší však mukou duší, na modlitbách trvajících, není tak vyprahlost, jako zatemnělost, takže duše se vidí zbavena vší dobré vůle a pokoušená proti víře a proti naději. Nezřídka jsou útoky pokušení tak prudké a tak veliká nedůvěra se jí vzmáhá, že jest potom plna strachu a úzkostí, že snad pozbyla milosti Boží, a se jí zdá, jakoby ji Bůh

pro její poklesek odsebe byl zamítl a opustil, takže pak sobě připadá, jakoby byla od Boha nenáviděná; a proto také jest jí samota mukou a modlitba zdá se jí býti peklem. A tu jest potřebí dodávati si mysli a nezapomínati, že ten strach a ty úzkosti, jakoby byla svolila v pokušení nebo k nedůveře, nejsou než pouhými úzkostmi a trýzní duševní, ale nikoli dobrovolnými činy svobodné vůle, a proto jsou hříchu prosty. Tehdy duše odporuje sice vůlí svou pokušením, ale pro tmu, kterou jest obestřena, není s to, aby to jasně rozeznala. A že tomu tak jest, to se pak zřejmě ukáže; neboť kdyby po té naskytla se příležitost, dopustiti se obyčejného všedního hříchu s úplným vědomím, tu by duše Boha milující volila raději stokráte umříti, než hřešiti.

Proto netrap se tehdy nikdo, abys jistoty nabyl, jsi-li v milosti Boží a nemáš-li hříchu. Ty chceš tehdy s jistotou věděti, že Bůh tě miluje; ale Bůh tentokráte nechce, abys to věděl, ale chce jen, abys se pokořoval, abys důvěřoval v jeho dobrotu a oddával se do jeho vůle. Ty chceš tehdy viděti, ale Bůh nechce, abys viděl. Ostatně, dí sv. František Saleský, že odhodlaná vůle, kterou máš (alespoň nitka její), milovati Boha a nechtíti ani v nejmenším ho uraziti vědomě a dobrovolně, dodává ti jistoty, že jsi v milosti Boží. Vrhni se tehdy do náručí milosrdenství Božího, a opětuj rozhodnutí své, že nechceš než Boha a jeho vůli, a nic se neboj. Ó jak milé jsou Bohu tyto ctnosti důvěry a úplné oddanosti do jeho vůle uprostřed této děsivé tmy!

Sv. Johanna Františka Chantalská trpěla 41 let tato duševní muka, spojená s hroznými pokušeními a se strachem, že žije v hříchu a že jest od Boha opuštěna. Trpěla tehdy tak velice, že podle vlastních jejích slov jediná myšlenka na smrt poněkud

ji potěšila. »*Nezřídka zdá se mi, že všechna trpělivost mi již dochází, a že jest již na mále, abych nechala všeho a vrhla se v záhubu.*« Posledních osm nebo devět let před její smrtí pokušení její nerci-li neochabla, ale ještě zuřivěji ji trápila; a tudíž ať se modlila, ať pracovala, bylo vnitřní mučenictví její tak děsné, že útrpnost budila u všech, s nimiž se stýkala. Nezřídka se jí zdálo, že Bůh ji od sebe zapudil; aby se potěšila, vzezřela k Bohu, ale nedošedši žádoucí útěchy, opět a opět obracela zraky své k němu, ačkoli se jí zdálo, že Bůh na ni se hněvá. V modlitbě, při sv. přijímání a v ostatních duchovních cvičeních zakoušela jen nechuti a smrtelných úzkostí. Bylo jí jako nemocné, neduhy tak sklíčené, že jí nelze ani se obrátiti: jako němé, nemohoucí duševních úzkostí svých ani vypověděti, a jako slepé nevidoucí, kudy vyjíti z té děsné propasti. Zdálo se jí, že ztratila všecku lásku, naději i víru. Přes to vše měla zraky duše své stále upřeny na Boha, odpočívajíc v náručí jeho božské vůle. Ať krátce dím, sv. František Saleský říkal o ní, že blahoslavená duše její podobna jest hluchému pěvci, který výtečně zpívá, ale z krásného hlasu žádného požitku nemá, protože se neslyší. A tudíž duše, která jest zkoušená duševní vyprahlostí, byť sebe více ve tmách tápala, ať netratí mysli, ale ať důvěřuje v krev Ježíše Krista, oddá se do vůle Boží a rce:

Ó Ježíši, naděje má a jediná lásko duše mé, já nezasluhuji útěchy tvojí; dopřej jí tomu, kdo tě vždycky miloval; já zasluhoval pekla, a tam měl jsem již navždy od tebe býti opuštěn bez naděje, že tě budu moci kdy milovati. Ale ne, Pane můj, každému utrpení se podrobuji, tresci mě jakkoli, jen toho trestu mě ušetři, abych tě nemohl milovati. Všecko mi odejmi, jenom ne sebe. Ačkoli jsem jen ubožák, miluji tě přec více než sám sebe a všecek

se ti daruji; nechci již žíti sám sobě. Posilni mě, abych ti byl věren. Ó naděje hříšníků, nejsvětější Panno Maria, v přímluvu tvou skládám důvěru svoji; učiň, ať miluji Boha svého, který mě stvořil a vykoupil.

40. O životě v ústraní.

Duším Boha milujícím život v ústraní, kde vzdáleni jsou od styku s lidmi, jest nebem. Ne, ne, obcování s Bohem v osamělosti a odloučenosti od tvorů není protivné ani hořké: »*Nemá hořkosti obcování její, ani tesknosti bydlení s ní, ale veselost a radost.*« (Moudr. 8, 16.)

Jest pochopitelno, že světa milovníci samotě se vyhýbají, protože v samotě, kde nemají s kým se baviti a pozemskými záležitostmi se obírati, ozývají se v srdci jejich více než jindy výčitky svědomí, a proto hledí se povyraziti neb aspoň vybrati se z myšlenek svých ve styku s lidmi. Než čím více snaží se dojíti útěchy mezi lidmi a v roztržitostech světských, tím více trní a hořkostí zakoušejí.

O tom duše Boha milující ničeho nevědí; neboť v ústraní setkávají se s milým společníkem, který je obveseluje více, nežli společnost všech přátel a příbuzných, a třeba nejpřednějších osobností ve světě. Sv. Bernard říkával: »*Nikdy nejsem méně sám, nežli jsa sám.*« Nikdy se necítím méně sám, než když jsem samoten a vzdálen od lidí; neboť tehdy setkávám se s Bohem, který mluví ke mně; a tu naopak bývám mnohem pozornější, abych nepřeslechl hlasu jeho, a mnohem schopnější, abych se s ním spojil. Ačkoli Spasitel náš ustanovil učeníky své k tomu, aby rozešli se do celého světa rozšiřovat víry, přál si nicméně, aby občas ustáli

od apoštolské práce své, a uchýlivše se do samoty, aby obírali se toliko s Bohem. Mimo to víme, že Ježíš Kristus již za pozemského života svého rozesílal je po rozličných krajinách judských, aby hříšníky obraceli; ale po vykonané práci neopominul pozvati jich, aby se uchýlili na některé místo osamělé, řka jim: »*Pojďte soukromí na pusté místo, a odpočiňte maličko. Nebo bylo množství těch, kteříž přicházeli a odcházeli, takže ani chvíle k jídlu neměli.*« (Mar. 6, 31.)

Jestliže Ježíš Kristus uložil to samým apoštolům svým, řka jim: »*Odpočiňte maličko,*« potřebí jest zajisté všem dělníkům apoštolským odejíti občas do ústraní, aby zachovali si mysl s Bohem sebranou a načerpali si nových sil, aby pak s větší horlivostí pracovali o spáse duší.

Pracuje-li kdo o spáse bližního, ale jen s chabou horlivostí a s malou láskou k Bohu, když totiž jen sebeláska, ctižádost neb ziskuchtivost jsou pohnutkou činnosti jeho, tu málo duší získá Bohu. A proto Pán praví dělníkům na vinici své: »*Odpočiňte maličko!*« Nemínil Pán Ježíš zajisté slovy těmi, aby apoštolé šli se posilnit spánkem, ale aby si odpočinuli, obírajíce se s Bohem a prosíce ho o potřebné milosti k životu svatému, aby tak na duši jsouce posilněni a občerstveni, pracovali se zdarem o spáse duší; jinak bez tohoto odpočinku s Bohem na modlitbě chybí síla a nadšení, abychom bedlivi byli prospěchu jak vlastního, tak cizího.

Moudře podotýká sv. Vavřinec Justiniani, mluvě o ústraní, že »*vždycky jest nám je milovati, ale ne vždycky v něm prodlévati,*«*) jakoby řekl, že ti, kdož povoláni jsou od Boha, aby hříšníky obraceli, nemají vždycky zdržovati se v samotě ve svých

---

*) Semper amanda, non semper tenenda.

celách; neboť by tím povolání Božímu nedostáli; aby jim dosti učinili, když Bůh to jest, který je volá, tu zanechati jest jim samoty; nesmí však přestati samotu milovati a po ní toužiti, ježto v ní nejsnáze Boha lze nalézti.

Ó můj Ježíši, málo jsem miloval samotu a ústraní, protože jsem málo miloval tebe. Sháněl jsem se po radostech a útěše, které tvorové poskytují, a pro ně ztratil jsem tebe, dobro nekonečné. Ach, mne ubohého! Kolik let bylo srdce mé roztržito, ježto jsem pomýšlel jenom na statky pozemské a na tebe jsem zapomínal. Ó vezmi si to srdce mé: vždyť jsi si je koupil vlastní krví svou, a rozněť je láskou svojí a budiž celé majetkem tvým. Ó královno nebeská, blahoslavená Panno Maria, tobě je snadno vyprositi mi milosti této; od tebe jí doufám.

41. O odloučení od tvorů.

Chceme li Boha milovati z celého srdce, nezbývá nám, než odloučiti se od všeho, co není Bůh, anebo k Bohu se neodnáší. On chce sám jediný vládnouti v srdci našem a nestrpí žádného společníka; a po všem právu; neboť on jest jediným Pánem naším, od něhož máme všecko; Bůh jest dále jediným milovníkem naším, který nás miluje láskou nezištnou, jen z pouhé dobroty své; a proto že nás tolik miluje, chce, abychom i my jej milovali z celého srdce svého: »*Milovati budeš Hospodina Boha svého z celého srdce svého*«

Milovati Boha z celého srdce znamená však dvojí věc: Prvá jest, vypuditi ze srdce každou náklonnost, která se netýká Boha a není podle Boha. »*Kdybych věděl,*« říkával sv. František Saleský, »*že v srdci mém jest jedinká nitka, která*

nenáleží Bohu, hned bych ji vytrhl.« Druhou pak věcí jest modlitba, kterou láska svatá vchází do srdce. Není-li však srdce prázdno vší země, láska nemůže do něho, poněvadž tam nemá místa. Naopak srdce odloučené ode všech tvorů hned se zapálí láskou Boží a hoří plamenem při dost malém dechu milosti.

Čistá láska, říkával týž svatý biskup ženevský, stráví vše, co není Božího a promění vše v sebe; a tak vše, co se koná pro Boha, jest láska Boží. Ó jak předobrý a přeštědrý jest Bůh k duši, která nehledá než jeho samého a vůle jeho: »*Dobrý jest Hospodin duši hledající jeho.*« (Pláč 3, 25.) Šťasten, komu lze ještě na světě říci v skutku a v pravdě se sv. Františkem: »*Bože můj a mé všecko,*« a tak v opovržení míti všelikou světa marnost: »*Královstvím světa a vší ozdobou tohoto věku pohrdla jsem z lásky k Pánu svému Ježíši Kristu.*«

Kdykoli tedy stvoření chtějí vejíti do srdce našeho a zaujmouti část lásky, která náleží všecka Bohu, nezbývá než hned je odbýti a zameziti jim vstup do srdce slovy: Jděte jen, odkud jste přišla, a jděte k těm, kteří si vás žádají; srdce mé jest již celé zadáno Ježíši Kristu, a pro vás není v něm již místa. A mimo toto rozhodnutí, že nechceme než Boha, třeba též v nenávisti míti vše, co svět miluje, a milovati, čeho svět nenávidí.

Ale nade všecko potřebí jest tomu, kdo si přeje dokonale Boha milovati, aby zapíral sám sebe, všemu se podvoluje, co se nelíbí sebelásce, a všecko od sebe odmítaje, čeho sebeláska si žádá. Rád bys na př. viděl to ono. Odepři si to, proto že se ti to líbí. Protiví se ti lék, protože jest hořký. Vezmi jej právě, že hořký jest. Je-li ti proti mysli, úslužným se prokázati osobě nevděčné, prokaž jí nějakou službu lásky právě proto, že k tobě nevděčnou byla.

Ano, praví sv. František Saleský, i lásku k ctnostem spojiti jest s odloučeností. Na př.: Milovati máme modlitbu a samotu; ale když poslušnost anebo křesťanská láska toho žádají, třeba modlitby nechati a samoty se zříci a nic se proto neznepokojovati. A rovněž tak sluší všecko s radostí na se vzíti, co z vůle Boží nás potká. Blaze tomu, kdo chce nebo nechce, ať se mu přihodí cokoli, proto, že Bůh to chce nebo nechce, a k ničemu nejeví zvláštní náklonnosti. A proto jest nám prositi Boha o milost, abychom vždycky klidni byli, ať s námi naloží jakkoliv.

Jisto jest, že není na světě člověka spokojenějšího nad toho, kdo pohrdá světem a jeho statky a ve všem srovnává se s vůlí Boží. Proto jest záhodno, abychom častěji denně, zvláště při rozjímání a sv. přijímání, obnovili u nohou ukřižovaného Spasitele rozhodnutí svoje, že odříkáme se sebe i všeho, co naše jest, řkouce: »Můj Ježíši, nechci již sám na sebe pamatovati, ale všecek tobě se daruji, učiň se mnou jak se ti líbí. Vidím, že vše, co svět mi nabízí, jest marnost a klam. Nechci od nynějška nic jiného hledati než tebe a tvého zalíbení. Pomoz mi, abych ti byl věren. Panenko Maria, pros za mne Ježíše.

Poslyšme, kterak kardinál Petrucci několika málo verši popisuje zpozdilost světa milovníků a štěstí milovníků Božích:

Svět ten nestálý a vrátký
jevištěm je změn a zmaru:
jeho blyskotavé štěstí, jeho slasti
mžikem oka blednou, zůstávají strasti;
kdo však s Kristem kráčí, tomu světa strasti
zdají se jen strasti, a jsou pravé slasti.

42. Jak vzácná jest smrt svatých.

»*Drahá ť jest před očima Hospodinovýma smrt svatých jeho.*« (Žalm 115, 15.) Proč asi smrt svatých zove se drahou? Sv. Bernard odpovídá, řka: Drahou sluje proto, že tolik jest bohata na statky, že zasluhuje koupena býti za každou cenu.

Mnozí tou měrou lnou k tomuto světu, že by si přáli, aby nebylo smrti; ale sv. Augustin praví: »*Co jiného znamená dlouho žíti, než dlouho se trápiti?*« *) Tolik soužení, úzkostí a trampot život vezdejší ustavičně nám ztrpčuje, že podle slov svatého Ambrože »*smrt zdá se lékem býti a ne trestem.*« Zdá se, že smrt uložena jest nám ne za trest, ale za útěchu a milost, ježto nás vysvobozuje z tolika trápení.

Smrti hrozí se jen hříšníci, ježto vědí, že smrt jejich první, umrou-li v hříchu, bude přechodem k smrti druhé, věčné. Ale duše ctnostné nelekají se smrti, neboť důvěřujíce v zásluhy Ježíše Krista, mají dostatečnou záruku a jsou mravně jisty, že žijí v milosti Boží. A tudíž slova: »*Putuj, duše křesťanská s tohoto světa,*« která tolik trápí ty, kdož neradi umírají, nezarmucují svatých, jejichž srdce odloučeno bylo povždy ode všech věcí pozemských, a kteří s opravdovou vroucností neustávali říkati: »*Bože můj a mé všecko.*«

Těm není smrt trýzní, ale odpočinutím od úzkostí, která vystáli v boji proti pokušením a v potlačování nepokoje a strachu, že snad urazili Boha. A jich tudíž týkají se slova, která napsal sv. Jan: »*Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. Již od této chvíle, praví Duch, aby odpočinuli od*

---

*) Quid est diu vivere, nisi diu torqueri. (Serm. 17. de verb. Dom.)

prací svých.« (Zjev. 14, 13.) Umírá-li, kdo Boha miluje, nebojí se bolestí, které smrt doprovázejí, ale spíše z nich se raduje a přináší je Bohu jako poslední oběť života svého. O jak blahému těší se pokoji, kdo umírá v náručí Ježíše Krista, jenž vyvolil si smrt tak hořkou a opuštěnou, aby nám zjednal smrt sladkou a oddanou do vůle Boží.

Ó můj Ježíši, ty jsi můj soudce, ale jsi také můj Vykupitel, ježto jsi proto umřel, abys mě spasil. Již od prvého hříchu svého zasluhoval jsem býti odsouzen do pekla; ale v milosrdenství svém dal jsi mi velikou lítost nad hříchy mými; i doufám jistě, že mám nyní již odpuštěno. Nezasluhoval bych tě již milovati, ale ty jsi dobrodiními svými srdce mé přinutil k lásce svojí. Chceš-li, abych v této nemoci zemřel, rád se tomu podrobuji Vím též, že nejsem hoden vejíti hned do nebe, a proto rád půjdu do očistce, abych tam trpěl, co uznáš za dobré. To bude mi největším trestem, že odloučen budu tam od tebe, toužebně sobě žádaje, k tobě přijíti, tebe milovati a na tebe patřiti tváří v tvář; zatím však, přemilý Spasiteli můj, slituj se nade mnou.

A co jiného jest život tento, nežli ustavičné nebezpečenství ztratiti Boha? »*Kráčíme mezi osidly*,« praví sv. Ambrož. Nepřátelé naši mají ustavičně na nás nalíčeno, jen o to usilujíce, aby nás připravili o milost Boží. Proto sv. Terezie, kdykoli hodiny bily, děkovala Bohu, že zase jedna hodina boje a nebezpečenství minula bez hříchu; a proto zprávou, že má umříti, byla nanejvýše potěšena, když pomyslila, že jest již dobojováno, a že již co nevidět spatří Boha svého.

V životě tomto nelze žíti bez chyb a poklesků. A to jest jiný důvod, proč duše Boha milující tolik po smrti touží. Myšlenka ta rozveselila ctih. Vincence Karafu; i pravil sám k sobě: Nyní, jak

přestanu žíti, přestanu též hněvati Boha. Jistý hodný muž poručil si, až bude umírati, aby mu několikráte po sobě opakovali tato slova: »*Raduj se N.; neboť blíží se hodina, kdy již neurazíš Boha.*«

A co jest nám toto tělo naše, nežli žalář, v němžto duše jest uvězněna, nemohouc uniknouti a spojiti se s Bohem? Z té příčiny zvolal láskou roznícený sv. František, umíraje, slovy žalmistovými: »*Vyveď ze žaláře duši mou!*« (141, 8.) Pane, vysvoboď mě z tohoto vězení, které mi brání na tebe patřiti. Ó smrti milování hodná, kdo by se tě bál a po tobě netoužil, ježto jsi koncem trápení a počátkem života věčného? Sv. Pionius, mučeník, stoje u popraviště, jevil tak velikou radost, že tu stojící žasnouce tázali se ho, jak jest to možná, aby tak vesel byl, maje umříti? »*Mýlíte se,*« odpověděl jim světec, »*mýlíte se; nejdu smrti vstříc, ale životu.*« *) Nejdu na smrt, ale ubírám se k životu, který žíti budu na věky.

Ó nejsladší Ježíši můj, děkuji ti, že jsi mne nenechal umříti, když jsem žil v nemilosti tvé, a že jsi sobě získal srdce moje tolika něžnými důkazy lásky, kterými jsi mě obmyslil. Když si vzpomenu na urážky, jež jsem ti způsobil, umřel bych lítostí a žalem. Tuto duši svou, která byla již ztracena, odevzdávám do rukou tvých: »*V ruce tvé poroučím ducha svého.*« (Žalm 30, 6.) Rozpomeň se, Pane, že jsi ji vykoupil smrtí svou: »*Vysvobodils mne, Hospodine, Bože pravdy.*« Miluji tě, dobroto nekonečná, žádám si odejíti brzy z tohoto života a přijíti k tobě a milovati tebe láskou dokonalou v nebi. A zatím, dokud žiji zde na zemi, dej, ať víc a více poznávám povinnost svou tě

---

*) Ap. Euseb l. 4. c. 14.

milovati. Bože můj, přijmi mě, všecek se ti daruji a v tebe důvěřuji pro zásluhy Ježíše Krista. Také v přímluvu tvoji skládám důvěru svou, ó Maria, naděje moje.

43. O vlažnosti.

Jest dvojí vlažnost, nevyhnutelná, a které lze se vyhnouti. Nevyhnutelná jest ta, kterou v nynějším tomto stavu trpí též duše, vedoucí život duchovní, a jež z přirozené křehkosti své neubrání se, aby semo tamo neklesly, ovšem ne s plnou rozvahou, do některého lehkého hříchu. Těchto poklesků, které plynou z přirozenosti naší, hříchem dědičným pokažené, není nikdo prost bez obzvláštní milosti, jež dopřána byla toliko nejsvětější rodičce Boží. Bůh sám dopouští poskvrny ty na svatých svých, aby se udrželi v pokoře. Nezřídka necítí nejmenší horlivosti a jsou plni nechuti a omrzelosti při duchovních cvičeních svých; a v této době duševní vyprahlosti upadají pak velmi snadno do mnohých chyb, aspoň nedobrovolných. Ostatně kdo v tomto stavu jsou, ať neopomíjejí obvyklých pobožností svých, ať neklesají na mysli a nedomnívají se, že upadli již do vlažnosti, protože to vůbec vlažnost není. Nechť jen konají dále obyčejná cvičení svá, nechť v ošklivosti a nenávisti mají spáchané poklesky své, nechť často obnoví předsevzetí své, že chtějí zcela náležeti Bohu, a v něho nechť pevně důvěřují, a Bůh je potěší. Pravá, politování hodná vlažnost naproti tomu jest to, když duše upadá do hříchů všedních, a to s úplným rozmyslem a dobrovolně, a malou nad nimi lítost jeví a málo se přičiňuje, aby se jich uvarovala, řkouc, že to nic není. Jak? Boha rozhněvati, že nic není? Sv. Terezie říkala duchov-

ním dcerám svým: »*Dcery mé, Bůh vás chraň hříchu s rozvahou spáchaného, byť byl sebe menší!*«

Ale namítají: Tyto hříchy nás přec nezbavují milosti Boží. Kdo tak mluví, jest ve velikém nebezpečenství, že jednoho dne ztratí milost Boží a upadne do hříchu smrtelného. Sv. Řehoř píše, klesá-li kdo ze zvyku a s plnou rozvahou do hříchů všedních a jich nelituje a z nich se nermoutí, a na polepšení nepomýšlí, nezůstane tam, kde klesl, ale padaje dál a dále, sřítí se posléze do propasti: »*Nikdy nezůstane duše ležeti, kde padne.*« *) Smrtelné nemoci nepocházejí vždycky z velikých výstředností, ale z četných neopatrností lehkých, ale stálých. A podobně pád jistých duší do hříchů těžkých zaviněn bývá hříchy všedními, opětovanými, které pak duši tak seslabí, že prudkým nějakým pokušením jsouc napadena, nemá síly, aby mu odolala, i svolí a upadne do hříchu.

»*Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.*« (Sir. 19, 1.) Kdo nevšímá si malých poklesků, snadno jednoho dne ocitne se v propasti. Spasitel náš praví: »*Že jsi vlažný, . . . počnu tě vyvrhovati z úst svých*« (Zjev. 3, 16.) Býti vyvrženu od Boha, znamená, býti od něho opuštěnu, neb aspoň zbavenu býti zvláštní pomoci jeho, bez níž nelze zachovati se v milosti Boží.

Dobře si povšimněme této věci: Sněm tridentský odsuzuje toho, kdo by tvrdil, že setrvati lze v milosti Boží bez obzvláštního přispění Božího: »*Řekl-li by kdo, že ospravedlněnému i bez zvláštní pomoci Boží v přijaté spravedlnosti lze setrvati, budiž vyobcován.*«**) Nelze nám tudíž setrvati v milosti bez obzvláštní a neobyčejné po-

---

*) Nunquam illic anima quo cadit jacet. (Mor. l. 21.)
**) Sess. 6, can 22.

moci Boží; avšak zvláštní pomoci své Bůh odepře právem tomu, kdo často a vědomě dopouští se hříchů všedních a nic jich nedbá. Aneb, je-li Bůh povinen této zvláštní milosti své dopřáti tomu, kdo se neostýchá ustavičně a dobrovolně jej hněvati a urážeti? »*Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude.*« (2 Kor. 9, 6.) Kdo málo rozseje, málo též sklidí. Jsme-li my skrblí k Bohu, jak smíme se nadíti, že Bůh bude k nám štědrý?

Ubohá duše, která uzavírá mír s hříchy, třeba jen všedními! Povedeť se jí hůř a hůře; neboť náruživosti zapustí v ní silnější a silnější kořeny, a snadno ji oslepí; a je-li kdo slepým, jak lehce upadne do propasti, kdy se toho nejméně naděje. Bojme se tedy vlažnosti! Vlažnost dobrovolná není nepodobna úbytné (hektické) horečce, které lidé tuze se nelekají, která však jest potutelná a tak zlá, že těžko z ní kdo ozdraví.

Ostatně, ačkoli bývá věcí velmi nesnadnou, aby vlažný se polepšil, jsou nicméně prostředky od vlažnosti, chce-li jen vlažný se polepšiti. Prostředky ty jsou: 1. Odhodlaná vůle, stůj co stůj zanechati tohoto politování hodného stavu. 2. Odstraniti příležitosti k pokleskům; sice marná jest naděje v polepšení. 3. Doporoučeti se často Bohu a prositi ho vroucně o potřebnou sílu k vybřednuti z tohoto neblahého stavu, a neustávati v modlitbě, dokud duše vlažná z vlažnosti své není vyléčena.

Pane, slituj se nade mnou. Vidím, že zasluhuji býti od tebe vyvrhnut pro tolikeré poklesky, jimiž se ti odsluhuji. Ach já ubohý, ježto nemám ani lásky, ani důvěry, ani žádostí dobrých. Můj Ježíši, neopouštěj mne! Vztáhni mocnou ruku svou a vy-

táhni mě z tohoto hrobu vlažnosti, do něhož jsem upadl. Učiň to pro zásluhy umučení svého, v něž skládám důvěru svoji. Ó Panno přesvatá, přímluva tvá může mě potěšiti a vzkřísiti; oroduj za mne.

44. O čistém úmyslu.

Čistým jest úmysl, když všecko, cokoli konáme, jen proto konáme, abychom se zalíbili Bohu. Ježíš Kristus pravil, jaký jest úmysl náš, buď dobrý nebo špatný, takový že je též před Bohem čin, který konáme: »*Jestli oko tvé bude sprostné, všecko tělo tvé bude světlé. Pakli oko tvé bude nešlechetné, všecko tělo tvé bude tmavé.*« (Mat. 6, 22, 23.) Oko sprostné znamená čistý úmysl, Bohu se zalíbiti; oko nešlechetné znamená úmysl nepravý, když totiž jednáme z marnivosti, nebo chtějíce se libiti sami sobě.

Je-li skutku krásnějšího než dáti život za sv. víru? A přece praví sv. Pavel, kdo umírá za jiným účelem, než aby líbil se Bohu, že mučenictví jeho nic mu neprospěje. Nuže, jestliže samo mučenictví nic není platno, nepodstoupí-li se pro Boha, což asi platna jsou veškera kázaní, veškery sepsané knihy, a veškery práce a namáhání služebníků církve sv., ano i veškery přísnosti kajícníků, jsou-li konány pro chválu lidskou nebo na ukojení vlastní libosti? Prorok Aggeus praví, že i skutkové sami sebou svatí, nejsou li konáni pro Boha, ukládají se do »*pytlíku děravého*« (1, 6.), že totiž všickni vypadnou a nic v něm nezůstane. Naopak, vše, co vykonáme, abychom zalíbili se Bohu, i když to o sobě jest ceny nepatrné, daleko cenou svou předčí veškera díla, vykonaná bez čistého úmyslu. Víme ze sv. Marka, kterak ta chudá vdova vložila do obětní schránky chrámové jenom dva haliře,

a Pán Ježíš pravil o ní: »*Tato chudá vdova více uvrhla než všickni.*« (Mar. 12, 43.) Sv. Cyprián podotýká k těmto slovům Páně, že vložila více než všickni ostatní proto, že dala dvě tyto malé mince s čistým úmyslem, aby radost učinila Bohu.

Chceme-li poznati, pracuje-li kdo s pravým úmyslem, jest nejlepším toho znamením, není-li rozmrzelým, i když práce jeho neměla toho úspěchu, kterého si přál. Jiné dobré znamení jest, když za vykonanou práci sklidí jen výčitky a nevděk, a nicméně zůstane spokojeným a klidným. Ostatně, i když nás někdo za práci naši chválí, nebuďme proto nepokojni, bojíce se, abychom si na tom nezakládali a marné chvále nepodlehli, a když se o nás pokouší, pohrdněme jí a rceme se sv. Bernardem: »*Pro tebe jsem se díla neujal, pro tebe ho nezanechám!*« *)

Úmysl, získati si prací svou větší slávu v nebi, dobrý jest; ale úmysl nejdokonalejší jest, abychom zalíbili se Bohu. Buďme ujištěni, čím více odřekneme se vlastního prospěchu, tím více Bůh rozmnoží radost naši v nebi. Blaze tomu, kdo pracuje jediné proto, aby oslavil Boha a konal vůli jeho! Následujme příkladu blahoslavených v nebi, kteří milujíce Boha jiného si nežádají, než líbiti se Bohu. Svatý Zlatoúst praví, jestliže Bohu se líbíme, čeho jiného si žádáme? Zdali nejme dosti odměněni? »*Byl-lis uznán za hodna, vykonati něco, co Bohu se líbí zda-li jiné mzdy kromě té sobě žádáš?*« **)

To jest to oko, které zraňuje srdce Boží láskou k nám, jak Bůh pravil nevěstě svaté: »*Ranila jsi srdce mé, sestro má, choti, ranila jsi srdce mé jedním z očí svých.*« (Pís. 4, 9.) Toto jedno z očí znamená jediný úmysl, který mají duše, láskou Bohu za-

---

*) Nec propter te coepi, nec propter te desinam.
**) L. 2 de compunct. cord.

snoubené, při všem počínání svém, aby totiž jemu se zalíbily. A to jest, co sv. apoštol na srdce kladl učeníkům svým: »*Buďto tedy že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte.*« (1. Kor. 10, 31.) Ctih. Blažena od Vtělení Páně, první duchovní dcera sv. Terezie, říkávala: »*Není ceny, kterou by zaplatiti bylo lze jakoukoliv i nejmenší věc, pro Boha učiněnou.*« A měla pravdu; neboť cokoli pro Boha učiníme, jest skutkem lásky Boží. Čistý úmysl drahými a vzácnými činí i nejnižší skutky naše, jako jsou jídlo, ruční práce ano i zábava, když to vše koná se z poslušnosti a s úmyslem Bohu se líbiti.

Třeba tedy hned z rána všecky denní skutky své k Bohu obrátiti; a jest pak velmi záhodno, abychom obnovili tento úmysl na počátku každé práce, aspoň důležitější, jako jsou rozjímání, svaté přijímání, duchovní čtení, na začátku každé z nich poněkud se pozastavíce, jak to činil sv. ten poustevník, který před jakoukoli prací pozdvihl očí k nebi a na chvíli se zamyslil; když se ho tázali, co to činí, odvětil: »*Hledím, aby rána cíle se neminula.*«

Můj Ježíši, a kdy pak já počnu opravdově tě milovati? Ach já ubohý, hledám-li mezi pracemi svými jediného díla, jen proto podniknutého, abych se zalíbil tobě, Pane můj, nejsem s to, abych je nalezl. Ach, smiluj se nade mnou! a nedej, abych až do smrti tak špatně ti sloužil. Pomoz mi, abych ostatek života vynaložil jen na to, abych ti sloužil a tě miloval. Učiň, ať všecko přemohu, abych se ti zalíbil, a všecko ať jen proto konám, abych ti činil radost; prosím tě o to pro zásluhy umučení svého. Ó veliká přímluvkyně má, Panno Maria, vypros mi milosti té přímluvou svojí.

45. Vroucí povzdechy po vlasti nebeské.

Šťasten, kdo dojde spasení, a vykročiv s tohoto místa vyhnanství, vejde do nebeského Jerusalema a radovati se bude z toho dne, který vždycky bude dnem radosti a plesání, a kde již nebude žádného soužení ani strachu, že by možná bylo pozbýti nevýslovného toho štěstí.

Praotec Jakub pravil: »*Dnův putování mého jest sto do třiceti let malých a zlých.*« (1. Mojž. 47, 9.) Slova ta týkají se i nás, ubohých poutníků, dokud žijeme zde na zemi, snášejíce těžké jho vyhnanství svého, pokušeními jsouce trápeni, náruživostmi zmítáni a znepokojováni a svíráni rozličnými trampotami a hlavně vydáni jsouce tolika nebezpečenstvím věčného spasení. Při tom všem sluší uvážiti, že země tato není pravou vlastí naší, ale jen místem vyhnanství, kde Bůh nás nechává, abychom utrpením zasloužili si toho štěstí, vejíti jednoho dne do blažené vlasti nebeské.

A tak žijíce odloučeni ode všech pozemských věcí, máme vždycky vzdychati po nebi, řkouce: Kdy, ó Pane, kdy budu zproštěn tolika úzkostí a nebudu již na nic jiného pomýšleti, než abych tebe miloval a chválil? Kdy budeš ty mi vším ve všem, aby splnilo se slovo apoštolovo: »*Aby byl Bůh všecko ve všem.*« (1. Kor. 15, 28.) Kdy těšiti se budu pokoji stálému a nerušenému, který bude prost vší hořkosti a všeho žalu a všelikého nebezpečenství, abych nezahynul? Kdy, ó Bože můj, budu pohřížen v tobě, patře na nekonečnou krásu tvoji, nezastřenou, tváří v tvář? Slovem, ó Stvořiteli můj, kdy budeš majetkem mým tak, abych mohl říci: Bože můj, již tě nikdy nemohu ztratiti?

Zatím však, ó Pane, dokud mě vidíš vypověděného a v souženích úpícího, v tomto nepřátelském kraji, kde mi jest ustavičně vésti tuhý boj

vnitřní, přispěj mi milostí svou a potěš mě na tak strastiplné pouti. Vímť ovšem, že svět nemůže mě uspokojiti ani mi pokoj dáti, byť sebe více mi ho nabízel a sliboval; avšak neposkytneš-li mi pomoci své, bojím se, že rozkoše a vnady pozemské a zlé náklonnosti mé strhnou mě do propasti.

A když mi již strádati jest v tomto vyhnanství údolí slzavého, rád bych alespoň myslil vždy na tebe, Bože můj, raduje se z nekonečné blaženosti, které požíváš; ale zlé žádosti smyslné ozývají se často v nitru mém a nedopřávají mi pokoje. Rád bych, aby všecky city a tužby srdce mého jen vždycky tím se zaměstnávaly, tebe milovati a tobě činiti díky; ale tělo mé svádí mě, abych si liboval v rozkoších a požitcích smyslných; i nezbývá mi než zvolati se sv. Pavlem: »*Nešťastný já člověk! Kdož mě vysvobodí z těla smrti této?*« (Řím. 7, 24.). Ach, běda mě! neustále abych bojoval nejen proti nepřátelům zevnějším, ale i sám s sebou, takže sám sobě jsem na obtíž: »*Učiněn jsem sám sobě těžkým.*« (Job, 7, 20.)

Kdo mě tedy vysvobodí »*z těla smrti této*«, to jest, z nebezpečenství klesnouti do hříchu, ježto již pouhý strach před nebezpečenstvím tím jest mi ustavičnou smrtí, která mě trápí a nepřestane mě trápiti co živ budu: »*Bože, nevzdalujž se ode mne; Bože můj, ku pomoci mé vzezři.*« (Žalm 70, 12.) Bože můj, neodstupuj ode mne; nebo jestliže odstoupíš ode mne, chvěji se strachem, že tě urazím; ba naopak, přibliž se co nejvíce ke mně mocnou pomocí svou, to jest, buď mi vždy nápomocen, abych odrazil útoky protivníků svých. Královský prorok tvůj ujišťuje mě, že blízko jsi, že totiž trpělivosti dodáváš všem, kteří jsou srdce souženého, to jest, všem v duši sklíčeným a skormouceným: »*Blízko jest Hospodin těm, kteříž souženého jsou srdce.*« (Žalm 33, 19.) Stůj tedy při mně, nejmi-

lejší Spasiteli můj, a dej mi trpělivost, které potřebuji, abych přemohl tolikerá soužení, která mě trápí

Kolikrát chystám se k modlitbě a rozjímání; a tu vynoří se ve mně roj myšlenek protivných, a na sta ničemných titěrností stavějí mi před oči, a mě vyrušují. Posilni mě, abych je setřásl se sebe, když s tebou mluvím, a abych ukřižoval všecky zlé náklonnosti svoje, které mě brání s tebou se spojiti. A odejmi ode mne, prosím, veliký ten odpor, který se ozývá ve mně, když klidně mám přijmouti vše, co se nesnáší s choutkami mé sebelásky.

Ó příbytku Boha mého, připravený těm, kteří tě milují, po tobě vzdychám z tohoto bídného údolí pozemského: »*Zbloudil jsem jako ovce, kteráž se ztratila, hledejž služebníka svého.*« (Zalm 118, 176) O přelaskavý pastýři můj, který jsi s nebe sstoupil, abys hledal a spasil ovečky ztracené: hle, já jsem jedna z nich, která tebou pohrdnuvši, bídně zaběhla do záhuby; »*hledej služebníka svého.*« Pane, hledej mne, neopouštěj mne, jak by mi příslušelo; hledej mne a potěš mě; uchop mne a drž mě pevně na ramenou svých, abych tě znovu neopustil.

A touže dobou co po nebi vzdychám a lkám, nepřítel děsí mě vzpomínkou na mé hříchy; ale pohled na tebe dodává mi odvahy a naděje, že přijde den, kdy tě spatřím nezastřeného a milovati tě budu v blaženém království tvém. Královno nebeská, budiž i na dále orodovnicí mou. Pro krev Ježíše Krista a přímluvu tvou kojím se nezvratnou nadějí, že budu spasen.

Povzdechy po nebi.

Vlasti krásná, kde svou láskou
lásku v odvet splácí Pán;
rouškou nezastien se zjeví
v kráse, v níž byl nevídán.

Ó kéž svitne den ten blahý,
kdy já spatřím poklad drahý,
po němž dnem i nocí lkám —
až má duše zbavena pout,
vejde v nebes věčný chrám.

Obsah.

Strana

Předmluva 3

Cesta spásy neboli rozjímání na dosažení spasení věčného:

1. O věčné spáse 7
2. Hříchem zneuctívá se Bůh 8
3. Jak shovívavý jest Bůh, čekaje na hříšníky 10
4. Smrti neujde nikdo 11
5. Smrt všecko nám odejme 13
6. Jak vážná jest vzpomínka na věčnost 14
7. O smrti Ježíše Krista 16
8. O zneužívání milosrdenství Božího 17
9. Život náš jest jako sen, který brzy pomíjí 19
10. Kdo hřeší, pohrdá Bohem 20
11. O trestu ztráty Boží v pekle 22
12. O soukromém soudu 24
13. Mějme účty své připraveny, prve než nám bude vydati počet 25
14. O duševních mukách zavrženého 27
15. O úctě rodičky Boží 28
16. Pán Ježíš zaplatil pokutu za všecky hříchy naše . 30
17. Jest potřebí duši spasiti 31
18. Hříšník vypovídá Bohu poslušenství 33
19. Bůh vyhrožuje, aby nemusil trestati 34
20. Bůh čeká, ale ne stále 36
21. Smrt jest cestou na věčnost 37
22. Napravme život, prve než přijde smrt 39
23. Beránek Boží ráčil se na smrt obětovati, aby nám zjednal odpuštění 40
24. O ceně času 42
25. Jaká hrůza pojme umírající, když pomní na nastávající soud 43
26. O ohni pekelném 45
27. O marnosti vezdejších statků 46
28. O počtu hříchů 47

Strana
29. Jak zpozdilé jest žíti v nemilosti Boží 49
30. Pán Ježíš zraněný zraňuje srdce 50
31. Ó veliké záležitosti našeho spasení 52
32. Abychom dobře zemřeli, potřebí jest mysliti na mrt 53
33. Hříchem odvrací se člověk od Boha 54
34. Jak milosrdný jest Bůh, volaje hříšníka k pokání . 56
35. O duši stojící před soudem Božím 57
36. Jak nešťastný jest život hříšníkův 58
37. Pán Ježíš ukřižovaný rozněcuje srdce 60
38. Bůh chce každého spasiti, kdo jen chce spasen býti 61
39. Smrt jest blízka 63
40. O hříšníku, opuštěném v hříchu 64
41. O výslechu při soudu soukromém 65
42. O cestě na věčnost 66
43. Ježíš, mužem bolestí 68
44. Jak je zpozdilým, kdo nedbá spasiti duši 69
45. O posledním života okamžení 70
46. Bůh hledá hříšníků, aby je spasil 72
47. O rozsudku při soudě soukromém 73
48. Mohu umříti náhle 75
49. O věčnosti pekla 76
50. Kdo ví, bude-li Bůh ještě mě volati? 77
51. Ježíš umírá z lásky k lidem 79
52. Není jiného vyhnutí, buď budeme spaseni nebo zavrženi 80
53. Smrt jest jista 81
54. Co prospěje nám celý svět v hodince smrti? . . . 83
55. Hříchem sužuje a zarmucuje člověk srdce Boží . . 84
56. O posledním soudu 86
57. Trápení pekelné jest pouhé trápení 87
58. O lásce ukřižované 89
59. Zavržení jest pochybením nenapravitelným . . . 90
60. Nezbývá než umříti 91
61. Bůh s láskou přijímá hříšníka kajícího 93
62. Jak ďábel klame hříšníky, pokoušeje jich, aby opět hřešili 94
63. O vzkříšení těl na posledním soudě 96
64. O lásce Boha Otce, an nám daroval Syna svého . 97
65. Třeba se namáhati, abychom si zjednali spasení věčné 98
66. Obraz člověka, který nedávno skonal 100
67. O mrtvém těle v hrobě 101
68. Po smrti všickni na nás zapomenou 103
69. Jak se ukážeme v údolí Josafatském 104
70. O zaslepenosti těch, kteří praví: Budu-li zavržen, nebudu sám 105

Strana
71. O míře milostí 107
72 Bůh zemřel z lásky ke mně, a já bych ho nemiloval? 108
73. Dlužno o to pečovati, abychom došli spasení . . . 109
74. Při smrti všeho tu zanecháme 111
75. Pomysli si, jakobys byl již mrtev aneb jakobys umíral 112
76. Vyšetřování hříchů při posledním soudu 114
77. Jak velice Bůh miluje duši naši 115
78. Jak trápen bude zavržený výčitkami svědomí svého 116
79. Pán Ježíš králem lásky 118
80. Jak nešťastná je smrt hříšníkova 119
81. Jak šťastně umírají svatí 120
82. Pomysli si, jakobys měl již skonati 122
83. Jak jest opovážlivým, kdo hříchem smrtelným uráží Boha 123
84. Podobenství o marnotratném synu 125
85. Jak škodiva jest vlažnost 126
86. Bůh dává se všecek tomu, kdo jemu všecek se daruje 127
87. Doba smrti jest dobou zmatku 129
88. Hříšník vypuzuje Boha z duše své 130
89. O zneužívání milostí 131
90. Láska vítězí nad Bohem 133
91. O nálezu proti zavrženým na posledním soudě . . 134
92. O příznivém rozsudku vyvolených 135
93. Hříšník zneuctívá hříchem svým Boha 137
94. Jakou radost má Ježíš Kristus, nalezne-li ovečku ztracenou 138
95. Pán Ježíš platí pokutu za naše hříchy 139
96. Jaké dobro jest milost Boží a jaké zlo jest nemilost jeho 141
97. O sjednocenosti s vůlí Boží 142

Nábožné úvahy o rozličných článcích života duchovního pro duše, které touží prospívati v lásce Ježíše Krista.

1. O myšlence na věčnost 145
2. Nejsme než poutníky zde na zemi 148
3. Bůh zasluhuje býti nade všecko milován 151
4. Abychom se posvětili, potřebí jest docela a bez výminky oddati se Bohu 154
5. O dvojím důležitém prostředku k posvěcení se: o toužebnosti a odhodlané vůli 157
6. O vědě svatých 160
7 Věčná spása naše záleží v modlitbě 164
8. Jednoho dne umru 168
9. Příprava na smrt 171
10. Kdo Boha miluje, má smrt milovati a ne se jí báti 173
11. V kříži jest naše spasení 176
12. Jak milé jest Ježíši Kristu, trpíme-li z lásky k němu 180

Strana
13. Láska Boží všecko přemůže 183
14. Jak potřebná jest modlitba vnitřní neboli rozjímavá 186
15. Proč máme rozjímání konati 189
16. O milosrdenství Božím 192
17. O důvěře v Ježíše Krista 196
18. Že jediné potřebné jest spasiti duši svou 201
19. O dokonalé oddanosti do vůle Boží 203
20. Blahoslavený, kdo věren zůstane Bohu v protivenstvích 206
21. Milujícímu Ježíše Krista jest nenáviděti světa . . . 209
22. Rozmluva umírajícího s ukřižovaným Spasitelem . 211
23. Které ctnosti máme před smrtí vzbuzovati . . . 214
24. O domu věčnosti 217
25. Duše Boha milující hoří touhou v nebi naň patřiti 219
26 Ježíš jest pastýř dobrý 221
27. O záležitosti věčného spasení 223
28. Jaká bude radost blahoslavených v nebi . . . 225
29. Že trest ztráty Boží činí peklo peklem 227
30. O pohrdání světem 231
31. O lásce k samotě 234
32. O samotě srdce 236
33. Na Boha patřiti a jej milovati: totě na onom světě nebe blahoslavených 240
34. O modlitbě před nejsvětější svátostí oltářní . . 243
35. Jediné v Bohu nalezneme pokoj pravý 246
36. Jediné Boha sluší míti za poslední cíl . . . 248
37. Všecko jest nám podstoupiti, abychom se zalíbili Bohu 251
38. Blahoslavený jest, kdo nechce, než co Bůh chce . 253
39. O duševní vyprahlosti 256
40. O životě v ústraní 259
41. O odloučení od tvorů 261
42. Jak vzácná jest smrt svatých 264
43. O vlažnosti duše 267
44. O čistém úmyslu 270
45. Vroucí povzdechy po vlasti nebeské 273
Povzdechy po nebi 276

Chyby tiskové:

Na str. 172 v řádku 11. shora stůj *mi* místo mne
» » 197 » » 4. » » žalm*ů* místo žalmu
» » 203 » » 3. zdola » *ji* místo i
» » 205 » » 12. shora » vůl*i* místo vůle
» » 221 » » 14 zdola » *sám* místo s m
Ostatní menší nedopatření oprav si, laskavý čtenáři, sám.